

Până la sfârșitul lumii, fiule, nu vor lipsi dreptii Domnului Dumnezeu, după cum nici lucrătorii satanei nu vor lipsi. În zilele cele mai de pe urmă, însă, adevărații slujitori ai lui Hristos se vor ascunde de oameni. Și chiar dacă nu vor face semne și minuni ca astăzi, vor călători neconținut pe calea cea strâmtă, cu toată smerenia. Aceștia vor fi în Împărăția lui Dumnezeu mai mari decât părinții făcători de minuni. În vremea lor nu va mai fi cineva care să facă semne minunate, deoarece, chiar văzându-l, nu vor vrea să se înțelepțească în luptele duhovnicești. În primul rând, cei ce vor ședea pe scaunele bisericești din toată lumea, vor fi cu totul străini și nici idee nu vor avea despre virtute. Dar și întâistătorii monahilor vor fi la fel. Vor fi robii pântecelui și ai slavei deșarte, încât vor fi mai degrabă sminteală pentru oameni decât pildă de virtute, deoarece virtutea va lăncezi. Va domni peste tot iubirea de argint, dar vai de monahii care se vor desfăta cu banii. Că aceștia vor fi urâciune înaintea lui Dumnezeu și nu vor vedea fața Domnului. Monahii și mireni vor da bani cu camătă și nu vor vrea să-i înmulțească în Dumnezeu, prin milostenie la săraci. De aceea, dacă nu se lasă de această lăcomie, vor fi aruncați în tartar și în muncile iadului. Deci atunci, cum am zis mai înainte, cei mai mulți se vor rătăci din neștiință pe calea cea largă a pierzării.

SFÂNTUL NIFON AL CONSTANTINOPOLULUI

Va veni vremea ca oamenii să înnebunească și, când vor vedea pe cineva că nu înnebunește, se vor scula asupra lui, zicându-i că el este nebun, pentru că nu este asemenea lor.

SFÂNTUL ANTONIE CEL MARE

APOSTAZIA ȘI ANTIHRISTUL

DUPĂ ÎNVĂȚĂTURILE SFINȚILOR PĂRINȚI

APOSTAZIA ȘI ANTIHRISTUL

RUGĂCIUNE

înainte de citirea din Sfintele Cărți,
alcătuită de
SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Doamne, Iisuse Hristoase, deschide-mi mie ochii inimii, ca să ascult cuvântul Tău și să-l înțeleg pe el și să fac voia Ta, că străin sunt eu pe pământ. Să nu ascunzi de mine poruncile Tale, ci să-mi descoperi ochii, ca să văd minunile din Legea Ta. Arată-mi mie cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale. Spre Tine nădăjduiesc, Doamne, Dumnezeul meu, ca să îmi luminezi mintea și gândul cu lumina înțelegerii Tale, ca nu numai să citesc cele scrise, ci să le și împlinesc. Ca nu spre osândă să citesc viețile și cuvintele Sfinților, ci spre înnoire și luminare, spre sfințire, spre mântuirea sufletului și spre moștenirea Vieții Veșnice. Că Tu ești lumina celor ce zac întru întuneric și de la Tine este toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit. Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Amin.

Pe copertă: Înfațișat ca și călăreț al Apocalipsei, Sfântul Arhanghel Mihail îl biruiește pe vrăjmașul lui Dumnezeu (reproducere după un manuscris din anul 1610, ce provine de la Sfânta Mănăstire Dragomirna și a fost împodobit cu miniaturi de Arhiepiscopul Anastasie Crimca; de la începutul veacului al XVIII-lea, acest manuscris se află la Hofbibliothek, în Viena)

VREMEA OPȚIUNILOR FUNDAMENTALE

La ora actuală ne aflăm într-o situație oarecum apocaliptică. Vin încercări care trebuie să se îndeplinească. Încă de când aveam vreo 10-12 ani, lucrurile acestea începuseră să se manifeste; bătrânii de atunci le prevedeau, și acum eu parcă le înțeleg mai bine. Ele constau în căderile morale, în propovăduirea păcatelor, ca pe niște valori și drepturi, dar și în îngrădirea treptată și pe ascuns a libertății umane, în introducerea unui control care vizează în final conștiințele. 666 – vremea opțiunilor fundamentale! Dacă s-ar lucra pentru binele creștinismului, atunci nu s-ar acționa cu dibăcie, pe ocolite, prin introducerea numărului 666 întâi în cărți, pe buletine, apoi în microcipuri, cum se întâmplă acum în lume. Dacă făceau ceva bun, apoi nu s-ar fi ascuns după tot felul de aparente, nu ar acționa prin înșelare, ci ar spune deschis, cu sinceritate și curaj scopurile și conținutul multor măsuri pe care le iau. Dar cu buletinele și pașapoartele electronice o iau pe ocolite: ba prin Singapore, ba prin America, prin Rusia, prin Basarabia, prin Italia, iar acum le introduc și la noi. Se vede de la distanță că umblă cu lucruri necinstite. Acest 666 din codul de bare se mută ba în permisele de conducere, ba pe pașapoarte, acum se transferă pe buletinele electronice sau pe alte documente de care are omul nevoie în viața lui socială, pentru ca să-l prindă în cleștele diavolului și să-l poată pierde. Acum nu mai au nevoie de confruntări ca să creeze martiri ca altădată, ci folosesc metoda înșelării pentru a putea prinde sufletul creștinului. Dar este vremea când toate acestea trebuie să se îndeplinească.

Prin 1950 lucram la mină, ca deținut politic, la Baia Sprie. Printre noi se aflau inginerii și meseriașii mineri. Ca să nu se afle numele, să nu se știe cine suntem, ne-au dat niște numere, cusute pe mânecă. Nu mai aveam nume, ci răspundeam la un număr pe care îl strigau paznicii. Vremurile de acum desăvârșesc ceea ce s-a făcut în comunism, pentru că, de fapt, se urmează fără întrerupere același plan. Vor să ne aducă pe toți în starea de deținuți, cum eram noi atunci, să ne dea un număr la care să răspundem; dar mai ales prin care să ne poată controla tot timpul. Cu cardurile și documentele electronice încep marile îngrădiri. Odată ce te-au prins în laț, nu mai ai cum să scapi.

Vă spun deschis: mulți vor primi aceste documente – carduri, buletine, pașapoarte – cu bucurie, nu se vor gândi deloc la pierderea mântuirii. Suntem slabi în credință, lipsiți de organizare, parcă lipsiți de apărare. Acceptarea sau refuzul acestor documente este o problemă de conștiință personală. Totuși, Guvernul ar trebui să ne lase dreptul de opțiune, așa cum scrie în Constituție.

Să fim tari în credință, să ne luăm Crucea și să o ducem mai departe, până la mântuire. Orișicum, opțiunea pe care o facem fiecare dintre noi este esențială pentru viața noastră viitoare. De aceea, socotim că această carte este folositoare și va fi de ajutor întru osteneala lăuntrică a tuturor acelora „**care nu au luat în deșert sufletul lor**” (Psalm 23, 4).

Domnul să vă binecuvânteze și să vă aibă în paza Sa!

Părintele IUSTIN PÂRVU

*Starețul Mănăstirii Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil
Petru Vodă – Neamț*

CUVÂNT ÎNAINTE

În osteneala vremurilor pe care le trăim, când este atât de greu să auzi vreun cuvânt care să fie întru totul acoperit de lucrare, cei care își caută cu adevărat izbăvirea din această vale a plângerii, știu că trăim vremuri de cumplită secetă și foamete lăuntrică. Așadar unde altundeva să alergăm după ajutor și hrană lăuntrică dacă nu la Sfinții lui Dumnezeu? De vom cerceta scrierile lor, vom înțelege mai bine vremurile în care ne aflăm și vom pricepe că Domnul este în neîncetată lucrare, chiar dacă lumea de azi e covârșită de noianul răutăților și nelegiuirilor.

Văzând asaltul minciunii, fățarniciei și a materialniciei asupra propovăduirii lui Hristos, am încercat să adunăm în această carte câteva cuvinte care să ne fie folositoare atât nouă înșine, cât și celor care vor socoti că le pot fi spre potolirea foamei și a setei lăuntrice. Poate cea mai succintă descriere a lumii contemporane o găsim în cuvântul Sfântului Antonie cel Mare: „Va veni vremea ca oamenii să înnebunească și, când vor vedea pe cineva că nu înnebunește, se vor scula asupra lui, zicându-i că el este nebun, pentru că nu este asemenea lor”¹. Ca încununare a nebuliei necredinței sale și a tuturor fărădelegilor săvârșite, lumea va dobândi un cârmuitor așa după cum și-l dorește, despre care Sfântul Apostol Pavel ne spune că este „**omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu**” (2 Tesaloniceni 2, 3-4). Și pentru că nu puțini sunt cei care privesc în jurul lor și se întreabă când

¹ Cf. *Patericul egiptean*, ed. EOR, Alba-Iulia, 1990, p. 12.

va veni în lume acest cumplit stăpânitor, Arhiepiscopul Teofan al Poltavei (1873-1940) răspunde deopotrivă tuturor: „Mă întrebați despre viitorul apropiat și zilele din urmă. Nu voi vorbi de la mine, ci vă voi spune din descoperirile Stareților. Ei mi-au împărtășit următoarele: Venirea lui Antihrist se apropie, este foarte aproape. Timpul care ne mai desparte de acea clipă se numără cu anii, fiind de cel mult câteva decenii”².

Părintele duhovnicesc al Fericitului Teofan al Poltavei a fost Sfântul Teofan Zăvorâtul, cel care spre sfârșitul veacului al XIX-lea dădea această mărturie despre vremurile pe care le trăim azi: „Când autoritatea monarhică va cădea și poporul își va instala pretutindeni autogovernarea (republici, democrații), acolo Antihristul își va găsi mediul prielnic pentru activitatea sa. Pentru Satana nu va constitui o dificultate să pregătească voci în favoarea renunțării la Hristos, după cum a arătat experiența Revoluției franceze. Atunci nu va fi nimeni care să opună un veto autoritar. Așadar, când astfel de regimuri, gata să se conformeze aspirațiilor antihristice, vor fi instalate peste tot, atunci se va ivi Antihristul”³.

Despre cele ce se petrec în zilele noastre, Părintele Serafim Rose scria încă din anii '80 ai veacului trecut: Timpurile care vor urma, mai mult poate decât cele dinainte din istoria Bisericii, sunt cele pe care Sfântul Grigorie Teologul le-a numit atât de bine «Ortodoxia pătimitoare». Trăim cu adevărat timpuri apocaliptice: ateismul cuprinde întreaga lume, credințele mincinoase se răspândesc ca niciodată înainte, prinzând în mrejele

² Cf. Arhiepiscopul Teofan de Poltava, *Epistole*, ed. Egumenița, 2007, pp. 38-39.

³ Cf. Arhiepiscopul Averchie de Jordanville, *Marea Apostazie*, Mănăstirea Slătioara, 1996, p. 50.

lor pe cei treziți din somnul necredinței, ecumenismul se apropie tot mai mult de țelul său, acela al unei mincinoase biserici mondiale („desfrânata” din *Apocalipsă* – 17, 15), iar duhul lui Antihrist care va să vină a început a-și lăsa peste tot pecetea. Cei care-I vom rămâne credincioși lui Hristos în aceste vremuri de pe urmă va trebui să ne gătim spre chinuri și lupte care vor arăta cu adevărat credințioșia inimilor noastre. Însă mai presus de aceste chinuri și de stăpânitorul acestei lumi care le aduce asupra noastră, este Cel Care ne-a făgăduit că va fi cu noi «**în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor**» (*Matei 28, 20*)”.

Pentru a înțelege în chip lămurit ce anume ne învață Biserica despre vremurile apostaziei și venirea lui Antihrist, în partea întâi a cărții de față am cuprins o lucrare, modestă ca volum, însă foarte profundă prin ceea ce cuprinde și deosebit de clară prin desfășurarea expunerii. Titlul acesteia este *Apostazia și Antihristul* și a fost publicată în America, în limba rusă, încă din vremea păstoririi la Jordanville (New York) a Arhiepiscopului Averchie Taușev (1906-1976). Autorul acestei scrieri cu valoare de catehism, este un monah format în preajma vlădicăi Averchie, care însă și-a trecut numele sub tăcere. Cititorul care va parcurge rândurile sale, va avea prilejul să vadă cum prin cuvinte simple i se zugrăvește înaintea ochilor întregul tablou duhovnicesc al celor care se vor petrece la sfârșitul vremurilor, care au început să se plinească încă de acum.

Cea de a doua parte a cărții cuprinde o prezentare a personalității Arhiepiscopului Averchie ilustrată tocmai prin numeroasele sale scrieri legate de contextul apostaziei generalizate. Acest portret duhovnicesc alcătuit prin cuvânt a fost publicat de Frăția Sfântului Gherman din Alaska în periodical *The Orthodox Word*. Reușita acestei

creionări se datorează întâi de toate faptului că între cuvintele și faptele vlădicăi Averchie nu a fost dezbinare, ci, ceea ce a grăit mai întâi a împlinit el însuși în faptă. Și, după cum bine știm, aceasta a fost dintotdeauna calea Sfinților și felul prin care ei s-au statornicit în împlinirea poruncilor întru Domnul. Datorită duhului său pătrunzător și a mării puteri de discernere, Fericitul Părinte Averchie a fost pe bună dreptate numit *un prooroc, un înaintevestitor al vremurilor apostaziei, al lepădării de credință*. Prin cuvintele sale ne împărtășește o eclesiologie (o învățătură despre ce anume e Biserica) cu adevărat sobornicească, care prin mărturisirea ei stă împotriva minciunii lăuntrice, a formalismului exterior, a suficienței de sine și a fandoselilor academismelor teologice. Cuvântul său este unul viu, izvorât din Viață și închinat Vieții, arătându-ne că Biserica dacă într-adevăr Îl are ca și Cap al său pe Hristos, nu îl poate avea nicidecum ca stăpânitor pe Antihrist. Însă ca acest lucru să-și dobândească plinirea, depinde și de fiecare dintre noi în parte, ca unii ce prin Sfântul Botez suntem socotiți mădulare ale acestui Trup tainic. Calea este cea a pocăinței nefățarnice, care pecetluiește duhul omului cu lucrare neîncetată. Tocmai de aceea, orice altă cale devine una „largă și lată” (Matei 7, 13).

Astăzi se poate vedea foarte lesne că societatea românească în ansamblul ei a devenit una consumatoristă și și-a încheiat direcția și orientarea după „mult-râvnitul” model occidental „al tuturor posibilităților”. Astfel, într-un ritm susținut, ajungem grabnic din urmă Apusul în închinarea sa înaintea materiei și a confortului pământesc. Și chiar dacă nu ne vine să credem, această închinare ajunge în cele din urmă la însăși persoana Antihristului și-l cheamă ca stăpânitor al acestei lumi. Din

această pricină, în partea a III-a a cărții am cuprins mai multe mărturii din spațiul ortodox american, tocmai pentru că frații noștri de acolo se confruntă de mai multe decenii cu tot ceea ce înseamnă societate de consum. Dintru osteneala lor lăuntrică putem dobândi mult folos în înțelegerea a ceea ce se petrece – în condițiile actuale – atât în noi înșine cât și în jurul nostru.

Despre cel ce va să vină în lume, Părintele Arsenie Boca spunea: „Antihrist – care nu se mulțumește numai cu necredința sa, ci vrea necredința tuturor – nu va avea astâmpăr decât în ziua când ar izbuti să ucidă pe Dumnezeu și să-L azvârle din inima și mintea celui din urmă credincios rămas pe pământ; și nu râvnește, nebunul la o mândrie mai mare, decât aceea de a termina o dată cu Dumnezeu, iar în locul Lui să-și implante în sufletul omului, ca pe o sabie a iadului, chipul său de fiară. Chinurile cele de pe urmă, cele de la Antihrist, în care va lucra toată puterea Satanei, vor întrece toate prigoanele câte s-au întetit asupra creștinilor, de la început până în zilele acelea”⁴.

Înțelegând în duh lucrările și uneltirile care se revarsă în lume din „taina fărădelegii care se și lucrează” (2 Tesaloniceni 2, 7), Părintele Serafim Rose îi îndemna pe tinerii ortodocși americani să fie cu multă luare aminte la suferințele din închisorile regimurilor totalitare. Dânsul dădea acest sfat deoarece pricepea că prigonirile și torturile din temnițele comuniste sunt înaintemergătoare și înaintevestitoare ale cumplitei și „mării strâmtorări” (Matei 24, 21; Apocalipsa 7, 14) din vremurile domniei Antihristului. Astfel, în partea a IV-a a cărții am adunat câteva mărturii din închisorile comuniste din România.

⁴ Cf. Părintele Arsenie Boca – mare îndrumător de suflete din secolul XX, ed. Teognost, Cluj-Napoca, 2002, p. 182.

Prin cuvintele celor întemnițați ne vom împărtăși de ceea ce le-a fost dat să trăiască sub stăpânirea tortionarilor înrobiți cu totul vrăjmașului firii omenești. Numai o minte smintită până la deplina îndrăcire putea să scornească asemenea cazne. Însă dacă prin cumplitele suferințe, acestor oameni le-a fost dat să vadă rânjetul înfricoșător al iadului, tot ei au fost cei care s-au împărtășit și de tainicul surâs al Învierii din morți. Socotim că din mărturiile pe care le aducem înaintea cititorului va putea să înțeleagă felul în care pronia și dragostea dumnezeiască este neîncetat lucrătoare. Însă dacă prigoanele îndurate în temnițele comuniste au întrecut orice închipuire, ce va fi când va veni „strâmtorarea cea mare” care va cuprinde Biserica cea adevărată, mai înainte de sfârșitul lumii?

Partea a V-a a cărții este alcătuită din înaintevestiri ale Sfinților Părinți despre vremurile din urmă, venirea lui Antihrist și sfârșitul lumii. Cuvintele lor sunt o comoară neprețuită pe care Duhul Sfânt a dăruit-o Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească. Sunt cuprinse aici învățăături și proorocii ale Sfinților Moise Arapul, Ishirion, Pamvo, Nifon al Constantinopolului și Anatolie al Optinei.

În continuarea cărții am așezat *Sinaxarul* care se citește în Biserica noastră la pomenirea liturgică a Înfricoșătoarei Judecăți. În acest *Sinaxar* se află sintetizată învățătura ortodoxă despre cele ce se vor petrece la sfârșitul lumii.

Dar pentru că toate cele care au fost adunate aici pot fi pricepute cu adevărat numai prin rugăciune și duh nefățarnic, în încheiere, între alte rugăciuni, am așezat și Canonul alcătuit de Sfântul Teodor Studitul pentru rânduiala liturgică din Duminica Înfricoșătoarei Judecăți. Fie ca toate acestea să ne fie spre priveghere lăuntrică.

monahul Coprie

Partea I

APOSTAZIA ȘI ANTIHRISTUL

PROLOG AL TRADUCĂTORULUI AMERICAN

„Aceasta mai nainte știind, că vor veni în zilele cele de apoi batjocoritori... zicând: Unde este făgăduința Venirii Lui? Că... toate așa rămân precum au fost dintru începutul zidirii” (2 Petru 3, 3-4).

Astăzi, asemenea „batjocoritori” – împlinitori ai acestei proorocii a Sfântului Apostol Petru – sunt mulți printre noi. Există mulți ce chiar poartă numele de creștin, și care, cu toate acestea, au încetat să nădăjduiască în Venirea din nou a lui Hristos. Acum ei pun la cale lucruri de-ale lor, mai „bune”. După ce au hotărât că nu va fi nici un „cer nou și pământ nou” (Apocalipsa 21, 1) de Dumnezeu zidite, acești batjocoritori au hotărât să făurească o mincinoasă lume nouă, plăsmuită de om, în același chip în care protestantismul a hotărât să zidească o biserică plăsmuită cu puteri omenești, potrivnică Bisericii lui Hristos.

Împotriva acestor lucruri, Sfântul Pavel ne previne: „Să nu vă amăgească cineva nici într-un chip! Căci ziua Domnului nu va veni, de nu va veni mai întâi lepădarea de credință și de nu se va descoperi omul păcatului, fiul pierzării, protivnicul și care se va înălța mai presus de tot ce se numește Dumnezeu sau este spre închinare, încât să șadă el în templul lui Dumnezeu, arătându-se pe sine că este dumnezeu... Drept aceea, fraților, stați neclintiți și țineți predaniile care ați fost învățați, ori prin cuvânt, ori prin epistola noastră” (2 Tesaloniceni 2, 3-4, 15)

Stau zilele de apoi să vină asupra-ne? „Fiul pierzării”, Antihrist, e pe cale să se ivească? Un număr crescând de

creștini ortodocși dau un răspuns afirmativ la această întrebare. Rațiunile pentru acest simțământ apocaliptic sunt multe și destul de serioase. Această viziune diferă în mod categoric de așteptările sentimentaliste ale celei de a doua Veniri a lui Hristos care s-au iscat cu diferite prilejuri în veacurile trecute, mai cu seamă în vremea căderii Romei și odată cu cucerirea Constantinopolului. Viziunile apocaliptice din acele vremuri se întemeiau mai degrabă pe suferințele fizice și pe groaza venită în chip năpraznic, decât pe o analiză temeinică a proorociilor Sfintei Scripturi, împlinite într-un chip limpede.

Până în acest veac, se împliniseră foarte puține din proorociile precise ale Mântuitorului, ale Sfinților Apostoli și ale Părinților Bisericii în legătură cu plinirea vremurilor și cea de-a Doua Venire a Domnului Hristos. Totuși proorociile Sfintei Scripturi le-au fost întotdeauna lămurite credincioșilor prin intermediul prototipurilor iconice, înainte ca ele să se fi împlinit în fapt. Acum se pare că până și cele mai de pe urmă și mai greu de înțeles dintre aceste proorocii au fost lămurite de evenimente istorice reale din secolul nostru. Cele ce păreau a fi taine de nepătruns – în *Cartea Apocalipsei* – nu mai sunt chiar niște taine, căci până și cele mai uluitoare și incredibile dintre aceste lucruri și-au găsit plinirea în vremea noastră.

De pildă, atât creștinii cât și materialistii au căzut de acord vreme îndelungată că ordinea și civilizația existente vor pieri ca urmare a unui holocaust [unei arderi-de-tot] de proporții, un holocaust [o ardere-de-tot] descris în Sfânta Scriptură în termeni nemaiîntâlniți, înfricoșători, universali și atotcuprinzători încât, înainte de Dresda, Hiroshima, Bikini și de alte mărturii ale

epocii nucleare și a napalmului, descrierile au depășit pur și simplu gândirea și închipuirea omenirii.

Biserica Creștin-Ortodoxă a învățat dintotdeauna că pricina pentru o astfel de catastrofă va fi decăderea religioasă și morală a omenirii; că va veni vremea când părți imense din Sfânta Biserică Ortodoxă vor apostazia, când o biserică potrivnică, creată sub ocârmuirea Satanei, se va ivi, și când răul va domni atât de puternic în sânul omenirii, încât viața pe pământ va deveni practic cu neputință. Atunci lumea își va pierde dreptul și rațiunea de a exista. Nimicirea se va întâmpla potrivit judecății lui Dumnezeu, însă pricina osândei va fi răutatea omenirii.

Materialistii indică folosirea armamentului nuclear drept instrumentul acestei distrugerii, însă numai oamenii care au înnebunit de răutate, ar putea face uz de astfel de arme. Drept urmare, chiar și potrivit ideilor materialistilor învățați, pricina distrugerii ordinii și civilizației va fi o omenire care s-a prăbușit în răutate. Știința materialistă contemporană a ajuns la o confirmare a viziunii creștin-ortodoxe și, de fapt, deși fără să vrea, a dat mărturie pentru adevărul Sfintei Scripturi. Aceasta nu poate decât să-i întărească pe adevărații creștini ortodocși în încredințarea că orișice altceva învață Biserica Ortodoxă cu privire la plinirea vremurilor, se va împlini. Credința noastră, precum și faptele și evenimentele vremurilor noastre, ne conving că „strâmtorarea cea mare” (Matei 24, 21; cf. Apocalipsa 7, 14) se va petrece în viitorul apropiat.

În Sfânta Scriptură citim că „începătura durerilor” (Matei 24, 8; Marcu 13, 8) – adică începutul plinirii vremurilor – vor fi războaiele înfricoșătoare, mondiale, sărăcia generalizată. Cuvintele acestei proorocii sunt împlinite dinaintea ochilor noștri. Faptul că vremuri de

război și sărăcie rudimentară s-au ivit adesea înainte de acest veac, nu are nici o relevanță în analiza noastră. Sărăcia și războaiele contemporane diferă net de conflictele și grozăviile vremurilor dinainte, atât prin faptul că au un caracter aproape generalizat cât și prin puterea lor înfricoșătoare, care dintr-odată pune înaintea minții puțința unei catastrofe universale. Războiul generalizat sau „mondial” este în mod strict un fenomen ce aparține doar veacului al XX-lea. Numai prin cumpănirea incredibilei amplori și a uluitoarelor forțe de distrugere slobozite prin aceste războaie mondiale, devin descifrabile proorociile din Apocalipsă¹ (9, 15-21). Chiar și nimicirea de odinioară a Dresdei cu groaznicele „furtuni de foc” a cutremurat închipuirea omenească – iar aceste „furtuni de foc” erau pricinuite de ceva la care acum umanitatea se referă cu nonșalanță ca la „arme convenționale”.

Privitor la împlinirea unor asemenea proorocii, atenția noastră trebuie să se întoarcă și spre *Cartea*

¹ „Și au fost dezlegați cei patru Îngeri, care erau gătiți spre ceasul și ziua și luna și anul acela, ca să omoare a treia parte din oameni. Și numărul oștilor era de douăzeci de mii de ori câte zece mii de călăreți, căci am auzit numărul lor. Și așa am văzut, în vedenie, caii și pe cei ce ședeau pe ei, având platoșe ca de foc și de iachint și de pucioasă; iar capetele cailor semănau cu capetele leilor și din gurile lor ieșea foc și fum și pucioasă. De aceste trei plăgi: de focul și de fumul și de pucioasa, care ieșea din gurile lor, a fost ucisă a treia parte din oameni. Pentru că puterea cailor este în gura lor și în cozile lor; căci cozile lor sunt asemenea șerpilor, având capete, și cu acestea vatămă. Dar ceilalți oameni care nu au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se mai închine idolilor de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble. Și nu s-au pocăit de uciderile lor, nici de fermecătoriile lor, nici de desfrânarea lor, nici de furtișagurile lor” (Apocalipsa 9, 15-21).

*Apocalipsei 8, 7-12*² și spre *capitolul 9*, în care Văzătorul Tainelor – Sfântul Ioan Evanghelistul – accentuează neconținut că felurite catastrofe și suferințe se vor pogori asupra unei treimi din omenire și asupra unei treimi din suprafața pământului la începutul plinirii vremurilor. „Dacă socotește cineva – spune Părintele Alexandru Kolesnikov – acele națiuni și popoare care au ajuns jertfă războaielor și revoluțiilor din veacul al XX-lea, atunci se va vedea că ele cuprind aproximativ a treia parte din suprafața și populația pământului”.

Într-adevăr, numai în ultimul deceniu³ am putut băga de seamă plinirea celor înfățișate în *Apocalipsa 8, 7-12*, căci oamenii de știință ne-au arătat că omenirea, ca urmare a mândriei și lăcomiei, a pavat, a despuiat și a otrăvit aproape a treia parte din suprafața pământului arabil, a pricinuit prin poluare o micșorare însemnată a cantității de energie solară care ajunge pe pământ

² „Și a trâmbițat întâiul Înger, și s-a pornit grindină și foc amestecat cu sânge și au căzut pe pământ; și a ars din pământ a treia parte, și a ars din copaci a treia parte, iar iarba verde a ars de tot. A trâmbițat, apoi, al doilea Înger, și ca un munte mare arzând în flăcări s-a prăbușit în mare și a treia parte din mare s-a prefăcut în sânge; și a pierit a treia parte din făpturile cu viață în ele, care sunt în mare, și a treia parte din corăbii s-a sfărâmat. Și a trâmbițat al treilea Înger, și a căzut din cer o stea uriașă, arzând ca o făclie, și a căzut peste izvoarele apelor. Și numele stelei se cheamă Absintos. Și a treia parte din ape s-a făcut ca pelinul și mulți dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare. Și a trâmbițat al patrulea Înger; și a fost lovită a treia parte din soare, și a treia parte din lună, și a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor și ziua să-și piardă din lumină a treia parte, și noaptea tot așa” (Apocalipsa 8, 7-12).

³ Această introducere a fost scrisă în anul 1978, însă, după cum bine ne putem da seama, de atunci mândria și lăcomia omenirii „au progresat” și mai mult.

(adică a micșorat cantitatea de lumină solară) și e aproape de a fi otrăvit în întregime a treia parte din mări, omorând viețuitoarele care sălășluiesc în ele.

Merită toată atenția noastră faptul că dezastrele veacului al XX-lea au afectat în primul rând popoarele creștine. Ca urmare a împrejurărilor prin care au trecut aceste popoare în timpul primei jumătăți a acestui veac, milioane de creștini au ajuns sceptici, și-au pierdut credința și s-au răcit față de Dumnezeu și unii față de alții (*Matei 24, 12*). Catastrofele „de durată” ce au cuprins adevărate martiraje și purtarea fâțișă a unui război împotriva Bisericii, li s-au întâmplat cu prisosință națiunilor creștin-ortodoxe – aproape în întregime – în prima jumătate a veacului al XX-lea, și aceasta a fost îndeobște una dintre urmările primului război mondial. Comunismul a acaparat întreaga Europă de Est și Caucazul înainte de anul 1950. Nici Grecia nu a fost cruțată, căci venezeliștii și unii ocârmuitori corupți ai Bisericii și-au lansat atacurile asupra Sfintei Ortodoxii din Grecia în anii '20, împotrividu-se învățaturii sfinte precum și pildei de sfințenie a Sfântului Nectarie de Pentapolis. De asemenea, odată cu cel de-al doilea război mondial, Alexandria, Antiohia și Biserica din China au căzut sub guverne controlate de comuniști. Nu poți să nu cumpănești și să nu pricepi că puterile răului din lume au luat în primire sarcina de a slăbi popoarele creștin-ortodoxe, cu scopul de a îndepărta cea mai însemnată piedică în calea îndeplinirii viitoarelor lor urzeli.

Pe lângă șocul evenimentelor mondiale și al neomeniei omului față de semenul său, autorii de teorii și sisteme filosofice, politice și religioase anticreștine au atacat creștinătatea în chip deosebit de puternic în

vremurile recente. Pentru cei mai mulți dintre oameni, acești filosofi au propovăduit și încă mai propovăduiesc că în istoria omenirii domnește o „lege a progresului”. Prin urmare, omenirea – în toate aspectele existenței ei – a evoluat de-a lungul istoriei. Acești filosofi învață că formele politice, sociale și ideologice ale vieții rasei umane se îmbunătățesc neconținut și că în cele din urmă omul va găsi și va determina, prin propria-i putere și dezvoltare umană, ordinea de viață politică și socială desăvârșită și ideală – o ordine în care rațiunea, știința, pacea, siguranța, dreptatea și bunăstarea materială vor fi absolute. De fapt, un mare număr de ocârmuitori corupți, așa-zis creștin-ortodocși, au început să prezinte o astfel de teorie. Cei mai de seamă dintre aceștia sunt ierarhii actualei Patriarhii Ecumenice care au început să învețe aceste lucruri „ca să înșele, de este cu putință, și pe cei aleși” (*Marcu 13, 22*).

Domnul Hristos însă a învățat ceva întru totul oșebit. El ne-a vestit mai dinainte că vor fi „războaie și zvonuri de războaie” (*Marcu 13, 7; Matei 24, 6*), că nu va fi „pace, ci sabie” (*Matei 10, 34*) și că „din pricina înmulțirii fărădelegii, dragostea multora se va răci” (*Matei 24, 12*). Să ne uităm la istoria veacului al XX-lea și să ne întrebăm: Cine s-a dovedit că are dreptate? Oare Hristos sau filosofii nostalgici? Nici o domnie a rațiunii nu a venit, ci mai curând o domnie a celui mai grosolan materialism și a celor mai dobitocești patimi din om. În loc de pace și siguranță, sunt războaie cumplite și zvonuri aproape zilnice de noi războaie; în loc de dreptate, am fost martori la tot felul de silnicii, revoluții, CHEKA, Gestapo, GPU, execuții în masă, lagăre de concentrare, lagăre de deportare siberiene de o cruzime nemaiauzită și de nedescris, anihilare chimică a

creierelor mărturisitorilor credinței și ale altor opozanți din URSS; în loc de bunăstare materială, sunt rapoarte constante despre foamete în masă, despre lipsuri a milioane de oameni – și asta în ciuda faptului că o mare parte din omenire are hrană de aruncat, două locuințe, două sau trei automobile etc. În loc de armonie în numele religiei, avem apariția aproape zilnică a sectelor cu cele mai întunecate învățături – „IAM”, francmasoneria, teosofia, Bahai, închinarea vădită înaintea Satanei și secte vrăjitorești, ca să numim doar câteva dintre ele.

Dar lucrul care este de mai mare însemnătate, e faptul că dorința de a se opune tuturor acestor mișcări a început să părăsească omenirea. Acum, societatea omenească poate să accepte și să întâmpine sectele satanice cu minimă uimire sau chiar fără să se sinchisească – pentru scurtă vreme, oamenii se îngrozesc sau se înspăimântă în chip trecător de actele canibalice care s-au petrecut în Statele Unite drept urmare a acestor culte ori de crimele demențiale care s-au petrecut în California. Săptămână de săptămână, lună de lună, numărul de morți sau de acte demonice cumplite practicate în sectele satanice, urcă, iar societatea în ansamblu nu se prea sinchisește de aceste lucruri. Că societatea îndeobște este dispusă să treacă cu vederea faptele satanice, este limpede dovedit prin aceea că avortul – exterminarea în masă a copiilor – nu numai că a încetat să-i șocheze pe oameni, ci a și devenit acceptat ca „lege”. Mai mult decât atât, devine „demodat” să fii anticomunist, iar cei care păstrează credințioșia dimpreună cu Sfinții noi Mucenici din lumea comunistă, sunt batjocoriți și ridiculați. Să se datoreze aceasta faptului că „dragostea multora” deja „s-a răcit” (Matei 24, 12)? Oare vremea mării foamete –

„nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci de auzit cuvântul lui Dumnezeu” (Amos 8, 11) – stă deja asupra omenirii? Să fie oare faptul că domnia lui Antihrist e aproape și stă să vină asupra-ne?

În trecut, proorociile Sfintei Scripturi cu privire la împărăția lui Antihrist au fost dincolo de puterea de înțelegere a omului. Sfânta Scriptură ne oferă imagini ale unor lucruri cumplite care se vor petrece în împărăția lui Antihrist, iar Părinții Bisericii ne dau înștiințări și descrieri despre înrobiri și prigoniri ce nu sunt ușor de cuprins nici în închipuire. Dar oare toate aceste imagini și descrieri sunt de necrezut?

Această întrebare ne aduce la țelul acestei cărți – anume acela de a arăta că aceste proorocii nu mai sunt, de fapt, de necrezut, ci acum pot fi înțelese, iar împlinirea lor se poate observa în fapt tocmai în lumea de azi. Aici autorul prezintă în termeni limpezi și lesne de înțeles originea răului și lupta lui împotriva binelui, precum și apogeul răutății din vremea domniei lui Antihrist. Suntem în primul rând interesați să-i prevenim pe creștinii ortodocși cu privire la durerile iminente ce vor veni în viața omenirii, precum și cu privire la ivirea lui Antihrist. Pentru a izbuti acest lucru, este de trebuință ca mai întâi să-i aducem pe oameni la o înțelegere a persoanei Satanei și să-i introducem în demonologia biblică; căci fără un concept al demonologiei, nu este cu putință să se înțeleagă hristologia, ecclesiologia ori eshatologia Sfintei Biserici, care sunt cu totul de nedespărțit de vestirea mântuirii.

Pentru a îndeplini această sarcină, monahul care a pregătit această lucrare, a compilat materiale care sunt lesne de înțeles și care nu sunt învăluite într-o terminologie academică. Nu le-a adunat laolaltă pentru

ca ele să fie spre meditație intelectualilor, ci pentru a sluji la mântuirea sufletelor.

Nimeni nu va putea citi această carte fără ca ea să-l tulbure. Pe creștinii ortodocși care cumpănesc și sunt preocupați de vremurile pe care le trăim, îi îndemnăm să-și întoarcă inimile către cărțile de slujbă ale Sfintei Biserici, căci în ele Tradiția și conștiința Bisericii vorbesc despre toate aceste lucruri, propovăduind, înaintevestind și înfățișând învățături temeinice pentru apărarea tuturor adevăraților credincioși. Mai presus de toate, cititorul trebuie să fie încredințat că e de trebuință să ne intensificăm viața de rugăciune și mai cu sârguință să ne ținem neclintiți de toate „predaniile care am fost învățați” (2 Tesaloniceni 2, 15). Slavă lui Dumnezeu pentru toate.

UNIVERSUL VĂZUT CA REVELAȚIE A ZIDITORULUI

Dumnezeul Cel Nenăscut și Nezidit, viețuind în Sfânta Treime, fiind Atotputernic și întru totul desăvârșit, Își este pe deplin îndestulător Sieși și nu avea nicidecum trebuință de ființe create. Însă dragostea Sa nețârmurită râvnea să aibă părtași ai fericirii Sale veșnice. Pentru aceasta, Dumnezeu a gătit Împărăția Sa și a creat făpturile cerești.

Dragostea nu este despotică și de aceea nu silește iubirea din partea celorlalți. Toate făpturile zidite ale lui Dumnezeu, îngerii, au fost înzestrate cu voință liberă. Aceasta a fost de trebuință pentru ca ele să-I poată întoarce Ziditorului lor o dragoste adevărată și nu o supunere lipsită de minte și fără de noimă.

Unul dintre cei mai străluciți și mai puternici dintre acești îngeri – Lucifer (Satana) – exercitându-și voința

liberă, a ales să întoarcă spre sine dragostea ce I se cuvenea lui Dumnezeu. Din pricina iubirii de sine s-a îndărătnicit, dintru îndărătnicie s-a învățosat și a hotărât să făurească o nouă împărăție, potrivnică celei a Ziditorului, uzurpând locul și puterea lui Dumnezeu. Urmările acestei răzvrătiri (apostazii) sunt binecunoscute tuturor. Lucifer și cei care i-au urmat, au fost azvârliți din Cer și până azi au rămas drept vrăjmași ai lui Dumnezeu și ai tuturor făpturilor Sale. Ispita și nesupunerea lui Lucifer a fost primită de multe dintre făpturile cerești, astfel încât noua împărăție a răului s-a umplut de părtași ai prințului întunericului.

Cei care au rămas neclintiți în vremea pustiitoarelor ispitiri, au fost întăriți de ajutorul lui Dumnezeu și au devenit fii veșnici ai Adevărului.

Potrivit dragostei Ziditorului, Împărăția Cerească nu a putut rămâne știrbită și pentru a săvârși această împlinire, Dumnezeu a zidit o nouă făptură – omul. Adam și Eva au fost făcuți din nimic într-un Univers făurit anume pentru ei, iar ei au fost pecetluiți drept pietre prețioase în cununa lucrărilor lui Dumnezeu.

Măreția Ziditorului a fost revelată chiar și în atomii primordiali care, deși fără formă, nevăzuți și în neorânduială, au slujit ca materie pentru crearea întregii firi văzute și a omului însuși.

FACEREA

Nu cunoaștem starea primordială a Universului, sau câtă vreme au dăinuit elementele în condiții haotice, căci Sfânta Scriptură își începe relatarea cu vremea în care de-viață-Dătătorul Duh Sfânt Se purta deja pe deasupra adâncului, orânduind Universul. Totuși, istoria lumii vizibile începe de fapt cu formarea particulelor simple.

Că întru început elementele care ne înconjoară astăzi, nu conțineau nimic mai mult decât particule lipsite de formă, se vedește din mărturia cuvântului lui Dumnezeu (*Pilde 8, 24-27*). Cercetările științifice din domeniul fizicii au întărit această mărturie, anume că elementele Universului sunt compuse dintr-un singur fel de materie, adică au o unicitate a esenței. Aceste particule neînsemnate, concrete, au fost dăruite de Ziditor cu o putere lucrătoare de neînțeles nouă. Drept urmare – prin porunca dumnezeiască – ele au format, din combinațiile, fuzionările și separările lor, o felurime fără de număr de forme și corpuri în natură.

Crearea luminii, cu energiile care emană dintru ea, s-a petrecut în ziua întâi a Facerii, ca răspuns la cuvântul lui Dumnezeu: „Să fie lumină” (*Facere 1, 3*). În cea de a patra zi a Facerii, lumina s-a adunat în corpuri imense (*Facere 1, 14-19*) care au fost menite să ocârmuiască alte corpuri mai mici ce s-au luat dintr-însele, anume să le ocârmuiască prin atracție, să le încălzească și să le lumineze. Pe aceste corpuri imense noi le numim (așa-zise) stele fixe – dintre care una e soarele nostru.

• În a doua zi a Facerii, supunându-se poruncii lui Dumnezeu și lucrării Preasfântului Său Duh, „apele” marelui „ocean” atomic, s-au împărțit în felurite corpuri imense (*Facere 1, 6-8*), iar acestea, la rândul lor, s-au divizat în multimea de planete și de corpuri similare acestora.

— În cea de-a treia zi, printr-o „vaporizare” și „amestecare” a apelor din mările care acopereau pământul, au fost plăsmuite aerul și apa răcoroasă. Prin puterea lui Dumnezeu, mari ridicări ale pământului au făcut ca să se ivească din străfundul mărilor continentele (*Facere 1, 9-13*). Ziua a treia are o însemnătate aparte în crearea Universului, căci în această zi a apărut vegetația pe

pământ – pământul a dat primul și cel mai bogat rod pentru folosul locuitorilor împărăției naturii. Din aceea zi, pământul, ca o mamă bună, a început să-și cheltuiască energia – dintru început puternică și foarte mare – pentru binele omenirii și al celorlalte vietăți.

Această rodire va continua chiar până în vremea în care, la sfârșit, pământul va fi vlăguit de lăcomia omului pentru cultivarea și exploatarea lui. Atunci va sărăci și va slăbi și-i va fi foarte greu să hrănească omenirea, dar cu toate acestea nu va înceta să-și dea roadele până la sfârșitul timpului, după cum zice Scriptura: „Cât va trăi pământul, semănatul și seceratul... nu vor mai înceta” (*Facerea 8, 22*). Sfârșitul vremurilor va veni asupra pământului și-l va găsi dând omenirii cea din urmă recoltă, fie ea și sărăcăcioasă.

Sfârșitul acestei lumi nu va fi o nimicire, ci o refacere și o reînnoire (*Apocalipsa 21, 1*). Puterile ei refăcute vor sluji veșnic reînnoirii fapturilor vieții celei noi.

MIRACOLUL LUMINII

Revărsarea luminii văzute a început în ziua a patra. Marile corpuri din Univers, înveșmântate în raze aurii, sunt menite să le ocârmuiască pe cele mai mici și să le acopere cu lumină în acea parte ce e îndreptată înspre razele lor, lăsând în întuneric partea ce e întoarsă dinspre ele.

Însă nici un loc nu e lipsit de prilejul de a primi binefacerile și lumina izvorâte de către soare, căci corpurilor mai mici (planetelor) li s-a dat mișcarea de rotație în jurul propriei axe înclinate, precum și o mișcare periodică (anuală pentru Pământ) împrejurul corpului ceresc din care au luat naștere. Prin aceste mișcări duble, planetele sunt dăruite cu schimbări de

anotimp și ale zilelor și nopților. Toate acestea sunt de trebuință pentru existența lor vremelnică; pentru Pământ, acestea sunt necesare pentru înnoirea puterilor fizice ale făpturilor și pentru a-i da naturii puțința de a-și îndeplini vremelnică-i îndatorire.

Prin aceste mișcări, orișice loc de pe fața Pământului cade sub înrâurirea razelor soarelui. Există o diversitate în energia razelor, căci atingerea lor e fie directă, fie indirectă (în unghi), așa încât diferite zone de pe fața Pământului primesc mai multă sau mai puțină lumină și căldură.

Acest fenomen al naturii dezvăluie faptul că, în miracolele luminii fizice, Ziditorul ne arată o asemănare (o iconă, un chip) a minunilor Luminii Dumnezeirii. Făpturile simțitoare, înzestrate cu putere înțelegătoare, sunt prin ele însele întuneric (adică nu doar în întuneric, ci neizvorând lumină proprie). Numai primind lumină și căldură launtrică de la Duhul, ele încetează de a mai fi în întuneric și se apropie de acea frumusețe lucrătoare care le-a fost menită, potrivit țelului iconomiei Ziditorului.

Împărțirea luminii albe în șapte culori vii⁴ ne amintește de cele șapte daruri ale Duhului Sfânt (Isaia 11, 2-3), care întăresc sufletul prin Sfintele Taine ale Bisericii, așa încât el (sufletul) să poată spori în fapta bună cea lucrătoare pentru slava lui Dumnezeu. Fiecare lucru văzut se înfățișează într-o anumită culoare, potrivit însușirii aceluși obiect de a reflecta o rază sau alta a spectrului alcătuit din cele șapte culori.

⁴ Este îndeobște cunoscut că lumina albă e alcătuită din cele 7 culori; această descompunere cromatică este denumită generic ROGVAIV: R = roșu, O = oranj, G = galben, V = verde, A = albastru, I = indigo, V = violet. Cele 7 culori alcătuiesc și curcubeul, iar după mărturia Sfintei Scripturi acesta e un semn dumnezeiesc, căci Insuși Domnul a grăit lui Noe: „Pun curcubeul Meu în nori, ca să fie semn al legământului dintre Mine și pământ” (Facere 9, 13).

Tot astfel e și cu duhul omului. În sine, e întunecos și ar rămâne ceva întunecat de nu ar fi darul harului lui Dumnezeu care-i îngăduie sufletului omului să primească această minunată Lumină și căldură de la Ziditorul său. Lumina sufletului omului, asemenea luminii lunii, este reflectată dintru Soarele Duhov-nicesc, Soarele Adevărului, Soarele Dreptății⁵. Fără acest dar, sufletul ar rămâne în beznă, în mâhnire, în deznădejde și păcat.

Așa cum nici un loc de pe pământ nu e lipsit de puțința de a primi razele soarelui cele dătătoare de viață, tot astfel orișice făptură înțelegătoare are puțința,

⁵ În Psalmii Proorocului David, putem citi: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria. Ziua zilei spune cuvânt, și noaptea nopții vestește știință. Nu sunt graiuri, nici cuvinte, ale căror glasuri să nu se audă. În tot pământul a ieșit vestirea lor, și la marginile lumii cuvintele lor. În soare și-a pus locașul său; și el este ca un mire ce iese din cămara sa. Bucura-se-va ca un uriaș, care aleargă drumul lui. De la marginea cerului ieșirea lui, și oprirea lui până la marginea cerului; și nu este cine să se ascundă de căldura lui” (Psalm 18, 1-7). Proorocul Avacum spune: „Izbucnire de lumină ca la răsărit de soare, raze vii din mâna Lui pornesc!... Acolo stă tainic ascunsă puterea Lui!” (Avacum 3, 4) Proorocul Maleahi găsește astfel cuvântul lui Dumnezeu: „Va răsări pentru voi, cei care vă temeți de numele Meu, soarele dreptății, cu tămăduire venind în razele lui și veți ieși și veți zburda ca viteii de îngrașat” (Maleahi 3, 20). Sfântul Zaharia, tatăl lui Ioan Botezătorul, își încheie astfel proorocia (Luca 1, 68-79) pe care a făcut-o la punerea numelui fiului său: „Să dai poporului Său cunoștința mântuirii întru iertarea păcatelor lor, prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, cu care ne-a cercetat pe noi Răsăritul cel de Sus, ca să lumineze pe cei care sed în întuneric și în umbra morții și să îndrepte picioarele noastre pe calea păcii” (Luca 1, 77-79). Iar Sfântul Ioan Teologul, mărturisește despre Ierusalimul cel ceresc: „Și cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o și făclia ei este Mielul” (Apocalipsa 21, 23).

dacă dorește, de a-L primi pe Soarele Duhovnicesc Cel de viață dătător, pe Ziditorul și Mântuitorul omenirii.

Întâiul om s-a întors dinspre Soarele Dreptății și s-a prăvălit într-un tărâm al beznei lăuntrice. Din vremea aceea și până la Venirea lui Hristos – Soarele cel Neapus – foarte puțini oameni s-au întors către această Lumină. Omul s-a obișnuit cu starea sa de întunecime sufletească – care-i era sprijinitoare și ajutătoare întru a săvârși răul – până într-atâta, încât a ajuns să-și iubească lanțurile și cătușele. Cei care au ales lumina în locul întunericului, s-au întristat adânc la vederea chipului zidit al lui Dumnezeu înrobit de bezna sufletească. Acești Sfinți tânjeau după vremea care i-a fost făgăduită omului, când Lumina cea Binecuvântată Se va arăta și Se va dăruia tuturor celor care nu-și vor fi pierdut întru totul puțința de a primi Lumina cea duhovnicească a Adevărului.

Cât de fericită a fost epoca noastră în comparație cu veacurile dinainte de venirea Luminei celei făgăduite – Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu! În țările creștin-ortodoxe care au fost cu multă vreme înainte convertite la Lumina Adevărului, oamenii au avut prilejul să crească primind Lumina. Aici, în țările heterodoxe ale Apusului, nu este astfel, căci noi suntem înconjuțați de întunericul acelor care au lepădat Biserica lui Hristos și care, mai mult, chiar luptă împotriva ei. Suntem înconjuțați de obiceiuri și tradiții care sunt pe de-a-ntregul potrivnice Sfintei Biserici Ortodoxe și din această pricină, trebuie să ne întoarcem asupra tradițiilor țărilor creștin-ortodoxe pentru a primi întru adevăr această Lumină a Adevărului.

Desigur, niciodată nu a dobândit cineva fără de luptă bogăția lui Hristos. Războiul nevăzut a trebuit

purtat dintotdeauna. Însă unde este câmpul acestei bătălii? Unde trebuie să mergem la luptă? Câmpul de bătălie este în lăuntru nostru. Îl recunoaștem în simțăminte, gânduri, doriri și impresii. Întunericul se vedește în cuvinte și fapte care reflectă starea noastră actuală – o stare străină nuanței (culorii) reale pe care Hristos, Soarele Dreptății, o întipărește în gândurile, cuvintele și faptele noastre.

A plăcut Atotputernicului Ziditor al Universului să creioneze în lucrurile văzute tainele lumii nevăzute, arătând cum mai înainte, o mulțime de „stele” au căzut din Cer, tot astfel cum acum o mulțime de suflete cad de la Sfânta Biserică Ortodoxă. Însă în ciuda tuturor celor care cad, avem încredințare de la Ziditorul Însuși că nici o putere vrăjmașă nu va putea să nimicească Biserica, nici până în ziua cea de apoi (Matei 16, 18).

UN NOU BABILON

Însă, pe măsură ce se apropie ziua proslăvirii Sfintei Biserici, o nouă structură se ivește în lume, o alcătuire potrivnică adevărului Zidirii lui Hristos – aceasta e Babilonul cel tainic. Faptele celor din vechime care visau să se înveșnicească pe pământ, să-și facă un nume^o, se repetă. „Haldeii” de astăzi, asemenea celor din vremurile

^o „În vremea aceea era în tot pământul o singură limbă și un singur grai la toți. Purcând de la răsărit, oamenii au găsit în țara Senaar un șes și au descălecat acolo. Apoi au zis unul către altul: „Haidem să facem cărămizi și să le ardem cu foc!” Și au folosit cărămida în loc de piatră, iar smoala în loc de var. Și au zis iarăși: „Haidem să ne facem un oraș și un turn al cărui vârf să ajungă la cer și să ne facem faimă înainte de a ne împărștia pe fața a tot pământul!” Atunci S-a pogorât Domnul să vadă cetatea și turnul pe care-l zideau fiii oamenilor. Și a zis Domnul: „Iată, toți sunt de

de odioară, nu visează să-și aibă numele scrise în Ceruri, ci mai curând să lase un nume și o amintire a faptelor lor, pe pământ.

Iată un nou Babilon în toată plinătatea cuvântului: amestecarea adevărului cu neadevărul. În locul luminii limpezi a învățaturii Sfintei Biserici, întemeiate pe Evanghelii, Prooroci, Apostoli, Părinți ai Bisericii și Sinoadă, acești noi babilonieni însetează după învățături apostate și sisteme filosofice întunecate, în care adevărul este amestecat cu minciuni și întretesut cu neadevăr. Acest fel de gândire este temelia noului Babilon. E lesne de înțeles ce va crește din aceasta în cele din urmă, având în vedere acele societăți făurite de umanitate care au dus la împlinirea oamenilor și a înțelegerii lor, așa cum s-a petrecut cu Babilonul cel vechi.

Însă și pe acest nou Babilon îl așteaptă tot aceeași soartă care a venit și asupra celui vechi, cu toate că amândouă pretindeau și pretind să atingă cerul. Acest turn al învățaturii mincinoase nu numai că sporește zilnic, ci crește în fiecare ceas. Mare cu adevărat este primejdia de a-și pierde cineva cărarea pe calea mântuirii din pricina prafului împrăștiat de această înălțare babilonică a unui monument dedicat amăgiților și celor care caută să-și dăinuiască propriul nume pe pământ.

Unde ar putea cineva să se izbăvească de praful acesta ce orbește ochii într-o a nu vedea adevărul și umple plămâni de minciuni înăbușitoare? Unde altundeva

un neam și o limbă au și iată ce s-au apucat să facă și nu se vor opri de la ceea ce și-au pus în gând să facă. Haidem, dar, să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul". Și i-a împrăștiat Domnul de acolo în tot pământul și au încetat de a mai zidi cetatea și turnul. De aceea s-a numit cetatea aceea Babilon, pentru că acolo a amestecat Domnul limbile a tot pământul și de acolo i-a împrăștiat Domnul pe toată fața pământului" (Facerea 11, 1-9).

dacă nu într-o adăpostul pașnic care e deschis și veșnic, într-o Zidirea ridicată nu de mâini omenești, ci de Făcătorul lumii Însuși – unde altundeva dacă nu într-o adevărată Biserică Ortodoxă a lui Hristos? Este nemăsurat mai bine să fii un slujitor neștiut în Casa lui Dumnezeu, decât să fii un arhitect de seamă și foarte vestit în acest nou Babilon, al cărui sfârșit este desăvârșita năruire și osânda veșnică.

ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Așa cum privim stelele de pe cer care luminează noaptea și-i călăuzesc pe marinari către porturi sigure, tot astfel să ne lăsăm mintea purtată spre acea constelație aparte de stele duhovnicești, cunoscută sub numele de Părinții Bisericii, căci ei luminează noaptea întunericului prezent și ajută sufletul să fie călăuzit către portul său de destinație – Împărăția Cerurilor. Părinții ne învață arta de a găsi calea de mântuire prin praful ce mereu se îngroașă, făcut de roboteala la construcția babilonică.

Împărăția Cerurilor – care îi așteaptă pe toți cei care se sânguiesc (Matei 11, 12) – este dincolo de orice înțelegere omenească, însă căile lui Dumnezeu nu ne sunt cu totul ascunse. Putem și trebuie să credem în veșnica fericire viitoare, ca și cum am fi văzut-o, ca și cum am fi auzit-o și ca și cum am fi înțeles-o cu mintea noastră, căci toate din natură ne arată calea și dau mărturie pentru adevărul Împărăției Cerurilor. Zgomotul neîncetat al mării vieții poate să ne abată atenția de la Împărăția lui Dumnezeu și să ne țină mintea într-o cele pământești, într-atât încât să încetăm să ne mai gândim la viitor. Credința noastră se îndepărtează de acea credință care este o pregustare a bucuriei vieții viitoare, astfel încât simțim adesea o frică

de neînțeles la gândul veșniciei, la trebuința de a trece în cealaltă lume. Aceasta nu se întâmplă dacă mintea se obișnuiește a fi acolo cu Dumnezeu, în loc de a fi aici în lume.

Q stare păcătoasă împiedică mult libertatea care e firească în relația dintre copiii nevinovați și părinții lor, atunci când nu există nici o altă vină care să-i îndepărteze pe copii de dragostea părintească. Pentru a ne desfăta întru nădejdea fericirii viitoare, e de trebuință să ajungem precum pruncii nevinovați, departe de păcat și de orice e desert și lumes, și mai cu seamă de „trufia vieții” (1 Ioan 2, 16). Atunci când păcatul și socotelile lumești nu ne mai despart de Tatăl, ceea ce e cu neputință devine cu putință, și ceea ce „ochiul nu a văzut, nici urechea nu a auzit” (Isaia 64, 3; 1 Corinteni 2, 9) și ceea ce nu a putut fi cuprins de minte, se face primit de omul lăuntric, contemplativ, curățindu-se prin lacrimi de pocăință. Atunci credința ajunge aproape de acea stare ce este o vedere a celor care se dobândesc după moarte.

Îmbrățișarea, prin credință contemplativă, a bucuriei vieții viitoare dăruiește o mare fericire, iar țelul viețuirii pământești devine mai limpede. Toată această existență plină de osteneală devine mai ușor de îndurat întru răbdare, întru nădejdea că e aproape sfârșitul, când răsplătirile răbdării ne vor face nu numai să uităm aceste necazuri, ci chiar să ne pară rău că nu am suferit mai mult. În mijlocul tuturor nefericirilor și nestatornicilor vieții, nu e lesne să filosofezi asupra lucrurilor cerești, însă în acele răgazuri care sunt date de încercările căii vieții, este de trebuință să vorbim despre cele cerești și să cerem stăruitor dobândirea fericirii întru Împărăția lui Dumnezeu. Pentru a purta lupta duhovnicească în noi înșine, trebuie să strigăm către

Hristos Dumnezeu și Mântuitorul nostru să ne miluiască. Fericiți sunt acei oameni care și-au statornicit obiceiul de a se ruga neîncetat, fericiți sunt aceia pentru care rugăciunea a ajuns o a doua natură, astfel încât chiar și răsuflările lor îl preaslăvesc pe Dumnezeu. Preadulcele nume al lui Iisus Hristos trebuie să fie pe buzele noastre, în răsuflarea noastră, chiar și în somnul nostru, totdeauna și pretutindeni.

Astăzi, marea carte a naturii se deschide tot mai mult ca o revelație despre Ziditorul a toate. Oare nu vorbește ea în chipul cel mai limpede despre armonia Ziditorului, despre minunata frumusețe a Stăpânului și Domnului, Desăvârșitorul și Dătătorul a toate? Atunci, unde este mai multă liniște și pace decât în universul naturii? În care familie (cămin) se află o așa de bună chivernisire ca acolo unde necuprinsul Tată orânduiește Însuși toate materiile. Este vădit că buna rânduială este cu putință numai acolo unde este un stăpân și veghetor neadormit.

Îndeobște, natura ne revelează taina de neînțeles a unității treimice a Ziditorului. Pecetea acestei taine stă adânc înscrisă în firea tuturor lucrurilor zidite, ca o conștiință fundamentală ce proslăvește Sfânta Treime. Atotprezența lui Dumnezeu este de asemeni vizibilă în zidirea Sa. Să ne ridicăm privirea spre bolta cerească, presărată cu nenumărate corpuri cosmice, ținute în spațiile Universului de o mână nevăzută. Să privim cu luare-aminte în jurul nostru și să ne întrebăm: a Cui este mâna care nu ostenește să țină întregul Univers, în care toate corpurile sunt sferice și se dezvoltă dinspre centru spre exterior ca într-un imens glob? Toate aceste sisteme sferice – care nu au nici un punct vizibil de început ori de sfârșit – reflectă atotprezența, fără-de-începutul și necuprinderea Ziditorului.

O asemenea menire este cu putință numai pentru un Duh cu totul desăvârșit, Ziditorul a toate. În fapt, Ziditorul Însuși a pecetluit chipul propriei Sale Dumnezeiri – fără de început și necuprinse – într-o mulțime de fapte și de lucruri, dintre care unele specii sunt atât de mici, încât multe milioane din ele pot exista într-un pahar cu apă. Pentru a menține toate acestea, Dumnezeu trebuie să fie atotputernic și omniprezent – pretutindeni în unul și același moment.

LUMEA CEA NEVĂZUTĂ

Potrivit învățaturii Sfintei Biserici, lumea duhovnicească cuprinde două feluri de duhuri: îngerii lui ① Dumnezeu – care în vremea răzvrătirii lui Lucifer au ales din propria lor voință liberă să rămână ascultători Ziditorului, păstrându-și astfel această stare pe vecie – ② și duhurile rele – acei îngeri care au fost zidiți buni, însă prin voința lor personală au devenit răi în chip irevocabil, urmându-l pe Lucifer în răzvrătirea sa împotriva lui Dumnezeu.

Atât îngerii lui Dumnezeu, cât și duhurile rele sunt numite *îngeri*, pentru că acest nume nu are înțeles de fire sau condiție ontologică, ci exprimă cu prisosință un rang, un cin. Numele de *înger* are înțelesul de *trimis* sau *vestitor*⁷. În acest sens, Sfânta Scriptură mai folosește acest nume pentru a se referi la Prooroci, Apostoli, ori alte persoane care au fost trimise să vestească voia lui Dumnezeu.

Sfânta Biserică învață că singurul temei pentru zidirea lumii a fost dorirea lui Dumnezeu de a avea părtași ai nemărginitei Sale iubiri și milostiviri. Țelul lumii este

⁷ Grecescul *angelos* înseamnă *trimis, vestitor*. Vezi: Psalm 151, 4; Ieremia 7, 25; 14, 14; 25, 4; 28, 9; Avdie 1, 1; 3 Ezdra 1, 24; Ioan 1, 6 etc.

proslăvirea Ziditorului. Fiind o Ființă pe deplin desăvârșită și întru totul fericită, Dumnezeu nu poate avea trebuință de nimic. Dintru toți vecii, El a ființat singur, fără de lume, și ar fi putut via astfel pentru întreaga veșnicie, dacă El Însuși nu ar fi binevoit să zidească ființe.

Dumnezeu a dorit ca oamenii să fie plăsmuiți drept icoane ale Lui Însuși (*Facere 1, 26*), spre a gusta bucuria ființării și a deveni părtași ai fericirii Sale. Astfel a apărut omul, faptură înțelegătoare, moștenitoare a Împărăției și slavei lui Dumnezeu prin harul înfierii (*Romani 8, 23; Galateni 4, 5; Efeseni 1, 5*). În această Împărăție, izvorul fericirii este împreună-viețuirea în veci cu Ființa cea desăvârșită fericită, Dumnezeu Însuși, și părășia neîncetată la Slava Dumnezeiască, în măsura în care îi e cu putință unei fapte zidite. Dumnezeu, Care cunoaște străfundurile cele mai tainice ale fiecărei persoane, va da împlinire fiecărui cuget și suflet care însetează după adevăr și bine.

Măsura după care poate fi cunoscută treapta de desăvârșire dobândită de faptele înțelegătoare [cugețitoare], este aceasta: cu cât e mai mare desăvârșirea atinsă de cineva, cu atât mai mare și mai atotcuprinzătoare devine dragostea lui față de Ziditor și cu cât se luptă cineva mai mult să viețuiască drept chip și asemănare a Lui, cu atât devine mai desăvârșit în ascultarea față de sfânta Sa voie.

Pe de altă parte, faptele înțelegătoare care s-au întors de la țelul pentru care au fost aduse la ființă – proslăvirea Ziditorului lor, dobândesc o stare potrivnică. Această stare este veșnică, iar moartea duhovnicească este un chin cumplit de crunt care decurge din îndepărtarea de Dumnezeu, Izvorul vieții și al fericirii. Există un fenomen al Universului material care ne mijlocește o

asemănare a acestei morți veșnice. Este eclipsa totală de soare. Aceasta se petrece arareori și durează puțină vreme, însă pricinuieste o puternică impresie asupra tuturor viețuitoarelor.

Dacă ar fi ca eclipsa să dureze un timp nedeterminat, atunci fiece vietate ar fi supusă unei vlăguiri și unei destrămări ucigătoare. Orice viețuitoare ar porni pe drumul de întoarcere întru țărâna din care a fost făcută. O moarte atât de înceată, agonizantă, dezintegrantă ar fi însoțită de multă suferință, căci toate dimpreună ar începe să se descompună de la începutul eclipsei, așteptându-și pierzania.

Pentru fapăturile înțelegătoare există un Soare Duhovnesc – Izvorul vieții și al fericirii, Dumnezeu Însuși, Care a chemat toate lucrurile dintru neființă la ființă. Dacă pentru fapăturile înțelegătoare care nu duc numai o viață materială, ci și una duhovnicească, s-ar petrece o eclipsă totală de Soare Duhovnesc, suferința, dezintegrarea și pierzania ar deveni de neocolit. Potrivit caracteristicilor [însușirilor] firii duhovnicești, o astfel de suferință nu poate fi vremelnică, căci sufletul e fără de moarte și veșnic. Această stare de suferință veșnică e numită „moartea a doua” (Apocalipsa 2, 11; 20, 6, 14; 21, 8), „chin veșnic” (Luca 16, 28), „foc nestins” (Isaia 66, 24; Matei 3, 12; Marcu 9, 44; Luca 3, 17) și „vierme neadormit” (Isaia 66, 24; Marcu 9, 44, 46, 48).

Judecata de Apoi va deschide unora dintre fapăturile înțelegătoare Împărăția fericirii veșnice întru lumina feței lui Dumnezeu, iar altora le va arăta o eclipsă totală a înfățișării feței lui Dumnezeu dintru Care se revarsă toată viața și fericirea.

Sfânta Biserică Creștin-Ortodoxă a crezut dintotdeauna despre caznele iadului că vor fi veșnice, înțe-

legând aceste chinuri ca fiind cele ce vor veni asupra fapturilor înțelegătoare care sunt lepădate de la fața lui Dumnezeu după Judecata de Apoi, cea de obște. Această credință a fost exprimată în chip sobornicesc la cel de al V-lea Sinod Ecumenic.

SATANA ȘI ÎNGERII LUI

Din învățatura despre Dumnezeu ca Ființă întru totul desăvârșită, se adeverește că tot ce este adus întru ființă de El, a fost făcut bun, de vreme ce El nu are vrere să zidească răul. Atunci de unde s-a ivit răul? Din mândria unuia dintre cele mai de seamă duhuri, care a plăsmuit o așa de înaltă părere de sine, încât a cugetat să devină deopotrivă cu Ziditorul său. Întru strădania de a înfăptui această râvnită egalitate, el a ademenit o multime de duhuri care să-l urmeze în răzvrătirea împotriva voii lui Dumnezeu.

Fiind lepădat de la fața lui Dumnezeu și astfel ajungând prințul întunericului, Satana s-a sârguit să-și înmulțească adeptii, ispitindu-i întru neascultare pe cei dintâi oameni zidiți. În acest fel el și-a sporit propria stăpânire. Din vechime, Biserica lui Hristos a crezut că mândria unuia dintre cele mai de seamă duhuri a fost pricina pentru ivirea răului atât în lumea duhovnicească, cât și în cea materială.

Mântuirea veșnică a omenirii este strâns legată de surparea lui Satana și de ruina răului din lume. Născocitorul răului, acest vrăjmaș al lui Dumnezeu și al omenirii, e înfățișat în Sfânta Evanghelie cum că „dintru început, a fost ucigător de oameni și nu a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește

minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii" (Ioan 8, 44).

Dintotdeauna au fost păreri și învățături care tăgăduiesc existența personală a diavolului și a duhurilor rele. O astfel de greșeală este deosebit de primejdioasă pentru omenire, deoarece îi inoculează o stare de nepăsare morală care în cele din urmă duce la propria-i nimicire. În fapt, Satana însuși este cel care-l inspiră pe om să nu creadă în existența lui.

Duhurile rele au pierdut pentru totdeauna toată dragostea către Dumnezeu și cu aceasta au pierdut și înțelepciunea care vine de Sus, ce e alcătuită din dreptate, adevăr și bunătate.

De ce nu pot duhurile rele să se întoarcă la pocăință? Fiindcă sunt anumite hotare de îndărătnicie dincolo de care nu mai este întoarcere către bine (cf. Evrei 6, 4-6)⁸. Nefiind expuși la ispitele la care este supus omul acum, îngerii au căzut în chip voit, cărmuiți de o mincinoasă filosofie ce afirma că libertatea deplină este fără de asemănare mai vrednică de dorit decât supunerea (aceeași filosofie care a contribuit la făurirea protestantismului). Ei s-au împietrit atât de mult în acest cuget greșelnic, încât au preferat patimile lor nesupuse în locul fericirii îngerilor care au stat înaintea tronului lui Dumnezeu în smerenie, sfielnicie și dragoste.

Această amarnică și greșită socotință arată că până și faptele duhovnicești cele mai înalte, care au pierdut

⁸ „Căci este cu neputință pentru cei ce s-au luminat odată și au gustat darul cel cereș și părtași s-au făcut Duhului Sfânt și au gustat cuvântul cel bun al lui Dumnezeu și puterile veacului viitor, cu neputință este pentru ei, dacă au căzut, să se înnoiască iarăși spre pocăință, fiindcă ei răstignesc loruși, a doua oară, pe Fiul lui Dumnezeu și-L fac de batjocură" (Evrei 6, 4-6).

lumina dumnezeiască, ajung foarte mărginite în înțelegerea adevărului. Ca fapte mai înalte decât duhul omului, ele au fost înzestrate cu însușiri și puteri mai mari de a sta neclintite întru adevăr, au fost dăruite cu o înțelegere mai înaltă a bunătății și a supunerii față de voia lui Dumnezeu. În ciuda tuturor acestora, dezastroasa greșită socotință a precumpănit și, tocmai din acea clipă, întoarcerea către adevăr a fost deja cu neputință. Învârtoșarea lor în răutate a trecut dincolo de puținta de îndreptare, pentru că aceste fapte duhovnicești au căzut ca urmare a unei răzvrățiri îndărătnice și înraite împotriva lui Dumnezeu Însuși.

Prevenind omenirea împotriva unei asemenea împietriri și răutăți de neîndreptat, Hristos le-a grăit fariseilor: „Orice păcat și orice hulă se va ierta oamenilor, dar hula împotriva Duhului Sfânt nu se va ierta" (Matei 12, 31).

Însăși firea fapturilor înțelegătoare poartă în sine nevoia de închinare dumnezeiască, un cuget înnăscut despre măreția lui Dumnezeu și cunoștința că viața e dar dumnezeiesc. Pentru a lepăda aceste intuiții înnăscute, trebuie să silnicim firea personală – aceste intuiții nu dispar pur și simplu, ci sunt smulse și stârpite din firea noastră și tocmai aceasta face ca păcatul să fie de neiertat. Dacă ne răzvrătim împotriva cunoștinței despre Dumnezeu din sufletele noastre, ajungem vrăjmași ai Ziditorului nostru.

Vrăjmășia față de Dumnezeu este de neiertat nu pentru că mila Domnului are anumite mărginiri sau hotare, ci numai pentru că omul, întorcându-se în chip silnic de la Dumnezeu, poate atinge limita extremă a îndărătniciei de la care nu mai este nici o întoarcere. Dacă omul stă împotriva Duhului Sfânt, Duhul Sfânt

nu mai poate să-l aducă la pocăință. Sufletul unei făpturi înțelegătoare poate să se înmoaie numai prin harul dumnezeiesc al Sfântului Duh, însă fără acest har, el se dă pe sine însuși mândriei și întunericii.

Cât de mare e vrăjmășia între stăpânirea lui Satana și împărăția lui Dumnezeu, ni s-a arătat în *Apocalipsa*⁹, mai ales la 12, 1-8 și 13, 14. Potrivit Sfinților Părinți, aceste cuvinte ne dezvăluie că, în zilele de pe urmă, Satanei i se va îngădui să dea război împotriva sfinților lui Dumnezeu, iar Biserica (femeia înveșmântată în soare) va fugi în pustie. Acestea vor fi vremurile cele mai de pe urmă, iar Satana îi va măcelări [pe cei cu adevărat credincioși lui Dumnezeu]. Biserica cea Sfântă se va fi întors în catacombe, devenind împuținată întru numărul mădularelor ei și fiind amarnic prigonită. Această cumplită prigoană, mai rea decât cea a Romei,

⁹ „Și s-a arătat din cer un semn mare: o femeie înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele. Și era însărcinată și striga, chinându-se și muncindu-se ca să nască. Și alt semn s-a arătat în cer: iată un balaur mare, roșu, având șapte capete și zece coarne, și pe capetele lui, șapte cununi împărătești. Iar coada lui țâra a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe pământ. Și balaurul stătu înaintea femeii, care era să nască, pentru ca să înghită copilul, când se va naște. Și a născut un copil de parte bărbătească, care avea să păstorească toate neamurile cu toiag de fier. Și copilul ei fu răpit la Dumnezeu și la tronul Lui, iar femeia a fugit în pustie, unde are loc gătit de Dumnezeu, ca să o hrănească pe ea, acolo, o mie două sute și șazeci de zile. Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer” (*Apocalipsa* 12, 1-8) „Și amăgește pe cei ce locuiesc pe pământ prin semnele ce i s-au dat să facă înaintea fiarei, zicând celor ce locuiesc pe pământ să facă un chip fiarei care a fost rănită cu sabia și a rămas în viață” (*Apocalipsa* 13, 14).

va dura trei ani și jumătate și se va sfârși cu slăvita cea de a doua Venire a lui Hristos (*Apocalipsa* 20, 7-12)¹⁰.

Biserica lui Hristos a fost prigonită și asuprită în toate veacurile de către stăpânitorul acestei lumi, însă aceste asupriri nu au fost întotdeauna atât de lămurite.

– Primele veacuri ale Bisericii au trecut sub prigoană fizică fâțișă, dar acestea s-au sfârșit cu biruința Bisericii. – Următoarele câteva veacuri au dat la iveală o asuprire mai subtilă – însă infinit mai primejdioasă – a Bisericii, anume marile erezii și învățături mincinoase. Satana a lovit mai întâi în viețile mădularelor Sfintei Biserici, iar apoi a lovit dogmele credinței, căutând să facă dezbinare și să nimicească învățăturile cele de trebuință pentru mântuire. Desigur, în ambele epoci, multe suflete au părăsit Biserica cea Sfântă și au trecut în rândurile Satanei, însă această a doua perioadă s-a sfârșit prin biruința Ortodoxiei.

– O a treia perioadă, cu o prigonire mai mult sau mai puțin lămurită, a început cu ivirea războinicului Satanei, Mahomed, și Biserica a fost iarăși supusă prigoanei fizice fâțișe. În această perioadă, locuitorii creștin-ortodocși din

¹⁰ „Și către sfârșitul miilor de ani, Satana va fi dezlegat din închisoarea lui și va ieși să amăgească neamurile, care sunt în cele patru unghiuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, și să le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării. Și s-au suit pe fața pământului, și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită. Dar s-a pogorât foc din cer și i-a mistuit. Și diavolul, care-i amăgise, a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde este și fiara și prorocul mincinos, și vor fi chinuți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor. Și am văzut, iar, un tron mare alb și pe Cel Ce ședea pe el, iar dinaintea feței Lui pământul și cerul au fugit și loc nu s-a mai găsit pentru ele. Și am văzut pe morți, pe cei mari și pe cei mici, stând înaintea tronului și cărțile au fost deschise; și o altă carte a fost deschisă, care este cartea vieții; și morții au fost judecați din cele scrise în cărți, potrivit cu faptele lor” (*Apocalipsa* 20, 7-12).

regiuni întregi ale Răsăritului au fost măcelăriți pentru refuzul lor de a se lepăda de Hristos. Este de remarcat că cotropirea musulmană a lumii creștin-ortodoxe a avut loc aproape în aceeași vreme când noile și cele mai mari erezii se iveau în Europa Apuseană, începând cu papismul, continuând cu sectele protestante păgânești și ajungând în cele din urmă la sectele atât de fătis satanice precum francmasoneria. În această perioadă, Satana a început să întrebuițeze, deodată, amândouă tipurile de prigonire – pomenite mai înainte – împotriva Sfintei Biserici.

— Cea de a patra epocă de asupriri amarnice împotriva Bisericii celei Sfinte a urmat îndeaproape celei de a treia perioade. Pe lângă noile erezii, Satana a început să-i ademenească pe oameni în mișcările de revoluție anarhistă și socială, lovind în toate ordinele sociale de pe pământ, sfortându-se să arunce lumea într-o stare de confuzie și destrămare și netezind calea pentru Antihrist și pentru încercarea silnică de a stârpi creștinătatea.

Felurimea de ispite care vin de la diavol, este foarte mare și nu toate pot fi cuprinse de înțelegerea omenească. Se știe din Sfânta Scriptură că diavolul „a orbit mințile necredincioșilor, ca să nu le lumineze lumina Evangheliei slavei lui Hristos, Care este chipul lui Dumnezeu” (2 Corinteni 4, 4), în vreme ce la alții, asupra cărora Lumina deja a strălucit, „vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască” (Luca 8, 12), și iarăși, precum pe Dreptul Iov, pe alții îi prigonește cu necazuri, lanțuri și temniță (cf. Apocalipsa 2, 10).

Ca apărare împotriva acestor asupriri, trebuie să ne păstrăm o dispoziție neîncetată de pocăință, rugăciune, post și veghe duhovnicească asupra inimii. Hristos

Mântuitorul le-a poruncit ucenicilor Săi: „**privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită**” (Matei 26, 41).

— În ultimele câteva decenii, mulți oameni au încetat să mai nădăjduiască în Împărăția lui Dumnezeu și s-au întors către mijloace artificiale de a dobândi împărăția paradisiacă. Mijloacele făurite de Satana cuprind anarhia și revoluția socială. Cuvintele-capcană speciale pe care Satana le-a adus în întrebuițare pentru a ademini oamenii în aceste mișcări, cuprind: „libertate”, „fraternitate”, „egalitate” și „unitatea omenirii”. Cât de mulți urmează deja acestor sloganuri fără noimă, nepăsându-le cine le-a creat sau care sunt manifestările reale ale acestor mișcări așa-zis umanitare. Cât de tare sunt amăgiți ei de stăpânitorul acestei lumi, de momeli artificiale și cât de repede sunt călăuziți către anarhia care-l va aduce pe ultimul chinuitor al omenirii, Antihrist!

ÎNCEPUTUL SFÂRȘITULUI ACESTEI LUMI ȘI PETRECEREA PĂMÂNTEASCĂ A BISERICII LUI HRISTOS

Potrivit învățaturii Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți ai Bisericii, sfârșitul lumii și cea de-a doua Venire a Domnului nostru Iisus Hristos vor fi înainte-vestite de: o puternică și vădită răspândire a anarhiei și fără-delegii în rândul tuturor popoarelor; plinirea propovăduirii Evangheliei în toată lumea și la toate neamurile (inclusiv evreilor adunați într-un stat Israel refăcut); calamități naturale năprasnice și venirea lui Antihrist și lupta lui cu Biserica cea Sfântă a lui Hristos.

Apostolii L-au întrebat odată pe Dumnezeiescul lor Învățător: „Spune nouă, când vor fi acestea și care este semnul Venirii Tale și al sfârșitului veacului?” (Matei 24, 3).

Mântuitorul a răspuns: „Luați seama să nu vă înșelea cineva; că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți vor înșela. Și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie... dar încă nu va fi sfârșitul. Că se va scula neam peste neam, și împărăție peste împărăție, și va fi foamete și ciură și cutremure pe alocuri. Dar acestea toate sunt numai începătura durerilor. Atunci vă vor da spre chinuri și vă vor omorî, și veți fi urâți de toate neamurile pentru numele Meu. Și atunci se vor sminti mulți, și unul pe altul se vor vinde, și se vor urî unul pe altul. Și mulți prooroci mincinoși se vor scula și vor înșela pe mulți. Și pentru înmulțirea fărădelegii, răci-se-va dragostea multora. Iar cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui. Și se va propovădui Evanghelia aceasta a Împărăției în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile, și atunci va veni sfârșitul” (Matei 24, 4-14).

Sfinții Părinți ai Bisericii tâlmăcesc că aceste cuvinte înfățișează nimicirea Ierusalimului, din anul 70 d. Hr., ca prototip al marilor neazuri din vremurile de pe urmă, când întreaga urgie înainte-vestită în această proorocie va fi împlinită. Căderea Ierusalimului a simbolizat sfârșitul lumii, însă deși aceasta s-a arătat a fi cumplită, a fost numai o umbră palidă a celor ce vor veni la sfârșitul vremurilor asupra omenirii.

Trebuie să urmărim tâlcuirile Sfinților Părinți ai Bisericii, cercetând cu luare aminte semnele sfârșitului lumii dintru aceste cuvinte ale Mântuitorului. Din ele descoperim că în vremurile din urmă, fărădelegea
1. omenirii va atinge ultimele hotare. Răul și ura vor domni în lume. Nu va fi nici dragoste între oameni, nici milă a unuia pentru celălalt; dragostea se va împuțina – nu pe deplin, desigur, însă se va răci într-o covârșitoare parte

a omenirii. Oamenii se vor urî unul pe altul în chip sălbatic, le va păsa numai de ei înșiși și vor căuta să le facă rău semenilor lor. 2.

3. Pe lângă aceasta, mulți credincioși vor începe să șovăie în credința lor, iar unii le vor urma amăgitorilor și poorocilor mincinoși – înaintemergătorii lui Antihrist. Fărădelegea și păcătoșenia vor deveni atât de mari, încât oamenii nici nu vor băga de seamă amenințătoarele prevestiri ale sfârșitului lumii, pe care Dumnezeu va începe să le sloboadă sub chipul diferitelor calamități naturale, iar mai pe urmă prin ivirea lui Antihrist. 4.

„Că precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și Venirea Fiului Omului. Și precum era în zilele cele mai înainte de potop, că mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie, și nu au cunoscut până când a venit potopul și i-a luat pe toți, așa va fi și Venirea Fiului Omului” (Matei 24, 37-39).

În aceste cuvinte, Mântuitorul tâlmăcește limpede starea omenirii de la sfârșitul timpului. Știm că, chiar înainte de potop, fărădelegea și păcătoșenia omenirii erau peste măsură de mari; oamenii se desfătau în poftă dobitocești și erau orbi și nesimțitori la tot ce era duhovnicesc. La fel va fi înainte de sfârșitul lumii. Senzualitatea neînfrănată, destrăbălarea, lăcomia și beția vor deveni lege, paralizând mintea omului, așa încât nici chiar neazurile pe care le va slobozi Dumnezeu ca avertisment (foamete, cutremure, nenorociri și, în cele din urmă, marele chin adus prin Antihrist), nu vor trezi nici un simțământ de frică ori de căință în oamenii îmbătați de propria lor stricăciune. 5.

Sfinții Apostoli învață că în vremurile cele mai de pe urmă, felurile erezii pustiiitoare și învățături mincinoase 6.

se vor înmulți și vor dobândi o mare putere, în timp ce necredința va spori tot mai mult. Omenirea ca întreg va fi oarbă și surdă duhovnicește și nesimțitoare în tot ceea ce privește mântuirea sa. Oamenii vor crede de bună voie orice minciună și vor uita pe de-a-ntregul Legea lui Hristos. Orice viciu și greșală cu puțință vor fi primite cu mărinimie de către lume.

Sfântul Pavel, în Epistola sa către Tesaloniceni, spune că atunci când va veni Antihrist, i se va îngădui să-i ademenească pe mulți. „Vor fi tot felul de puteri și de semne și de minuni ale minciunii, și de amăgiri ale nedreptății, pentru fiii pierzării, pentru că nu au primit dragostea adevărului, ca să se mântuiască. Și de aceea Dumnezeu le va trimite lor lucrarea înșelăciunii, pentru ca ei să creadă minciunii, ca să fie judecați toți cei care n-au crezut adevărului, ci au binevoit într-o nedreptate” (2 Tesaloniceni 2, 9-12).

În Epistola sa către Timotei, Apostolul povățuiește: „Ci aceasta să știi, că în zilele cele de apoi vor veni vremuri cumplite. Că oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de argint, lăudăroși, semeți, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, necuvioși, fără de dragoste, neprimitori de pace, clevetitori, neînfrânați, cruzi, neiubitori de bine, trădători, obraznici, îngâmfați, mai vârtos iubitori de dezmierdări decât iubitori de Dumnezeu, având chipul buneicinstiri, dar tăgăduind puterea ei: și de aceștia te ferește” (2 Timotei 3, 1-5).

Desigur, toate aceste patimi au fost întotdeauna prezente în lume, însă în zilele de pe urmă, puterea lor asupra omenirii va deveni aproape absolută, astfel încât oamenii vor ajunge încă și mai nesimțitori, înăbușându-și de bună voie toate înclinațiile lăuntrice către bine și dând curs doar pornirilor pătimașe. Odată ce Evanghelia a

fost propovăduită lumii întregi, în rândul tuturor popoarelor, omenirea va fi cu atât mai mult vinovată și fără puțință de îndreptățire la Înfricoșătoarea Judecată.

Evanghelizarea întregii lumi se va sfârși cu propovăduirea Evangheliei către evrei, într-un stat Israel refăcut. Dacă citim cuvintele Domnului nostru însemnate la Matei 24, 14, vedem că sfârșitul evanghelizării lumii întregi este semnul cel mai apropiat de sfârșitul veacurilor și de cea de a Doua, slăvită Venire a lui Hristos. Însă majoritatea omenirii va rămâne mută și surdă la propovăduirea Evangheliei și nu va asculta Adevărul, ci Îl va lepăda, supunându-se în schimb glasului propriilor sale patimi.

IVIREA LUI ANTIHRIST

După toate acestea, Dumnezeu îi va îngădui lui Antihrist – cel mai de pe urmă și cel mai neobișnuit potrivnic al lui Hristos și al Sfintei Sale Biserici – să vină în lume. De-a lungul istoriei Bisericii lui Hristos, s-au ivit o mulțime de potrivnici care s-au sârguit să nimicească credința în Hristos: Nero, Valerian și alți prigonitori, Mahomed, precum și toți învățătorii mincinoși și ereticii de la Simon Magul până astăzi. Însă în vremurile de pe urmă se va arăta un vrăjmaș aparte al lui Hristos – nemăsurat mai puternic decât cei dinaintea lui – în persoana lui Antihrist. Aceasta va fi ultima și cea mai crâncenă luptă a diavolului împotriva Bisericii. Zugrăvind vremurile de pe urmă, de dinaintea sfârșitului lumii, Mântuitorul a spus: „Atunci de vă va zice vouă cineva: Iată aici este Mesia, sau dincolo, să nu credeți. Că se vor scula hristoși mincinoși și proroci mincinoși, și vor da semne mari și minuni, cât

să înșele, de va fi cu puțință, și pe cei aleși. Iată, mai înainte v-am spus vouă" (Matei 24, 23-25).

Prin aceste cuvinte – potrivit tâlcuirii Sfântului Ioan Gură de Aur și a altora dintre Părinții Bisericii – Hristos vorbește despre Antihrist care va să vină înaintea sfârșitului lumii și despre proorocii mincinoși. De asemeni, găsim anumite fragmente din Epistolele Apostolilor, care învață despre Antihrist. Sfântul Ioan Teologul arată limpede că Antihrist trebuie să vină în vremea de pe urmă¹¹, înaintea sfârșitului lumii (1 Ioan 2, 18). De asemeni, Sfântul Apostol Pavel ne învață despre Antihrist în Epistola sa către Tesaloniceni: „În privința Venirii Domnului nostru Iisus Hristos și a adunării noastre împreună cu El, vă rugăm pe voi, fraților ca nu degrabă să vă clintiți cu mintea, nici să vă spăimântați, nici de vreun duh, nici de vreun cuvânt, nici de vreo epistolă ca și cum ar fi trimisă de la noi, cum că a și sosit ziua Domnului. Să nu vă amăgească cineva nici într-un chip! Căci ziua Domnului nu va veni, de nu va veni mai întâi lepădarea de credință și de nu se va descoperi omul păcatului, fiul pierzării" (2 Tesaloniceni 2, 1-3).

Sfântul Chiril al Ierusalimului și alți dascăli ai Bisericii pun proorocia de la Daniil (7, 23-25)¹² în legătură cu Antihrist, care va să vină înainte de sfârșitul lumii și

¹¹ „Copii, este ceasul de pe urmă, și precum ați auzit că vine antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat; de aici cunoaștem noi că este ceasul de pe urmă" (1 Ioan 2, 18).

¹² „Fiara a patra înseamnă că un al patrulea rege va fi pe pământ, care se va deosebi de toate celelalte regate, care va mânca tot pământul, îl va călca în picioare și îl va zdrobi. Și cele zece coarne înseamnă că din acest regat se vor ridica zece regi, și un altul se va scula după ei; el se va deosebi de cei dinaintea lui și va doborî la pământ trei regi. Și va grăi cuvinte de defăimare împotriva Celui Preaînalt și va asupra pe sfinții Celui Preaînalt, și își va pune

care va fi ocârmuitorul evreilor. Odată ce va fi primit de evrei și va deveni împăratul lor, Antihrist își va începe lupta cu Biserica lui Hristos. El se va sârgui să tăgăduiască Dumnezeuia Domnului Iisus Hristos și va încerca să nimicească Biserica și Tainele Sale, înlocuindu-le cu sine însuși, pretinzând că e Dumnezeu și cerând ca oamenii să i se închine precum lui Dumnezeu. Domnul învață despre aceasta în chip limpede când spune că Antihrist „va veni în numele Meu”¹³.

„Antihrist – tâlcuieste Sfântul Ioan Gură de Aur – nu va spune că e trimis de la Tatăl și că a venit potrivit voii Sale; ci cu totul dimpotrivă, va pune mâna în mod silnic pe tot ceea ce nu-i aparține și se va numi pe sine Dumnezeu. La aceasta S-a referit Hristos când a spus că Antihrist «va veni în numele Meu»”.

După învățăturile Sfinților Părinți, fiecă clipă din viața lui Antihrist va fi sub puterea diavolului. Această stăpânire va fi lucrătoare chiar de la zămislirea și nașterea sa. După cuvintele Sfântului Efrem Sirul, unealta diavolului „se va naște cu adevărat dintr-o fecioară stricată”, iar Sfântul Ioan Damaschin conchide: „Antihrist se va naște din curvie”¹⁴.

în gând să schimbe sărbătorile și legea, și ei vor fi dați în mâna lui o vreme și vremuri și jumătate de vreme" (Daniil 7, 23-25).

¹³ „Căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți îi vor amăgi" (Matei 24, 5; Marcu 13, 6). „Vedeți să nu fiți amăgiți, căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt, și vremea s-a apropiat. Nu mergeți după ei" (Luca 21, 8). „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni altul în numele său, pe acela îl veți primi. Cum puteți voi să credeți, când primiți slavă unii de la alții și slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutați?" (Ioan 5, 43-44).

¹⁴ Vezi cuvântul Sfântului Ioan Damaschin publicat în acest volum la pp. 224-226.

Părinții Irineu, Ipolit și Ambrozio al Mediolanului, la fel ca și scriitorii creștini timpurii Ieronim și Augustin amintesc că Antihrist va fi de neam evreu, din seminția lui Dan¹⁵.

În Sinaxarul din Duminica lăsatului sec de carne (numită și *A Înfricoșătoarei Judecăți*) putem citi: „Antihrist se va naște, după cum spune Sfântul Ipolit al Romei, dintr-o femeie desfrânată, fecioară cu numele, dintre evrei, din seminția lui Dan, fiul lui Iacov”. Aceste cuvinte din Triodul Postului sunt întemeiate pe cuvântul lui Dumnezeu: ”

1. În proorocia Patriarhului Iacov privitoare la fiecare dintre fiii săi – care au devenit temelii ale semințiilor lui Israel –, soarta urmașilor lui Dan este înfățișată în așa fel încât e asociată cu Antihrist: „Dan va fi șarpe la drum, viperă la potecă, înveninând piciorul calului, ca să cadă călărețul” (*Facere 49, 17*).

2. În proorocia lui Ieremia citim: „De la Dan se aude ropotul cailor și de nechezatul puternic al armăsarilor se cutremură tot pământul; iată vin și vor pustii pământul și tot ce este pe el, cetatea și pe locuitorii ei” (*Ieremia 8, 16*).

3. În proorocia Apocalipsei¹⁶, care-i înșiruie pe cei rămași din toate semințiile lui Israel care sunt pecetluiți

¹⁵ Vezi și C. E. Hill, *Antihrist from the Tribe of Dan*, în rev. *Journal of Theological Studies*, Oxford University Press, vol. 46, aprilie, 1995, pp. 99-117.

¹⁶ „Și am auzit numărul celor pecetluiți: o sută patruzeci și patru de mii de pecetluiți, din toate semințiile fiilor lui Israel: Din seminția lui Iuda, douăsprezece mii de pecetluiți; din seminția lui Ruben, douăsprezece mii; din seminția lui Gad, douăsprezece mii; din seminția lui Așer, douăsprezece mii; din seminția lui Neftali, douăsprezece mii; din seminția lui Manase, douăsprezece mii; din seminția lui Simeon, douăsprezece mii;

de Înger spre mântuire, seminția lui Dan este cu desăvârșire exclusă (*Apocalipsa 7, 4-8*).

Din învățăturile Sfinților Părinți aflăm că Satana, instaurându-l pe Antihrist, se va sili să-i dea deplină înfățișare și semnele venirii pe pământ a Fiului lui Dumnezeu. Aceasta se arată mai ales în cea de a XV-a cateheză (*Către cei care au să se lumineze*) a Sfântului Chiril al Ierusalimului¹⁷; în Cuvântul Sfântului Efrem Sirul despre sfârșitul lumii și venirea lui Antihrist¹⁸; în capitolul 23 al cărții Fericitului Teodoret al Cirului – Scurtă înfățișare a dumnezeieștii dogme; și în *Tratat despre Hristos și Antihrist* al Sfântului Ipolit al Romei¹⁹.

Desigur, asemănările lui Antihrist cu Hristos vor fi numai exterioare, iar în adâncul lor vor fi înșelăciuni, căci întreaga viață a lui Antihrist va fi o răzvrătire îndârjită împotriva lui Hristos și a Bisericii Sale. Această mincinoasă asemănare întru cele din afară se va vădi chiar de la nașterea lui Antihrist. De vreme ce Hristos S-a născut din Preacurata Fecioară, Satana va pricinui ca nașterea lui Antihrist să se facă dintr-o fată întinată, care va părea a fi fecioară. Ea va fi locaș a toată destrăbălarea și spurcăciunea drăcească.

din seminția lui Levi, douăsprezece mii; din seminția lui Isahar, douăsprezece mii; din seminția lui Zabulon, douăsprezece mii; din seminția lui Iosif, douăsprezece mii; din seminția Veniamin, douăsprezece mii de pecetluiți” (*Apocalipsa 7, 4-8*).

¹⁷ Acest cuvânt este publicat și în limba română în: Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, traducere din limba greacă și note de pr. Dumitru Fecioru, ed. IBMBOR, București, 2003, pp. 246-270.

¹⁸ Acest cuvânt e publicat și în volumul de față la pp. 227-240.

¹⁹ Publicat pentru prima dată în limba română sub titlul *Cuvânt al Sfântului Sfințitului Mucenic Ipolit, papa Romei, pentru sfârșitul lumii*, Caransebeș, 1904. O nouă traducere a cuvântului Sfântului Ipolit vezi la Cristian Bădiliță, *Manual de anticristologie – studii, dosar biblic, traduceri și comentarii*, ed. Polirom, București, 2002, pp. 124-158.

- Apoi, precum Domnul a viețuit în taină până la împlinirea vârstei de treizeci de ani, tot așa și Antihrist trebuie să presupunem că va rămâne ascuns până la o vârstă asemănătoare. Precum Hristos Și-a început lucrarea de mântuire prin propovăduirea sfintei Sale învățături și prin minuni, tot astfel își va începe și Antihrist lucrarea sa nimicitoare, înșelând oamenii cu învățătura sa mincinoasă și cu arătări mari și sminti-toare, de minuni înșelătoare.

- Precum a bineplăcut Domnului să Se arate înaintea mulțimii drept Mesia, prin slăvită Sa intrare în Ierusalim și în templu, tot astfel se va arăta Antihrist drept (falsul) Mesia așteptat de evrei, împăratul a toată lumea, în triumfala lui paradă de intrare în Ierusalim și de suire pe scaun în templul din Ierusalim, care în acea vreme va fi refăcut.

În cartea sa *Ultimele zile ale viețuirii pământești a lui Iisus Hristos*, Arhiepiscopul [Sfântul] Inochentie al Hersonului afirmă că intrarea lui Hristos în Ierusalim a fost „o mărturie obștească pentru toți evreii că Iisus Hristos este adevăratul Mesia. Propriile Sale cuvinte pe care le-a rostit înaintea porților Ierusalimului slujesc drept mărturie de netăgăduit a acestui fapt: «De ai fi cunoscut», grăi El întorcându-se către oameni, «și tu, măcar în ziua aceea a ta, cele ce sunt spre pacea ta!» (Luca 19, 42). În ziua aceea, odată cu lepădarea lui Mesia, soarta poporului israelit a fost hotărâtă pentru totdeauna”.

Într-acea zi viitoare a venirii în Ierusalim a falsului Mesia, Antihrist, soarta omenirii contemporane cu el va fi de asemeni hotărâtă în chip irevocabil și veșnic. Fericiți sunt cei care, în acea ultimă zi dăruită de Dumnezeu pentru cea mai de pe urmă manifestare de liberă alegere a omului, vor ști să-l recunoască pe Antihrist drept sluga

Satanei și să vadă pierzania de neînlăturat ce îl așteaptă pe el și pe toată omenirea care îi urmează.

- În sfârșit, precum Domnul S-a arătat lumii și Și-a împlinit lucrarea ca Prooroc (Învățător), Împărat și Mare Preot, tot astfel și Antihrist va concentra această întreită putere în propriile sale mâini și își va împlini lucrarea sa vătămătoare ca învățător al întregii omeniri, ca împărat al unei stăpâniri universale și ca mare preot suprem al tuturor religiilor, pretinzând închinare înaintea lui ca înaintea unui dumnezeu.

EPOCA LUI ANTIHRIST

Întreaga viață și lucrare a lui Antihrist pot fi rezumate în trei perioade:

PERIOADA ÎNTÂI a lui Antihrist – cuprinsă între ziua nașterii sale și momentul arătării lui – va trece neștiută. Sfântul Ioan Damaschin spune că „Antihrist este crescut în ascuns și pe neașteptate se răscoală”²⁰.

A DOUA PERIOADĂ a vieții lui Antihrist se va deschide cu intrarea sa învederată în rolul de învățător al lumii sau „prooroc”²¹. Se prea poate să-și înceapă

²⁰ Vezi Cuvântul Sfântului Ioan Damaschin publicat în acest volum la pp. 224-226.

²¹ De la Sfântul Lavrentie al Cernigovului (1868-1950) ne-au rămas aceste cuvinte: „Antihrist va cunoaște toate vicleniile diavolești și va face false minuni. Pe el îl va asculta și îl va vedea, în același timp, întreaga lume. Fericit și preafericit va fi omul care nu va dori și nu va vedea fața spurcată a lui Antihrist. Cine va vedea și va asculta cuvântul hulitor de Dumnezeu al lui Antihrist, făgăduințele pentru toate bunurile pământești, acela va fi ademenit și va merge cu închinăciune înaintea lui și împreună cu el va pieri și va arde în focul cel veșnic”. Arhiepiscopul Simeon, arhiepiscopul Teodosie, episcopul Iacob și arhimandritul Teofan (contemporani ai Cuviosului) l-au întrebat pe

lucrarea în împrejurările unei conflagrații mondiale când umanitatea, după ce a suferit toate urâciunile războiului, nu va mai vedea nici o cale de ieșire din dezastruoasa sa fundătură, fiindcă toate mijloacele de rezolvare se vor

Sfântul Lavrentie: „Cum vor fi toate acestea?” Starețul le-a răspuns cu lacrimi: „În locurile cele sfinte va fi necurăția pustiirii și se vor arăta mârșavii ademenitori ai lumii, care vor înșela oamenii care s-au lepădat de Dumnezeu și care vor săvârși false minuni. După ei se va arăta Antihrist și toată lumea îl va vedea deodată”. Părinții l-au întrebat pe Sfânt: „Unde? În locurile sfinte? În biserică?” Cuviosul a răspuns: „Nu în biserică, ci în fiecare casă. În colțul unde stau acum sfintele icoane vor sta mașini ademenitoare, care vor înșela oamenii. Mulți vor spune: trebuie să vedem și să auzim noutățile. În aceste noutăți se va arăta Antihrist” (Sfântul Lavrentie al Cernigovului – viața, învățăturile, minunile și acatistul, ed. Bunavestire, Galați, 2003, pp. 157-158). Între cele peste un miliard de pagini care pot fi accesate azi pe internet, se află și cele ale următoarelor portaluri: www.maitreya-edu.com, www.partageinternational.com și www.shareinternational.com. Mesajul principal al acestor site-uri este propovăduirea lui Maitreya. În aceste pagini web, exponentul și încununarea gândirii New Age, „Lord Maitreya”, ne este dezvăluit în toată „splendoarea” întunecată a puterilor sale, puteri și lucrări ce urmează să ni se „reveleze” în viitorul apropiat, când el va veni pe pământ. Pentru orice om de bun simț, lucrurile afirmate în site-urile menționate mai sus ridică serioase semne de întrebare. Ni se spune, la un moment dat, că în „Ziua Declarației”, toate televiziunile din lume se vor interconecta pentru a transmite mesajul acestuia. Cei care nu vor privi la televizor îi vor primi mesajul mental, telepatic (adică fie prin nălucire, fie prin insuflare drăcească). Cine este Maitreya, sau mai bine zis cine se va arăta el a fi în exterior, se va vedea atunci când se va arăta întregii lumi și își va spune „World Teacher” – „Învățătorul Lumii” (denumire cf. site-urilor menționate). Cine va fi el înăuntru, se va pricepe de către cei care vor să priceapă și să ia aminte. Cei care vor să priceapă vor cere; cine va cere va primi; cine va primi va înțelege întru darul lui Dumnezeu, Adevăratul Dumnezeu – Cel Care ne-a grăit: „Unul este Învățătorul vostru: Hristos, iar voi toți sunteți frați” (Matei 23, 8) și „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35; Marcu 13, 31; Luca 21, 33).

afla în mâinile unei societăți secrete care va coopera cu Antihrist. El va oferi un plan pentru rezolvarea reușită a crizei mondiale, întemeiat pe înțelepciune politică și socială – anume statornicirea unei structuri politice și sociale uniforme în întreaga lume.

Ostenită de grozăviile războiului și fiind oarbă duhovnicește, omenirea nu va recunoaște acest proiect ca fiind o cursă vicleană și astfel va fi ademenită în cea mai nemiloasă și mai necurmată robie. Dimpotrivă, oamenii vor întâmpina cu osanale manifestările de înaltă erudiție, înțelepciune și geniu ale lui Antihrist.

Notorietatea mondială a lui Antihrist drept gânditor de geniu, nou cârmuitor și salvator al tuturor popoarelor va răzbate ca fulgerul printre toate neamurile, în cel mai scurt răstimp²². „Duhurile rele răspândite prin văzduh vor stârni în oameni o părere unanimă, foarte înflăcărată cu privire la Antihrist, o încântare obștească și o ademenire de neînduplecat” – spune Sfântul Efreem Sirul.

În această perioadă a lucrării sale, Antihrist nu va întrebuința nici o metodă silnică (tiranică), ci se va sârgui să câștige încrederea și iubirea oamenilor prin amăgire și printr-o fătarnică și teatrală înfățișare a virtuții. El – spune Vladimir Soloviov – „va arunca vâlul strălucitor al binelui și adevărului peste taina fărădelegii”. Sfântul Efreem afirmă că va veni într-un așa chip, încât să-i amăgească pe toți. Va părea smerit, blând, un urător – cum va spune despre sine – al fărădelegii, disprețuind idolii, dând întâietate cucerniciei, bun, iubitor de săraci, peste măsură de frumos, statornic, îndatoritor față de toți și prețuind în chip osebit neamul evreiesc, pentru

²² Cu mijloacele actuale de comunicare, acest lucru se poate realiza aproape instantaneu.

că evreii îi vor aștepta venirea. Va întrebuița mijloace viclene ca să placă tuturor, astfel încât oamenii să ajungă iute să-l iubească. Nu va primi mită, nu va vorbi cu mânie, nu va avea o înfățișare posomorâtă, ci printr-o înfățișare cuviincioasă va începe înșelarea lumii, până ce va fi întronat.

Din bogata experiență ascetică a marilor nevoitori ai Ortodoxiei cunoaștem că, atunci când duhul întunecat nu-l poate înfrânge pe cel care se nevoiește duhovnicește, lovindu-se de împotrivirea lui statornică, vine un diavol mai puternic sub chipul unui „înger de lumină” (2 Corinteni 11, 14). Acest „înger de lumină” se silește să insufle nevoitorului duhovnicesc aplecare și încredere față de arătarea sa [de lumină], ademenindu-l astfel către pierzanie. Din această pricină, putem să ne închipuim cât de ușor și de grabnic va putea imaginea sclipitoare a lui Antihrist să stârneasă și să atragă simpatia generală.

Urmarea acestei înșelări va fi că în societatea omenească „se va ivi cererea, dorirea lui Antihrist, va răsună glasul chemător care va arăta stăruitor că este trebuință de un geniu al geniilor, care să ducă dezvoltarea și propășirea materială la cel mai înalt nivel și care să aducă o asemenea bunăstare pământească, încât cele cerești să fie de prisos pentru om” – Sfântul Ignatie Briancianinov²³.

În vremea acestei perioade, fătărnicia lui Antihrist va merge atât de departe, încât nu numai că va dovedi toleranță față de creștinism, ci chiar se va arăta preocupat de a-l ocroti. Întru cele din afară, se va sili să-L imite pe

²³ Vezi și ediția românească a scrierilor Sfântului Ignatie Briancianinov: *Despre vedenii, duhuri și minuni*, traducere de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, ed. Sophia, București, 2002, p. 37.

Hristos. Nefiind călăuziți de înțelegerea duhovnicească a Bisericii, ci mai curând de înțelepciunea lumească, marea majoritate a creștinilor nu vor rezista până la capăt acestei înșelări și-l vor socoti pe Antihrist ca fiind Hristos la a Doua Sa venire.

Monahii Mănăstirii Solovăț au transmis un răspuns pe care Sfântul Zosima l-a dat fiului său duhovnicesc care l-a întrebat cum să-l recunoască pe Antihrist când va veni. Sfântul călugăr i-a dat acest răspuns precis: „Când vei auzi că Hristos a venit sau S-a ivit pe pământ, atunci să știi că acela e Antihristul”. Iar acest răspuns este și mai exact: „Omenirea nu-l va recunoaște pe Antihrist; îl va socoti ca fiind Hristos, îl va proclama drept Hristos... Însă nu va fi nici de trebuință, nici cu putință ca oamenii să-și dea de veste unii altora despre Venirea (cea de a Doua) a Fiului lui Dumnezeu. El va veni fără de veste. Va veni întru atotputernicia Sa la toți oamenii și în întreaga lume în același timp” – Sfântul Ignatie Briancianinov.

Mântuitorul Însuși ne-a avertizat: „Atunci de vă va zice cineva: Iată, Mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți... Deci de vă vor zice vouă: Iată în pustie este, nu ieșiți; Iată în cămări, nu credeți. Că precum iese fulgerul de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și Venirea Fiului Omului” (Matei 24, 23-27).

Pentru a-i amăgi pe oameni, Antihrist va arăta multe minuni năucitoare. Sfântul Apostolul Pavel spune: „Venirea lui este prin lucrarea Satanei, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni ale minciunii” (2 Tesaloniceni 2, 9). Iar Sfântul Chiril al Ierusalimului adaugă: „Fiind «tatăl minciunii» (Ioan 8, 44), va înșela închipuirea prin lucrări amăgitoare, așa încât mulțimile să creadă că văd înviat un mort care nu e înviat și șchiopi

umblând sau orbi văzând, câtă vreme nu s-a săvârșit nici o tămăduire”²⁴.

Toată această statură a lui Antihrist – învățătura și faima lui de geniu, minunile lui mincinoase și întreaga sa viață fățarnică și plină de toată înșelăciunea – vor avea un singur țel: să ia în stăpânire cârmuirea întregii lumi, asupra tuturor neamurilor. Dobândirea popularității în rândul evreilor va fi cea dintâi etapă pe acest drum. Antihrist va face tot ce-i va fi cu putință pentru ca evreii să-l recunoască drept Mesia al lor, cel făgăduit. Va reuși să ducă la bun sfârșit organizarea guvernului evreiesc și se va apuca să înfăptuiască visul cel vechi de veacuri al evreilor – refacerea templului lui Solomon²⁵. După

²⁴ Vezi Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, traducere din limba greacă și note de pr. Dumitru Fecioru, ed. IBMBOR, București, 2003, p. 256.

²⁵ Trebuie să știm că, atât cortul pe care Moise l-a făcut din iconomie dumnezeiască (*Ieșire cap. 25-27*), precum și templul din Ierusalim, construit din porunca lui Dumnezeu (*3 Regi 5, 5; 8, 20-61*), constituiau o imagine simbolică a lumii duhovnicești; erau locaș al sălășluirii Domnului și, totodată, preînchipuiau plinătatea Bisericii lui Hristos-Dumnezeu. În Ierusalim, primul templu a fost construit de către Solomon (pe la anul 960 î. Hr.), iar după ce acesta a fost dărâmat (586 î. Hr.), a fost reconstruit cel de al doilea (538-515 î. Hr.), după întoarcerea din robia babilonică. Dar și cel de-al doilea templu a fost dărâmat de către romani, o dată cu distrugerea Ierusalimului în anul 70 (d. Hr.).

După învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe, unul din semnele apropierii sfârșitului lumii este „venirea lui Antihrist (*2 Tesaloniceni 2, 3-11; 1 Ioan 2, 18*), care va lucra cu apostolii săi mincinoși tot felul de semne, ca să amăgească pe oameni; substituindu-se lui Hristos, el va prigoni cu furie pe aleșii Domnului (*Matei 24, 5, 11*)” – cf. Părintele Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 3, ed. IBMBOR, București, 1997, p. 254. Așadar, reconstruirea templului din Ierusalim (cel de-al treilea templu) va sluji lui Antihrist, căci dintru acest sălaș va împărăți peste întreaga

aceea „va fi silit de oameni și va fi proclamat împărat, iar mulțimile evreilor îl vor iubi; el va reface Ierusalimul

lume. David Ben Gurion – 1886-1973, lider al sionismului muncitoresc, principal întemeietor al noului stat Israel și întâiul său prim-ministru între anii 1948-1953 – când în anul 1962 și-a mărturisit previziunile sale privitor la viitorul lumii, spunea aceste cuvinte: „Imaginea lumii în 1987, așa cum se conturează în imaginația mea: Războiul rece va ține de domeniul trecutului. Presiunile interne ale inteligenței în continuă creștere din Rusia pentru mai multă libertate, și presiunea maselor pentru ridicarea standardelor lor de viață, pot conduce la o democratizare treptată a Uniunii Sovietice. Pe de altă parte, influența crescândă a țăranilor și agricultorilor și creșterea importanței politice a oamenilor de știință pot transforma Statele Unite într-un stat al bunăstării generale cu o economie planificată. Europa Occidentală și cea de Est vor deveni o federație de state autonome având un regim socialist și democratic. Cu excepția URSS ca stat euroasiatic confederat, toate celelalte continente se vor uni într-o alianță mondială, căreia îi va sta la dispoziție o forță de poliție internațională. Toate armatele vor fi abolite și nu vor mai exista războaie. La Ierusalim, Națiunile Unite (o Organizație a Națiunilor cu adevărat **Unite**) vor construi un Altar al Profetilor care să slujească uniunea confederată a tuturor continentelor – acesta va fi sediul Curții Supreme a Omenirii, care va aplana toate neînțelegerile dintre continentele confederate, după cum a proorocit Isaia [*Isaia 16, 5; v. Miheia 4, 3-4*]. Studiile superioare vor fi dreptul oricărei persoane din lume. O pilulă care să prevină sarcina, va încetini creșterea [demografică] naturală din China și India. Iar prin 1987, durata medie de viață a omului va atinge 100 de ani” (cf. rev. *Look Magazine*, din 16 ianuarie 1962). Este evident că acest „Altar al Profetilor” este templul din care își va „exercita funcțiile” de „împărat, preot și judecător” al întregii lumi, cel despre care Mântuitorul Hristos spunea: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni altul în numele său, pe acela îl veți primi” (*Ioan 5, 43*).

Evreii consideră că „Zidul plângerii” din Ierusalim ar face parte din structura vechiului templu și de aceea e de așteptat ca cel de-al treilea templu să fie ridicat tocmai aici. O vizualizare în direct a „Zidului plângerii” – live-view, cu reinnoire a imaginii în fiecare minut – poate fi accesată pe site-ul: www.aish.com (la link-ul *wallcam*).

și le va ridica templul” (Sinaxarul din Duminica lăsatului sec de carne – numită și a Înfricoșătoarei Judecăți²⁶).

DOI PROOROCI

Cu toate acestea, eforturile lui Antihrist de a fi socotit drept adevăratul Mesia se vor lovi de o împotrivire neașteptată și totodată minunată, în persoanele a doi Prooroci ai Vechiului Legământ. Chiar acei doi Prooroci care prin voia lui Dumnezeu negustând moartea, au fost luați la Cer până la o vreme²⁷, vor veni pe pământ înainte de sfârșitul lumii pentru a-și împlini lucrarea și a suferi moartea. Numele acestor Sfinți Prooroci sunt Enoh și Ilie. Domnul îi va trimite în Ierusalim pentru a le da oamenilor din acele zile de pe urmă un ultim și minunat avertisment împotriva înșelării care îi împresoară. Ei vor osândi fără opreliște toată înșelarea lui Antihrist vreme de trei ani și jumătate, cât va dura cea de-a doua perioadă a lui (Antihrist), în care se va pregăti să pună mâna pe puterea mondială. Nepuținând în acea perioadă să lepede înfățișarea sa de blândețe și de bunăvoință până și față de vrăjmașii săi, lui Antihrist nu-i va fi cu putință să-i împiedice ori să ia nici un fel de măsură aspră împotriva Proorocilor.

În zadar se silesc unii să tâlcuiască în chip alegoric această venire minunată a Sfinților Prooroci Enoh și Ilie. Sfânta Scriptură și Tradiția Bisericii vorbesc cu precizie atât despre venirea lor reală pe pământ, cu șapte ani înainte de sfârșitul lumii, cât și despre învierea și luarea lor la Ceruri.

²⁶ Vezi varianta românească a *Sinaxarului*, publicată în acest volum la pp. 263-267.

²⁷ Vezi 4 Regi, 2, 1-12; 1 Macabei 2, 58; Facere 5, 22-23.

În cartea Apocalipsei este scris: „Și voi da putere celor doi martori ai Mei și vor prooroci o mie două sute șazeci de zile, îmbrăcați în sac. Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Dumnezeului pământului. Și de va vrea cineva să-i vatăme, foc iese din gura lor și-i mistuie pe vrăjmașii lor; și de va vrea cineva să-i vatăme, acela trebuie tot așa să fie omorât. Aceștia au stăpânire să închidă cerul, ca să nu plouă ploaie în zilele proorociei lor, și stăpânire au peste ape să le schimbe în sânge și să bată pământul cu orice fel de urgie, ori de câte ori vor voi. Și dacă vor sfârși mărturia lor, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei și-i va birui și-i va omori” (Apocalipsa 11, 3-7).

În cartea Proorocului Maleahi, unul dintre martori este numit în chip limpede: „**Iată că Eu vă trimit pe Ilie Proorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare**” (3, 23)²⁸.

Sfinții Părinți Efreem Sirul (în cuvântul său despre sfârșitul lumii și venirea lui Antihrist) și Ioan Damaschin (în cuvântul despre Antihrist²⁹) învață lămurit că acei „doi martori” (Apocalipsa 11, 3) care vor veni înainte de sfârșitul lumii, sunt Sfinții Prooroci Ilie și Enoh.

Tradiția Sfintei Biserici Ortodoxe, exprimată în cărțile noastre de slujbă, vorbește de asemeni de înțelegerea literală a proorociei Sfintei Scripturi cu privire la arătarea lui Ilie și Enoh înainte de sfârșitul lumii, nedând nici un temei, de nici un fel, pentru o înțelegere

²⁸ „Iată că Eu vă trimit pe Ilie Proorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare; el va întoarce inima părinților către fii și inima fiilor către părinții lor, ca să nu vin și să lovesc țara cu blestem!” (Maleahi 3, 23-24).

²⁹ Cuvintele acestor Sfinți sunt publicate în acest volum.

alegorică. În Sinaxarul citit în Duminica lăsatului sec de carne se spune: „Cu șapte ani înainte (de sfârșitul lumii), după cum a proorocit Daniil, vor veni Enoh și Ilie propovăduindu-le să nu-l primească (pe Antihrist). Antihrist îi va chinui și le va tăia capetele” (cf. *Triodul*). Iarăși, în slujba Sfântului Prooroc Ilie, în stihira de la „Doamne, strigat-am”, cântăm: „Ilie Tezvitene, nestricat făcându-te pe tine ca să nu vezi moartea, până ce vei propovădui tuturor sfârșitul”, iar în tropar, Proorocul Ilie e numit „al doilea Înaintemergător al Venirii lui Hristos”. În sedea după polieleu cântăm: „Proorocul și Înaintemergătorul Venirii lui Hristos, Ilie prealăudate” (cf. *Mineiul pe iulie*, ziua a douăzecea).

Tot în *Minei* citim: „Sfântul Ilie, Proorocul lui Dumnezeu, a fost răpit cu trupul într-un car de foc și este viu până acum, păzit de Dumnezeu în locașurile raiului. A fost văzut în trup de cei trei Apostoli în vremea Schimbării la Față a Domnului pe Muntele Tabor și iarăși va fi văzut în trup de oamenii cei muritori înaintea Venirii celei de-a Doua pe pământ a Domnului. În acea vreme, cel care odinioară a scăpat de sabia Izabelei, va pătimi de sabia lui Antihrist, nu numai ca Prooroc, ci și ca Mucenic, și va fi găsit vrednic de mai mare slavă de la Dătătorul de plată, Dumnezeu”³⁰. În „Prologul” aceleiași zile se spune: „Ilie va veni dimpreună cu Enoh înainte de a Doua Venire a lui Hristos, pentru a osândi nelegiuirea cea fără de margini a lui Antihrist și a însufleți evlavia credincioșilor”³¹.

Totuși, în ciuda tuturor acestor avertismente, marea majoritate a oamenilor, din pricina firii și a cugetării

³⁰ Vezi și una din edițiile românești ale *Mineiului pe iulie*.

³¹ Vezi și ediția românească a *Prologelor*, ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991, p. 918.

trupești, nu doar că nu vor reuși să priceapă deplina înșelare din purtarea exterioară a lui Antihrist, ci îl vor înconjura cu lauda și preamărirea lor. Sfântul Efrem Sirul spune că atunci când popoarele și semințiile pământului vor vedea virtuți și puteri atât de mari în Antihrist, toate dimpreună se vor uni într-un cuget ca să-l proclame ocârmuitor, zicându-și unii altora: „Oare se va mai găsi vreun alt om atât de bun și drept?”

Atât de profund va impresiona Antihrist lumea cu purtarea lui dinainte chibzuită – arătându-se pe sine pretutindeni drept trimisul dumnezeiesc, Mesia cel adevărat – încât poporul evreu, înaintea altora, îl va proclama drept cârmuitor al lor, disprețuind cu totul prihămirile rostite împotriva lui de către Sfinții Prooroci Ilie și Enoh.

CEA DE-A TREIA PERIOADĂ

Cea de-a treia perioadă și faptele de pe urmă ale lui Antihrist vor începe prin luarea în propriile sale mâini a întregii puteri mondiale. O stare de devastare covârșitoare a neamurilor pământului, din pricina unui mare război mondial, îl va ajuta în mare măsură la împlinirea acestui lucru. Cei mai mulți vor vedea guvernarea mondială sub Antihrist drept singura cale cu putință pentru a ocoli noi războaie și pentru a aduce omenirii o epocă pașnică și înfloritoare.

Cuvântul lui Dumnezeu zugrăvește în chipul următor venirea lui Antihrist la puterea lumii: pe fața pământului, zdruncinată și pustiită de război, „se vor ridica zece regi” (*Daniil 7, 24*). Șapte dintre ei vor fi de un cuget cu Antihrist și îi vor supune lui toată puterea și autoritatea. Ceilalți trei cârmuitori vor încerca să-și

păstreze independența, însă Antihrist îi va înfrânge prin puterea armelor (*Daniil* 7, 8, 20, 24).

După biruința lui Antihrist asupra celor trei regi, înlăturând singura piedică din calea către stăpânirea deplină, cartea Apocalipsei îl zugrăvește sub chipul unei fiare roșii având „zece coarne” (adică cele zece regate supuse lui) „și șapte capete” (adică, cei șapte cârmuitori care s-au supus lui de bună voie și acționează în calitate de reprezentanți plenipotențari ai lui în stăpânirile în care se află) – cf. *Apocalipsa* 13, 1 și tâlcuirile la acest stih ale Sfinților Irineu al Lyonului și Chiril al Ierusalimului.

În ce privește puterea mondială a lui Antihrist, cartea Apocalipsei spune că „s-a dat ei [fiarei-Antihrist] stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul” (13, 7). Deși îndeletnicirile și mijloacele omenești obișnuite vor avea însemnătate, ele nu vor stăvili izvorul de căpătâi al izbânzii lui Antihrist. „Și stăpânirea lui va crește în putere – dar nu prin puterea lui însuși” (*Daniil* 8, 24)³². Antihrist își va primi stăpânirea și puterea de la Satana: „i-a dat ei balaurul puterea sa și scaunul său și stăpânire mare” (*Apocalipsa* 13, 2). Numai prin această necurmată împreună-lucrare satanică se vor putea explica neobișnuitul succes al lui Antihrist în a acapara atât de iute stăpânirea asupra întregii lumi, și puterea lui nemaîntâlnită, căreia nici o efortare omenească nu va fi în stare să-i stea împotriva ori să-i pună stavilă.

„Antihrist – spune Beliaev – va lucra cu putere și minuni de la Satana, iar această putere va fi foarte mare... va avea o mulțime de ajutători puternici... cu mijloace

³² Versetul complet este acesta: „Și stăpânirea lui va crește în putere – dar nu prin puterea lui însuși – și va face pustiiri uriașe și în orice lucru va izbuti și va prăbuși pe cei tari și pe poporul sfinților”.

de comunicare rapide și metode de coordonare, va fi cu putință să înfăptuiască o revoluție în toată lumea în același timp”³³.

Recunoașterea obștească a lui Antihrist drept conducător al lumii întregi se va petrece în aceeași vreme cu recunoașterea generală a lui drept singurul lider spiritual al tuturor religiilor. Vladimir Soloviov, în ultima sa lucrare intitulată *Povestire despre Antihrist – trei dialoguri*³⁴, a exprimat părerea că Antihrist, după ce va lua stăpânirea deplină, va aduna un soi de sinod ecumenic cu reprezentanți din toate religiile. La acest sinod (din Ierusalim), Antihrist se va oferi să-i unească pe toți într-o singură obște, sub călăuzirea unui singur îndrumător spiritual. El își va îndrepta îndeosebi atenția spre creștinii din toate confesiunile, făgăduindu-le tot felul de ocrotiri și înlesniri în schimbul recunoașterii cârmuirii sale. Sfântul Efreim Sirul scrie: „El se va trâmbița pe sine așa cum au făcut și înaintemergătorii lui, care mai înainte vreme îl închipuiau; se va numi pe sine propovăduitorul și cel care a statornicit iarăși învățătura și cunoștința cea adevărată a lui Dumnezeu. Cei care nu înțeleg creștinismul, vor vedea în el un reprezentant, un susținător al adevăratei religii și i se vor alătura, făcându-i-se părtași. El va grăi cu glas mare despre sine, numindu-se a fi Mesia cel făgăduit, iar fiii înțelepciunii lumesti și ai cugetării trupesti îi vor închina osanale. Văzând capacitățile lui coplesitoare, slava,

³³ Cf. *Concerning Atheism and Antichrist (Pricitor la ateism și Antihrist)*, vol. 1, p. 765.

³⁴ Această scriere a lui Vladimir Soloviov (1853-1900) a cunoscut în limba română mai multe ediții: *Povestire despre Antihrist. Trei convorbiri*, Institutul European, Iași, 1992; *Trei dialoguri despre Antihrist*, ed. Humanitas, București, 1992; de asemenea a fost cuprinsă și în volumul *Antihristul*, ed. Polirom, București, 2000, pp. 55-83.

puterea, însușirile geniale și dezvoltarea cât se poate de cuprinzătoare după stihiiile lumii, ei îl vor proclama dumnezeu și se vor face părtași și ajutoare ale lui”³⁵.

Între altele, este de foarte mare însemnătate să pomenim că toți Sfintii Părinți socotesc că pricina de căpătâi a grabnicei înrobiri a omenirii de către Antihrist este lipsa de înțelegere duhovnicească precum și obșteasca și deplina prăvălire în îndeletniciri lumești. De vreme ce înțelegerea duhovnicească se poate dobândi și poate spori numai în condițiile adevăratei vieți duhovnicești, trăite de creștinii cu adevărat ortodocși (așadar fără a-i cuprinde aici pe cei care sunt ortodocși doar cu numele), numai acei puțini dintre ei, care vor rămâne cu adevărat creștini ortodocși până în sfârșit, ducând o viață duhovnicească în acord cu propovăduirea Sfintei Biserici, vor avea în vremea aceea plinătatea mijloacelor de apărare și vor putea să deslușească toate cursele și vicleniile lui Antihrist.

Cu neînchipuită dibăcie, acest înșelător va înlocui închinarea către Dumnezeu-omul Iisus Hristos prin închinarea către sine, omul-dumnezeu Antihrist. În Sfânta Scriptură el este înfățișat drept cel care „se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare” (cf. 2 Tesaloniceni 2, 3-4)³⁶, ca grăind „semeții și hule”, precum și ca unul care Îl blas-

³⁵ Aici citatul a fost luat de autor după trimiterea Sfântului Ignatie Briancianinov. Vezi și ediția românească: *Despre vedenii, duhuri și minuni*, traducere de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, ed. Sophia, București, 2002, p. 15.

³⁶ „Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui

femiază pe Dumnezeu și „cortul Lui, și pe cei ce sălășluiesc în Cer” (Apocalipsa 13, 5-6).

Potrivit proorociei Sfântului Apostol Pavel, Antihrist va șede „în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu” (2 Tesaloniceni 2, 4).

Fără îndoială că „Antihrist nu va putea să șadă în templu neîncetat. El o va face numai cu osebite prilejuri, sărbătorești și însemnate; de pildă, la proclamarea lui ca ocârmuitor al lumii și dumnezeu al tuturor. Totuși, acest semn va fi plinit deja și numai prin faptul că va șede în templu chiar și o singură dată. Mai mult decât atât, va porunci să se așeze chipul lui în toate templele creștine și necreștine, și toți oamenii să i se închine precum i s-ar închina chipului lui Dumnezeu. În cele din urmă, în biserici se va începe slujirea lui Antihrist ca dumnezeu”³⁷.

Sfântul Ioan Teologul spune că Antihrist va face semne mari „încât și foc să facă să se pogoare din cer pe pământ înaintea oamenilor” (Apocalipsa 13, 13). Sfântul Ignatie Briancianinov spune: „Acest semn este arătat de Scriptură ca fiind cea mai mare dintre minunile lui Antihrist – iar locul acestui semn va fi în văzduh. Va fi o privescătoare uimitoare și înfricoșătoare care va lucra cu precădere asupra simțului văzului, vrăjindu-l și aruncându-l în înșelare”³⁸. Minunile lui Antihrist,

Dumnezeu, dându-se pe sine drept dumnezeu” (2 Tesaloniceni 2, 3-4).

³⁷ Cf. Beliaev, *Concerning Atheism and Antichrist (Privitor la ateism și Antihrist)*, vol. 1, p. 384.

³⁸ Vezi și ediția românească a scrierilor Sfântului Ignatie, op. cit., pp. 17-18. Aici găsim și următoarea notă: „A căuta spre cer (nevoitorul rugăciunii) foarte rar se cuvine, de frica duhurilor viclene, care sunt în văzduh, drept care se și numesc duhuri ale văzduhului, care pricinuesc multe și felurite înșelări în văzduh” – Sfântul Simeon Noul Teolog, *Dobrotoliubie*, tom 1, *Despre cel de-al treilea fel al luării-aminte*.

lucrate prin puterea Satanei, vor produce o înrâurire irezistibilă asupra privitorilor. „Oamenii nu vor pricepe faptul că minunile lui nu au nici un tel bun, rațional, că sunt pline de uluire mincinoasă, fără de noimă, reprezentatii teatrale pline de toată viclenia, pricinuitoare de consternare spre a aduce mintea în nedumerire și uitare de sine, ca să amăgească, să înșele și să farmece lumea prin încântarea pricinuită de niște înfățișări colosale, însă cu totul deșarte” – Sfântul Ignatie Briancianinov³⁹.

După ce vor fi văzută aceste „minuni”, oamenii, din pricina orbirii lor (duhovnicești) și a biruinței cugetării lor trupești, vor recunoaște fără întârziere aceste demonstrații de putere satanică drept cele mai mari și vădite manifestări ale puterii lui Dumnezeu și, cuprinși de extaz, îl vor primi pe Antihrist ca pe un dumnezeu. „Antihrist va înfricoșa cu minunile sale înspăimântătoare și uluitoare. Prin ele, va satisface curiozitatea nechibzuită și ignoranța crasă, va satisface superstiția și va aduce în nedumerire cunoștința omenească. Toți oamenii ce sunt călăuziți de lumina firii lor căzute și astfel înstrăinați de călăuzirea luminii lui Dumnezeu, vor fi ademiniți spre supunere de către amăgitorul (cf. Apocalipsa 13, 8)” – Sfântul Ignatie Briancianinov⁴⁰.

Despre puterea lui Satana asupra împărățiilor lumii, dă mărturie în mai multe rânduri cuvântul lui Dumnezeu. Domnul Însuși îl numește pe diavol „stăpânitorul acestei lumi”⁴¹. Sfântul Ioan Teologul scrie în cartea Apocalipsei că Satana îi dă slugii sale „puterea sa și scaunul său și stăpânire mare” (Apocalipsa 13, 2).

³⁹ Vezi și op. cit., p. 15.

⁴⁰ Vezi și op. cit., p. 17.

⁴¹ Vezi: Ioan 12, 31; 14, 30; 16, 11.

Puterea Satanei este sporită și întărită de înșelare, amăgire și silnicie. Domnul Iisus Hristos a ajuns să-și adeverească puterea printr-o săvârșire liber consimțită și prin supunere fiască față de Dumnezeu-Tatăl. Ceea ce Hristos a respins – în vremea ispitirii din pustie⁴² –, Antihrist va primi și va împlini în măsură deplină. Acest viclean își va căpăta toată puterea de la Satana, în schimbul supunerii desăvârșite față de el. El îi va răsplăti pe alții cu aceeași putere diavolească, potrivit măsurii supunerii lor și a slujirii voinii Satanei.

Într-una din cuvântările lui, de Dumnezeu insuflăte, Sfântul Efrem Sirul ne-a lăsat învățătura ce urmează:

„Cu durere îmi voi începe cuvântul și cu suspine voi grăi despre sfârșitul lumii acesteia și pentru șarpele cel fără de rușine și preacumplit, care va aduce lumea în mare tulburare și va vâri frică, lașitate și necredință groaznică în inimile oamenilor. El va lucra minuni, semne și priveriști

⁴² „Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de către diavolul. Și după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit. Și apropiindu-se, ispititorul a zis către El: De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini. Iar El, răspunzând, a zis: Scris este: «Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu». Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus pe aripa templului, și I-a zis: Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: «Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău». Iisus i-a răspuns: Iarăși este scris: «Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău». Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor. Și I-a zis Lui: Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie. Atunci Iisus i-a zis: Piei, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești». Atunci L-a lăsat diavolul și iată Îngerii, venind la El, Îi slujeau” (Matei 4, 1-11).

înfricoșătoare, cât să înșele, de va fi cu putință, și pe cei aleși (Matei 24, 24), amăgindu-i pe toți prin semne mincinoase și părelnicii de minuni lucrate de el însuși. Căci prin îngăduința Dumnezeului Celui Sfânt, va primi puterea de a înșela lumea, fiindcă fărădelegea va fi umplut pământul și pretutindeni se vor săvârși tot felul de urâciuni. De aceea, din pricina nelegiuirii oamenilor, Stăpânul Cel Preacurat va îngădui ca lumea să fie ispitită de duhul minciunii, de vreme ce oamenii au dorit să se despartă de Dumnezeu și să-l iubească pe cel viclean.

O, fraților, mare va fi lupta în vremurile acelea, mai ales pentru cei credincioși, când semne și minuni se vor lucra cu putere mare de către șarpele însuși; când se va arăta pe sine în năluciri înspăimântătoare ca fiind asemenea lui Dumnezeu – va zbura prin văzduh și toți dracii, ca îngerii, se vor înălța în fața tiranului. Căci va răcni cu putere, schimbându-și înfățișarea și sperîndu-i pe toți oamenii peste măsură. Fraților, cine se va dovedi atunci a fi cu luare-aminte, neclintit, având în sufletul său semnul celui credincios – Venirea cea sfântă a Fiului Celui Unul-Născut, Dumnezeul nostru –, când va privi durerile negrăite care vor veni de pretutindeni asupra fiecărui suflet și din care nu va fi nici un strop de ușurare, nici o alinare de nici un fel, nici pe uscat, nici pe mare? Cine va rămâne statornic când va vedea lumea întreagă în tulburări, pe toți fugind să se ascundă în munți, iar pe unii murind de foame, pe alții topindu-se de sete ca ceara și pe nimeni având milă; când va vedea toate fețele înlăcrimate și întrebând cu arzătoare dorință: «Oare se mai găsește undeva pe pământ cuvântul lui Dumnezeu?» și auzind răspunsul: «Nicăieri!»

Cine va suferi durerea de neîndurat când va vedea adunarea neamurilor care vor veni de la marginile

pământului ca să-l vadă pe tiran, mulți închinându-i-se, strigând cutremurați: «Tu ești salvatorul nostru!»? Marea se va răzvrăti, pământul se va usca, cerurile nu vor da ploaie, plantele se vor vesteji și toți locuitorii pământului din părțile de Răsărit vor fugi în Apus, din pricina spaimei celei mari, iar cei care trăiesc în părțile de Apus vor fugi în Răsărit cu tulburare. Însă cel fără de rușine, luând atunci stăpânire, va trimite diavolii la toate marginile pământului să propovăduiască: «Marele împărat s-a arătat cu slavă. Veniți de îl vedeți pe el».

Și cine va avea un suflet atât de neclintit, încât să sufere toate aceste ispite? Cine, oare, va fi acest om, precum am mai zis, ca toți Îngerii să-l ferească pe el?⁴³

Odată ce va dobândi puterea mondială, Antihrist își va schimba năpraznic purtarea. În locul atitudinii fătarnice și grijulii față de oameni și a bunăvoinței mincinoase față de vrăjmașii lui, se va întoarce spre prigonirea crâncenă a tuturor creștinilor credincioși care refuză să i se închine ca unui dumnezeu. El va „asupra pe sfinții Celui Preaînalt și își va pune în gând să schimbe sărbătorile și legea” (Daniil 7, 25; Apocalipsa 12, 13-17; 13, 6-7). Slujba creștinească săvârșită de obște – Sfânta Liturghie – va trebui să înceteze. Antihrist și adepții săi, scrie Beliaev, „vor nimici cărțile Sfintei Scripturi⁴⁴, îi vor urmări și-i vor chinui pe propovăduitorii Cuvântului lui Dumnezeu și pe cei ce iau parte la slujbele bisericesti creștine. Vor pândi ca Euharistia să nu se mai săvârșească nicăieri. Cu toate acestea, propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu nu va fi redusă la tăcere, iar dumnezeieștile slujbe nu vor conțeni

⁴³ Vezi și traducerea românească a acestei cuvântări a Sfântului Efreem, cuprinsă în acest volum la pp. 227-240.

⁴⁴ Acest lucru îl pomeneste și Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos, atunci când vorbește despre cele de la sfârșitul vremurilor.

și Euharistia se va săvârși”⁴⁵, însă numai în locuri ascunse, precum în primele veacuri ale creștinismului și în Biserica din catacombe din Rusia de azi⁴⁶.

Antihrist va avea un ajutător neobosit pentru prigonirea creștinilor precum și pentru silirea lor de a i se închina lui ca unui dumnezeu. Din pricina cruzimii și a neîndurării lui, ajutătorul lui Antihrist este numit în Sfânta Scriptură tot „fiară”. Sfântul Ioan Teologul scrie: „Și am văzut o altă fiară ridicându-se din pământ... Și toată stăpânirea fiarei celei dintâi o pune în lucrare, înaintea ei, și face pământul și pe cei ce locuiesc pe el să se închine fiarei celei dintâi... Și îi înșeală pe cei ce locuiesc pe pământ prin semnele ce i s-au dat să facă înaintea fiarei, poruncind celor ce locuiesc pe pământ să facă un chip fiarei... Și i s-a dat ei să insuflă duh chipului fiarei, încât să și grăiască chipul fiarei, și să facă așa încât oricâți nu se vor închina chipului fiarei să fie omorâți” (Apocalipsa 13, 11-12, 14-15).

„Pentru Sfinții lui Dumnezeu încercarea va fi cumplită: răutatea, fătăria și minunile prigonitorului vor spori ca să-i înșele și să-i amăgească. Prigoanele și împiedicările meșteșugit scornite, cumpănite și învăluite cu vicleană ingeniozitate, precum și puterea nemăsurată a chinuitorului îi vor pune în situația cea mai grea, iar numărul lor mic va părea cu totul neînsemnat în fața întregii omeniri... disprețul tuturor, ura generală, clevețirea, asuprirea, moartea silnică vor fi soarta lor... Vrajmașii lui Antihrist vor fi socotiți drept răzvrățiți, drept dușmani ai binelui și ordinii sociale [„teroriști”],

⁴⁵ Cf. Beliaev, *Concerning Atheism and Antichrist (Privitor la ateism și Antihrist)*, vol. 1, p. 356.

⁴⁶ Autorul face referire la perioada contemporană acestei scrieri, în care Rusia era sub stăpânire comunistă.

vor suferi atât prigoane ascunse, cât și fățișe, vor fi supuși caznelor și uciderilor...” – Sfântul Ignatie Briancianinov⁴⁷.

Cele dintâi ucideri le va săvârși Antihrist asupra acuzatorilor săi – Sfinții Prooroci Enoh și Ilie. „Și dacă vor sfârși mărturia lor, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei și-i va birui și-i va omori. Și stârvurile lor vor zăcea în ulița cetății celei mari, care duhovnicește se cheamă Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor [Ierusalim]. Și din popoare, din seminții, din limbi și din neamuri, vor privi la stârvurile lor zile trei și jumătate, și nu vor îngădui ca ele să fie puse în mormânt. Și cei ce locuiesc pe pământ se vor bucura de ei și se vor veseli, și vor trimite daruri unul altuia, pentru că acești doi Prooroci i-au chinuit pe cei ce locuiesc pe pământ. Și după cele trei zile și jumătate, duh de viață de la Dumnezeu a intrat întru ei și au stat pe picioarele lor și frică mare a căzut peste cei ce-i vedeau pe ei. Și au auzit glas mare din Cer zicându-le: Suiți-vă aici! Și s-au suit la Cer pe un nor, și au privit la ei vrăjmașii lor. Și întru acel ceas s-a făcut cutremur mare și a zecea parte din cetate a căzut și au pierit în cutremur șapte mii de oameni, iar ceilalți s-au înfricoșat și au dat slavă Dumnezeului Cerului” (Apocalipsa 11, 7-13).

CONVERTIREA EVREILOR

Ca urmare a propovăduirii acestor doi Sfinți Prooroci, a minunatei lor învieri și a suirii la Cer, se va petrece un eveniment de seamă. Un număr însemnat de evrei se vor converti la Hristos. Fericitul Teofilact al Bulgariei scrie în legătură cu aceasta așa: „Ilie va veni ca

⁴⁷ Vezi și ediția românească: *Despre vedenii, duhuri și minuni*, pp. 19 și 18.

un Înaintemergător al celei de-a Doua Veniri și-i va aduce la credința în Hristos pe toți evreii care se vor dovedi ascultători, călăuzindu-i, cum ar veni, către moștenirea lor părintească pe cei care căzuseră de la El”⁴⁸. Această afirmație este întemeiată pe următoarele proorocii:

I. „Iată că Eu vă trimit pe Ilie Proorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare; el va întoarce inima părinților către fii și inima fiilor către părinții lor, ca să nu vin și să lovesc țara cu blestem!” (Maleahi 3, 23).

II. „În vremea aceea rămasăta lui Iuda și cei scăpați din casa lui Iacov nu se vor mai sprijini pe cel ce i-a lovit, ci se vor sprijini, cu credință, pe Dumnezeu, Sfântul lui Israel. O rămasită din Iacov se va întoarce la Dumnezeul cel puternic” (Isaia 10, 20-21).

III. „Iar Isaia strigă pentru Israel: De va fi numărul fiilor lui Israel ca nisipul mării, rămasăta se va mântui” (Romani 9, 27; cf. Isaia 10, 22).

IV. „Atunci voi vărsa peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului duh de milostivire și de rugăciune, și își vor aținti privirile înspre Mine, pe Care ei L-au străpuns și vor face plângere asupra Lui, cum se face pentru un fiu unul născut și-L vor jeli ca pe cel întâi născut. În ziua aceea, va fi plângere mare în Ierusalim, ca plângerea de la Hadad-Rimon, în câmpia Meghidonului” (Zaharia 12, 10-11).

V. „Căci dacă tu [neam convertit] ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic și împotriva firii ai fost altoit în măslin bun, cu atât mai vărtos aceștia [evreii care se vor converti], care sunt după fire, vor fi altoiți în însuși măslinul lor. Pentru că nu voiesc, fraților, ca voi

⁴⁸ Vezi Sfântul Teofilact al Bulgariei, *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei*, ed. Sophia, București, 2007, pp. 289-290.

să nu știți taina aceasta, ca să nu vă socotiți pe voi înșivă înțelepți; că împietrirea s-a făcut lui Israel în parte, până ce va intra tot numărul neamurilor” (Romani 11, 24-25).

Convertirea evreilor la Hristos îi va stârni lui Antihrist o ură turbată față de toți creștinii⁴⁹. Atunci vor fi făcuți să îndure „necaz mare, care nu a fost din începutul lumii până acum, nici va fi” (Matei 24, 15-21), căci „s-a dat ei [fiarei] să facă război cu sfinții și să-i biruiască pe ei” (Apocalipsa 13, 7).

Scăparea unei mici rămășițe a credincioșilor va depinde numai de scurtimea domniei lui Antihrist. „Și de nu s-ar fi scurtat zilele acelea, n-ar mai scăpa nici un trup, dar pentru cei aleși se vor scurta zilele acelea” (Matei 24, 22).

Cârmuirea mondială a lui Antihrist va dura trei ani și jumătate. „Și din vremea când va înceta jertfa cea de-a pururi și va începe urâciunea pustiirii, vor fi o mie două sute nouăzeci de zile” (Daniil 12, 11; cf. 12, 7). E același răstimp dat și în Apocalipsă pentru ocârmuirea lui Antihrist: „și s-a dat ei stăpânire să lucreze vreme de patruzeci și două de luni” (13, 5).

Absolut nici o putere omenească nu va fi în stare să se ridice împotriva lui Antihrist. Numai Domnul Însuși, venind a doua oară întru toată slava Sa, îl va înfrânge. Atunci va veni Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos și sfârșitul lumii (Matei 24, 30-31; 25, 31-46; Apocalipsa 1, 7; 20, 11-15; 21, 1-8). „Și fiara a fost răpusă, și cu ea proorocul cel mincinos, cel ce făcea înaintea ei semnele cu care i-a amăgit pe cei ce au primit semnul fiarei și pe cei ce s-au închinat chipului ei. Vii au fost aruncați amândoi în iezerul cel de foc care arde pucioasă. Iar ceilalți au fost uciși cu sabia care ieșea din gura Celui

⁴⁹ Adică toți cei care poartă numele lui Hristos.

Ce ședea pe cal... ” (Apocalipsa 19, 20-21). „Și diavolul cel ce-i înșela pe ei a fost aruncat în iezerul cel de foc și de pucioasă, unde este fiara și proorocul cel mincinos, și se vor munci ziua și noaptea în vecii vecilor” (Apocalipsa 20, 10).

Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul, precum și proorociile lui Daniil și ale Apostolului Pavel, dezvăluie lumii că fiul pierzării nu va fi numai un lider politic, ci și proorocul unei noi religii avându-se pe sine ca Dumnezeu al ei și dându-se drept Dumnezeu întrupat care le-a fost făgăduit evreilor prin Proorocii din vechime. Biruința iudaismului va fi măreață, căci va fi impusă porunca de a ține sabbatul evreiesc și de a urma legea iudaică. Nenumăratele secte, ca oile fără păstor, se vor aduna în jurul lui Antihrist ca împrejurul propriului lor păstor, în templul reconstruit al lui Solomon din Ierusalim. Aici, autointitulatul „Hristos” va primi închinare dumnezeiască, așezat pe tronul lui David. Totodată, Sfânta Sfintelor a creștinilor va fi închisă și în ea va fi așezat un idol al lui Antihrist – o statuie vie, vorbitoare. Aceasta a fost numită de către Proorocul Daniil „urâciunea pustiirii”. Din vremea aceea, jertfa cea fără de sânge a Euharistiei va înceta pe pământ (Daniil 9, 27; 11, 31).

Citind Cartea Apocalipsei (10, 1-7)⁵⁰, vedem un Înger strigând cu glas mare în ținuturile creștine, către

⁵⁰ „Și am văzut alt Înger puternic, pogorându-se din Cer, învăluit într-un nor și pe capul lui era curcubeul, iar fața lui strălucea ca soarele și picioarele lui erau ca niște stâlpi de foc, și în mână avea o carte mică, deschisă. Și a pus piciorul lui cel drept pe mare, iar pe cel stâng pe pământ, și a strigat cu glas puternic, precum răcnește leul. Iar când a strigat, cele șapte tunete au slobozit glasurile lor. Și când au vorbit cele șapte tunete, voiam să scriu, dar am auzit o voce care zicea din Cer: Pecetluiește cele

cei care au apostaziat de la Biserica lui Hristos cea adevărată. Îngerul le amintește tuturor de Zidire și de Cel Care a zidit toate, Care S-a Întrupat și S-a sălășluit între [întru] noi, a Cărui slavă a fost văzută, slavă a Fiului Celui Unul-Născut din Tatăl – Fiul Care S-a pogorât pe pământ, ca dintru a Sa plinătate toate să se împărtășească de har (Ioan 1, 14-16). Însă în vremea aceea, oamenii se vor fi înturnat de la har și vor fi căzut deja în negrijă față de Sfintele Taine, și de bunăvoie vor fi atrași de așa-numitele semne ale hristosului-mincinos și ale proorocilor celor mincinoși.

Când vor înceta prinoasele în Biserica de pe pământ, când toate aceste lucruri vor ajunge să se plinească, cea de-a Doua Venire a Domnului va urma fără preget. Domnul Însuși, în Sfânta Sa Evanghelie, ne îndeamnă să fim cu luare-aminte: „Iar aceasta cunoașteți: că de ar ști stăpânul casei în care ceas furul va veni, ar priveghea și nu ar lăsa să-i spargă casa lui. Deci și voi fiți gata, că în ceasul carele nu gândiți Fiul Omului va veni” (Luca 12, 39-40). Cu adevărat, nimeni în vremea aceea nu va bănuși că lumea se apropie de sfârșit, nici nu-și va închipui în care ceas va veni Fiul Omului – așadar omenirea va fi luată cu totul pe neașteptate. Nenorocirile pricinuite de cei doi trimiși ai lui Dumnezeu vor fi încetate, iar acești Prooroci care vădiseră păcatele omenirii, vor fi luați de pe pământ la

ce au spus cele șapte tunete și nu le scrie. Iar îngerul pe care l-am văzut stând pe mare și pe pământ, și-a ridicat mâna dreaptă către Cer, și s-a jurat pe Cel Ce este viu în vecii vecilor, Care a făcut Cerul și cele ce sunt în cer și pământul și cele ce sunt pe pământ și marea și cele ce sunt în mare, că timp nu va mai fi, ci, în zilele când va grăi al șaptelea Înger – când va fi să trâmbițeze – atunci va fi săvârșită taina lui Dumnezeu, precum bine a vestit robilor Săi, Proorocilor” (Apocalipsa 10, 1-7).

Cer (*Apocalipsa 11, 12*) – aceștia sunt Ilie și Enoh, socotiți de lume ca pricinuatori de mâhnire, cei care i-au muștrat cu asprime pe închinătorii lui Antihrist, avertizându-i pe cei care se veseleau de soarta lor sub stăpânirea fiului pierzării. Atunci progresul își va atinge apogeul, iar lupta împotriva feluritelor boli și maladii va ajunge la un nivel atât de avansat, încât va părea că însăși moartea va fi biruită în curând. Atunci, fără de veste, „cupele urgiei” (*Apocalipsa 16, 1*) vor fi vărsate asupra închinătorilor lui Antihrist⁵¹: răni și plăgi îi vor face să sufere pe cei care poartă semnul fiarei, iar apele pământului se vor preschimba în sânge (*Apocalipsa 16, 3-7*). Unde vor fi atunci marii medici și oameni de știință? Unde vor fi povăduitorii materialismului? Nu se va găsi vreun ajutor nici în progres, nici în cărți și nici în medicină. Când îndepărtarea omului de la Dumnezeu își va atinge hotarul cel mai de pe urmă, în vremea ocârmuirii fiului pierzării, plăgile ucigătoare vor cădea asupra adeptilor săi, ale sodomitelor celor de apoi⁵², la fel de năpraznic cum a căzut pierzania asupra sodomitelor celor dintâi. Evanghelia ne înainte-vestește: „Precum a fost în zilele lui Lot: [sodomitii] mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau, zideau; iar în ziua în care a ieșit Lot din Sodoma, a plouat foc și pucioasă din cer și i-a nimicit pe toți. Întru acest chip va fi în ziua în care Fiul Omului se va arăta” (*Luca 17, 28-30*).

Sfârșitul lui Antihrist și al închinătorilor săi va fi cumplit. Citim în Cartea Apocalipsei că, în ziua cea mare

⁵¹ Vezi întreg capitolul 16 al *Apocalipsei*.

⁵² Aici cuvântul *sodomiți* nu îi desemnează numai pe cei care săvârșesc în chip propriu acest păcat, ci pe tot omul care în îndepărtarea sa de Dumnezeu va atinge hotarul cel mai de pe urmă. De altfel Ierusalimul, ca sediu al lui Antihrist, „se cheamă, duhovnicește, Sodoma și Egipt” (*Apocalipsa 11, 8*).

a Domnului, Satana și Antihrist, dimpreună cu ajutorul său, vor trimite draci să-i cheme pe toți împărații lumii laolaltă pentru o mare bătălie (*Apocalipsa 16, 12-14, 16*). Când această mare oștire va fi adunată la Armagedon, cea de-a șaptea urgie a lui Dumnezeu se va vărsa peste pământ: o uriașă năpustire de fulgere, tunete și vuiete și un cutremur de proporții de neînchipuit – o așa de mare zguduire, încât insulele vor pieri, iar munții vor fi făcuți una cu pământul (*Apocalipsa 16, 17-21*). Într-o clipită, toată trufia omului va fi spulberată și se va risipi – marile lui centre industriale, culturale, artistice și de învățământ, toate lucrurile cărora omul li s-a închinat în locul lui Dumnezeu.

JUDECATA DE APOI

După aceasta, va începe Judecata cea Înfricoșată. Mântuitorul a învățat adesea despre cea din urmă Judecată obștească a omenirii – atât în pilde, cât și în cuvântări care erau cât se poate de lămurite în înțeles. El a grăit așa: „Căci va să vie Fiul Omului întru slava Tatălui Său, cu Îngerii Săi, și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui” (*Matei 16, 27*). Domnul a spus lucruri asemănătoare despre Judecata de Apoi în multe alte locuri (*Matei 25, 31-46, Ioan 5, 22, 27 etc.*).

În acord cu învățăturile Domnului lor, Apostolii au vestit că Fiul Omului va face judecată asupra întregii lumi. Sfântul Pavel spune: „Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată a lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău” (*2 Corinteni 5, 10*). În alt loc, Apostolul le scrie tot corintenilor: „Drept aceea mai înainte de vreme nimic nu judecați, până ce va veni Domnul, Care

va și lumina cele ascunse ale întunericului și va arăta sfaturile inimilor; și atunci lauda va fi fiecăruia de la Dumnezeu" (1 Corinteni 4, 5). În Epistola pe care a scris-o către Romani, Sfântul Pavel învață că, la Judecata de Apoi, Dumnezeu „va răsplăti fiecăruia după lucrurile lui: celor ce, prin răbdarea lucrului bun, caută slavă și cinste și nesticăciune, viața vecinică, iară celor certăreți, care se pun împotriva adevărului și se supun nedreptății, mânie și urgie... Că nu este părtinire la Dumnezeu" (Romani 2, 6-8, 11)⁵³.

Dintru aceste dovezi lămuritoare din Sfânta Scriptură, precum și din multe alte locuri asemenea acestora, putem să aflăm cele despre Judecata obștească cea din urmă a omenirii și, într-o anumită măsură, să spunem cum se va petrece. La această Judecată vor fi judecați toți oamenii, fără nici o excepție, care au trăit de la începutul lumii și până la sfârșitul ei, fie răi ori buni, creștini ori necreștini. Această Judecată va da veșnică hotărâre atât pentru soarta oamenilor, cât și pentru cea a îngerilor căzuți, pe care Dumnezeu „i-a ținut la păstrare... spre judecata zilei celei mari" (Iuda 1, 6).

Judecătorul lumii va fi Însuși Domnul Iisus Hristos. El – Cel Care a adus Vestea cea Bună⁵⁴ a Legii lui Dumnezeu și a împlinit-o desăvârșit, Care S-a dat pe Sine, luând chip de rob în dumnezeiasca Sa deșertare și a răscumpărat neamul omenesc prin suferințele și moartea Sa (Filipeni 2, 6-11) – Se va arăta în toată slava măreției Sale dumnezeiești și-i va judeca pe toți oamenii. Domnul, Care cunoaște toate tainele inimilor oamenilor, va judeca nu doar faptele pe care le-am săvârșit în vremea vieții

⁵³ Compară cu: Faptele Apostolilor 24, 25; 2 Tesaloniceni 1, 7-10; 1 Petru 4, 5; 2 Petru 2, 4.

⁵⁴ Cuvântul *Evangelie* are înțelesul de *Veste Bună, Bună-vestire*.

noastre pământești, ci și cuvintele și cugetele, intențiile și doririle noastre. Toate cugetele noastre cele mai tainice se vor da atunci la iveală și se vor descoperi. Judecata va fi dreaptă și nemitarnică: Domnul îl va răsplăti pe fiecare după faptele lui. Unora le va spune: „**Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți Împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii**" (Matei 25, 34). Alții vor auzi această cumplită osândă: „**Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui**" (Matei 25, 41).

Sfântul Efrem Sirul ne spune că atunci „toată omenirea se va găsi între Împărăție și osândire, între viață și moarte, între bucurie și strâmtorare, și toți vor sta înaintea divanului de judecată, căutând în jos și neîndrăznind să-și ridice ochii. Toți vor fi întrebați și aspru judecați – mai cu seamă noi, cei care am viețuit în nepăsare – și văzând toate acestea, vor începe să cugete asupra tuturor faptelor lor. Fiecare persoană va vedea tot ce a făcut, rău ori bine. Toți cei ale căror săvârșiri sunt bune, se vor apropia cu veselie de divan, într-o nădejde dobândirii cununii.

Cel care va avea pe conștiință păcate grave și va fi părăsit viața aceasta fără să se pocăiască, se va amări nespun când va vedea păcatele sale stându-i înaintea, prihănindu-l și osândindu-l. Unul ca acesta își va spune: «De ce, mișelul de mine, nu m-am luptat cu ele, ci mi-am pierdut vremea jucându-mă și astfel am ajuns o jucărie?⁵⁵... De ce nu m-am pocăit înaintea Celui Care a ridicat păcatul lumii, ci mi-am petrecut anii în minciună?... Ce să mă fac acum? Vremea de pocăință a trecut».

⁵⁵ Adică „mi-am pierdut vremea jucându-mă cu veșnicia mea și astfel am ajuns o jucărie a dracilor”.

Pe când vor cugeta la acestea întru sine, se va auzi glasul cutremurător al Judecătorului, Care va glăsuî: «Arătați-vă faptele și primiți-vă răsplata». În vremea aceea, toate cinurile omenirii vor ieși înainte, spre a aduce închinare Domnului. Atunci ocârmuitorii, înțelepții și bogății vor tremura de frică, pentru că a venit ceasul în care faptele fiecăruia se vor face cunoscute atât Îngerilor, cât și oamenilor și fiecare va culege ce a semănat...

După ce toate stăpânirile și domniile au fost desființate, fiecare a fost judecat înaintea oamenilor și toți vrăjmașii lui Dumnezeu au fost puși sub picioarele Lui (1 Corinteni 15, 24-28), mai apoi, la sfârșit, după cum Domnul a spus: «**îi va despărți pe dânșii unul de altul, precum desparte păstorul oile de capre; și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga**» (Matei 25, 32-33). Atunci părinții vor fi despărțiți de copii, tații de fii, mamele de fiice, prietenii și rudele unii de alții. Atunci soții fără credincioșie, care nu și-au păzit patul neîntinat, vor fi despărțiți. Însă multe le voi acoperi cu tăcerea în descrierea mea, căci teama mă oprește să vi le grăiesc pe acestea⁵⁶.

FERICIREA CEA VEȘNICĂ ȘI CHINUL CEL VEȘNIC

După ce la Judecata cea de obște se va da sentința ultimă și hotărâtoare, va începe fericirea veșnică a dreptilor în Împărăția Cerurilor, precum și chinurile cele veșnice ale păcătoșilor în iad (Luca 16, 23) – un loc a toată mânia, suferința și osânda, unde nu e decât

⁵⁶ Fragment din *Cuvântare la cinstita și de viață-făcătoarea Cruce și la a Doua Venire a Domnului a Sfântului Efrem Sirul* (în limba rusă).

neorânduială, groază și tulburare, unde nu se poate găsi nici o bucurie, de nici un fel și nici cea mai mică nădejde de ușurare (Marcu 9, 44, 46, 48). Despărțirea veșnică de Dumnezeu și lipsirea de toate darurile Sale, muștrările îngrozitoare ale conștiinței, necinstea și veșnica rușine, prihămirile, batjocura și blestemul din partea celor care au fost atrași în păcat de cei osândiți, năpustirile dracilor care sălășluiesc dimpreună cu toți cei osândiți – toate acestea vor pricinui „**scrâșnirea dinților**” despre care Însuși Mântuitorul grăiește (Matei 22, 13).

Pentru cei dreپți, dimpotrivă, se gătește o mare răsplătire. Ei vor fi duși în locul cel mai desăvârșit și mai frumos, care e numit în Sfânta Scriptură „**Rai**” (Luca 23, 43), „**Ceruri**” (Matei 6, 9) și „**Împărăția Cerurilor**” (Matei 5, 3). Aici dreptii se vor bucura de vederea nemijlocită a lui Dumnezeu, văzându-L „**față către față**” (1 Corinteni 13, 12). Aceasta înseamnă că slava și măreția Domnului vor deveni apropiate celor dreپți; în Dumnezeu vor vedea tot ce e mai mareț, înalt, sfânt și desăvârșit, și vor primi în chip nemijlocit întru ei înșiși înrăurirea măreției lui Dumnezeu și a Fiului lui Dumnezeu. În această contemplare vor găsi împlinire și mulțumire deplină pentru minte, voință și inimă, și un nesecat izvor de desfătare și fericire nepieritoare; veselia nemărginită și bucuria veșnică le vor fi moștenirea. Contemplându-L pe Dumnezeu, cei dreپți vor vedea lumea întreagă întru adevăratul ei chip, vor pătrunde taina mântuirii noastre și se vor bucura de plinătatea și desăvârșirea cunoștinței dumnezeiești, după cum spune Apostolul: „**Acum vedem ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci față către față; acum cunosc în parte, iar atunci voi cunoaște deplin, precum am fost cunoscut și eu**” (1 Corinteni 13, 12). Iubiți fiind

de Dumnezeu, ei înșiși vor ajunge să-L iubească pe Dumnezeu cu preasfântă dragoste. Dreptii din Ceruri vor fi „ca îngerii” lui Dumnezeu (Marcu 12, 25). Atunci miliardele de Îngeri îi vor primi în mijlocul lor pe oameni ca pe frați și vor împărtăși cu ei simțămintele lor de dragoste și recunoștință față de Dumnezeu (Evrei 12, 22-23). Întru același chip, fiecare drept va fi unit cu toți Sfinții într-o strânsă și de nedesfăcut legătură a dragostei (Matei 8, 11). Toți dimpreună vor întregi „turma” lui Hristos (Ioan 10, 16), obștea cea una [a celor ce au dobândit înfierea⁵⁷], unită prin dragoste curată (Ioan 17, 21).

Schingiitorii cei cumpliți ai neamului omenesc, duhurile răutății care au dus oamenii la moarte și iad, își vor primi la Judecată răsplătirea fiindcă au ucis⁵⁸ – în chipul cel mai chinuitor – fiecare persoană în parte. Ele au îmbiat cupa cu otravă ucigătoare atât pruncului celui nevinovat, cât și bătrânului încununat cu virtuți, astfel încât, după moartea acestora, să poată câștiga stăpânire peste sufletele lor și să le aibă drept trofee de luptă în războiul lor cu Dumnezeu. Însă izbânda dracilor nu este veșnică. „[Moartea a fost înghițită de

⁵⁷ „Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel Ce, întru Hristos, ne-a binecuvântat pe noi, în Ceruri, cu toată binecuvântarea duhovnicească; precum întru El ne-a și ales, înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără de prihană înaintea Lui, mai înainte rânduindu-ne, în a Sa iubire, spre înfierea întru El, prin Iisus Hristos, după buna socotință a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu care ne-a dăruit pe noi prin Fiul Său Cel iubit” (Efeseni 1, 3-6).

⁵⁸ Diavolul „dintru început, a fost ucigător de oameni și nu a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii” (Ioan 8, 44).

biruință.] Unde îți este, moarte, biruința ta? Unde îți este, moarte, boldul tău?” (1 Corinteni 15, 54-55). Sfântul Ioan ne spune că „moartea și iadul i-au dat pe morții dintr-însele”. Ce se va întâmplă apoi? „Și moartea și iadul au fost aruncate în iezerul cel de foc” (Apocalipsa 20, 13-14)⁵⁹.

Văzătorul Tainelor grăiește că a auzit „glas mare din Cer zicând: Iată, cortul lui Dumnezeu este cu oamenii și El va sălășlui cu ei și ei vor fi poporul Lui și însuși Dumnezeu va fi cu ei” (Apocalipsa 21, 3).

Cel Ce locuiește întru lumina cea neapropiată, va temelui un sălaș întru cele înalte, unde va sălășlui dimpreună cu oamenii. Odinioară, Se descoperise pe Sine „ca prin oglindă, în ghicitoră” (1 Corinteni 13, 12) – adică nedeslușit, greu de descifrat și foarte stins. Numai glasul lăuntric al inimii mărturisea uneori că El era cu noi aici în biserică, în Sfintele Taine ale credinței, Care aștepta de la noi mereu alte și alte lupte ale credinței, nădejzii și dragostei către El, întru biruința asupra noastră înșine și în războirea cu păcatul. Însă acolo, pe muntele cel sfânt, în cortul cel ceresc, a cărui înfățișare va fi în stare să șteargă toate lacrimile și să umple inima cu o bucurie până atunci neștiută, prin contemplarea frumuseții nepământești a firii desăvârșite a Raiului ceresc – acolo cei fericiți nu-L vor vedea pe Dumnezeu în chipuri nedeslușite, ci față către față. O singură vedere a florilor cerești – după cum, potrivit Tradiției, s-a petrecut la înmormântarea Maicii lui Dumnezeu –, umple de nespusă mângâiere. Sunetele cuvintelor și

⁵⁹ „Și marea a dat pe morții cei din ea și moartea și iadul au dat pe morții lor, și judecați au fost, fiecare după faptele sale. Și moartea și iadul au fost aruncate în râul de foc. Aceasta e moartea cea de a doua: iezerul cel de foc” (Apocalipsa 20, 13-14).

imnelor cerești sunt atât de minunate și de veselitoare, încât este cu neputință să asemeni o astfel de armonie cu sunetele muzicii pământești, chiar dacă aceasta e cântată în cel mai minunat chip cu putință. Sfântul Pavel, care oarecând a fost răpit la Cer, dă mărturie pentru aceasta (2 Corinteni 12, 2-4)⁶⁰. Oare ce trebuie să cuprindă o inimă mulțumitoare atunci când Îl vede pe Mântuitorul Însuși și nu va fi niciodată despărțită de cei fericiți care însetează să-L contemple față către față? Atunci se vor împlini cele ce s-au spus mai înainte: „Și va șterge Dumnezeu orice lacrimă din ochii lor și moarte nu va mai fi, nici plângere, nici strigare, nici durere nu va mai fi, căci cele dintâi au trecut”

(Apocalipsa 21, 4).

⁶⁰ „Cunosc un om în Hristos, care acum paisprezece ani – fie în trup, nu știu; fie în afară de trup, nu știu, Dumnezeu știe – a fost răpit unul ca acesta până la al treilea Cer. Și-l știu pe un astfel de om – fie în trup, fie în afară de trup, nu știu, Dumnezeu știe – că a fost răpit în rai și a auzit cuvinte de nespuse, pe care nu se cuvine omului să le grăiască” (2 Corinteni 12, 2-4).

Partea a II-a

MĂRTURIA FERICITULUI AVERCHIE

UN OM ÎN FAȚA APOSTAZIEI –
ARHIEPISCOPUL AVERCHIE TAUȘEV¹

„Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am pro-
rociți? Și nu cu numele Tău draci am scos, și nu cu nu-
mele Tău multe puteri am făcut?” (Matei 7, 22)

Cei „acceptați”² sunt cei care vor rōsti aceste cuvinte –
cei care își vor fi „achitat datorile” și își vor fi clădit repu-
tația de slujitori ai lui Hristos săvârșind pentru El, după
cum pretind, lucruri impresionante. Însă Domnul le va
răspunde: „Niciodată nu v-am cunoscut pe voi; depărta-
ți-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea” (Matei 7, 23).

Cu ce vor fi greșit, ca să îndreptățească această
mustrare aspră din partea Domnului? În numele lui
Hristos își vor fi făcut lucrările, dar nu în Duhul lui
Hristos, și astfel nu vor fi trăit cu adevărat după
poruncile Lui. Faptele lor, fiind făcute pentru lumea
aceasta³, vor pieri în lumea aceasta. Se vor fi potrivit
pe dinafară cu toate preceptele credinței, dar pe
dinăuntru nu-și vor fi îndreptat viețile către Ceruri. Și
se vor afla cu mâinile goale înaintea Judecătorului.

Acesta este chipul a ceea ce se va întâmpla la apogeul
apostaziei lumii – sau al „căderii din credință” – de la

¹ Titlul original al acestui articol este *One Man In the Face of Apostasy*, a apărut în *The Orthodox Word* și a fost republicat la adresa: <http://users.sisqtel.net/williams/archbishopaverky/letusnotberobbed.html>

² „Acceptați” – poate fi înțeles și în sensul că „mulți sunt chemați, dar puțini aleși” (Matei 20, 16; 22, 14).

³ Evidențierile cu caractere italice din text aparțin ediției americane.

Hristos, la Judecata de Apoi. Acest fapt ilustrează pe deplin mesajul unui Sfânt Părinte al acestor vremuri de pe urmă, Arhiepiscopul Averchie Tausev din Jordanville. Prin Arhiepiscopul Teofan al Poltavei, a avut legătură directă cu linia neîntreruptă de teologi ortodocși care au încredințat duhul tradiției lor ca de la părinte la fiu. Un semn că este un transmitător autentic al tradiției patristice este adevărat și prin faptul că niciodată nu s-a gândit să se numească pe sine „teolog” sau „erudit patristic”, fiind și mai puțin recunoscut drept ceea ce era cu adevărat: un prooroc al apostaziei⁴. Nu a vorbit decât din dragoste pentru Adevărul de viață dător al Ortodoxiei și pentru turma încredințată lui de Hristos. A socotit că era datoria lui să avertizeze poporul cu privire la efectele mai subtile ale apostaziei, care s-a răspândit tot mai repede, pe măsură ce lumea noastră se apropie de sfârșitul ei. Apostazia – o știa prea bine – era mai mult decât ceva care se manifestă în afară, „într-un loc anume” – în lumea profană orbită de sine și fără de Dumnezeu ori în mădularile creștine apostate⁵ care își axează aproape deplin viața pe valorile lumesti. Mai mult, rădăcinile apostaziei merg până în străfunduri. Pot pătrunde în chiar inima omului...

Arhiepiscopul Averchie a înțeles că, asemenea faptelor slujitorilor mincinoși pe care Hristos i-a muștră în fragmentul de mai sus (Matei 7, 22-23), chipul din afară al Bisericii și chiar al Ortodoxiei „adevărate”, „tradiționale” poate fi copiat cu atâta viclenie și atât de întocmai, încât să poată fi în stare să-i „înșele, de va fi

⁴ Adică, un înaintevestitor al lepădării de credință.

⁵ „Și dacă un mădular suferă, toate mădularile suferă împreună; și dacă un mădular este cinstit, toate mădularile se bucură împreună. Iar voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în parte” (1 Corinteni 12, 26-27).

cu putință, chiar și pe cei aleși” (Matei 24, 24). Acest gând era o povară imensă ce o purta asupra sa. El primise, chiar de la Părinți Ortodocși autentici, esența Ortodoxiei. Pentru a transmite în chip izbutit această esență generației următoare, trebuia să o deosebească de surogatele care creșteau acum din ce în ce mai subtil. Cuvântul rostit și scris părea nepotrivit pentru această sarcină. Adesea și-a găsit alinarea în fraza plină de amărăciune a Episcopului Teofan Zăvorâtul: „Creștinismul ortodox își pierde sarea” (cf. Matei 5, 13). Dar oare e cu putință ca singurii care să poată desluși această pierdere, să fie cei care se împărtășiseră deja din „seva” autentică a Ortodoxiei? Cineva care nu a gustat sarea, nu știe să facă diferența dacă i s-ar da ceva ce are un alt gust și i s-ar spune că este sare.

Arhiepiscopul Averchie a citat adesea și cuvintele Episcopului Ignatie Briancianinov: „Nu năzuiți ca ridicând mâna voastră slabă să curmați torentul stihinic al apostaziei. Evitați-o, apărați-vă de ea, și aceasta vă este de ajuns. Căutați să cunoașteți duhul vremurilor, cercetați-l ca să-i puteți evita influența oricând este cu putință”⁶.

Desigur, studenții și monahii – de la Seminarul și Mănăstirea „Sfânta Treime” din Jordanville – Arhiepiscopului Averchie au prețuit oportunitatea avertismentelor lui. Însă multora le era totuși greu să pătrundă rațiunea pentru care pomenea și insista cu atâta stăruință asupra unei teme atât de negative. Odată, când arhiepiscopul vorbea ca de obicei despre semnele lepădării de Hristos, un student a pus o întrebare: „Neîndoielnic că apostazia este groaznică și trebuie să auzim despre

⁶ Arhiepiscopul Averchie, *Stand Fast in the Truth*, culegere compilată de Părintele Demetrios Serfes, Casa Parohială Stâlpzii Ortodoxiei, Mt. Holly Springs, PA, p. 5.

ea, dar de ce atât de mult? La urma urmei, suntem la adăpost de influențele ei prin faptul că suntem ortodocși, prin alipirea de tradiții. Suntem în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse din Exil – nu suntem ecumeniști, nu avem nimic de a face cu trădarea Ortodoxiei care se săvârșește în alte eparhii. Suntem în Biserica cea adevărată – Biserica Ortodoxă. Nu suntem în siguranță? Hristos a spus că porțile iadului nu vor birui Biserica Lui”.

Privindu-l pătrunzător pe cel care i-a adresat întrebarea, Arhiepiscopul Averchie l-a întrebat la rândul său: „Dar ce anume stabilește dacă tu ești sau nu în acea Biserică?” A folosit forma la singular a cuvântului – „tu” – pentru că a vrut să li se adreseze ascultătorilor lui ca și unor *persoane*.

Toți studenții prezenți erau botezați ortodocși. Bărbatul care adresase această întrebare neașteptată era propriul lor ierarh, propria lor verigă de legătură cu Apostolii. Nău doar că erau cu el în aceeași Biserică, ci și în aceeași „eparhie”. Atunci cum de putea să pună la îndoială calitatea *lor* de mădulare în Biserica cea adevărată fără să și-o conteste pe a sa?

Întrebarea Arhiepiscopului Averchie era plină de tâlc. Le spusese adesea studenților lui că Antihrist va „recunoaște”, va „legitima” și astfel va pune stăpânire pe aparența exterioară a Bisericii Ortodoxe – cu tradițiile, artele, dogmele, legalitatea de ordin canonic, curăția liturgică și succesiunea ei apostolică. De aceea, calitatea exterioară de membru al Bisericii și alipirea de tradiții – deși aceștia sunt pași necesari pentru cei care cunosc Adevărul Ortodoxiei și doresc să se împărtășească de harul ei deplin – nu oferă, după cum a spus, „nici o garanție”. Întrebându-i pe studenți ce

anume hotărăște dacă sunt sau nu mădulare ale Bisericii celei adevărate, accentua nevoia ca ei să dezvolte în ei înșiși, în mod personal, un simțământ al *autenticității care să-i facă să recunoască atât duhul creștinismului ortodox adevărat, cât și copiile lui viclene*.

CE ESTE BISERICA?

Arhiepiscopul Averchie a observat că eclesiologia Ortodoxiei era, mai mult decât oricare din celelalte dimensiuni ale ei, în primejdie de a fi deformată în vremurile actuale. Așa cum creștinătatea își pierde ce mai rămăsese din savoarea credinței sale adevărate, tot astfel și creștinii ortodocși – influențați fără vrerea lor de duhul vremurilor – au pierdut înțelesul drept a ceea ce este în fapt Biserica. Perspectiva lor era, ca și aceea a societății în care trăiau, întoarsă în afară, și astfel priveau Biserica tot mai mult ca pe o instituție. Simțind nevoia presantă de a răspunde acestei tendințe, Arhiepiscopul Averchie a scris:

„Ortodoxia nu este doar vreun fel de organizație pur pământească, ce e ocârmuită de patriarhi, episcopi și preoți care dețin conducerea în Biserica ce se numește oficial «Ortodoxă». Ortodoxia este «Trupul tainic al lui Hristos», al cărei Cap este Însuși Hristos (vezi: Efeseni 1, 22-23; Coloseni 1, 18, 24), iar alcătuirea ei nu-i cuprinde doar pe preoți, ci și pe toți cei care cred cu adevărat în Hristos – care prin Sfântul Botez au intrat în chip legiuit în Biserica pe care El a întemeiat-o – , atât cei care viețuiesc acum pe pământ cât și cei care s-au săvârșit întru credință și evlavie”⁷.

⁷ Arhiepiscopul Averchie, *What is Orthodoxy?*, în *Orthodox Life*, Mănăstirea Sfânta Treime, Jordanville, N. Y., mai-iunie, 1976, p. 2.

Arhiepiscopul Averchie s-a temut că duhul eclesio-
logiei ortodoxe va fi înlocuit printr-o concepție papistă-
șească asupra Bisericii, iar conducătorii ortodocși vor
fi văzuți în conștiințele credincioșilor drept mini-papi,
punându-L astfel în umbră pe Hristos ca și Cap al
Bisericii. Atunci când Biserica va ajunge să fie mai întâi
identificată cu o administrație vremelnică – și-a dat
seama arhiepiscopul – Antihrist va avea o ușă deschisă
către inimile oamenilor și cu puțin efort îi va preschim-
ba în slugi supuse ale sale. Înțelegându-se greșit Bise-
rica, se vor săvârși – „pentru binele Bisericii” – lucruri
vădit potrivnice poruncilor și voii lui Hristos.

Întorcându-ne din nou atenția dinspre pământesc
spre duhovnicesc, în definiția dată de el Bisericii, a afirmat:

„Biserica Ortodoxă nu este nici un fel de «monopol»
sau «afacere» a clerului, cum cred cei ignoranți sau cei
străini de duhul Bisericii. Nu este moștenirea unui sau
altui ierarh ori preot. Este unitatea duhovnicească strânsă
a tuturor celor care cred cu adevărat în Hristos, care se
străduiesc să țină poruncile lui Hristos cu sfințenie – cu
singurul țel de a moșteni acea fericire veșnică pe care
Hristos Mântuitorul ne-a gătit-o nouă – și care, dacă
păcătuiesc din slăbiciune, se căiesc sincer și se străduiesc
să aducă „roade vrednice de pocăință” (Luca 3, 8)”⁸.

Cei a căror grijă de căpetenie este întărirea puterii
vremelnice a Bisericii, se pot simți amenințați de
definiția dată de Arhiepiscopul Averchie Bisericii (care,
ar trebui observat, este aceeași cu definiția Fericitului
Arhiepiscop Ioan Maximovici, ceea ce adeverește că
acești doi ierarhi erau într-un cuget și vorbeau dintru
aceeași tradiție). Uneori se poate auzi: „Da, Biserica este

⁸ Ibid.

tainică. Dar trebuie să țineți seama de aspectul pă-
mântesc al Bisericii, oricât de obișnuit, de banal ar fi el”.
Cu toate că răspunsul Arhiepiscopului Averchie la
acestea a făcut într-adevăr loc unor astfel de considera-
ții, el le-a și înlăturat deplin ca îndreptățiri ale deșertă-
ciunii lumesti în Biserică:

„Biserica – e adevărat – nu poate fi întru totul în-
depărtată din lume, căci în ea intră oamenii câtă vreme
încă trăiesc pe pământ, și prin urmare elementul
«pământesc» din alcătuirea ei și organizarea exterioară
sunt de neocolit; totuși, cu cât există mai puțin din acest
element «pământesc», cu atât mai bine va fi pentru țelul ei
veșnic. În orice caz, acest element «pământesc» nu ar
trebuie să întunece sau să curme elementul strict
duhovnicesc – problema mântuirii sufletului pentru
viața veșnică – pentru care Biserica a și fost întemeiată
și ființează”⁹.

După cum a înțeles Arhiepiscopul Averchie, um-
brirea celor duhovnicești de către cele pământești în viața
bisericească a dus la pierderea a ceva de trebuință tuturor
creștinilor: o conștiință a diferenței dintre ceea ce este
formal și ceea ce este drept. Întorcându-și atenția către
lumea din afară, omul caută mai degrabă „atitudinea
acceptată” – ceea ce este corect și bun în ochii altora –
decât să fie lăuntric cinstit față de Dumnezeu și de
propria lui conștiință. A idealiza și a te conforma cu ceva
pentru că este „corect” și „recunoscut” e totuna cu a cere
să fi amăgit, căci Satana poate lesne – mai ales în vremu-
rile noastre – să facă „formalismul” exterior să coexiste
cu minciuna lăuntrică. Din această pricină Arhiepiscopul
Averchie a accentuat:

⁹ Ibid. p. 3.

„Trebuie să înțelegem și să ne aducem aminte că Ortodoxia nu reprezintă numai și nici întotdeauna ceea ce în mod formal este numit «ortodox», căci în vremurile noastre înșelătoare și rele, apariția pretutindeni a pseudo-Ortodoxiei care-și înalță capul și se statornicește în lume, este un fapt nespus de dureros, însă, în mod regretabil, unul de necontestat. Această Ortodoxie mincinoasă se străduiește cu înverșunare să se substituie adevăratei Ortodoxii, așa cum în vremea sa, Antihrist se va sărgui să-L înlocuiască pe Hristos cu sine însuși”¹⁰.

CE SE ÎNȚELEGE PRIN „ANTIHRIST”?

Ar trebui să se spună aici câteva cuvinte despre ceea ce înțelegea Arhiepiscopul Averchie când vorbea despre „Antihrist”, căci îl vedea pe Antihrist într-un chip duhovnicesc, fără nici un senzaționalism de tipul „ziua Judecății de Apoi”. Ca să-l recunoaștem pe Antihrist și ceea ce chiar și acum îi gătește venirea, trebuie să privim dincolo de ceea ce pare a fi bun sau rău, drept sau nedrept¹¹. Trebuie să înțelegem principiul din spatele lui Antihrist, care este principiul imitării a tot ceea ce este al lui Hristos. De vreme ce însuși numele lui înseamnă cel care este „în locul lui Hristos” sau arată ca Hristos¹², Antihristul va fi întruchiparea de pe urmă, cea mai înșelătoare, a sforțării de veacuri a Satanei de a „copia” creștinismul, ca să plăsmuiască o formă nouă a lui, una lumească. I. M. Konțevici scrie: „Antihrist

¹⁰ Ibid. p. 2.

¹¹ „Nu judecați după înfățișare, ci judecați judecată dreaptă” (Ioan 7, 24).

¹² Vezi Părintele Serafim Rose, *Raising the Mind, Warming the Heart*, în *The Orthodox Word*, nr. 126, p. 30.

nu se va ivi ca un ateu absolut sau ca un adept al ceea ce este legat de ateism – al bolșevismului, de vreme ce acesta din urmă i-a arătat lumii toate ororile care decurg din ateism”¹³. Mai curând, așa cum afirmă Sfântul Efreem Sirul, „va veni ca un tâlhar, așa încât să-i amăgească pe toți; va fi ca unul smerit, blând, un urător (cum va spune despre sine) al fărădelegii, disprețuind idolii, dând întâietate cucerniciei, bun, iubitor de săraci, peste măsură de frumos, statornic, îngăduitor cu toți. Va prețui în mod deosebit neamul evreiesc, de vreme ce evreii îi vor aștepta venirea. Dar pe lângă toate acestea, va lucra semne, și minuni, și priverșiți înspăimântătoare cu putere mare; și va întrebuița mijloace viclene ca să placă tuturor, așa încât oamenii să-l îndrăgească repede. Nu va primi mită, nu va vorbi cu mânie, nu va avea un chip posomorât, ci printr-o înfățișare cuviincioasă va duce lumea în înșelare, până ce va deveni împărat”¹⁴.

Cu înțelegerea sa filosofică, patristică a realității lui Antihrist, Arhiepiscopul Averchie a priceput că nu e de trebuință ca cineva să trăiască în timpul viitoareii sale stăpâniri pentru a-i fi – într-un sens figurat și totuși foarte real – ucenic. Cineva poate fi atras spre ceea ce reprezintă Antihrist – imitarea creștinismului – prin ceea ce are în comun cu el: o absență lăuntrică a lui Hristos.

Telul a tot ceea ce dăruiește Hristos este să-i pregătească pe oameni pentru Împărăția Sa cea Cerească, în vreme ce rațiunea lui Antihrist este să-i lege pe oameni, în orice chip cu putință, de acest pământ.

¹³ I. M. Konțevici, *Antichrist and the Present Times*, în *Orthodox Life*, ianuarie-februarie, 1976, pp. 8-9.

¹⁴ Sfântul Efreem Sirul, *Concerning the Coming of the Lord*, în *Orthodox Life*, mai-iunie, 1970, pp. 23-24.

Această deosebire, deși simplă și răspicată, poate să nu fie atât de lesne de văzut, de vreme ce Antihrist însuși – ca mulți din înaintașii lui – va fi de fapt foarte „duhovnicesc”, legându-i de pământ pe oameni cu chiar înfățișarea din afară a lucrurilor care sunt menite să-i ducă spre Cer. Imitarea creștinismului va fi deslușită numai de aceia care și-au păstrat acel „simț” prin care oselesc ceea ce este în sine pământesc și stricăcios de ceea ce este ceresc și veșnic. „Apostazia” despre care vorbea Arhiepiscopul Averchie este tocmai pierderea acestei înțelegeri și dorințe. Iarși, Sfântul Efreem Sirul scrie că, atunci când Antihrist va veni într-adevăr, nu va fi văzut drept ceea ce este de către cel care-și are mintea la treburile acestei vieți și iubește pământescul... căci acela care este pururi înlănțuit de legăturile acestei vieți, chiar dacă va auzi, nu va crede și-l va disprețui pe cel care spune aceste lucruri. Însă sfinții vor fi întăriți, pentru că ei au disprețuit toată grija vieții acesteia¹⁵.

Un creștinism fără „gust” este umplut cu deșertăciune lumească ce se dă pe sine drept duhovnicie. Iar a „înlumi” creștinismul înseamnă a-l face vulnerabil față de ispășirile lui Antihrist.

TREI NIVELURI ALE APOSTAZIEI

Cercetând scrierile Arhiepiscopului Averchie despre apostazie, se pot desluși trei niveluri despre care a vorbit, iar acestea încep de la nivelul cel mai învederat și ajung până la cel mai greu de deslușit.

Cel dintâi nivel al apostaziei

La primul nivel se află pierderea „savorii” creștinismului de către creștinătate îndeobște. Rădăcinile

¹⁵ *Ibid.* pp. 26-27.

acesteia se găsesc în schisma dintre Răsărit și Apus și în formarea treptată, în Apusul medieval, a unui „nou creștinism”, în care rațiunea căzută a omului – mai degrabă decât Tradiția revelată în mod dumnezeiesc – a devenit criteriul adevărului. În esență, această schimbare de perspectivă dinspre duhovnicesc spre natural [trupesc] a condus, prin Renaștere și „iluminism”, către materialismul arogant al vremurilor noastre – un materialism care l-a orbit duhovnicește pe omul modern¹⁶. „Se poate desluși – scria Arhiepiscopul Averchie – un soi de mână neagră care acționează rațional, lucrând spre a-i lega pe oameni cât mai strâns cu puțință de această viață vremelnică, pământescă, silindu-i să dea uitării viața viitoare, viața cea veșnică, ce ne așteaptă negreșit pe toți”¹⁷.

Materialismul, după cum a înțeles Arhiepiscopul Averchie, strică credința creștinilor, fără ca ei să o știe măcar. Chiar și pretinsa lor rezistență „împotriva deșertăciunii lumești” sau vorbirea lor despre Rai pot fi pline de concepții lumești dacă și-au pierdut dreapta înțelegere asupra „lumii” căreia creștinismul autentic îi este potrivit¹⁸. De altfel, ceea ce din punct de vedere ortodox ar fi socotit imoral, într-un creștinism contaminat de deșertăciune lumească devine îngăduit.

„Despre ce fel de unire adevărată a tuturor creștinilor în duhul dragostei creștine mai poate vorbi

¹⁶ Vezi Arhiepiscopul Averchie, *True Orthodoxy and the Contemporary World*, (în limba rusă), Mănăstirea Sfânta Treime, Jordanville, N. Y., 1971, pp. 18-21.

¹⁷ *Stand Fast in the Truth*, p. 8.

¹⁸ Episcopul Ignatie Briancianinov explică faptul că „lumea” despre care vorbește Hristos este alcătuită din majoritatea oamenilor „care trăiesc pentru vremelnicie și nu pentru veșnicie” – cf. *The Arena*, Mănăstirea Sfânta Treime, Jordanville, N. Y., 1982, pp. 16-17.

cineva acum, când Adevărul este tăgăduit de aproape toți, când înșelăciunea s-a înstăpânit aproape pretutindeni, când viața autentic duhovnicească printre oamenii care-și spun creștini a secătuit și a fost înlocuită cu o viața trupească, o viață dobitocească, ce a fost totuși așezată pe un pedestal și mascată de ideea pretensei milostiviri, care în mod prefăcut îndreptățește orice fel de exces spiritual, orice fel de anarhie morală? Într-adevăr, dintru aceasta pleacă toate aceste nenumărate «mingi», diversele feluri de «jocuri», «dansuri» și distracții față de care, în ciuda caracterului lor imoral, anti-creștin, până și preoții mai moderni au o atitudine tolerantă, uneori organizându-le chiar ei înșiși și luând parte la ele»¹⁹.

Pierzând legătura cu esența credinței sale – care este, într-un cuvânt, lepădarea de grijile lumii –, creștinătatea îi lipsește pe credincioși de legătura vie cu harul Duhului Sfânt. De aceea, creștinii trebuie să găsească înlocuitori ai acestui har, pricinuind, prin autosugestionare, „experiențe spirituale”. În același timp, ei caută în lumea aceasta un înlocuitor pentru cealaltă lume care nu le mai este la îndemână. Arhiepiscopul Averchie a scris despre acești neo-creștini:

„Ei vor fericire aici în lumea aceasta, împovărată cu mulțimea ei de păcate și fărădelegi; și așteaptă această fericire cu nerăbdare. Ei socotesc că unul din cele mai sigure feluri de a o dobândi este «mișcarea ecumenică», unirea și unificarea tuturor popoarelor într-o «biserica» nouă care va cuprinde nu doar romano-catolici și protestanți, ci și iudei, musulmani și

¹⁹ *Stand Fast in the Truth*, pp. 8-9.

²⁰ Arhiepiscopul Averchie, *A Reminder to Us That True Christianity Is a Struggle*, în *Orthodox Life*, martie-aprilie, 1981, p. 24.

păgâni, fiecare păstrându-și propriile convingeri și greșeli. Această închipuită iubire «creștinească» în numele fericirii viitoare a oamenilor pe pământ nu poate decât să calce Adevărul în picioare»²⁰.

Arhiepiscopul Averchie a numit „neohiliasm” credința în fericirea viitoare pe pământ – hiliasmul fiind vechea credință eretică în stăpânirea de o mie de ani a lui Hristos ca împărat pământesc. El a prevăzut că „unitatea ecumenică” exterioară căutată de „neohiliaști” nu va fi nimic altceva decât o unitate formală, sprijinită și încuviințată de Antihrist²¹.

Pentru Arhiepiscopul Averchie, „mișcarea ecumenică” modernă vădea altceva: o necredință în Adevărul absolut, larg răspândită. Dintru aceasta vine atât lipsa de voință în a opune rezistență față de orișice lucru ce necesită împotrivire, cât și o acceptare din slabă-voință [nevolnicie] sau chiar o îndreptățire a răului, toate în numele celor mai superficiale idei de „iubire creștină” și de „pace”. Arhiepiscopul Averchie a exprimat acest lucru astfel:

„În vremurile noastre, când există îndoieli atât de puternice chiar și în legătură cu existența Adevărului, când fiecare «adevăr» este socotit relativ și se consideră potrivit ca fiecare persoană să aibă «propriul ei adevăr», lupta pentru Adevăr capătă un înțeles deosebit de însemnat. Iar cine nu sprijină această luptă, cine vede în ea doar o manifestare a «fariseismului» și propune «umilirea» [aplecarea] înaintea Minciunii prin lepădarea Adevărului, ar trebui să fie recunoscut în mod firesc drept trădător [lepădător] al Adevărului, oricine ar fi, oricum și-ar spune sau s-ar socoti pe sine»²².

²¹ *The Life and Works of Archbishop Averky*, Casa Parohială Stâlpii Ortodoxiei, Mt. Holly Springs, PA, p. 32.

²² *Stand Fast in the Truth*, p. 11.

Cei care își pun toată nădejdea în lumea aceasta, inevitabil fie vor cădea în deznădejde, fie vor închide ochii la decăderea crescândă lucrătoare întru toate formele vieții publice. Atitudinea lor relativistă și șovăielnică ajută doar la dezlănțuirea forțelor Satanei în vremurile de pe urmă.

Așa cum a arătat Arhiepiscopul Averchie: „«Preoții Satanei» sau, ceea ce e același lucru, slujitorii lui Antihrist cel care va veni, se servesc de această orbire a majorității oamenilor moderni și își săvârșesc în mod îndârjit și stăruitor lucrarea, cu putere vădit satanică. Cu deosebite eforturi și prin toate mijloacele cu putință, cu ajutorul tuturor posibilităților aflate în stăpânirea lor, îi leagă de ei în chip silnic pe adeptii care conlucrează cu ei conștient sau inconștient, cu voie sau fără voie, pentru crearea în lume a circumstanțelor și condițiilor prielnice pentru foarte apropiata venire a lui Antihrist ca ocârmuitor al lumii întregi și stăpân al întregii omeniri”²³.

Într-un alt loc, Arhiepiscopul Averchie a scris mai multe despre același lucru: „Datoria fundamentală a slujitorilor venirii lui Antihrist e să distrugă lumea cea veche, cu toate conceptele și «prejudecățile» ei dintâi, pentru a construi în locul ei o lume nouă, potrivită spre a-l primi pe viitorul «nou stăpân» care va lua întru oameni locul lui Hristos și le va da pe pământ tot ceea ce Hristos nu le-a dat... Trebuie să fii întru totul orb duhovnicește, pe deplin străin de creștinismul adevărat, ca să nu înțelegi toate acestea!”²⁴

²³ Arhiepiscopul Averchie, *The Just Shine like the Stars*, West Coast Orthodox Supply, Etna, CA, 1983, p. 16.

²⁴ *Stand Fast in the Truth*, p. 10.

Cel de al doilea nivel al apostaziei

La cel de-al doilea nivel al apostaziei înfățișat de Arhiepiscopul Averchie, Bisericele ortodoxe – „ținând pasul cu lumea” – leapădă în urma lor câteva din formele tradiționale ale Bisericii și atitudinile eclesiologice pe care le socotesc „învechite”, și astfel și ele se rup de tradiția care păstrează „savoarea” adevăratului creștinism. Acesta este unul din felurile în care Ortodoxia devine o „pseudo-Ortodoxie” lumească. Esența Ortodoxiei nu poate fi transmisă când însuși contextul primirii ei este ca și dispărut.

Arhiepiscopul Averchie a tâlcuit de ce Biserica Ortodoxă – așa cum odinioară a spus Sfântul Atanasie cel Mare – „nu trebuie să slujească vremurilor”²⁵.

Biserica nu se adaptează niciodată lumii. Întru adevăr nu face acest lucru, căci Domnul le-a spus ucenicilor Săi la Cina cea de Taină că ei „nu sunt din lumea aceasta” (Ioan 17, 6, 14-16). Trebuie să păstrăm launtric aceste cuvinte dacă vrem să rămânem credincioși adevăratului creștinism – Biserica cea adevărată a lui Hristos a fost întotdeauna, este și va fi mereu străină lumii acesteia. Despărțită²⁶ de ea, e în stare să transmită nestrucate predaniile dumnezeiești ale Domnului, pentru că tocmai această despărțire [osebire de lume] a păstrat-o neschimbată, adică asemenea cu *Însuși Dumnezeu cel neschimbat*²⁷.

²⁵ Citatul întreg este: „Să cunoașteți că trebuie să slujim nu vremurilor, ci lui Dumnezeu” – din scrisoarea Sfântului Atanasie către Draconțiu.

²⁶ Adică, neunită în duh cu lumea, ci împărtășindu-se din Duhul lui Hristos.

²⁷ Arhiepiscopul Averchie, *True Orthodoxy*, în *Orthodox Christian Witness*, Seattle, WA, ianuarie 10/23, 1983, pp. 2-3.

Odată, pe la începutul anilor '60, un seminarist l-a auzit pe Arhiepiscopul Averchie plimbându-se îndelung, cu pas mărunț, pe coridorul mănăstirii. În cele din urmă s-a dus la ierarh și l-a întrebat ce se întâmplase. „Frate – a răspuns cinstitul ierarh, ațintindu-și privirea –, cuvântul «Ortodoxie» a ajuns lipsit de înțeles din pricină că neortodoxia se travestește în spatele măștii [înfățișării] exterioare a Ortodoxiei. De aceea, e de trebuință să alcătuim o nouă expresie pentru ceea ce numim Ortodoxie, așa cum odinioară a fost de trebuință să se întocmească cuvântul «ortodox». Și aceasta nu e chiar atât de simplu”.

Arhiepiscopul Averchie și-a dat seama că, pentru vreun motiv oarecare, Bisericele ortodoxe și cărmuitorii acestora nu au prețuit temeiul duhovnicesc al tradiției ortodoxe ca fiind transmisă neîntrerupt de la părinte la fiu, de-a lungul veacurilor. Despre aceasta a scris:

„Acolo unde s-a rupt legătura duhovnicească moștenită a harului care vine de la Sfinții Apostoli și succesorii [urmașii] lor, Bărbații Apostolici și Sfinții Părinți, acolo unde s-au introdus diferite înnoiri în credință și în morală, cu scopul de «a ține pasul cu vremurile», de «a progresa», de a nu se demoda și de a se adapta cerințelor și uzanțelor acestei lumi care zace în rău – acolo nicidecum nu se poate vorbi de Biserică adevărată”²⁸.

Aceste „înnoiri”²⁹ sunt uneori introduse pentru a face viața ortodoxă mai puțin încordată sau a o face să

²⁸ *Stand Fast in the Truth*, p. 2.

²⁹ De exemplu: reformele liturgice și ale calendarului, schimbările în principiile ce privesc postul, Spovedania rară, stranele și orgile în biserică, preoții fără barbă, tunderea și cărmuirea monahilor de către preoți căsătoriți, etc. Cu privire la asemenea înnoiri,

pară mai puțin „stranie” în ochii lumii. Arhiepiscopul Averchie scria că însăși ideea acestui lucru este heterodoxă, de vreme ce „credința ortodoxă învață cum să-ți zidești viața în acord cu cerințele desăvârșirii creștine, pe când heterodoxia ia din creștinism numai acele lucruri care sunt, și în măsura în care sunt, potrivite cu condițiile vieții culturale contemporane”. Să cobori standardul vieții ascetice a Ortodoxiei înseamnă să le refuzi creștinilor un mijloc de auto-curățire, să le refuzi însuși prilejul pocăinței de-suflet-mântuitoare atunci când le lipsește acest standard – dacă nu în literă, în duh. Înseamnă să slăbești însuși temeiul Ortodoxiei care, așa cum a afirmat Arhiepiscopul Averchie, „este o credință ascetică, ce cheamă la trudă ascetică în numele dezrădăcinării patimilor păcătoase și a înrădăcinării virtuților creștine”³⁰.

În alte cazuri, tradițiile sunt analizate și preschimbate, ca să hrănească mândria „teologilor” contemporani care, rupti de transmiterea nemijlocită, vie a tradiției, se sânguiesc să găsească „noi direcții ale teologiei ortodoxe” ca să își „însușească istoria” în mod intelectual și să „recondiționeze” trăirea ortodoxă într-un soi de purism

Părintele Serafim spunea: „Adeptii obiceiului ignorant sunt ei înșiși naivi; ei se mulțumesc să primească ceea ce le-a fost «transmis». Însă nevăzând înțelesul și necunoscând izvoarele a ceea ce le-a fost transmis, sunt lesne înșelați, acceptând atât obiceiuri pe care Biserica le-a îngăduit numai din bunăvoință și iconomia ei – ca și cum acestea ar fi ceea ce este mai bun din Ortodoxie –, cât și obiceiuri nelalocul lor, de origine și inspirație heterodoxă recentă, și amestecându-le laolaltă cu obiceiurile ortodoxe curate și pline de tâlc transmise de la Sfinții Părinți” – cf. *Paisie Velicikovski*, *Chinovia Sf. Herman din Alaska*, 1976, p. 14.

³⁰ Arhiepiscopul Averchie, *Should the Church Be „In Step With the Times?”* în *The Orthodox Word*, nr. 16-17, pp. 184 și 186.

artificial. Arhiepiscopul Averchie scria: „Ei discută gălăgios despre cât este de important să «reînnoiască Biserica Ortodoxă», despre un soi de «reformă în Ortodoxie», care chipurile a ajuns «inflexibilă în direcțiile sale» și «muri-bundă»³¹... Acest soi nou de «ortodocși» nu sunt, într-adevăr, cu nimic mai prejos decât «savanții» moderni»³². Ei „teologhisesc” fără a avea „simțul” adevărat al ambianței bisericii tradiționale în care s-au ivit Sfinții. „După roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7, 20) – Ortodoxia tradițională, cu toate așa-zisele ei „adăugiri culturale” și „întinăciuni”; a crescut Sfinții chiar și în vremurile noastre; Ortodoxia „recondiționată” sau „redescoperită”, cu toate pretențiile ei că este mai curată și mai bine informată, a creat în cel mai bun caz oameni inteligenți. Slăbiciunea duhovnicească a acesteia este arvuna „teologilor” ei „mai cunoscători” decât purtătorii actuali, în viață, ai sfințeniei ortodoxe.

„Ținând pasul cu vremurile”, bisericile pot chiar să piardă „savoarea” Ortodoxiei, fiind prinse de duhul „mişcării ecumenice” la modă care, după cum am văzut, este o expresie a procesului de apostazie mondială. Astfel, Arhiepiscopul Averchie a afirmat în mai multe locuri:

„Duhul pustiitor al apostaziei a pătruns deja chiar și în Biserica noastră Ortodoxă, printre ierarhi de seamă care vestesc fățiș apropierea unui fel de «nouă eră» și propun cu nerușinare să se termine cu tot trecutul, întrucât ei se strâng ca să întemeieze un soi de biserică în întregime «nouă», în legătură «ecumenică» strânsă și în comun acord cu toți apostazia de la credința și Biserica cea adevărată»³³. O perioadă îndelungată am

³¹ *The Life and Works of Archbishop Averky*, p. 25.

³² *True Orthodoxy*, p. 5.

³³ *Stand Fast in the Truth*, p. 7.

auzit că ei [preoții ortodocși] aparțin acestei mișcări pentru că să «dea mărturie neamurilor de alte confesiuni despre adevărul Sfintei Ortodoxii», însă ne este greu să credem că această afirmație înseamnă ceva mai mult decât «o aruncare de praf în ochii noștri». Desele lor declarații teologice din presa internațională nu ne pot conduce decât la concluzia că sunt trădători ai sfântului Adevăr»³⁴.

Cel de al treilea nivel al apostaziei

În sfârșit, cel de al treilea nivel de apostazie cu privire la care Arhiepiscopul Averchie ne-a avertizat, este atins atunci când bisericile ortodoxe, chiar și când păstrează toate tradițiile a ceea ce ele numesc „Ortodoxie adevărată”, pierd totuși „savoarea” prețioasă a credinței lor și ajung contaminate de un duh lumesc travestit în spiritualitate. Aceasta se întâmplă din pricina (1) a pierderii dragostei creștinești adevărate, fără de care toate tradițiile ajung mai degrabă osânditoare decât purtătoare de har, și (2) a întrebuintării în scopuri lumești a formelor și suporturilor de credință exterioare (care sunt menite să trezească amintirea lumii de dincolo). Dintru acești factori se ivește o altă formă de „pseudo-Ortodoxie”, de data aceasta mult mai subtilă, pentru că poate fi tănuțită în toate formele corecte. Câteva din simptomele sale, care pot fi găsite și în „pseudo-Ortodoxia” apostaziei de nivelul al doilea, vor fi înfățișate mai jos.

1. Politica de grup

Arhiepiscopul Averchie a văzut că, odată ce „savoarea” Ortodoxiei s-a pierdut, iar Biserica ajunge să fie privită în primul rând ca o organizație lumească,

³⁴ *True Orthodoxy*, p. 3.

— calitatea de mădular al *Trupului tainic al lui Hristos* este confundată cu calitatea de membru într-o grupare administrativ-bisericească sau alta. Atunci, viețile oamenilor pot fi năruite sub pretextul „curățirii Bisericii”, dacă acești oameni nu par prielnici organizației. Preoți, mireni și monahi sunt ațâțați și făcuți să nu se încreadă unii în alții, tocmai ca să apere avantajele lumesti ale respectivelor lor grupări. O grupare bisericească poate să se desprindă dintr-o alta și să caute să își legitimizeze poziția cu nenumărate formule legale și canonice. Diferite grupări pot să se unească, formând „supragrupări” ca să ajungă să se simtă mai legitime; pot să vorbească de unitatea lor exterioară, ca și când aceasta ar reprezenta unitatea duhovnicească adevărată a Bisericii, însă adevăresc că această unitate este de fapt pe de-a-ntregul politică, dacă ele resping sau întrebuițează polemica împotriva acelor grupări ortodoxe care nu s-au alăturat organizațiilor lor. Cei cu o „mentalitate partinică” pot pierde însăși ideea de sfințenie, ridicând în slavă personalitățile bisericești fie pentru că sunt „recunoscute” de propria lor grupare, fie pentru că sunt purtătorii ei de cuvânt cei mai de vază. „Canonicitatea”, o armă însemnată în polemica dintre grupări, ajunge să fie mânuită destul de discreționar și confundată în mod greșit cu „recunoașterea” unui grup de către alte grupări. În felul acesta, pare să devină mai „canonic” cel care întrebuițează propaganda cea mai eficace.

— Arhiepiscopul Averchie era scârbit de acest domeniu, al ceea ce el numea „politica de grup”, văzând că nu are nimic de a face cu adevăratul creștinism. Cu toate că politica de grup a atins într-adevăr o culme în vremurile acestea de pe urmă, când „dragostea multora se va răci” (*Matei 24, 12*), „mentalitatea de grup” nu este

doar apanajul epocii moderne – ea este o tendință generală a părții căzute, trupești a omenirii. Chiar și Sfântul Pavel a avut de-a face cu ea când îi scria Bisericii din Corint: „Că fiecare din voi zice: Eu sunt al lui Pavel, iar eu al lui Apollo, iar eu al lui Chifa, iar eu al lui Hristos! Au doară S-a împărțit Hristos? Au Pavel s-a răstignit pentru voi? Sau întru numele lui Pavel v-ați botezat? [...] Căci când zice cineva: Eu sunt al lui Pavel, și altul: Eu, al lui Apollo, au nu oameni trupești sunteți?” (*1 Corinteni 1, 12-13; 3, 4*).

Să faci din Biserică o unealtă a intrigilor politice, spunea Arhiepiscopul Averchie, înseamnă să „le supui pe cele veșnice celor vremelnice, pe cele cerești celor pământeste, pe cele sfinte celor păcătoase”³⁵. În articolul său *Râvna cea sfântă*, a afirmat în continuare:

„Și în același chip [ca și râvna sfântă], există o râvnă artificială, mincinoasă, înapoia măștii căreia este tănuită colcăiala patimilor omeneste de rând – cel mai adesea mândria, iubirea de stăpânire și de cinstire și interesul unei politici de grup asemenea celei care joacă rolul principal în luptele politice și pentru care nu poate fi nici un loc în viața duhovnicească, în viața bisericească publică, însă care, din păcate, este des întâlnită în vremea noastră și este ațâțătoarea de căpetenie a oricărei gâlcevi și tulburări din Biserică. Conducătorii și ațâțătorii acestei râvne mincinoase se ascund adesea în spatele vreunui fel de idealism închipuit, însă în realitate își urmează numai țelurile lor personale, străduindu-se nu să-I fie pe plac lui Dumnezeu, ci să își satisfacă propria grijă de sine și fiind râvnitori nu pentru slava lui Dumnezeu, ci pentru propria lor slavă și slava colegilor și partizanilor din gruparea lor. Toate

³⁵ *Stand Fast in the Truth*, p. 7.

acestea, nu mai trebui să o spunem, sunt profund străine râvnei celei sfinte și adevărate, sunt potrivnice ei, păcătoase și vinovate, căci ele primejduiesc mai mult Sfânta noastră credință și Biserică!”³⁶

„Biserica – accentua Arhiepiscopul Averchie în alt loc – ne-a fost dăruită pentru mântuirea sufletelor noastre și pentru nimic altceva! Nu o putem face unealtă sau teren de joc al patimilor noastre ori pentru reglarea propriilor noastre conturi”³⁷.

În ceea ce-l privea pe Arhiepiscopul Averchie, politica de grup o socotea plictisitoare, oricare ar fi fost gruparea implicată. În mod ironic, tocmai dezacordul lui cu cei ce aveau „mentalitate de grup”, a fost cel care l-a făcut să cadă pradă politiciii lor. A fost îndepărtat din calitatea de membru permanent din propriul consiliu episcopal, fiindcă a refuzat să fie dirijat de o „linie de partid”, mai de grabă decât de propria sa conștiință. Văzând că politica de grup a pătruns nu doar în alte grupări, ci și în obștea sa, i-a spus odată unuia din foștii lui seminariști: „Nu rezultă din aceasta că harul Sfântului Duh părăsește soborul nostru?”

Totuși, se poate pune întrebarea de ce Arhiepiscopul Averchie a vorbit așa de fățiș despre fenomenul „neinspirant” al politiciii de grup. Nu ar fi fost mai bine să ne prefacem doar că toate celelalte grupări ortodoxe nu există și să ne mărginim atenția la propriul nostru cerc? Nu, pentru Arhiepiscopul Averchie aceasta ar fi fost o sustragere de la răspunderea sa ca Apostol al lui Hristos. Politicile de grup otrăvesc misiunea Ortodoxiei în Lumea Liberă, abătându-i din cale pe cei nou

³⁶ Arhiepiscopul Averchie, *Holy Zeal*, în *The Orthodox Word*, nr. 62, pp. 130-131.

³⁷ *The Just Shine like the Stars*, pp. 51-52.

convertiți și făcându-i pe credincioși să se plece mai curând șoaptelor diavolului decât cuvintelor Vietii. Păstrarea tăcerii ar fi fost o nelegiuire de vreme ce, dacă această problemă nu ar fi fost abordată fățiș, cum altfel ar găsi căutătorii de cele duhovnicești esența adevărată a Ortodoxiei, care prin fire este mai presus de politica de grup? Cum ar fi trăit aceștia realitatea vie a Bisericii celei adevărate care, așa cum spunea Arhiepiscopul Averchie, este „unitatea duhovnicească strânsă a tuturor celor care cred cu adevărat în Hristos”?

„NUMAI RĂVNA SFÂNTĂ PENTRU DUMNEZEU, PENTRU HRISTOS, scria Arhiepiscopul, fără nici o amestecare a vreunui fel de prefăcătorie sau a vreunei POLITICI îndoielnice și perfide, trebuie să ne călăuzească în toate faptele și lucrările noastre”³⁸.

2. Jocurile de rol

Arhiepiscopul Averchie a descoperit un alt semn că Bisericele ortodoxe, chiar și atunci când aderau la toate formele exterioare, pierdeau „savoarea” Ortodoxiei. Acesta se referea la faptul că ocârmuitorii și reprezentanții ortodocși trebuiau să joace unele roluri. Jocul de rol se ivește atunci când oameni mărunți vor, din ambiție lumească, să pună mâna pe funcții care au fost statornicite în Biserică pentru oameni de statură duhovnicească mai înaltă. În cele mai multe cazuri, cei care joacă roluri, neavând ei înșiși nici o autoritate duhovnicească adevărată, trebuie să dobândească această autoritate din afară, recurgând la ceea ce Arhiepiscopul Averchie numea „a face pe plac oamenilor”. Despre aceasta a vorbit Sfântul Pavel, care în primii ani ai creștinismului a trebuit să arate diferența dintre

³⁸ *Holy Zeal*, p. 131.

adevărații reprezentanți ai lui Hristos și „cei ce sunt pe placul oamenilor”: „Căci de așa plăcea încă oamenilor, lui Hristos rob nu așa fi” (*Galateni 1, 10*). „Ci precum ne-am socotit de Dumnezeu încercați spre a ni se încredința Evanghelia, așa grăim; nu ca și cum am plăcea oamenilor, ci lui Dumnezeu, Celui ce cercă inimile noastre. Că niciodată într-un cuvânt de lingușire am fost, precum știți, nici cu ascunse porniri de lăcomie. Dumnezeu îmi este martor; nici căutând de la oameni slavă...” (*1 Tesaloniceni 2, 4-6*).

„A face pe plac oamenilor” înseamnă a-i linguși pe oamenii care trebuie și, dimpotrivă, a-i nimici pe posibili adversari în momentele lor de răscruce; trebuie să-i „baga în seamă” pe oamenii influenți, indiferent dacă aceasta se împacă sau nu cu conștiința ta. În cele din urmă, trebuie să acorzi premii și titluri și să faci cunoscută aceasta, unindu-te astfel cu aliații mai degrabă prin „recunoaștere” reciprocă, decât prin dragoste sinceră. „Cât de mulți – scria Arhiepiscopul Averchie – își dedau inimile împrăstierii prin vânarea funcțiilor sus-puse, a titlurilor, a rangurilor sociale și a premiilor, fiind gata să le agonisească prin orice mijloace, chiar și călcându-și conștiințele în picioare”³⁹.

Arhiepiscopul Averchie a arătat că jocurile de rol poate pricinui atât vrăjmășie cât și dezbinări în Biserică:

„Pentru ca să înceapă vrăjmășia cumplită și dezbinarea, care taie din rădăcină cursul pașnic al vieții parohiale și zdrobește și nimicește parohiile, este de ajuns ca o singură persoană de acest fel să se ivească în parohie – cineva care își închipuie că este «buricul pământului», că toți ar trebui să țină seama numai de el și să i se supună într-unu toate, că toate judecățile și aprecierile lui sunt fără

³⁹ *The Just Shine like the Stars*, p. 35.

greș. Pentru oamenii de felul acesta e ca și cum nu ar exista glasul conștiinței, iar ei nu pot să recunoască autoritatea Legii lui Dumnezeu. Ei sunt în stare de orice fel de scâlcire voită a Adevărului, de orice fel de minciună și defăimare răutăcioasă împotriva acelor oameni care nu sunt de acord cu înclinațiile lor orgolioase, care nu încuviințează atitudinea lor autosuficientă și dorința lor nestăvilită de a juca în toate situațiile rolul principal. Aceasta chiar dacă acei oameni sunt legitim numiți și sunt păstori cu adevărat buni și oameni de rugăciune, dintre care există tot mai puțini în zilele noastre și care ar trebui să fie prețuiți și nu prigoniți prin minciuni și defăimări, din rațiuni pur personale și vanitoase, lucru care este un păcat mârșav și scârbavnic în ochii lui Dumnezeu.

Numai astfel de oameni, stăpâniți de patima turbată a iubirii de sine, sunt folosiți de puterile întunericului, de slugile lui Antihrist cel ce se apropie, ca să dezbine și să nimicească Biserica, începând cu fiecare din parohiile ei luate în parte... Aceștia cu adevărat trăiesc fără conștiință!”⁴⁰

Jucându-și rolul, cineva se comportă în modul în care lumea așteaptă ca el să se comporte în „onoranță” lui situație. Aceasta este contrariul a ceea ce caracterizează legăturile moderne autentice cu tradiția ortodoxă⁴¹, adică un firesc deplin, lipsa prefăcătoriei și libertatea duhului, fără nici o sfortare de a se încadra într-o categorie mai înainte stabilită.

Despre un ocârmuitor bisericesc care își juca rolul, Arhiepiscopul Averchie a scris că poartă „mască”. El

⁴⁰ *Ibid.* pp. 50-51.

⁴¹ „Legăturile moderne autentice cu tradiția ortodoxă” – adică părtășia vie la Ortodoxia cea adevărată.

scria: „Există astfel de fărnici, cărora le place să pară sfinți și cucernici, pe când ei nu sunt de fapt deloc așa, însă vor trebui să-I dea răspuns lui Dumnezeu, fiindcă fac aceasta pentru câștig personal și năzuiesc să-i amăgească pe cei care cred”⁴².

Jocurile de rol pot să ia multe forme. Cineva poate să-și asume rolul unei autorități în viața duhovnicească sau chiar al unui „Sfânt Stareț”, aplicând în mod greșit valorile înalte vremurilor actuale de slabă calitate duhovnicească⁴³. Întrebuințând expresia Sfântului

⁴² *Ibid.* p. 54.

⁴³ Pentru o cercetare asupra călăuzelor duhovnicești mincinoase din zilele noastre, care cer supunere deplină voilor lor, fără a-și fi biruit mai întâi patimile, vezi *The Arena*, pp. 43-47. Iată ce putem citi în ediția românească a scrierii Sfântului Ignatie Briancianinov: „Bătrânii care-și iau asupra lor sarcina Sfinților Stareți de odinioară, dar fără a avea darurile lor spirituale, trebuie să înțeleagă că intențiile lor, gândurile lor și concepțiile lor asupra marii lucrări călugărești – ascultarea – sunt false. Să știe clar: felul lor de a gândi, înțelepciunea și știința lor nu sunt decât orbire și nălucire drăcească care nu vor întârzia să producă roade de aceeași natură în cel pe care-l conduc. Pretenția lor exagerată nu va putea trece nedescoperită decât o oarecare vreme, pentru începătorul neexperimentat ce se află sub povățuirea lor, dacă acesta are puțină inteligență și se ocupă cu lectura cărților sfinte cu dorința sinceră de a se mântui. Mai devreme sau mai târziu, această impostură va fi descoperită cu putere, ducând la o ruptură foarte penibilă și la relații neplăcute între bătrân și ucenic, și le va provoca și unuia și altuia serioase tulburări psihice. Este teribil să iei asupra ta, din îngâmfare și din proprie inițiativă, obligații pe care nu le poți îndeplini decât cu mandat de la Sfântul Duh și cu ajutorul Său; este teribil să te prezinți ca un purtător de Duh Sfânt până când legăturile cu Satana nu sunt încă rupte și până când ești întinat de el. O asemenea comedie și ipocrizie sunt înspăimântătoare. Ele sunt dezaastroase atât pentru tine însuși, cât și pentru semenul tău. Sunt o crimă și o blasfemie față de Dumnezeu” (*Făcăminturile Ospățului*, ed. EOR, Alba Iulia, 1996, pp. 53-54).

Pavel, Arhiepiscopul Averchie a recunoscut aceasta ca fiind „«râvnă fără înțelegere» (Romani 10, 2) – râvnă care își pierde valoarea din pricină că îi lipsește o foarte însemnată virtute creștină, dreapta socotință, și de aceea, în loc de câștig, poate aduce vătămare”⁴⁴.

Un alt fel de jocuri de rol poate fi găsit la pseudo-exponenții Ortodoxiei. Am vorbit deja despre „teologii” unei Ortodoxii „reconstruite”, înnoitoare. Astfel de propovăduitori mincinoși pot fi găsiți, de altfel, nu doar în cercurile mai „liberale”, ci și printre „experții patristici” și „erudiții” „conservatorilor” și „tradiționaliștilor”. Falșii reprezentanți ortodocși pot face pe cineva să creadă că în sfârșit a „priceput” Ortodoxia, însă cel mai adesea îi lasă sufletul nemișcat și neschimbat. În legătură cu ei, Arhiepiscopul Averchie nota:

„Vai! Cât de puțini sunt oamenii din vremurile noastre, până și printre cei instruiți și uneori chiar și printre «teologii» contemporani și cei din cinul preotesc, care să înțeleagă exact ce este Ortodoxia și în ce constă esența ei. Ei abordează această chestiune într-o manieră pe de-a-ntregul exterioară și teoretică și o rezolvă într-un chip prea grosolan, chiar naiv, pătrunzând cu privirea străfundurile ei, însă nevăzând deloc plinătatea conținutului ei duhovnicesc”⁴⁵.

Odată, când câteva fețe bisericesti defăimau pomenirea unui sfânt din veacul al XIV-lea, fiindcă nu se potrivea cu noțiunea lor de „tradiționalism”, Arhiepiscopul Averchie i-a numit „teologi țanți”. Ei erau următori (ca să împrumutăm un termen consacrat de către Părintele Serafim Rose) ai „înțelepciunii din afară”. Așa-zișii propovăduitori ortodocși „liberali” și

⁴⁴ *Holy Zeal*, p. 130.

⁴⁵ *What Is Orthodoxy?* p. 1.

fals-„tradiționaliști” nu erau, în viziunea Arhiepiscopului Averchie, decât două fețe ale aceleiași monede. Și unii și alții erau influențați de critica modernă, aveau iubirea de fast și atitudinea de „preacunoscător”, primind Ortodoxia mai curând pe temeiul cercetării și al formulării de concluzii „chibzuite”, decât pe temeiul învățării de la cei ce sunt vase vii ale Ortodoxiei. Contactul exterior cu un purtător autentic de tradiție nu este îndeajuns; trebuie să existe o înrudire iubitoare și o „unitate în duh” cu acel purtător⁴⁶. E adevărat, prezența ori lipsa acestei înrudiri poate fi greu de deslușit din afară, mai ales atunci când cineva nu este conștient de lumea evlaviei în care s-a născut un adevărat purtător de tradiție. De pildă, la o primă vedere cineva ar putea crede că Arhiepiscopul Averchie, din tonul curajos și răspicat al scrierilor sale, avea atitudinea de „atocunoscător”. Totuși, când cineva ajunge să înțeleagă duhul părinților lui duhovnicești din prima și cea de-a doua generație – Teofan al Poltavei și Teofan Zăvorâtul –, atunci va vedea că el se afla întru totul pe linia tradiției lor, că de la ei primise tot. Asemenea tuturor Părinților adevărați ai Bisericii, Arhiepiscopul Averchie a propovăduit celorlalți nu pentru că avea o imagine umflată a propriilor sale cunoștințe sau a propriei însemnătăți, ci pentru că, în ceea ce îl privea, se simțea răspunzător pentru comoara neprețuită care îi fusese transmisă de sfinții săi propovăduitori și înaintași.

Б. Fărădelege de sus

Ultima formă a jocurilor de rol despre care vorbește Arhiepiscopul Averchie, este realizată de cei din cinul preoțesc. Această formă este poate cea mai influentă în

⁴⁶ Vezi Paisie Velickovski, p. 288.

crearea unei pseudo-Ortodoxii, de vreme ce ar trebui ca tocmai ocârmuitorii Bisericii să dea „tonul” vieții bisericești.

Ocârmuitorii cărora le lipsește râvna apostolică adevărată, pot totuși să lucreze cu râvnă pentru țeluri personale sau pentru folosul grupărilor lor. Arhiepiscopul Averchie scria că pentru ei, „Biserica nu e nimic mai mult decât una dintre organizațiile omenești de rând, în care își doresc să joace un fel de rol principal...”⁴⁷ În alt loc, el a afirmat:

„Nu zadarnic au luat ei stăpânirea Bisericii în propriile mâini, căutând să ajungă ocârmuitorii deplin și nestânjeniți ai vieții religioase și bisericești a oamenilor și chiar aplicând disciplina bisericească celor care refuză să li se supună, așa încât să-i poată păstra sub stăpânirea lor pe toți, fără împotrivire ori răzvrătire”⁴⁸.

Având o concepție lumească despre autoritate, ei cred că cea dintâi răspundere a lor este mai curând mersul ca pe roate al aparatului exterior al Bisericii lor, decât mântuirea sufletelor. De vreme ce exercițiul [lucrarea] dragostei, al păstoririi părintești îi depășește, ei văd supunerea față de ei drept o împlinire lipsită de însuflețire a unui cod standard de bună-cuviință, necesar pentru funcționarea organizației. Întrucât sunt în mod obiectiv dăruiți cu titluri bisericești, „având înfățișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei” (2 Timotei 3, 5), ei pot cita multe canoane prin care să adeverească stăpânirea lor nelimitată. Aceste canoane au înțeles, desigur, numai dacă sunt aplicate în înțelesul cel drept, cu dreaptă socotință păstorească și

⁴⁷ *The Just Shine Like the Stars*, pp. 50-51.

⁴⁸ *Ibid.* pp. 16-17.

în acord cu conștiința Bisericii⁴⁹. Mulți credincioși simpli, impunându-li-se de sus, într-o conjunctură nefirească, standarde exterioare, se simt obligați să li se conformeze cu orice preț. După cuvintele Arhiepiscopului Averchie, ei „cad sub înrâurirea” ocârmuitorilor lumești și, „în nesocotința lor naivă, îi sprijină în acțiunile lor orgolioase, ca niște «păstrători ai legii și ordinii!»”⁵⁰ Astfel, în măsura în care ocârmuitorul de biserică se străduiește să joace un rol, el se așteaptă ca turma lui să meargă după ideea sa lumească despre autoritate și să joace rolul de dobitoace fără judecată. Stăpânirea dă exemplul greșit, iar oamenii, cărora e cu puțință ca niciodată să nu li se fi oferit „realitatea”, nu au nimic cu care să-l compare. Ei nu pot face deosebirea între păstoria ortodoxă mântuitoare de suflet autentică și cea formală; și de aceea caută păstori nu din rațiuni duhovnicești, ci ca în primul rând să fie membri „legitimi” ai grupării bisericești recunoscute. (Ar mai trebui spus că, dacă dintr-o pricină oarecare această căutare nu izbândește, se vede o altă urmare negativă a faptului că s-a pus prea mult preț pe formalism: amărăciunea de a nu fi socotit „legitim”).

Sub ocârmuitori lumești [ai Bisericii], se poate cuibări printre credincioși un fel de paralizie. Un simptom al acesteia se vede atunci când oamenilor le este teamă să

⁴⁹ Noul Mucenic rus, Mitropolitul Chiril al Kazanului, scria în 1929: „Disciplina Bisericii este în stare să își păstreze eficacitatea numai câtă vreme este o răsfrângere adevărată a conștiinței ierarhice a Bisericii Sobornicești; iar disciplina însăși nu va putea niciodată să înlocuiască această conștiință... Principiul ierarhic-sobornicesc al existenței Bisericii nu este deloc același lucru cu unitatea exterioară cu orice preț” – cf. *Russia's Catacomb Saints*, Chinovia Sf. Herman din Alaska, 1982, pp. 246-247.

⁵⁰ *The Just Shine Like the Stars*, p. 51.

ia vreo inițiativă potrivit cu ceea ce conștiința fiecăruia în parte îi îndeamnă, fiind aduși în starea de a crede că oricine tulbură status quo-ul nu mai are nici un drept de a exista. Li se face rușine să arate prin ceea ce fac că Îl iubesc pe Dumnezeu din toată inima lor sau că-i iubesc pe acei Sfinți ai lui Dumnezeu care poate nu sunt încă Sfinți „în mod formal” [canonizați].

Întrebuințarea autorității în scopuri lumești este greșită mai ales pentru ierarhi, de vreme ce, în calitate de păstori monahali ai mirenilor, ar trebui să asigure celor care trăiesc în lume aluatul detașării de cele ale lumii acesteia. Slujirea lor este mai degrabă să insufle, să ocârmuiască și să încurajeze toate încercările evlavioase ale credincioșilor, ca să aducă pe acest pământ căzut puțină bunătate, decât să pună stăpânire pe aceste încercări, să le tipizeze și să înlăture din ele orice „primejdie”, până când nu le va mai rămâne nici un pic de însuflețire.

Una dintre expresiile Arhiepiscopului Averchie era „fărădelege de sus”, fărădelege care vine de la „ocârmuitorii legitimi” și de aceea nu este cercetată. Atrăgând atenția asupra acestui fel de vinovăție, nu-i sfătuia pe oameni să ridice război asupra autorităților sau să fie numaidecât bănuitori cu privire la cineva, doar pentru că se găsește într-un loc de cinste. Mai degrabă îi îndemna pe oameni să nu se supună cu nesăbuiță „literei legii” fără să știe dacă legea este întrebuințată pentru un scop dumnezeiesc sau este folosită pentru câștig personal. Într-un loc, el scria:

„Ortodoxia cea adevărată este străină de orice convenționalism mort. În ea nu este nici o ținere a «literei legii», căci ea este «**duh și viață**» (Ioan 6, 63). Dacă din punct de vedere exterior și pur teoretic, totul pare pe deplin corect și legal, nu înseamnă că așa și este în

realitate... Ortodoxia este singurul Adevăr, Adevărul cel curat, fără nici un amestec ori cea mai mică umbră de neadevăr, minciună, rău sau înșelătorie”⁵¹.

Orice stă în calea Adevărului lui Hristos, este idol. Prin urmare, dacă cineva urmează hotărârile unui ocârmuitor bisericesc atunci când ele se împotrivesc poruncilor lui Hristos, el își face din „formalism” un idol. Această idolatrie duce la credința că „dacă ocârmuitorii greșesc, nu mai e nici o nădejde!” Totuși, așa cum limpede a arătat Arhiepiscopul Averchie, nimeni nu va fi niciodată lipsit de nădejde ca și creștin-ortodox, câtă vreme păstrează o înțelegere duhovnicească asupra Bisericii. „«Portile iadului» (Matei 16, 18) – scria el – nu vor birui Biserica, însă au biruit și desigur că pot să biruiască împotriva multora care se socotesc stâlpi ai Bisericii, după cum este arătat de însăși istoria Bisericii”⁵².

Nu poate exista nici o îndoială cu privire la poziția Arhiepiscopului Averchie. Dacă ceva se înfăptuiește pe principii greșite, ar trebui să nu încuviințăm și nici să nu păstrăm tăcerea legat de aceasta numai fiindcă se înfăptuiește de către cineva care deține o competență oficială, fiindcă este „fărădelege de sus”:

— „Blândețea și smerenia nu înseamnă lipsă de caracter și nu ar trebui să cedeze în fața răului evident. Un creștin adevărat... ar trebui să nu admită niciodată compromisul față de rău, luptând împotriva lui prin toate metodele și căile care îi sunt la îndemână, ca să curme cu totul răspândirea și întărirea printre oameni a răului”⁵³.

— De asemenea, Arhiepiscopul Averchie a subliniat primejdiile căutării depersonalizante a încuviințării sau

⁵¹ *What Is Orthodoxy?*, pp. 3-4.

⁵² *Stand Fast in the Truth*, p. 2.

⁵³ *Holy Zeal*, p. 98.

recunoașterii de către orice fel de stăpânire, doar din pricina statutului său „legitim”:

„Orice strădanie din partea noastră de a ne arăta prieteni față de cei care «dețin autoritatea», în vremea aceasta în care «antihriștii cei mulți», care luptă față în față sau ascuns împotriva lui Hristos și a Bisericii Sale, au puterea în chip atât de vădit, orice strădanie servilă de a le fi pe plac, de a-i măguli și de a face ceea ce ei vor, chiar de a căuta într-o măsură «legitimitatea» din partea lor, este o trădare față de Hristos Mântuitorul nostru și vrăjmășie față de El, chiar dacă cei care procedează astfel poartă haine preoțești”⁵⁴.

— În această relatare, Arhiepiscopul Averchie dă o bună explicație a principiului serghianismului. Acest principiu, prin care Mitropolitul Serghie s-a predat stăpânirii sovietice atee, tocmai ca să rămână „legitim” și să păstreze funcționarea instituției Bisericii⁵⁵, nu e doar ceva care se găsește *altundeva*, anume în Rusia Sovietică. Este o categorie generală a sufletului omenesc care pur și simplu s-a întâmplat să ia o formă dramatică în persoana Mitropolitului Serghie: este săvârșirea a ceva greșit sau încuviințarea unei minciuni, pentru a obține folosul vremelnic de a deveni „oficial”, chiar dacă „pentru binele Bisericii”.

— „Astfel – scria Părintele Serafim Rose, în duhul Arhiepiscopului Averchie –, unii oameni se pot afla într-o situație care poate fi «corectă din punct de vedere legal», însă este în același timp profund ne-creștină – ca și cum conștiința creștină este obligată să se supună oricărei porunci a ocârmuitorilor bisericești, atâta vreme cât acești

⁵⁴ *The Just Shine Like the Stars*, p. 18.

⁵⁵ În declarația sa scandaluoasă din 1927, în care a afirmat că „bucuriile și reușitele Uniunii Sovietice sunt bucuriile și reușitele noastre” – cf. *Russia's Catacomb Saints*, p. 45.

ocârmuitori sunt propriu-zis «canonici». Această noțiune oarbă de supunere de dragul ei însăși este una dintre pricinile de căpetenie ale reușitei serghianismului în veacul nostru [al XX-lea] – atât înăuntrul, cât și în afara Patriarhiei Moscovei⁵⁶.

Ultima concretizare a principiului serghianist va fi supunerea față de Antihrist însuși, chiar și a creștinilor celor mai „tradiționaliști”. Ei nu vor fi siliți să cadă de acord în privința ideilor și metodelor lui Antihrist. Tot ce li se va cere va fi recunoașterea autorității sale, pe care i-o vor acorda ca să păstreze ierarhia, organizația Bisericii, slujbele bisericești și putința de a primi pe față Sfintele Taine. Trădarea lor nu va consta în nedezlipirea lor de formele canonice, ci mai degrabă în așezarea acestor forme *deasupra* credincioșiei față de Însuși Hristos, credincioșie care este răspunderea cea dintâi a Bisericii.

Sfinții Părinți au despre aceasta o învățătură foarte precisă, întemeiată pe Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul. Ei fac observații asupra faptului că pecetea lui Antihrist nu va fi pusă și pe frunte și pe mână, ci pe frunte sau pe mână (Apocalipsa 13, 16). Potrivit Sfântului Andrei al Cezareii, cei care o primesc pe frunțile lor vor împărtăși modul de gândire al lui Antihrist, pe când cei ce o primesc pe mâinile lor drepte, îi vor recunoaște doar autoritatea, spunând că este îngăduit să faci acest lucru, „numai să rămâi creștin în suflet... Alungarea harului Sfântului Duh prin semnul fiarei umple cu semnul cel dintâi – spaima – inima tuturor celor ce au primit pecetea, spaimă care-i va împinge către o lesnicioasă pierzanie”⁵⁷.

⁵⁶ *Russia's Catacomb Saints*, p. 257.

⁵⁷ *Ibid.*, p. 222.

În lumina acestei învățături patristice, Arhiepiscopul Averchie a putut cu ușurință să întrevadă cum toate organizațiile ecleziastice – ecumenice și antiecumenice, înnoitoare și tradiționaliste – se vor înclina într-o zi în fața lui Antihrist. Cei a căror frică de stăpânirea vremelnică întrece frica lor de Dumnezeu, se vor încrede în mintile lor căzute pentru a îndreptăți această supunere, căci inimile și conștiințele lor nu o pot îndreptăți niciodată. Vor căuta să sprijine instituțiile lor bisericești renunțând la libertatea duhovnicească și la mărturisirea înflăcărată care, după cum a repetat Arhiepiscopul Averchie, vor fi singurele care vor sprijini Trupul cel nebiruit al lui Hristos. Astfel va ajunge să se împlinească prezicerea Sfântul Ierarh Ignatie Briancianinov, citată de Arhiepiscopul Averchie:

„Se poate presupune că instituția Bisericii, care de multă vreme se clatină, se va prăbuși cumplit și cu grabire. Într-adevăr, nimeni nu este în stare să stăvilească sau să se împotrivescă acestui lucru. Mijloacele adoptate pentru a sprijini Biserica instituțională sunt împrumutate de la stihiiile [elementele] acestei lumi, lucruri care-i sunt potrivnice Bisericii, iar urmarea va fi că mai curând îi vor grăbi căderea, decât s-o împiedice. Fie ca Domnul Cel Milostiv să îi apere pe cei rămași care cred în El. Însă această rămășiță este micuță⁵⁸ și se micșorează tot mai mult”⁵⁹.

SFÂRȘITUL

Așadar, ca să putem să-I rămânem credincioși lui Hristos, Arhiepiscopul Averchie ne-a avertizat să nu ne încredem în ceea ce poate părea „chibzuit” sau în ceea

⁵⁸ „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăția” (*Luca 12, 32*).

⁵⁹ *True Orthodoxy*, p. 4; *Stand Fast in the Truth*, p. 5.

ce se potrivește cu „părerile” minților noastre căzute. În schimb însă, trebuie să ne urmăm conștiința și poruncile Domnului nostru și, drept urmare, să ne așteptăm să fim urâți de aceia care – fie în mediul laic, fie în cel bisericesc – sunt călăuziți de duhul acestei lumi. El scria:

„În vremea noastră, adevărul este arătat în mod oficial și cu solemnitate drept minciună, iar minciuna, drept adevăr. Și fiecare persoană, fie că își dorește, fie că nu, trebuie să creadă aceasta, împotriva oricărui temei și analize raționale. Ori de nu – vai! Cel care urmează glasul propriei sale conștiințe și al predaniilor Domnului, ar putea sfârși prin a plăti scump. Iar aceasta este adevărat în toate aspectele vieții moderne, uneori chiar și în domeniile religioase și bisericesc...”

Fraților! Să nu ne afundăm, nici în cea mai mică măsură, în duhul acestei lumi; știm atât de bine, de la Cuvântul lui Dumnezeu, că lumea aceasta este stăpânită de prințul întinericului⁶⁰, care stăruie în cruzime – vrăjmașul nostru cel înverșunat, făcător de rău, mincinos și «dintru început ucigător de oameni» (Ioan 8, 44) – diavolul. Să nu ne temem de batjocură și lepădare, de asuprire și prigoană din partea slugilor lui credincioase...”⁶¹

Cu ochi duhovnicești, Arhiepiscopul Averchie a putut vedea în preajma sa prăpăstuirea de către Satana chiar și a celei mai neînsemnate râvne cucernice din partea creștinilor ortodocși. Cei ale căror inimi tânjesc după dragoste nu o dobândesc de la creștini, care ar trebui să fie cunoscuți pentru dragostea lor (cf. Ioan 13, 35) – și astfel, inimile acestora seacă, iar ei ajung la fel de aspri ca și cei din jurul lor. Când această dragoste creștină

⁶⁰ Vezi Ioan 12, 31 și 14, 30.

⁶¹ *The Just Shine Like the Stars*, pp. 54-55.

„se evaporă”⁶², este înlocuită cu surogate care se căznesc să unească Biserica numai pe dinafară – formalism birocratic, maniere comportamentale impuse, jocuri de rol, căutarea de a face pe plac oamenilor, înțelegeri politice – surogate care nu pot uni decât o falsă Biserică, creând un gol care așteaptă să fie umplut de Antihrist. Făcând aceasta, apare ceea ce Arhiepiscopul Averchie numea o „vânturare” – o despărțire a celor înțelepți și pricepuți ai lumii acesteia (Luca 10, 21) de cei care nu dau nici o atenție „părerilor” lumii și care vor pur și simplu să fie cu Hristos în Impărăția Lui. Această „vânturare” a celor înșelători și a celor adevărați, afirma Arhiepiscopul Averchie, dă naștere unei poveri pentru păstorii iubitori de Hristos, de vreme ce diferențele fundamentale sunt estompate prin vicleniile Satanei:

„Viața creștină devine acum mai grea ca niciodată, căci cursele din calea mântuirii omului s-au înmulțit foarte și s-au perfecționat peste măsură. Truda de a fi păstor devine de multe ori mai grea și mai plină de răspundere... Chiar înaintea ochilor noștri, cuvintele proorocești ale Episcopului [Sfântului] Teofan Zăvorâtul despre vremurile de pe urmă încep să se împlinescă: «În vremea aceea, deși numele creștinilor se va auzi pretutindeni și peste tot se vor vedea biserici și slujbe religioase, toate acestea nu vor fi decât o aparență, în vreme ce pe dinăuntru va fi adevărată apostazie». Alături de exemplul dintotdeauna întâiul și esențial, al unei vieți personale duhovnicești și morale înalte, pentru păstorul modern decurge de aici sarcina deosebit de însemnată

⁶² Acesta a fost cuvântul întrebuițat de marele ascet și mărturisitor al veacului al XX-lea, Arhimandritul Gherasim din Spruce Island, care a spus: „Dragostea creștină se evaporă de pe fața pământului”.

și de plină de răspundere de a-i învăța pe credincioși să recunoască Biserica cea adevărată din mijlocul mulțimii de false biserici și prin cuvintele lui, pline de putere duhovnicească și de înțelepciune, de a-i păstra în sânul ei, atrăgându-i în acest timp și pe cei ce sunt în rătăcire”⁶³.

Arhiepiscopul Averchie a simțit povara acestei răspunderi poate mai mult decât oricare dintre marii păstori ortodocși ai vremurilor noastre. Asemenea Sfântului său iubit, Ioan de Kronstadt, din generația dinaintea lui, a găsit că lucrul cel mai greu de împăcat cu sarcinile lui păstorești era neîndoioasa biruință a răului în lume.

„Ortodoxia suferinței” – o expresie de-a Sfântului Grigorie Teologul – a fost adesea pe buzele Arhiepiscopului Averchie. Aceasta se referă la două lucruri: chinurile pe care creștinii ortodocși le îndură în această „vale a plângerii” în drumul lor către patria lor cea cerească și, de asemenea, prigoana pe care Adevărul cel veșnic o îndură în lumea aceasta căzută, al cărei stăpânitor este diavolul.

Arhiepiscopul Averchie știa din experiență ce este „Ortodoxia suferinței”. Nu cu mult înainte de a răposa, suferind în trup și îndurând împreună cu Biserica Luptătoare, a fost întrebat de către unul din prietenii săi despre starea lui de sănătate. A răspuns: „Cum să mă simt când slava Ortodoxiei se împuținează, răul biruiește, creștinii devin atât de plini de ură și dușmănoși, iar creștinii ortodocși nu sunt cu nimic mai buni – poate mai răi, pentru că li s-a dat mai mult. Și cine – în vremurile acestea cumplite de pe urmă – va lua partea sărmanei ORTODOXII A SUFERINȚEI?”

În ultima sa carte, Arhiepiscopul Averchie a pomenit despre felul în care grija lui păstorească privitoare

⁶³ *The Just Shine Like the Stars*, p. 25.

la „pustiirea duhovnicească” a vremurilor sale a contribuit la boala sa prelungită și ultimă:

„Ca urmare a întregii tensiuni emoționale pe care am îndurat-o în tot ceea ce se întâmplă în zilele noastre, am fost copleșit (cel puțin așa spun medicii) de câteva boli grave care aproape m-au răpit din viața această vremelnică, pământească, din pricină că nu am putut să cad la învoială cu tot ceea ce se întâmplă în preajma mea și să abordez aceste lucruri cu nepăsare”⁶⁴.

Eliberat în sfârșit de cumplita sa povară păstorească, Arhiepiscopul Averchie a trecut la cele veșnice în anul 1976. Dintr-un punct de vedere pământesc, a murit înfrânt. Războiul Satanei cu toate formele de dreptate nu a încetat și în cele din urmă va sfârși cu o domnie a răului. Însă în Ceruri, Arhiepiscopul Averchie a fost un biruitor. Dusese o viață dumnezeiască, pregătindu-se să fie printre Sfinți. Cuvintele sale, scrise cu numai un an înainte de moartea sa, ne însuflețesc să îl urmăm:

„Râvna și evlavia să fie singurele făclii pe care să le ținem în mâinile noastre – așa cum atunci, într-un chip mult mai tainic, a făcut bătrânul Simeon –, în străfundul sufletelor și inimilor noastre. Atunci vom putea spune din inimile noastre, la plecarea din viața aceasta: «Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace; că văzură ochii mei mântuirea Ta!»...”⁶⁵

Deznădejdea – credința în lipsa Adevărului și a Dragostei – nu se regăsea în inima Arhiepiscopului Averchie când a răposat. El trăise în prezența acestui

⁶⁴ Ieromonahul Ignatie, *The Life of Archbishop Averky*, în *Orthodox Life*, mai-iunie, 1976, p. 30.

⁶⁵ *The Just Shine Like the Stars*, p. 55. Trimiterea scripturistică este de la Luca 2, 29-30.

Adevăr și a acestei Iubiri și știa că Adevărul îl va înfrânge într-o zi pe Antihrist, după ce el va fi domnit pentru puțină vreme (Apocalipsa 12, 12; 17, 10).

În vremurile de pe urmă, apostolii lui Hristos cei adevărați vor muri sau vor fi uciși, așa cum s-a întâmplat în primii ani ai creștinismului – asfințitul se aseamănă cu răsăritul. Și totuși, cuvintele înflăcărate ale Arhiepiscopului Averchie, unul dintre ultimii apostoli adevărați, ne mai pot încă apăra de înșelările subțiri care sunt deja asupra-ne. El a stat chiar în fața năvalei apostaziei lumii și nu s-a clintit. A demascat cele mai iscusit tănuite curse ale celui rău, arătându-le tuturor celor care au ochi să vadă. Sfatul său era să facem astfel încât să nu ne pierdem nădejdea cea veșnică punându-ne această nădejde în lucruri exterioare ce pot fi falsificate.

Cu curaj și tărie, el și-a împlinit datoria „nu slujind numai înaintea ochilor, ca cei ce vor să placă oamenilor, ci întru curăția inimii, temându-se de Dumnezeu” (Coloseni 3, 22). Astfel, înainte să plece la Domnul, a scris aceste cuvinte hotărâte: „Voi fi judecat, cum vom fi noi toți, de Dumnezeu Cel nepărtinitor. Însă pot spune un lucru: am făcut totul cinstit, potrivit cu conștiința mea și necăutând la trup”⁶⁶.

CEREASCA BIRUINȚĂ

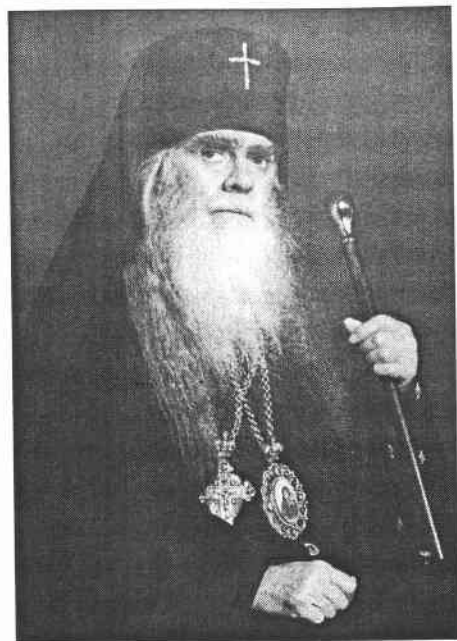
Pe 1/14 aprilie 1976, Părintele Serafim Rose a scris în jurnalul său: „Astăzi am fost înștiințați despre moartea călăuzei noastre duhovnicești și teologice, Arhiepiscopul Averchie, care ne-a lăsat cu adevărat orfani...”

⁶⁶ *The Life of Archbishop Averky*, p. 25.

La câteva luni după aceasta, pe 22 octombrie / 4 noiembrie, Părintele Serafim a venit la biserică pentru slujba de dimineață și i-a povestit unuia dintre frații săi despre un vis minunat pe care îl avusese în noaptea aceea. Îl văzuse pe iubitul său Arhiepiscop Averchie stând pe niște trepte verzi precum iarba, care duceau în sus. Erau acolo mulțimi uriașe de oameni, ca la o adunare în aer liber, iar Părintele Serafim era cu ei. Arhiepiscopul Averchie arăta strălucitor. Era înveșmântat tot într-un alb orbitor, precum erau și întreaga mulțime și diaconul din preajma arhierelui și Părintele Serafim însuși, care stătea puțin mai jos, însă chiar în fața Arhiepiscopului Averchie. Avea loc un fel de sărbătoare solemnă. Diaconul trebuia să rostească prochimenu, dar dintr-odată parcă nu mai putea să grăiască cuvintele și șovăia, căutând să și le aducă aminte. Însă Părintele Serafim le cunoștea și a privit în sus către Arhiepiscopul Averchie – vrând să îi spună că el știe cuvintele care erau de trebuință. Atunci Arhiepiscopul i-a dat de înțeles că ar trebui să spună el prochimenu cu voce tare, în locul diaconului.

„Să învieze Dumnezeu – a psalmodiat cu glas înalt Părintele Serafim – și să se risipească vrăjmașii Lui! Să învieze Rusia! Aliluia!”⁶⁷ Îndată ce a spus aceasta, a fost acoperit de un uriaș murmur din toate părțile; cântarea a răsunat precum un tunet, revărsându-se ca niște mari valuri, până în depărtări. În această clipă, Arhiepiscopul Averchie a zâmbit cu mulțumire adâncă. A început să urce încet, în vreme ce legăna, tămâind, o

⁶⁷ Aceste cuvinte fac parte din slujba Învierii Domnului. „Să învieze Rusia!” a fost adăugat pentru prăznuirea cerească a Învierii Rusiei [Cuvinte profetice, dacă ne gândim la renașterea duhovnicească ce se petrece în Rusia de după perestroika].

Arhiepiscopul Averchie Taușev (1906-1976)

cădelniță. Și în timp ce minunatele coruri de mii de glasuri continuau, Părintele Serafim a înțeles că acest prilej măreț, solemn, nemaiauzit era prăznuirea Învierii Rusiei. Apoi s-a trezit.

Glasul plin de liniște al Părintelui Serafim, întru care a povestit visul, l-a încredințat pe frate că fusese o cercetare adevărată din partea Arhiepiscopului Averchie. Sfârșindu-și povestirea, Părintele Serafim l-a întrebat: „Oare ce să fi însemnat?”

„Nu știți ce zi este astăzi?”, i-a răspuns fratele. „Este prăznuirea Sfântului Averchie, cel întocmai cu Apostolii – cea dintâi prăznuire a numelui Arhiepiscopului Averchie în Ceruri! De asemenea, se prăznuiesc în această zi atât cei Șapte Tineri Adormiți din Efes – ale căror vieți preînchipuie Învierea obștească –, cât și

Icoana Maicii Domnului din Kazan – care a izbăvit Rusia în trecut. Visul Sfinției voastre nu este unul oarecare; trebuie să aibă o însemnătate”.

Astfel s-a învrednicit Părintele Serafim să se împărtășească din biruința cerească pe care Arhiepiscopul Averchie o trăia deja în Ceruri.

CONCLUZIE

Istoria luptei grele purtate de Arhiepiscopul Averchie împotriva minciunii de toate felurile și biruința lui de pe urmă ne spun un lucru de căpătâi: trebuie să deslușim apostazia nu doar undeva în afara propriului nostru domeniu de activitate – în lumea profană, în răspândirea religiilor păgâne, în celelalte confesiuni creștine, în celelalte „jurisdicții” ortodoxe, în „convertiți”, în „păgâni” etc. Duhul apostaziei – duhul maimuțării a ceea ce este al lui Hristos – se află pretutindeni, lovind în toate bisericile și astfel, în toți cei care l-ar rămâne credincioși lui Hristos.

Suntem judecați și chemați la luptă prin întrebarea de neuitat a Arhiepiscopului Averchie, adresată unuia care în aparență făcuse totul cu putință ca să fie în Biserica lui Hristos cea adevărată, în Biserica Ortodoxă: „Dar ce anume hotărăște dacă ești sau nu în acea Biserică?”

Ce altceva, dacă nu simțul pentru autenticitate și împotrivirea față de cele mai subțiri minciuni, ne vor învrednici să fim în acea „unitate duhovnicească strânsă a tuturor celor care cred cu adevărat în Hristos”, în acea Biserică pe care „porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18) și în care Arhiepiscopul Averchie slujește și acum Dumnezeiasca Liturghie, înaintea Jertfelnicului celui Ceresc?

DIN SCRIERILE FERICITULUI ARHIEPISCOP AVERCHIE TAUȘEV¹

DESPRE POST, RUGĂCIUNE ȘI PURTAREA CRUCII

O viață de postire, drept înțeleasă, ca strâmtorare de sine întru toate și înfrânare, la a cărei înfăptuire Biserica ne cheamă întotdeauna an de an, odată cu Postul Mare, este cu adevărat acea purtare a Crucii și răstignire de sine care se cer de la noi prin faptul că ne numim creștini. Și oricine se împotrivește cu încăpățănare acestui lucru, voind o viață lipsită de griji, fericită și liberă, este preocupat de plăceri senzuale și ocolește necazul și suferința, acela nu este un creștin. Purtarea Crucii este calea firească pentru fiecare creștin adevărat, fără de care nu există creștinism.

Rugăciunea sinceră îl unește pe om cu Dumnezeu. Dar nicăieri nu poate fi rugăciunea mai arzătoare și mai

¹ Selecția și traducerea textelor Arhiepiscopului Averchie s-a făcut după: *A Reminder to Us That True Christianity Is a Struggle*, în *Orthodox Life*, martie-aprilie, 1981; *Holy Zeal*, în *The Orthodox Word*, nr. 62, pp. 130-131; *Should the Church Be „In Step With the Times?”* în *The Orthodox Word*, nr. 16-17; *Stand Fast in the Truth*, culegere compilată de Părintele Demetrios Serfes, Casa Parohială Stâlpii Ortodoxiei, Mt. Holly Springs, PA; *The Just Shine like the Stars*, West Coast Orthodox Supply, Etna, CA, 1983; *The Life and Works of Archbishop Averky*, Casa Parohială Stâlpii Ortodoxiei, Mt. Holly Springs, PA; Ieromonahul Ignatie, *The Life of Archbishop Averky*, în *Orthodox Life*, mai-iunie, 1976; *True Orthodoxy and the Contemporary World* (în limba rusă), Mănăstirea Sfânta Treime, Jordanville, N. Y., 1971; *True Orthodoxy*, în *Orthodox Christian Witness*, Seattle, WA, ianuarie 10/23, 1983; *What is Orthodoxy?*, în *Orthodox Life*, Mănăstirea Sfânta Treime, Jordanville, N. Y., mai-iunie, 1976.

eficace ca în templul lui Dumnezeu, căci acolo Jertfa cea nesângeroasă și fără de seamăn se aduce neîncetat pentru toți și pentru toate, acolo rugăciunea neîncetată se face în numele tuturor credincioșilor, acolo până și aerul este sfânt, după cuvintele unuia dintre evlavioșii noștri episcopi. Nu în zadar, de-Dumnezeu-purtătorii noștri Părinții din vechime au numit Biserica „școală a virtuții”.

Bani! Bani! Putere! Slavă! Acestea sunt ispitele căroră, din nefericire, mulți oameni nu le pot ține piept.

Aceasta este sursa tuturor certurilor, neînțelegerilor și dezbinărilor dintre creștini.

Aceasta este rădăcina uitării de către oameni a aceluia singur lucru care trebuie, care ne este oferit de adevărata credință creștină și care constă în rugăciune, fapte de căință și milostenie sinceră, neprefăcută, față de semenii noștri. Sfânta Biserică pururi ne cheamă la aceasta, dar mai ales acum, în vremea Postului Mare! Ceea ce ni se cere nouă, creștinilor, nu e cine știe ce „militantism exaltat”, nu sunt fraze sforăitoare și filosofii confuze, ci rugăciunea cea mai smerită a vameșului: „Dumnezeule, mi-
lostiv fii mie, păcătosului!” (Luca 18, 13), fapte de căință și faceri de bine semenilor noștri, care pornesc dintr-o inimă curată.

Și tocmai pentru a exersa toate acestea, Biserica a statornicit Postul Mare! Cât de puternic, de viu, de expresiv și de convingător, cu câtă înflăcărată inspirație sunt acestea spuse în dumnezeieștile slujbe ale Postului Mare!

Nimeni nicăieri nu are o astfel de putere de înțelegere în această privință, cum o avem noi, ortodocșii, în neasemuitele noastre slujbe din Post, pe care, spre rușinea lor, majoritatea ortodocșilor din vremea noastră nu le cunosc deloc.

Cu adevărat, Çrucea oricărui om care dorește să fie un adevărat creștin, nu a fost niciodată mai grea decât în această vreme în care trăim, de biruință a înșelăciunii.

Nicicând nu a mai fost pe acest pământ un număr atât de imens de oameni care, nestingheriți și degajați, fără nici o rușine, fără nici o muștrare de conștiință „**zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar!**” (*Isaia 5, 20*).

DESPRE APOSTAZIE

Nu avem nici puterea, nici autoritatea de a împiedica apostazia, după cum subliniază Episcopul [Sfântul] Ignatie: „Nu năzuiți să o curmați cu mâna voastră slabă...” Dar atunci ce să facem? „Evitați-o, apărați-vă de ea, și aceasta vă este de ajuns. Căutați să cunoașteți duhul vremurilor, cercetați-l ca să-i puteți evita influența oricând este cu putință”. Aceasta ne învață același [Sfânt] Episcop Ignatie [Briancianinov].

Iar cuvintele lui, scrise cu mai bine de 100 de ani în urmă și referindu-se atât de evident la timpul nostru, nu lasă oare să se întrevadă o inspirație profetică veritabilă și o neîndoielnică iluminare de Sus: „Judecând după duhul acestui veac și după fermentul intelectual, s-ar putea presupune că instituția Bisericii, care de multă vreme se clatină, se va prăbuși cumplit și cu grăbire. Într-adevăr, nimeni nu este în stare să stăvilească sau să se împotrivescă acestui lucru. Mijloacele adoptate pentru a sprijini Biserica instituțională sunt împrumutate de la stihiiile [elementele] acestei lumi, lucruri care-i sunt potrivnice Bisericii, iar urmarea va fi că mai curând îi

vor grăbi căderea, decât s-o împiedice. Fie ca Domnul Cel Milostiv să ii apere pe cei rămași care cred în El. Însă această rămășiță este micuță² și se micșorează tot mai mult”.

Astfel, în mod limpede, am trăit ca să vedem această „prăbușire cumplită și cu grăbire a instituției Bisericii”. Vrăjmașul omenirii își dă toată silința și întrebuințează toate mijloacele ca să o doboare și în aceasta este puternic sprijinit de apostatați, declarați și ascunși, de la credința și Biserica cea adevărată, incluzându-i chiar și pe cei care au trădat înaltele lor chemări și legăminte ca și preoți și chiar pe ierarhii din fruntea anumitor biserici luate în parte.

Într-adevăr, trăim niște vremuri groaznice, niște vremuri cum nu au mai fost niciodată în istoria creștinătății, în istoria omenirii! Un timp al nestatorniciei aproape depline!

Și în măsura în care dorim să rămânem credincioși Ortodoxiei adevărate, multe îndatoriri ne stau pe umeri. Trebuie, după cum ne povățuiește Episcopul Ignatie, să evităm și să ne păzim de apostazia care crește atât de grabnic în lume. Trebuie să ne apărăm de duhul stricăcios al acestor vremuri, pentru a-i evita înrâurirea.

Iar pentru aceasta, trebuie mai întâi să înțelegem și să nu uităm niciodată: că în prezent, nu tot ceea ce poartă preasfântul și preascumpul nume de Ortodoxie, este cu adevărat Ortodoxie – există acum și pseudo-Ortodoxie, de care trebuie să ne temem și de care trebuie să fugim ca de foc; că adevărata Ortodoxie este doar aceea care nu acceptă și nu îngăduie în nimic, nici în învățătură, nici în obiceiurile bisericești, nici un fel

² „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăția” (*Luca 12, 32*).

de înnoire împotrivoare Cuvântului lui Dumnezeu și hotărârilor Bisericii Sobornicești; că Ortodoxia adevărată nu binecuvintează și nu încurajează moda actuală – moralitatea și obiceiurile lumii moderne, stricate, care, mai mult chiar decât în vremurile apostolice, „zace în rău” (1 Ioan 5, 19), căci e o lume care L-a părăsit pe Dumnezeu; că Ortodoxia adevărată are ca țel doar să îi placă lui Dumnezeu și să mântuiască suflete, și nu se îngrijește de fericirea trecătoare, pământească, de carieră și de bunuri și avantaje lumești; că Ortodoxia adevărată este duhovnicească, nu a simțurilor și a trupului, nu alipită pământului – simțămintelor și trăirilor pământești.

DESPRE LUMEA MODERNĂ

Trăim în vremuri ciudate, când toate conceptele creștinești adevărate și sănătoase sunt înlocuite cu concepte greșite și înșelătoare, adesea izvodite cu rea intenție, bineînțeles cu dorința de netăgăduit de a-i trage pe oameni înapoi de la calea bună a unei vieți cu adevărat creștinești. În toate acestea se poate desluși un soi de mână neagră care acționează rațional, lucrând ca să-i lege pe oameni cât de strâns posibil de această viață vremelnică, pământească, silindu-i să dea uitării viața viitoare, viața cea veșnică, ce ne așteaptă negreșit pe toți.

Trebuie să fim conștienți în chip cât se poate de lămurit cu privire la vremurile în care trăim. Într-adevăr, numai un om orb duhovnicește sau care și-a vândut deja sufletul vrăjmașilor Sfintei noastre Credințe și Biserici, poate să nu simtă în tot ceea se întâmplă acum în lume duhul Antihristului care se apropie.

Despre ce fel de unire adevărată a tuturor creștinilor în duhul iubirii creștine mai poate vorbi cineva acum, când Adevărul este tăgăduit de aproape toți, când înșelăciunea s-a înstăpânit aproape pretutindeni, când viața autentic duhovnicească printre oamenii care-și spun creștini a secătuit și a fost înlocuită cu o viața trupească, o viață dobitocească ce a fost totuși așezată pe un pedestal și mascată de ideea preinsei milostiviri, care în mod prefăcut îndreptățește orice fel de exces spiritual, orice fel de anarhie morală?

Într-adevăr, din aceasta pleacă toate aceste nenumărate „mingi”, diversele feluri de „jocuri”, „dansuri” și distracții față de care, în ciuda caracterului lor imoral, anti-creștin, până și preoții mai moderni au o atitudine tolerantă, uneori organizându-le chiar ei înșiși și luând parte la ele.

O lipsă de scrupule înfricoșătoare, de neînălțat, incurabilă a pus stăpânire pe mulți oameni. Adevărata învățătură a Credinței și a Bisericii, pentru care primii creștini au murit în cumplite chinuri, a devenit un sunet în surdină pentru majoritatea „creștinilor” de azi. Ei nici nu cunosc această învățătură, nici nu doresc să o cunoască, pentru că sunt nepăsători față de ea.

Nepăsarea obtuză, rece, față de aproape tot ce poartă pecetea conținutului dogmatic, și căutarea în toate doar a câștigului personal – acesta este caracterul vremurilor noastre.

Această lipsă de conținut dogmatic, această lipsă de scrupule, însoțită de îndepărtarea de Dreapta Credință și de Biserică și de nepăsarea față de ele, sunt păcatul de căpetenie, fundamental, de care noi creștinii ortodocși ruși trebuie să ne căim.

Nu ni se cade să petrecem, să ne distrăm, să dansăm pe mormântul Rusiei aduse de noi pe patul de moarte, ci mai curând să ne căim cu lacrimi, să ne pocăim cu adevărat, după cum ne învață Sfânta Biserică, cu hotărâre neclintită de a ne schimba radical viața, de a ne reînnoi duhul.

Așa cum sarea păstrează mâncarea ca să nu putrezească și o face sănătoasă și plăcută la gust, tot așa de adevărat este că și creștinii împiedică decăderea morală a lumii și îi ușurează însănătoșirea. Dar dacă sarea „își pierde gustul”, cum spune Evanghelia, adică „își pierde puterea” (de fapt, în Răsărit există un fel de sare care își poate pierde gustul), apoi nu mai e bună de nimic, decât să fie „aruncată afară și călcată în picioare de oameni” (Matei 5, 13)³.

Cât de cumplit e acest lucru! Și ne aflăm trăind în astfel de vremuri în care în lume tendința dominantă este îndreptată spre a-i face pe toți creștinii asemenea „sării care și-a pierdut gustul”, de vreme ce au desființat adevărata Biserică a lui Hristos moștenită de la Sfinții Apostoli și astfel i-au lipsit pe creștini de harul Duhului Sfânt.

Aceasta este așa-numita „mișcare ecumenică” atât de la modă, care e temeluită pe credința că presupusa adevărată Biserică a lui Hristos nu există acum pe pământ, și e nevoie să fie întemeiată din nou... prin unirea tuturor creștinilor care aparțin diferitelor „biserici” și asociații și organizații confesionale; aceasta se va înfăptui prin diferite concesiuni reciproce în chestiuni doctrinare și prin dezvoltarea unui sistem doctrinar

³ Această Evanghelie este rânduită să fie citită în a treia zi de prăznuire a Pogorării Sfântului Duh [după rânduiala liturgică rusească, în care se prăznuiește și cea de a treia zi de Rusalii].

comun nou, acceptabil pentru toți și, desigur, împreună cu acesta, a unei viziuni mondiale noi.

Iar părerea, foarte agreată în zilele noastre, că „e totuna la care biserică te duci, căci la urma urmei Dumnezeu e doar unul” este în acord cu această tendință.

Da! Dumnezeu este Unul, dar știți, El ne-a dat și o singură Credință; El a întemeiat o singură Biserică pentru noi, și nu mai multe credințe și „biserici” diferite. Acest lucru este întărit de Sfântul Apostol Pavel când spune: „Un Domn, o Credință, un Botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor” și deci noi creștinii ar trebui să alcătuim „un trup și un Duh”, precum și suntem chemați, „întru o singură nădejde a chemării noastre” (Efeseni 4, 4-6).

Dacă există numai o credință dreaptă și numai o Biserică adevărată, atunci toate celelalte credințe și „biserici” sunt mincinoase, nu adevărate. Atunci cum mai poate spune cineva că toate credințele și „bisericile” au aceeași valoare și că „e totuna la care biserică te duci”?

De aceea, se poate și trebuie să se vorbească nu de unificarea ecumenică a tuturor pentru întemeierea vreunei biserici noi, ci doar de restaurarea unirii dintre toți cei care au căzut și singura Biserică adevărată a lui Hristos, căreia Mântuitorul Hristos Însuși i-a făcut marea și nemincinoasa făgăduință că „portile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18).

O, cât este de mare acum întunecarea conștiinței, chiar și a acelor oameni care se socotesc credincioși – înnegurarea minților și a inimilor lor este atât de mare, încât „uitându-se, nu văd și auzind, nu aud, nici nu înțeleg cu inima”, după cum a spus Sfântul Prooroc (Isaia 9, 10).

Aceasta este „învârtoșarea inimilor”⁴ de care vorbea [Proorocul].

Dar în zilele noastre există un fenomen și mai cumplit, întâlnit tot mai des: o hotărâre mai mult sau mai puțin conștientă, de dragul câștigului și al bunurilor pământești, de a sluji venirii Antihristului. Acesta este cel mai covârșitor grad al căderii, de unde este foarte greu a te ridica.

Datoria fundamentală a slujitorilor venirii lui Antihrist e să distrugă lumea cea veche, cu toate conceptele și „prejudecățile” ei dintâi, pentru a construi în locul ei o lume nouă, potrivită pentru a-l primi pe viitorul „nou stăpân” care va lua în oameni locul lui Hristos și le va da pe pământ ceea ce Hristos nu le-a dat... Trebuie să fii întru totul orb duhovnicește și pe deplin străin de creștinismul adevărat, ca să nu înțelegi toate acestea!

Râvna pentru Dumnezeu, râvna pentru Adevăr nu este „fariseism”, la fel cum „smerenia” înaintea vrăjmașilor lui Dumnezeu, a vrăjmașilor Bisericii, înaintea răului drăcesc nu este smerenia adevărată și mântuitoare a vameșului, ci doar auto-înșelare nimicitoare, ducând spre adâncurile iadului.

În vremurile noastre, când există îndoieli atât de puternice chiar și în legătură cu existența Adevărului, când fiecare „adevăr” este socotit relativ și se consideră potrivit ca fiecare persoană să aibă „propriul ei adevăr”,

⁴ „S-a învârtoșat inima poporului acestuia și cu urechile sale greu a auzit și ochii săi i-a închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă la Mine și să-l vindec” (Isaia 6, 10).

lupta pentru Adevăr capătă un înțeles deosebit de însemnat. Iar cine nu sprijină această luptă, cine vede în ea doar o manifestare a „fariseismului” și propune „umilirea” [aplecarea] înaintea Minciunii prin lepădarea Adevărului, ar trebui să fie recunoscut în mod firesc drept trădător [lepădător] al Adevărului, oricine ar fi, oricum și-ar spune sau s-ar socoti pe sine.

Pentru noi, creștinii moderni, pentru cei mai mulți, credința este separată de viață – nu trăim în deplin acord cu învățăturile și cerințele credinței noastre. Credința noastră ne învață atât de limpede și de hotărât să renunțăm la tot ce este stricăcios și pământesc și să ne concentrăm cu toate gândurile și simțămintele asupra vieții veșnice, nestrucăcioase care ne așteaptă. Teoretic, poate că acceptăm aceasta (deși recent, a apărut o mișcare aparte, a „neo-creștinismului”, care nu vrea nicidecum să accepte acest lucru în mod teoretic și a gândit o viziune pseudo-creștină, cu totul nouă și neștiută până acum asupra lumii, menită să-l lege mai temeinic pe om de un pământ care a fost transfigurat și sfințit de Venirea în lume a lui Hristos), credem în sfârșitul lumii, în a doua Venire a lui Hristos, în Judecata de Apoi și în viața ce va să fie, dar în realitate trăim ca și când nimic din toate acestea nu este de așteptat și nu ne rămâne decât să ne facem comozi aici pe pământ, procurându-ne tot soiul de bunătăți și de înlesniri. Nu vrem să ne gândim cu adevărat la moartea care ne așteaptă inevitabil pe toți și nici nu ne gătim cum s-ar cuveni pentru viața veșnică ce ne stă înainte.

„Pace!... Pace!... Pace!...” – se aude acum din toate părțile – „Dezarmare reciprocă!... Coexistență pașni-

că!... Vom lupta pentru pace!... Toată lumea în apărarea păcii!..." Ce minunat ar fi, ce viitor luminos și vesel ar făgădui acestea omenirii dacă aceste chemări s-ar referi cel puțin la acea pace despre care cântau Îngerii în noaptea Nașterii lui Hristos: „**Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!**” (Luca 2, 14); numai de-ar fi acea pace pe care Mântuitorul Hristos a făgăduit-o ucenicilor Săi la Cina cea de Taină, când a spus: „**Pacea Mea las vouă, pacea Mea dau vouă**” (Ioan 14, 27); numai de-ar fi acea „**pace a lui Dumnezeu, care covârșește toată mintea**” (Filipeni 4, 7), pe care, după porunca Domnului, Apostolii le-au dat-o primilor creștini, pe care au fost învățați să o caute (1 Petru 3, 11) și pe care au fost îndemnați să o aibă către Dumnezeu și către toți oamenii (Romani 5, 1; 12, 18). Cât de îmbucurător ar fi să le auzim, dacă aceste chemări ar veni de la oameni în privința onestității cărora nu am putea avea nici cea mai mică îndoială, în ale căror cuvinte ne-am putea încrede întru totul – de la oameni care sunt cu adevărat convinși că în viață bunul cel mai de seamă este tocmai acea pace – pacea către Dumnezeu, pacea cu propria conștiință și pacea cu semenii întru numele lui Dumnezeu!

Dar, vai! Nu de o astfel de pace vorbesc oamenii acum. Toate aceste discursuri, adesea nefirești și mărețe și uneori asemenea unor strigăte isterice pentru pacea a toată lumea, vin acum în cea mai mare parte de la oamenii care fie sunt departe de creștinism, fie sunt împotriviți pe față Bisericii – de la oameni care nu trăiesc în pace cu Dumnezeu și cu propriile lor conștiințe, ci sunt plini de pizmă în relațiile cu semenii lor.

Putem oare să credem în onestitatea discursurilor despre pace, când ele sunt rostite de oameni care în

principiu neagă credința în Dumnezeu și dragostea pentru semenii lor și nu recunosc glasul conștiinței?

Putem oare să credem că oamenii lucrează cu adevărat pentru pace când, hulind fățiș și cu obrăznicie, I-au declarat război lui Dumnezeu Însuși și Sfintei Sale Biserici? Când, destul de recent, nu au mai ascuns faptul că scopul lor era să „stârnească o conflagrație mondială”? Când propovăduiesc în mod deschis „ura de clasă” ca fundament al ideologiei lor și nu le este câtuși de puțin rușine să verse oceane întregi de sânge și să extermine milioane de oameni pentru simpla bănuială că nu sunt de acord cu ideologia lor?

Mai mult, putem să credem în dragostea sinceră de pace a celor care în vorbele lor propovăduiesc mieros și până la refuz „dragostea creștină” și „iertarea deplină”, în vreme ce au semănat prin faptele lor tulburări și dezbinare și, răspândind minciuni și calomnie, provoacă dușmănie și învrăjbire, stârnindu-i pe oameni împotriva semenilor lor? Poate oare cineva, îndeobște, să creadă că s-ar putea instala pe pământ vreun fel de pace reală și temeinică, prin batjocorirea grosolană a Adevărului lui Dumnezeu, prin minciunile și prefăcătoria care sunt în mod atât de evident trăsături ale vieții omenirii moderne?

Acolo unde Adevărul lui Dumnezeu lipsește, acolo nu poate fi pace adevărată.

Atâta vreme cât luptăm hotărât împotriva celor mai mici manifestări ale răului și ale păcatului în propriile noastre suflete, să nu ne temem, și să dezvăluim și să demascăm răul, oriunde s-ar găsi în viața contemporană – nu din mândrie și iubire de sine, ci doar din dragoste pentru adevăr. Sarcina noastră de căpetenie în această

vreme a răutății, a lipsei de rușine în care zace lumea, este să rămânem întru totul credincioși și devotați adevărului neîndoielnic al Evangheliei și Plinitorului mântuirii noastre, lui Hristos, Dătătorul de viață, Care S-a ridicat a treia zi din mormânt, Biruitorul iadului și al morții.

Trebuie să știm bine și să ne amintim că învățătura vătămătoare a lui Tolstoi, a „ne-împotrivirii față de rău” este întru totul străină adevăratului creștinism (fiindcă a venit vorba, această concepție a pustiit nefericita noastră patrie, Rusia, și a afundat-o în ororile cumplite, sângeroase ale bolșevismului) și nici un creștin adevărat nu se poate împăca cu răul, oriunde și în oricine l-ar putea întâlni.

Toți creștinii adevărați, de-a lungul întregii istorii a Bisericii, au urmat pilda Domnului Iisus Hristos Însuși și a Sfinților Săi Apostoli, au osândit întotdeauna răul și au luptat împotriva lui, chiar dacă aceasta le-ar fi pricinuit felurite pierderi grave, costându-i însăși viața⁵.

DESPRE BISERICĂ

Hristos Mântuitorul nostru a spus limpede: „Voi zidi Biserica Mea, și porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18). Așadar a întemeiat o singură Biserică, nu mai multe biserici diferite, căci în cazul acesta ar fi vorbit la plural – „biserici”. De aceea, e ciudat să auzim discursurile ce se pretind a fi cu autoritate – ale unor lideri moderni ai mișcării [ecumenice] care își zic „creștini” –

⁵ Aici Arhiepiscopul Averchie vorbește de acel rău duhovnicesc care pricinuieste pierderea Vieții Veșnice și nu de acel rău pe care dintru propria noastră răutate voim să-l vedem în alții, tocmai pentru a ne odihni muștrările de conștiință. Discernământul prin care se pot vedea într-adevăr răul, minciuna și înșelarea, se dobândește numai din lupta lăuntrică și statomică pentru împlinirea poruncilor evanghelice.

rostite în sensul că existența în cadrul creștinismului a diferite „biserici” (Romano-Catolică, Protestantă etc.) este un fenomen pozitiv, de vreme ce fiecare persoană își poate alege propria „biserică” după preferința sa, alegând-o pe aceea care i-ar plăcea cel mai mult, pe aceea care i s-ar potrivi cel mai bine. A fost încă și mai ciudat când am auzit cuvintele unui anumit profesor liberal, progresist, care a dezvoltat în mod elocvent ideea că Ortodoxia, Romano-Catolicismul și Protestantismul sunt deopotrivă creștinism, doar că din „diferite puncte de vedere”. „Este ca și cum”, a continuat el această asemănare, „un avion ar zbura deasupra unui oraș – în timpul zborului, el vede orașul în diferitele sale părți și, prin urmare, orașul îi pare diferit, în funcție de locul din care cineva se uită la el”.

Bineînțeles, o astfel de idee este potrivnică fundamental Cuvântului lui Dumnezeu, Care învață limpede: „ca să fie una” (Ioan 17, 11); „un Domn, o Credință” (Efeseni 4, 5); „aceeași să cugetați între voi” (Romani 15, 5); „un suflet fiind, una cugetând” (Filipeni 2, 2); „toți într-un cuget să fiți” (1 Petru 3, 8); „aceeași unul altuia cugetând, nu cele înalte cugetând... Nu vă faceți de sine înțelepți” (Romani 12, 16).

Acolo unde s-a rupt legătura duhovnicească moștenită a harului care vine de la Sfinții Apostoli și succesorii lor, Bărbații Apostolici și Sfinții Părinți, acolo unde s-au introdus diferite înnoiri în credință și în morală, cu scopul de a „ține pasul cu vremurile”, de a „progresa”, de a nu se demoda și de a se adapta cerințelor și uzanțelor acestei lumi care zace în rău – acolo nicidecum nu se poate vorbi de Biserică adevărată.

Acolo unde găsești zdruncinate dogmele și surpate învățăturile morale ale Evangheliei, dimpreună cu structura canonică a Bisericii întemeiată pe ele, acolo este în mod limpede lucrarea slugilor lui Antihrist cel care se apropie, oricum s-ar numi pe ei înșiși și în orice ar fi îmbrăcați. „Portile iadului” se vor dezlănțui ca să biruiască Biserica, însă au biruit și desigur pot să biruiască împotriva multora care se socotesc pe sine stâlpi ai Bisericii, după cum este arătat de însăși istoria Bisericii; aceasta se întâmplă când aceștia sunt plini de sine, leapădă cugetul cel unul și duhul cel unul ale Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească și se bizuie pe propriile lor închipuiri care sunt potrivnice învățăturilor Evangheliei, Sfinților Apostoli și Părinților Bisericii.

DESPRE BISERICA RUSĂ DIN EXIL

Pentru noi, ortodocșii ruși, calitatea de mădular al Bisericii Ruse din Exil este un simbol viu al întoarcerii noastre întru pocăință către Dumnezeu și către Acoperământul Maicii lui Dumnezeu, căci numai această Biserică ne mai poate înzestra acum cu harul care să ne dea putere pentru o astfel de apropiere întru pocăință și pentru statornicirea acestei pocăințe. Din această pricină trebuie să avem atâta grijă pentru a păstra Biserica Rusă din Exil și să nu o lăsăm să fie slăbită sau să se abată pe „alte căi”. Din nefericire nu toți înțeleg destul de limpede aceasta și nu toți prețuiesc cum se cuvine și în mod deplin acest înțeles înalt al existenței Bisericii noastre Ruse din Exil, nici chiar dintre cei care îi aparțin.

De ce există Biserica noastră Rusă din Exil, atât de unică duhovnicește în lumea modernă? Care este învățătura care o face atât de unică?

Esența învățaturii Bisericii Ruse din Exil constă în refuzul ei categoric – și care nu admite compromis – de a accepta acel Rău universal și larg răspândit pe fața întregului pământ și care a supus sub stăpânirea sa, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate aspectele vieții umane, inclusiv viața religioasă și cea bisericească.

Marxism-comunismul ateu sau bolșevismul – lupta cu acesta fiind datorită de căpetenie a tuturor patrioților ruși cu vederi naționaliste – este doar unul dintre vlăstarele, unul dintre rezultatele nefaste ale acestui „rău universal”. Să lupti doar împotriva lui [a marxism-comunismului] înseamnă să tai doar ramurile, fără a ține seama de tulpină și de rădăcinile care le-au dat naștere și le-au hrănit.

Din nefericire, mulți dintre noi vedem numai aceste ramuri, nedând nici o atenție tulpinii și rădăcinilor. Iată un lucru de coșmar: această rădăcină-sursă a „răului universal” pare unora întru totul nevătămătoare, chiar prielnică nouă și Bisericii noastre, și mulți dintre noi sunt gata să alerge la ea după ajutor pentru noi înșine și pentru a dobândi sprijin în lupta împotriva comunismului.

Ce înduioșătoare naivitate, numai de n-ar fi trădare intenționată! E nevoie de mult timp pentru a înțelege și a-ți da seama de toate acestea! Această vedere trebuincioasă și înțelegere limpede sunt cel mai mult împiedicate de dependența materială și de pierderea, din aceasta pricină sau din altele, a libertății spirituale.

De aceea trebuie ca Biserica noastră Rusă din Exil să prețuiască mai presus de toate libertatea ei spirituală, acea libertate care le-a fost dată credincioșilor de Întemeietorul Bisericii – Hristos.

Mai presus de orice pe lume, prețuim libertatea Bisericii noastre. Aceasta nu e deloc din pricină că nu avem „dragoste”, după cum suntem în mod atât de superficial acuzați de „ecumeniști”, care sunt ei înșiși preaplinați de „dragoste” față de vrăjmașii Adevărului curat și neamestecat al lui Hristos și, uneori, chiar și pentru vrăjmașii fățiși ai sfintei noastre credințe (numai pentru noi, frații lor de sânge și de credință, nu au dragoste deloc!). Aceasta pentru că noi avem dragoste de Adevăr, pentru că noi credem cu tărie (neavând nici una din îndoielile pe care le au cu siguranță ecumeniștii) că Sfânta noastră Biserică Ortodoxă este, după cum învață Cuvântul lui Dumnezeu, „stâlp și temelie a adevărului” (1 Timotei 3, 15); și pentru că noi dorim, după cum poruncește Sfântul Apostol, să „umblăm întru acel adevăr” (2 Ioan 4) și, călăuzindu-ne după înștiințarea dată de marele Părinte al Bisericii, Sfântul Grigorie Teologul, nu voim „să ne facem trădători ai învățaturii credinței și Adevărului”, „împărtășindu-ne din drojdia Celui Rău și alăturându-ne nenorociților apostazi de la Adevăr”⁶.

La temelia învățaturii Bisericii Ruse din Exil se află o dorință arzătoare și sinceră – orice s-ar întâmpla, indiferent de influențele și tendințele actuale negative – de a rămâne credincioasă Adevărului lui Dumnezeu, de a rămâne întru totul dăruită Întemeietorului Bisericii, Mântuitorul Iisus Hristos, și învățaturii Evangheliei despre credință și evlavie, pe care El a adus-o pe pământ fără vreo stricăciune sau scâlciere omească, și de a păstra toată libertatea duhovnicească dată de Hristos Bisericii celei Una, Sfântă, Soborni-

⁶ Cf. *Scrierile Sfântului Grigorie*, partea I, p. 192 [în limba rusă].

cească și Apostolească, pe care El a întemeiat-o pe pământ pentru mântuirea oamenilor.

Biserica Rusă din Exil ne este mai prețioasă decât orice, însă doar în măsura în care rămâne moștenitoare de drept a Bisericii Ortodoxe Ruse care a precedat-o – păstrătoarea neabătută și credincioasă a învățaturii apostolice date de Dumnezeu cu privire la credință și evlavie, o continuatoare plină de râvnă a tradițiilor Părinților, a Sfintelor Canoane și a tuturor rânduielilor și tradițiilor cucernice ale sfintei Rusii. Deviza sfântă a Bisericii noastre este aceea a marelui mărturisitor al Ortodoxiei, Sfântul Atanasie, Arhiepiscopul Alexandriei: „Nu trebuie să slujim vremurilor, ci lui Dumnezeu”.

În mijlocul mișcării generale, de masă, deja auto-înveșnicitoare: „Înainte! Înainte! Spre Antihrist!” – deși se prea poate să nu fie exprimată așa de limpede –, pentru noi, mădularele Bisericii Ruse din Exil, deviza de veacuri a Bisericii adevărate a lui Hristos rămâne întru totul actuală: „stai tare... rămâi neclintit!”⁷

De ce este așa? „Învățăturile omenești – scrie acest Episcop Teofan – tind întotdeauna către ce este nou, în creștere, în dezvoltare; și aceasta este firesc, căci ele nu dețin adevărul, ci doar îl caută. Și nu au decât să-l caute atâta timp cât nu găsesc ceva trainic. Pentru noi, atât adevărul, cât și drumul către adevăr au fost lămurite odată pentru totdeauna. Noi avem adevărul și toată truda noastră este îndreptată către absorbirea [împărtășirea], nu către descoperirea lui”⁸.

⁷ Cf. cuvintelor Episcopului [Sfântului] Teofan din *Despre Ortodoxie – cu atenționări asupra greșelilor [săvârșite] împotriva ei*, p. 7, [în limba rusă].

⁸ Ibid.

De aceea noi nu mergem în aceeași direcție cu nici unii dintre „moderniști” și „ecumeniști”. Privirea noastră nu ar trebui îndreptată „înainte”, ci „înapoi” – către viața pământească a Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos, către învățătura dumnezeiască pe care a propovăduit-o El pe pământ cu nouăsprezece secole în urmă, către lucrarea Lui de răscumpărare, către slăvita Sa oștire de Mucenici, către Sfinții Părinți și Învățători ai Bisericii, către temeluitorii credinței adevărate, către adevărații asceți, acei „îngeri în trup”, și, pentru noi rușii, către idealurile sfintei Rusii...

Pentru noi, „înainte” înseamnă doar „apostazia”, care se răspândește întruna, înaintevestită de Cuvântul lui Dumnezeu și de Sfinții Părinți ai Bisericii, și cununa acesteia – Antihristul, despre a cărui apropiată venire vorbesc deja așa de fățiș, atât de mulți; dar după aceea va veni biruința strălucită a credinței noastre – Judecata de Apoi, chinul veșnic al păcătoșilor și binecuvântarea veșnică a dreptilor.

Aceasta este învățătura noastră; aceasta este viziunea ortodoxă adevărată (lipsită de răutate ori înșelare) asupra lumii, căreia întreaga Biserică Rusă din Exil ar trebui să-i rămână credincioasă, ca să-și îndreptățească existența pe pământ, nu să devină „sarea care și-a pierdut gustul”.

Prin urmare, oricine crede altfel, oricine înclină să „țină pasul cu vremurile”, a ajuns deja la un fel de compromis cu „răul acestei lumi” care conduce către Antihrist, și nu este cu adevărat mădular al Bisericii noastre Ruse din Exil, chiar dacă, în mod formal, continuă să-i aparțină.

CUVÂNT ROSTIT ÎN DUMINICA ORTODOXIEI (1971)

Iubiți frați și surori întru Domnul, veți auzi aceste cuvinte solemne și pline de însemnătate din rânduiala din Duminica Ortodoxiei, pe care Sfânta Biserică a statornicit-o să fie săvârșită în această zi. Cea dintâi săptămână a Sfântului și Marelui Post s-a încheiat ca o săptămână de rugăciune stăruitoare și pocăință lăuntrică. Sfânta Biserică, dorind să ne încurajeze și să ne mângâie, a statornicit pentru noi în această primă săptămână a Marelui Post, în cea dintâi duminică, un praznic duhovnicesc, unul nespus de scump și de apropiat inimilor noastre: Biruința Ortodoxiei.

Această sărbătoare s-a ținut pentru prima dată în anul 842 la Constantinopol, în prezența Fericitei Împărătese Teodora, de către Preafericitul Patriarh Metodie, întru pomenirea biruinței asupra ultimei erezii cumplite care a zguduit Biserica lui Hristos – erezia iconoclasmului. Însă prin acest praznic, Sfânta Biserică arată biruința sfintei Credințe ortodoxe îndeobște, izbândirea ei împotriva tuturor nelegiuitelor erezii, învățături mincinoase și schisme. Domnul nostru, Mântuitorul Iisus Hristos, Și-a întemeiat Biserica pe pământ așa încât toți cei care îi aparțin, să se poată izbăvi, să se poată feri de cursele diavolului și să intre întru Împărăția Cerească gătită lor. Diavolul și-a întrebuițat toată puterea ca să doboare și să nimicească Biserica lui Hristos și, prin aceasta, să împiedice mântuirea oamenilor. La început a stârnit prigoane cumplite împotriva Bisericii din partea evreilor și păgânilor. Vreme de aproape trei veacuri, sângele Mucenicilor creștini a curs fără încetare. Însă diavolul

nu a izbândit în lucrarea lui. Sângele Mucenicilor – după potrivita expresie a apologetului creștin Tertulian – a devenit „sămânța creștinilor”. Creștinătatea a triumfat asupra prigonitorilor ei. „Mieii blajini ai turmei lui Hristos au preschimbât furia de fiară a prigonitorilor lor în blândețe de miel”.

Însă diavolul nu a răbdat a vedea înfrângerea suferită din mâinile Mucenicilor. Când Biserica lui Hristos a biruit în lume, el a stârnit împotriva-i o nouă și chiar mai primejdioasă prigoană, anume că dinăuntru Bisericii – așa cum înaintevestise Sfântul Apostol Pavel în convorbirea sa cu preoții efeseni⁹ – s-au ridicat oameni „grăind lucruri stricăcioase” (Fapte 20, 30). Pavel i-a numit pe astfel de oameni „lupi răpitori” (Fapte 20, 29). Aceștia erau așa-numiții „eretici” care au căutat să răstălmăcească adevărata învățătură a lui Hristos despre credință și evlavie, ca să facă zadarnică pentru oameni această învățătură. Când aceasta s-a întâmplat, Sfânta Biserică, prin cei mai buni slujitori ai săi, a ridicat armele împotriva acestor eretici pentru a apăra învățătura ei cea adevărată, nedeformată. Atunci au început să fie convocate mai întâi sinoade „locale” și apoi „ecumenice”. Din toate colțurile pământului s-au adunat episcopi și, prin Duhul Sfânt, au dat glas Adevărului celui curat și neștrâmbat, urmând pilda Celui Dintâi Sinod Apostolic din Ierusalim (Fapte 15, 6-29). De asemenea, i-a despărțit pe eretici de Biserică și i-a anatemizat. Aceasta era în acord cu porunca limpede dată de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care a spus: „Iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și ca un vameș” (Matei 18, 17); și în acord cu porunca Sfântului Apostol Pavel,

⁹ Vezi și Efeseni 5, 3-8.

acest mare „Apostol al neamurilor” care a spus: „Ci chiar dacă noi sau Înger din Cer vă va binevesti altceva afară de ceea ce v-am binevestit, să fie anatema!” (Galateni 1, 8). Iar în alt loc, tot el grăiește: „Cel ce nu-L iubește pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema. Maran atha! (Domnul vine)” (1 Corinteni 16, 22).

În acest fel, ritualul nostru ortodox emoționant, măreț și solemn își are începutul de la Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și de la marele Său Apostol, chemat de El să fie „Apostolul neamurilor”¹⁰, cu alte cuvinte al întregii lumi păgâne. Începând din veacul al IX-lea, Sfânta Biserică a hotărât că acest ritual trebuie oficiat în prima Duminică a Sfântului și Marelui Post și că această zi se va numi „Duminica Ortodoxiei”.

Acest ritual, frați și surori, este deosebit de important și plin de însemnătate în cumplitele vremuri pe care le trăim, vremuri în care credința ortodoxă este șovăielnică și nestatornică. Această șovăielnicie și nestatornicie a credinței ortodoxe se datorează tocmai acelor persoane care s-ar cuveni să o întărească și să o sprijine în sufletele credincioșilor. Cei care ar trebui să fie stâlpi ai Sfintei Ortodoxii – înalți ierarhi, incluzând și ocârmuitorii anumitor Biserici locale – se depărtează de la Adevărul Sfintei Ortodoxii. Este cumplit să trebuiască să spui că până și ocârmuitorul Bisericii constantinopolitane, care e cunoscută drept Biserică „Ecumenică”, omul socotit a fi ierarhul cel dintâi al oricărei Biserici Ortodoxe, a părăsit această cale! Neîndoielnic, peste toate acestea stăpânește pecetea apostaziei, despre care a înaintevestit Sfântul Apostol Pavel (2 Tesaloniceni 2-3) – lepădarea de Hristos a creștinilor.

¹⁰ Vezi Romani 11, 13 și 2 Timotei 1, 11.

Suntem acum față în față cu această apostazie. Marea amenințare ce stă asupra credinței creștine, asupra credinței ortodoxe, este așa-numita „mișcare ecumenică”, având în frunte ceea ce se cunoaște drept „Consiliul Mondial al Bisericilor”, un corp care neagă doctrina unității și negreșelniciei adevăratei Biserici a lui Hristos și încearcă să creeze din toate credințele deformate existente în prezent o „pseudo-Biserică” nouă care, din punctul nostru de vedere, fără nici o îndoială va fi „Biserica” lui Antihrist, acea falsă biserică pe care o va ocărui Antihrist, a cărui venire se pregătește cu grabire în lume acum.

Din învățătura Cuvântului lui Dumnezeu și a Sfinților Părinți ai Bisericii, cunoaștem că Antihrist va fi ocăruiitorul atât religios, cât și politic al întregii omeniri: el va sta în fruntea noii pseudo-Biserici universale; de asemenea, el va fi șeful unui nou guvern mondial și va căuta să supună totul sub puterea sa absolută.

Credința ortodoxă – aceasta este „credința Apostolilor”, „credința Sfinților Părinți” – este acea credință pe care Părinții Apostolici, ucenicii nemijlociți ai Sfinților Apostoli, dimpreună cu Sfinții Părinți și Învățători ai Bisericii și cu urmașii lor legiuți, așezați de Duhul Sfânt, au tâlcuit-o pentru noi în scrierile lor minunate și de Dumnezeu insuflate. Fraților și surorilor, trebuie să ne păstrăm statornici în această credință, dacă ne dorim izbăvirea cea veșnică!

Acum vom sluji dimpreună cu dumneavoastră acest ritual ce are mare putere învățătoarească, e emoționant și deosebit de solemn și care e alcătuit din două părți: prima parte este rugăciunea Sfintei Biserici pentru toți cei care au rățacit sau au căzut de la adevărata credință ortodoxă; în partea a doua, Sfânta Biserică

rostește teribila anatema împotriva tuturor învățătorilor mincinoși, ereticilor și schismaticilor care au stărut întru răutatea lor și care nu doresc să se unească din nou cu Biserica cea adevărată a lui Hristos, ci luptă împotriva ei. Apoi vom cânta „Veșnica pomenire” pentru toți apărătorii răposați ai Sfintei Ortodoxii și „La mulți ani” pentru acei apărători ai sfintei credințe și Biserici Ortodoxe care sunt încă printre cei vii. Amin.

ADEVĂRATA ORTODOXIE

Puțini oameni știu astăzi că Biserica Ortodoxă nu e nimic altceva decât Biserica aceea care a păstrat neștirbite învățăturile autentice ale lui Iisus Hristos, înseși învățăturile date fiecărei generații de credincioși care a urmat. Aceste învățături au coborât de-a lungul veacurilor de la Sfinții Apostoli, lămurite și tâlcuite cu luare-aminte de urmașii lor legiuți (ucenicii lor și Sfinții Părinți), predate și păstrate întocmai de Biserica noastră de Răsărit care este singura în stare să își dovedească dreptul de a fi numită „Biserica Ortodoxă”. Dumnezeiescul Întemeietor al Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos, a spus limpede: **„Voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui”** (Matei 16, 18). El a trimis Bisericii Duhul Sfânt. Duhul S-a pogorât peste Apostoli, Duhul Adevărului (Ioan 15, 26), Care îi „vestește toate” și o povățuiește (Ioan 16, 13), ferind-o de rătăcire. Într-adevăr, avea să vestească oamenilor acest Adevăr, că Domnul pentru aceasta a venit în lume, potrivit propriilor Sale cuvinte¹¹ (Ioan 18, 37), iar Sfântul Pavel adeverește acest lucru în epistola sa către ucenicul

¹¹ „Deci i-a zis Pilat: Așadar ești Tu împărat? Răspuns-a Iisus: Tu zici că Eu sunt împărat. Eu spre aceasta M-am născut și pentru

său, Episcopul Timotei, zicând că „Biserica Dumnezeului celui viu este stâlpul și temelie Adevărului” (1 Timotei 3, 15). Pentru că ea este „stâlpul și temelie Adevărului”, „porțile iadului nu o vor birui”. Rezultă atunci că adevărata Biserică Creștină – unică într-adevăr, de vreme ce Hristos a întemeiat o singură Biserică – a existat întotdeauna pe pământ și va dăinui până la sfârșitul vremurilor. Ea a primit făgăduința lui Hristos: „**Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor**” (Matei 28, 20). Mai poate exista vreo cât de mică îndoială că la Biserică se referă Domnul aici?

Orice judecată sănătoasă și cinstită, orice lucrare a unei conștiințe curate și oricine cunoaște istoria Bisericii Creștine, învățăturile morale și teologice curate și nedeformate ale religiei creștine, trebuie să mărturisească faptul că nu a existat decât o singură Biserică adevărată, întemeiată de Domnul nostru Iisus Hristos, și că ea a păstrat Adevărul Lui sfânt și neschimbat. De altfel, istoria arată o legătură a harului care poate fi trasată începând de la Sfinții Apostoli până la succesorii lor și la Sfinții Părinți. În contrast cu ceea ce au făcut alții, Biserica Ortodoxă nu a introdus niciodată în învățăturile ei înnoiri prin care să „țină pasul cu vremurile”, să fie „progresistă”, „să nu fie lepădată la marginea drumului” sau să adopte cerințe și mode actuale care sunt întotdeauna înțesate de păcat. Biserica nu se conformează niciodată lumii. Cu adevărat nu, căci Domnul le-a spus ucenicilor Săi la Cina cea de Taină: „**nu sunteți din lume**” (Ioan 15, 19)¹². Trebuie să

aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă glasul Meu” (Ioan 18, 37).

¹² „Aceasta vă poruncesc: să vă iubiți unul pe altul. Dacă vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte decât pe voi M-a urât. Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar

rămânem credincioși acestor cuvinte, dacă voim să fim credincioși adevăratului creștinism – Biserica cea adevărată a lui Hristos a fost întotdeauna, este și va fi mereu străină lumii acesteia. Despărțită de ea [în duh], e în stare să transmită neschimbate învățăturile dumnezeiești ale Domnului, pentru că această despărțire a făcut-o să dăinuiească neschimbată, adică asemenea cu Însuși Dumnezeu cel neschimbat¹³.

Ceea ce învățații numesc „conservatorism” este un indiciu esențial și poate cel mai caracteristic al adevăratei Biserici. De vreme ce ADEVĂRUL ne este dat odată pentru totdeauna, datoria noastră este mai degrabă să-l asimilăm, decât să-l descoperim. Avem poruncă să ne întărim pe noi înșine și pe alții întru Adevăr și întru acest chip să-i aducem pe toți la credința cea adevărată – Ortodoxia. Din nefericire, au apărut în chiar sânul Bisericii, până și printre ierarhi, păreri exprimate de persoane binecunoscute, păreri care îi sunt vătămătoare. Dorința de a „merge în pas cu vremurile” îi face să se teamă că nu vor fi recunoscuți ca fiind „cultivați”, „liberali” și „progresiști”. Acestor apostoli moderni de la Ortodoxie le este „rușine” să recunoască faptul că Biserica noastră Ortodoxă este întocmai Biserica pe care a întemeiat-o Domnul nostru Iisus Hristos, cea căreia i-a fost făcută făgăduința cea mare că „**porțile iadului nu o vor birui**” și căreia El i-a încredințat plinătatea Adevărului dumnezeiesc. Prin

pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăște. Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul său. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi” (Ioan 15, 17-20).

¹³ Vezi Iacov 1, 17.

înșelătoria și falsa lor smerenie, prin hula lor împotriva Domnului, acești păstori mincinoși și cei dimpreună cu ei s-au înstrăinat de Biserica cea adevărată. Ei au exprimat în mod tacit ideea că „porțile iadului” au „biruit” Biserica. Altfel spus, acești apostatați zic că sfânta noastră Biserică Ortodoxă este deopotrivă „vinovată” de „despărțirea bisericilor” și acum s-ar cădea să-și „plângă” păcatele și să se unească împreună cu celelalte „biserici creștine”, făcându-le anumite concesii, rezultatul fiind o biserică a lui Hristos nouă și indivizibilă. Aceasta este ideologia mișcării religioase care a devenit atât de la modă în vremurile noastre – „mișcarea ecumenică” –, în rândul căreia s-a înrolat și Ortodoxia, chiar și clerul nostru. Multă vreme am auzit că ei ar aparține acestei mișcări pentru ca să „dea mărturie neamurilor de alte credințe despre adevărul sfintei Ortodoxii”, însă ne este greu să credem că această afirmație e ceva mai mult decât „o aruncare de praf în ochii noștri”. Desele lor declarații teologice din presa internațională nu ne pot conduce decât la concluzia că ei sunt trădători ai sfântului Adevăr. Din punct de vedere istoric, „mișcarea ecumenică” – al cărei organ suprem este Consiliul Mondial al Bisericilor – este o organizație de origine pur protestantă. Aproape toate Bisericile Ortodoxe i s-au alăturat, Biserica Ortodoxă Rusă din Exil fiind cea mai însemnată excepție. Chiar și bisericile aflate îndărătul „cortinei de fier” i s-au alăturat. Pentru o vreme, Patriarhia Rusă a rezistat, plăcându-i să creadă în puritatea Ortodoxiei ei și privind acest curent, în mod destul de firesc, ca fiind potrivit Ortodoxiei. Între timp însă a devenit membru. Sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse din Exil este aproape singur în împotrivirea sa față de „mișcarea ecumenică”.

Cum putem explica izolarea sa de restul „Ortodoxiei globale”?

Trebuie să înțelegem situația în termenii cuvintelor „acestea trebuie să fie” (Luca 21, 9), adică „marea apostazie”¹⁴, cea în chip limpede prezisă de Domnul (2 Tesaloniceni 2, 3-12), „este îngăduită de Dumnezeu”, după cum Sfântul Ignatie Briancianinov a dat mărturie în urmă cu aproape un veac. (Un alt Părinte duhovnicesc, Sfântul Teofan Zăvorâtul, cu adâncă mâhnire a vestit că apostazia va începe din Rusia). Sfântul Ignatie scria: „Nu năzuieți ca ridicând mâna voastră slabă să curmați torentul stihinic al apostaziei. Evitați-o, apărați-vă de ea, și aceasta vă este de ajuns. Căutați să cunoașteți duhul vremurilor, cercetați-l ca să-i puteți evita influența oricând este cu putință. Se poate presupune că instituția Bisericii, care de multă vreme se clatină, se va prăbuși cumplit și cu grabire. Într-adevăr, nimeni nu este în stare

¹⁴ „Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivit cu, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept Dumnezeu. Nu vă aduceți aminte că, pe când eram încă la voi, vă spuneam aceste lucruri? Și acum știți ce-l oprește, ca să nu se arate decât la vremea lui. Pentru că taina fărădelegii se și lucrează, până când cel care o împiedică acum va fi dat la o parte. Și atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale. Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea Satanei, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase, și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă ei n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciuni, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea” (2 Tesaloniceni 2, 3-12).

să stăvilească sau să se împotrivescă acestui lucru. Mijloacele adoptate pentru a sprijini Biserica instituțională sunt împrumutate de la stihiiile [elementele] acestei lumi, lucruri care-i sunt potrivnice Bisericii, iar urmarea va fi că mai curând îi vor grăbi căderea, decât s-o împiedice. Fie ca Domnul Cel Milostiv să îi apere pe cei rămași care cred în El. Însă această rămășiță este micuță¹⁵ și se micșorează tot mai mult". Vrăjmașul omenirii își dă toată silința și întrebuițează toate mijloacele ca să zădărnicească această „rămășiță”. Ajutorul îi vine din cooperarea deplină a tuturor heterodocșilor ascunși și nevăzuți și în special a acelor preoți și episcopi care trădează înalta lor chemare și făgăduință – credința cea adevărată și Biserica cea adevărată.

Respingerea și ferirea de apostazia care a sporit atât de mult ne cer să stăm departe de duhul acestui veac (care poartă în sine semintele propriei sale căderi). Dacă năzuim să ne împotrivism lumii, este de trebuință mai întâi să o înțelegem și să avem limpede în minte faptul că în această epocă, mai tot ceea ce poartă numele preasfânt și scump de „Ortodoxie”, nu este în fapt ortodox. Mai curând este adeseori „o Ortodoxie mincinoasă și uzurpată”, de care trebuie să ne temem și să ne ferim ca de foc. Spre deosebire de această credință contrafăcută, adevărata Ortodoxie a fost dată și trebuie primită fără înnoiri, și nimic care să fie potrivit Sfințelor Scripturi și dogmelor Bisericii Sobornicești nu trebuie acceptat ca învățătură ori ca regulă în Biserică. Ortodoxia adevărată se gândește doar să-L slujească pe Dumnezeu și să mântuiască sufletele, și nu se îngrijește de bunăstarea lumească și

¹⁵ „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăția” (Luca 12, 32).

vrelemnica a oamenilor. Ortodoxia adevărată este duhovnicească, și nu materialnică ori psihologică ori pământească. Pentru a ne apăra de „duhul acestui veac” și a ne păstra credințioșia față de Ortodoxia cea adevărată, se cuvine ca mai întâi și cu toată puterea noastră să ducem o viață fără prihană: o încredințare lui Hristos deplină și riguroasă, fără abatere de la poruncile lui Dumnezeu sau de la legile Sfintei Sale Biserici. În același timp, nu trebuie să avem nici o rugăciune comună sau legătură spirituală cu apostazia actuală sau cu orice întinează credința noastră cea sfântă, nici chiar cu acei dizidenți care își spun „ortodocși”. Ei vor merge în calea lor, iar noi într-a noastră. Trebuie să fim cinstiți și statornici, urmând calea cea dreaptă, neabătându-ne niciodată spre a plăcea oamenilor sau de teamă că am putea pierde vreun folos personal. Calea sigură spre pierzanie este indiferența și lipsa de principii, care este numită eufemistic „viziune liberală [lărgită]”. În contrast cu această „viziune liberală [lărgită]”, așezăm „strictețea ideilor” care, în contemporaneitate, este la modă să fie etichetată drept „îngustă” și „fanatică”. Desigur, dacă cineva adoptă „mentalitatea de modă nouă”, probabil că îi socotește pe Sfinții Mucenici – al căror sânge este „liantul Bisericii” – și pe Părinții Bisericii – care au luptat toată viața împotriva ereticilor – nici mai mult nici mai puțin decât „înguști” și „fanatici”. Într-adevăr, este o diferență mică între „calea cea largă” – asupra căreia ne-a avertizat Domnul¹⁶ (Matei 7, 13) – și actuala „viziune lărgită”. El a osândit „calea cea largă” vădind-o a fi drumul spre „gheenă”. Desigur, ideea de „gheenă” nu

¹⁶ „Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află” (Matei 7, 13).

prezintă nici o neliniște pentru acei teologi „liberali” și avangardiști. Ei pot să „teologhisească” plini de sine despre ea, însă discutând nesăbuit și gălăgios despre „noile direcții ale teologiei ortodoxe” și dobândind o seamă de ucenici dau dovadă că nu mai cred în existența Iadului. Într-adevăr, acest nou soi de „ortodocși” nu sunt cu nimic mai prejos decât „scolastici” moderni. Cu alte cuvinte, calea acestor „progresiști” nu este calea noastră. Calea lor este amăgitoare și e păcat că acest lucru nu este evident pentru toată lumea. „Viziunea liberală” sau „lărgită” ne înstrăinează de Domnul și de Biserica Lui cea adevărată. Este calea care se abate de la Ortodoxie. Această „viziune” este criminală și e născocită cu răutate de către diavol, ca să ne lipsească de mântuire. Căci noi, orișicum, nu acceptăm nici o înnoire, ci alegem calea cea veche, încercată, calea pe care de 2000 de ani adevărații creștini au ales să-L slujească pe Dumnezeu. Noi alegem calea credincioșiei față de credința cea adevărată, și nu „calea modernă”. Noi alegem credincioșia față de Biserica adevărată, cu toate canoanele și dogmele ei care au fost primite și întărite de Sinoadele locale și Sobornicești [Ecumenice]. Noi alegem rânduielele și tradițiile cele sfinte, bogățiile duhovnicești ale acelei credințe care ni s-a transmis deplină și neștirbită de la Sfinții Apostoli, de la Sfinții Părinți ai Bisericii și moștenirea creștină a cuvioșilor noștri înaintași. Singură aceasta este credința adevăratului ortodox, deosebită de „ortodoxia” contrafăcută născocită de vrăjmașul neamului omenesc. Noi nu primim decât credința apostolică, credința Părinților, credința ortodoxă.

DESPRE NOUL HILIASM¹⁷

Postul Mare este o perioadă de pocăință; iar pocăința este acea luptă împotriva patimilor și poftelor păcătoase, luptă atât de grea pentru om, încât Însuși Domnul, Judecătorul luptei duhovnicești, a asemuit-o purtării unei Cruci. Despre aceasta ni se amintește cu însuflețire chiar la mijlocul Marelui Post, în Duminica Sfintei Cruci. Așa cum Domnul a purtat Crucea pentru mântuirea noastră, așa trebuie ca fiecare dintre noi să „își poarte Crucea sa” (Matei 10, 38 și 16, 24; Marcu 8, 34; Luca 9, 23), ca să dobândească mântuirea gătită nouă de Domnul.

Fără de Cruce, fără de luptă, este cu neputință mântuirea! Aceasta este ceea ce învață adevăratul creștinism. Învățătura despre luptă, despre purtarea Crucii, răzbate ca un fir roșu de-a lungul întregii Sfinte Scripturi și al întregii istorii a Bisericii; iar viețile Sfinților care au bineplăcut lui Dumnezeu, atleții duhovnicești ai credinței creștine, în chip lămurit dau mărturie despre aceasta. Marele Post este așadar un exercițiu de purtare a Crucii în viața aceasta, repetat an de an, o deprindere în lupta duhovnicească, de nedespărțit de întreaga viață a adevăratului creștin.

¹⁷ Cele ce urmează au fost cuprinse aici, întrucât se referă la atitudinea cu adevărat creștină pe care se cuvine să o avem față de viața duhovnicească și viitorul lumii, în opoziție cu ideile și așteptările smintite care se regăsesc în societatea de azi. În plus, dau mărturie despre râvna pastorală și perspectiva patristică a Arhiepiscopului Averchie.

Traducerea s-a făcut după *The Apocalypse in the Teachings of Ancient Christianity* – an Orthodox Commentary by Archbishop Averky Taushev, Frăția Sfântului Gherman din Alaska, Platina, ediția a II-a, 1995, pp. 285-289.

Însă acum, în al XX-lea veac al epocii creștine, s-au ivit „bărbați înțelepți” – „neocreștini”, după cum își zic unii dintre ei – care nu doresc să audă despre cele pomenite mai sus. Ei propovăduiesc un soi nou de neocreștinism dulceag, sentimental, trandafiriu, lipsit de orice trudă și luptă, o imaginară dragoste pseudo-creștină, atotcuprinzătoare și îndulcirea fără de opreliști din toate plăcerile acestei trecătoare vieți pământești. Ei ignoră cu desăvârșire nenumăratele pilde din Sfânta Scriptură care vorbesc cu tărie și lămurit despre lupta duhovnicească, despre urmarea Mântuitorului Hristos întru răstignirea față de lume, despre multele necazuri care îl așteaptă pe creștin în viața aceasta, începând cu cuvintele pe care Însuși Mântuitorul Hristos le-a adresat ucenicilor Săi la Cina cea de Taină: „În lume necaz veți avea” (Ioan 16, 33). Iar aceasta se întâmplă așa pentru că, așa cum Însuși Domnul ne-a grăit, creștinii adevărați „nu sunt din lume” (Ioan 15, 19), de vreme ce „lumea toată întru cel viclean zace” (1 Ioan 15, 19). De aceea creștinii nu trebuie să iubească lumea aceasta și „cele din lume” (1 Ioan 2, 15); „prieteșugul lumii vrajbă lui Dumnezeu este” și „oricine va vrea să fie prieten lumii, vrăjmaș lui Dumnezeu se face” (Iacov 4, 4).

Într-un anume fel, acești „înțelepți” moderni nu reușesc să vadă că nicăieri Cuvântul lui Dumnezeu nu făgăduiește creștinilor în chip hotărât mulțumire duhovnicească deplină și fericire cerească în această viață pământească, ci dimpotrivă, întărește faptul că: viața pe pământ se va îndepărta tot mai mult de Legea lui Dumnezeu; că în privința moralității, oamenii vor cădea tot mai jos (vezi 2 Timotei 3, 1-5); că „toți care voiesc cu bună-cinstire a vieții întru Hristos Iisus vor

fi prigoniți. Iar oamenii cei vicleni și fermecători vor procopsi spre mai rău, înșelând și înșelându-se” (2 Timotei 3, 12-13); și că în cele din urmă „pământul și lucrurile cele din el vor arde de istov” (2 Petru 3, 10). Însă atunci se vor arăta „ceruri noi și pământ nou, întru care locuiește dreptatea” (2 Petru 3, 13) – un minunat „Ierusalim nou, pogorându-se de la Dumnezeu din Cer” (Apocalipsa 21, 2), care i-a fost arătat lui Ioan, Văzătorul Tainelor, în vremea descoperirii care i s-a dat.

Toate acestea nu sunt pe placul „neocreștinilor”. Ei doresc plinătatea fericirii aici în lumea aceasta, împovărată de mulțimea ei de păcate și fărădelegi; și așteaptă cu nerăbdare această fericire. Ei socotesc că una dintre cele mai sigure căi de a o dobândi este „mișcarea ecumenică”, unirea tuturor popoarelor într-o singură „biserica” nouă, care va cuprinde nu doar romano-catolici și protestanți, ci și evrei, musulmani și păgâni, fiecare păstrându-și propriile convingeri și greșeli. Această imaginară dragoste „creștină”, propovăduită în numele fericirii viitoare a oamenilor pe pământ, nu poate decât să calce în picioare Adevărul.

Nimicirea acestui pământ cu tot ce se află pe el, deși lămurit a fost înainte-vestită de Cuvântul lui Dumnezeu, este socotită de ei ca fiind ceva atât de groaznic încât nu poate fi înfățișat, ca și cum ar fi ceva ce nu ține de atotputernicia lui Dumnezeu și aparent este ceva de nedorit. Ei recunosc cu șovăielnicie că pământul va fi nimicit (căci cum poate cineva să nu accepte ceva proorocit în Sfânta Scriptură?), însă cu condiția ca acest lucru să se întâmple în viitorul foarte, foarte îndepărtat, învăluit în cețuri; nu veacuri, ci milioane de ani de acum înainte.

Care este pricina acestei credințe a lor? S-ar putea spune: pentru că sunt slabi în credință, sau le lipsește cu totul credința în învierea morților și în viața veacului ce va să fie. Pentru ei, totul este în viața aceasta pământească, iar când aceasta li se sfârșește, totul se termină.

În câteva puncte ale sale – mai ales privitor la așteptarea unei vieți fericite în această lume – un astfel de cadru de gândire se aseamănă mult cu erezia larg răspândită a primelor secole ale creștinismului, numită *hiliasm*. Aceasta este așteptarea unei domnii de o mie de ani a lui Hristos pe pământ; din această pricină, manifestarea modernă a acestei erezii poate fi numită *neohiliasm*.

Trebuie să fim conștienți și să luăm aminte că hiliasmul a fost osândit de Sinodul al II-lea Ecumenic din anul 381; așadar, a crede în el acum, în veacul al XX-lea, chiar și în parte, este cu totul de neiertat. În plus, acest neohiliasm contemporan este mult mai rău decât vechea erezie hiliastă, prin aceea că la temelia sa stă fără îndoială necredința în viața veacului ce va să vină... și dorința pătimașă de a dobândi fericire aici pe pământ, folosind toate înlesnirile și izbânzile progresului material al vremurilor noastre. Această învățătură mincinoasă pricinuieste un rău cumplit, adormind trezvia sufletească a credincioșilor și insinuând că sfârșitul lumii este foarte departe (de va fi cumva vreun sfârșit), și deci nu e neapărată nevoie să privegheze și să se roage – lucru la care Mântuitorul Hristos i-a chemat mereu pe cei care L-au urmat (cf. Matei 26, 41) –, de vreme ce totul în lume merge din ce în ce mai bine, progresul spiritual ținând pasul cu progresul material. Iar fenomenele groaznice

pe care le observăm în prezent sunt toate vremelnice; toate s-au mai întâmplat și înainte, iar în cele din urmă vor trece și vor fi înlocuite de o înflorire nemaipomenită a creștinismului, în care, desigur, ecumeniștii vor ocupa locurile de frunte și cele mai de cinste.

Astfel, totul este perfect! Nu mai e de trebuință să îți dai osteneală cu tine însuși și nu se mai cere nici un fel de luptă duhovnicească; posturile pot fi desființate. Totul se va îmbunătăți de la sine, până când, în cele din urmă, Împărăția lui Dumnezeu va fi instaurată pe pământ întru mulțumirea și fericirea pământească universală.

Fraților! Nu este oare limpede unde se găsește rădăcina ultimă a acestei învățături mincinoase și ispititoare? Cine le sugerează creștinilor de astăzi aceste gânduri cu scopul de a prăpăstui întreaga creștinătate? Ca de o boală molipsitoare, ca de foc trebuie să ne temem de acest *neohiliasm* care este profund potrivnic învățurii Cuvântului lui Dumnezeu, învățurii Sfinților Părinți și tuturor învățăturilor vechi de veacuri ale Sfintei noastre Biserici, prin care mulțime nenumărată de drepti au fost mântuiți.

Fără luptă duhovnicească nu este și nu poate fi creștinism adevărat! De aceea, calea noastră nu se întâlnește cu nici una dintre mișcările moderne, nici cu ecumenismul, nici cu neohiliasmul.

Credința noastră este credința sfinților asceti, credința apostolică, credința Părinților, Credința Ortodoxă care a făcut statornică întreaga lume. Acestei și numai acestei credințe îi vom fi următori în aceste zile covârșite de răutate, în care trăim astăzi. Amin.

Partea a III-a

MĂRTURII CONTEMPORANE DESPRE VREMURILE DIN URMĂ

SUNT ACESTE VREMURILE DE PE URMĂ?¹

de Pr. Gordon Walker

„Sfârșitul lumii stă asupra-ne!” – așa începea o cuvântare la Simpozionul Preoților Arhidiecezei Antiohiei din iulie 1994. Aceasta nu s-a vrut cu nici un chip să fie ceva senzațional. Mai curând a fost o încercare de analiză calmă a stării lumii în care trăim. Chiar dacă cineva ar disprețui implicațiile apocaliptice ale anului 2000 care se apropie cu iuțime, nu e nevoie să fii proroc ca să vezi că ne confruntăm cu situații naționale și internaționale din ce în ce mai primejdioase și mai explozive. Multe glasuri – atât din sfera religioasă cât și din cea profană – avertizează cu privire la evenimente catastrofale care vor avea loc.

Vreme de 45 de ani de preoție, am învățat și răsunat din fiecare carte a Noului Legământ, *afară de Cartea Apocalipsei* a Sfântului Ioan. Din cine știe ce pricină neștiută de mine, am simțit o reținere subconștientă privitor la faptul de a învăța din cartea aceasta tainică, de încheiere a Noului Legământ – și asta până de curând. Fără îndoială că a fost mila lui Dumnezeu ca să îmi îngăduie răgazul și prilejul de a cerceta scriitorii ortodocși și Părinții bisericești cu privire la această însemnată carte profetică.

¹ Articol publicat în periodicul ortodox *Again*, USA, vol. 18, nr. 3, septembrie 1995, pp. 26-28.

De-a lungul a aproape 2000 de ani de istorie a Bisericii Ortodoxe, s-au scris foarte multe cărți pe marginea ei de către Părinți bisericești vestiți.

Ca și creștini ortodocși, noi nu credem în stabilirea unor termene ale celei de a Doua Veniri a lui Hristos, deși a Doua Sa Venire reprezintă un articol din Crezul nostru, rostit în fiecare Duminică în vremea Dumnezeieștii Liturghii. Noi credem că proorociile Apocalipsei au slujit pregătirii poporului lui Dumnezeu pentru încercările, necazurile și suferințele pe care le-au îndurat mulți în decursul fiecărei epoci a istoriei Bisericii. Însă accentul deosebit al acestor proorocii este pus pe cea din urmă epocă, pe vremurile de pe urmă – vremuri în care istoria lumii, așa cum o știm, va ajunge la un sfârșit crâncen. Trăim acum vremurile de pe urmă, așa cum mulți cred?

*Proorocii înspăimântătoare
ale lucrurilor ce vor veni*

Arhiepiscopul Averchie, o personalitate rusă binecunoscută a veacului nostru, scrie în introducerea sa la cartea intitulată *Apocalipsa Sfântului Ioan*²: „În Apocalipsă... le sunt date minții și inimii credincioase semne proorocești tainice despre soarta viitoare a Bisericii și a întregii lumi” (p. 29). Din pricina întâmplărilor înfricoșătoare și înspăimântătoare prezise a se petrece la sfârșitul acestei epoci, răspunsul la întrebarea adresată în acest articol devine foarte însemnat. Pe parcursul întregii Cărți a Apocalipsei sunt oferite

² Această carte a fost publicată de Frăția Sfântului Gherman din Alaska în 1985. La noi a cunoscut două ediții – prima în anul 2000 la editura Icos, iar cea de a doua în 2005 la editura Sophia.

numeroase proorocii ale evenimentelor care se vor petrece cu o frecvență și o intensitate tot mai mari, pe măsură ce ne apropiem de Venirea lui Hristos și de Judecata de Apoi a întregii omeniri.

O seamă de evenimente proorocite privesc venirea lui Antihrist. Știm că duhul lui Antihrist a existat din vremurile Noului Legământ (1 Ioan 2, 18). Însă Scripturile învață că un Antihrist mare și puternic se va ridica la sfârșitul acestei epoci. Și mulți dintre Părinții Bisericii credeau că acest om înfricoșător, împreună cu părtașul său, proorocul cel mincinos (Apocalipsa 13), vor ocârmui în cele din urmă în Ierusalim. Ce dureroasă și smintită întrebuintare a acelei cetăți în care s-au petrecut atâtea sfinte întâmplări!

Cuvântul „Antihrist” poartă două înțelesuri: „în locul lui Hristos” și „împotriva lui Hristos”. Într-o călătorie recentă în Asia de Sud-Est am văzut mărturia copleșitoare a creșterii imense a duhului lui Antihrist. Orice religie ce se poate închipui, este în creștere, inclusiv feluritele religii păgâne. Într-o țară mi s-a spus că la birourile Ministerului Cultelor se formează adesea rânduri lungi de oameni care vor să treacă oficial de la creștinism la religia dominantă a acelei țări. În fiecare țară pe care am vizitat-o, am văzut temple și moschei noi și frumoase – însă relativ puține biserici noi. Cu toate că duhul apăsător al lui Antihrist se răspândește prin multe țări, dați-mi voie să mă grăbesc să adaug că mulți se întorc și la Hristos. Și am găsit un ulterior interes pentru credința ortodoxă, în locuri în care nu m-aș fi așteptat niciodată să găsec. Însă suflarea fierbinte, respingătoare, înăbușitoare a balaurului Apocalipsei (capitolul 12) se vedește pretutindeni.

Păziți-vă de proorocii mincinoși!

Ca nu cumva să sune peste măsură de dramatic, dați-mi voie să vă aduc aminte că fiecare epocă își are antihristii ei – de la Nero și Caligula până la hunul Attila, până la Napoleon, Hitler, Stalin și nenumărați alții. De asemenea, fiecare epocă și-a avut proorocii ei fanatici. Și mulți dintre ei au ajuns bogați pe seama cărților pe care le-au scris, făurind plâsmuiri închipuite după Cartea Apocalipsei.

Noi am avut în regiunea Nashville pe cineva care a publicat o broșură intitulată *88 de motive pentru care Hristos va veni în '88*. Broșurile s-au vândut ca pâinea caldă. În ziua din septembrie care fusese aleasă pentru Revenirea lui Hristos, un reporter local de știri l-a căutat pe autor. În cele din urmă l-a găsit – pescuind pe un lac. Te-ai fi așteptat ca, dacă ar fi crezut într-adevăr ceea ce scrisese, să fi fost într-o biserică, în pocăință și rugăciune adâncă.

Am avut personal cunoștință și despre alți „specialiști” în proorociri care preziseseră vremea celei de a Doua Veniri lui Hristos. Unii au făcut, fără exagerare, milioane de dolari de pe cărțile lor. Pe măsură ce ne apropiem de anul 2000, sunt sigur că vom vedea un număr crescând de cărți publicate de astfel de „specialiști”. Tocmai de curând a ieșit un volum nou care este plin de concluzii și preziceri caraghioase și lipsite de substanță, scris de cineva care pretinde a fi ortodox. Trebuie să ne ferim ca nu cumva, pentru câștigul nostru personal, să ne facem părtași la orișice silință suprafirească, prin care putem înșela temerile și curiozitățile oamenilor. Asemenea eforturi vor pricinui multora, în cele din urmă, deza-măgire și pierderea credinței.

Studierea legitimă a proorociilor

Proorocirea a avut întotdeauna un rol însemnat în vechiul Israel, ca și în viața Bisericii. Nu mai târziu de anii 1900, Sfântul Ioan de Kronstadt a prevestit că după moartea sa, Biserica din Rusia va intra într-o perioadă de robie și suferință. A murit doar cu un an înaintea Revoluției bolșevice din 1917 – și la exact șaptezeci de ani după aceea, *perestroika* lui Gorbaciov a început eliberarea Bisericii din lungii ei ani de asuprire și copleșitoare suferință.

Studierea proorociilor *Apocalipsei* trebuie făcută cu nemărginită atenție. Noi, în Biserica Ortodoxă, urmăm învățătura Sfântului Petru de a respinge tâlcuirea personală a Scripturii (2 Petru 1, 20). De aceea, nu îndrăznim să căutăm tâlmăciri de modă nouă și „**basme meșteșugite**” (2 Petru 1, 16) cu privire la *Apocalipsă*. Există Părinți bisericești vrednici de crezare, la a căror învățătură putem merge pentru a ne cerca înțelegerea și concepțiile.

Acestea fiind spuse, trebuie să fim veghetori, să nu îngăduim ca teama de a fi puși alături de proorocii fanatici să ne păgubească de câștigul cercetării proorociilor dintr-o perspectivă ortodoxă. Studierea proorociilor este unul dintre cele mai folositoare moduri de a ne pregăti pentru Venirea lui Hristos. Și El Însuși a spus: „**Pentru aceasta și voi fiți gata, că în ceasul care nu gândiți, Fiul Omului va veni**” (Matei 24, 44).

Greșeli vechi și actuale

Sunt însă multe greșeli care au legătură cu proorociile, de care trebuie să ne ferim. Pe lângă respingerea tâlmăcirilor personale ale Scripturii și, în felul acesta, a hotărârilor subiective ale cuiva cu privire la proorocii,

Biserica Ortodoxă respinge și învățătura greșită a hiliasmului. Această învățătură tâlcuiește cei o mie de ani pomeniți în capitolul 20 al *Apocalipsei* că fiind întocmai „un fel de epocă «cerească» și aplică Ierusalimului pământesc al Vechiului Legământ proorociile care nu se pot referi decât la Ierusalimul cel ceresc în veacul ce va să vină”³. Hiliasmul a fost respins drept erezie de către Biserica la al doilea Sinod Ecumenic din anul 381. Învățătura ortodoxă recunoscută cu privire la această perioadă de o mie de ani este că ea reprezintă epoca Bisericii în care trăim acum. E adevărat că anumiți propovăduitori vechi, ca Iustin, Irineu și Metodie au păstrat concepția hiliastă ca pe o părere personală. Însă odată ce Biserica a vorbit cu autoritate la al doilea Sinod Ecumenic, toți creștinii credincioși și informați ar trebui să primească hotărârea ei în această privință.

O altă greșală legată de hiliasm și prețuită într-o mare măsură în vremea noastră este aceea a „răpirii Bisericii”. Această învățătură susține că toți „creștinii adevărați” vor fi răpiți sau ridicați la Cer, înaintea venirii necazului celui mare (Marcu 13, 27). Autorii teoriei „răpirii” învață privitor la cei credincioși că vor scăpa de vremea necazului celui mare prevestit de Domnul nostru în Evangheliile sinoptice și zugrăvit cu amănunte înfricoșătoare în *Apocalipsă*.

Ar fi minunat pentru unii care fac parte din vreo elită, ca această învățătură să fie adevărată. Dacă ar fi să-i vorbiți despre „necaz” unui creștin ortodox care e bine informat cu privire la istoria Bisericii Ortodoxe, e

³ Arhiepiscopul Averchie, *op. cit.*, p. 24.

probabil să vă răspundă: „Care din ele?” Biserica Ortodoxă este numită Biserica Mucenicilor. În vremea groazniciei stăpânirii bolșevice, Stalin a prezidat moartea a cincizeci și cinci de milioane de oameni, dintre care șaptezeci și cinci la sută erau creștini⁴. Biserica a îndurat chin după chin de-a lungul istoriei sale.

Cu toate acestea, noi credem că există un „necaz [strâmtorare] mare” – cum l-a numit Domnul Iisus Hristos (*Matei 24, 21*) – care va veni. După cum am observat mai sus, acest „necaz” este zugrăvit mai amănunțit în *Apocalipsă*. Însă nu există nici un verset limpede, în întreaga Scriptură, care să arate că creștinii vor scăpa de acel „necaz”. Mai degrabă suntem neîncetat povățuiți ca în vremea acestuia, să fim statornici credinței noastre și să stăm tari întru dragostea și credincioșia noastră față de Hristos. În mod vădit, cine stăruie și rămâne statornic în credință în vremea aceea, și-o va pecetlui cu cununa muceniei.

Semnele vremurilor

Mulți propovăduitori ortodocși cred că există semne limpezi care ne pot ajuta să fim pregătiți pentru cea de-a Doua Venire a lui Hristos. Fiecare generație de creștini a socotit că vede aceste semne care se vor petrece – și nu greșeau neapărat. Domnul nostru a vorbit despre aceste semne ca fiind asemenea „**începutului durerilor**” nașterii (*Marcu 13, 8*). Chinurile nașterii se repetă și cresc în intensitate și frecvență până când

⁴ Cf. datelor puse la dispoziție de David Barrett în *Encyclopedia of World Religions*.

se naște copilul. De aceea, multe din semnele acestea se întâmplau și reveneau pe parcursul întregii istorii a Bisericii.

Cât despre vremurile noastre, calamitățile și alte dezastre naturale par să crească în intensitate. Sunt predicții că SIDA va curma mai multe vieți omenesti decât a făcut-o orice altă plagă de-a lungul istoriei. Virusul Ebola, și altele chiar mai înspăimântătoare se arată la orizont. Mai mult, în termeni de distrugere și pierdere a proprietății, uraganul Andrew a fost cel mai grav dezastru natural din istoria americană. Treisprezece companii de asigurări au dat faliment din cauza lui. Totuși, ce este mai rău stă să vină. În ce privește cutremurele, specialiștii continuă să prevadă că „marele cutremur” va veni cu siguranță în regiunea Los Angeles-ului, cândva în viitor. În alte părți ale lumii, „mari cutremure” vin deja, cu pierderi covârșitoare de bunuri și vieți (*Matei, 24,7; Marcu 13, 8; Luca 21, 11*).

Poate că semnul cel mai înspăimântător al apropiatei Veniri a lui Hristos este înfățișat în *Cartea Apocalipsei* la capitolul al 17-lea și următoarele. Acest semn are „**nume tainic: Babilonul cel mare, mama curvelor și a urâciunilor pământului**” (*Apocalipsa 17, 5*). „Babilonul a însemnat întotdeauna răzvrătire împotriva lui Dumnezeu... înălțare de sine și idolatrie”⁵. Această întrebuițare simbolică a Babilonului pare să arate o alianță puternică a puterilor globale economice, politice și religioase care va duce lumea către Judecata ei de pe urmă.

E cu putință ca aceasta să fie, cumva, o alianță nestatornică formată din părți ori din toate firmele

⁵ Cf. *The Orthodox Study Bible*, p. 622.

internaționale, grupările etnice, religiile și bisericile, cărmuite poate de însuși Antihrist. Va părea să fie cu neputință să-i rezisti și va fi „mama urâciunilor” (*Apocalipsa 17, 5*). Creștinii ortodocși adevărați se vor pomeni a fi copleșiți când vor încerca să apere dreptatea. „Că din vinul aprinderii curviei sale au băut toate neamurile, și împărații pământului cu ea au curvit, și neguțatorii pământului din mulțimea desfătărilor ei s-au îmbogățit. Și am auzit alt glas din Cer zicând: Ieșiți dintr-însa, poporul meu, ca să nu vă împărtășiți cu păcatele ei și ca să nu luați din pedepsele sortite ei” (*Apocalipsa 18, 3-4*).

Însă vestea cea bună este că Hristos Se va întoarce și va curma răul cu cuvântul gurii Sale. Atunci toți cei care s-au pregătit pentru acel eveniment mareț, se vor alătura mulțimii celei mari [a Sfinților], strigând: „**Aliluia! Pentru că Domnul Dumnezeu nostru, Atotțitorul, împărătește**” (*Apocalipsa 19, 6*).

Sunt acestea vremurile de pe urmă? Cred că da. Sfârșitul lumii stă asupra-ne! Cât de curând? Nu știu. Însă Domnul nostru Iisus Hristos a spus: „**Drept aceea privegheați, că nu știți ziua nici ceasul în care Fiul Omului va veni**” (*Matei 25, 13*). „**Așa, vino, Doamne Iisuse!**” (*Apocalipsa 22, 20*)

DESPRE SEMNELE SFÂRȘITULUI LUMII ȘI ALE VENIRII LUI ANTIHRIST¹

Printre grupările protestante de azi, se regăsește un vădit interes pentru vremurile de pe urmă. Librăriile „creștine” au secțiuni întregi dedicate proorociilor biblice, expunând cărți precum *Late Great Planet Earth*, care, fără exagerare, s-a vândut în ultimii ani în zeci de mii de exemplare.

În același timp, anumite părți ale evreilor simt și ei apropierea împlinirii proorociilor străvechi; în Cetatea veche a Ierusalimului, un seminar teologic aparte încercă să reînvie preoția levitică, pregătindu-se pentru ziua în care templul lui Solomon va fi rezidit. Strădanii lor sunt sprijinite de o seamă de creștini evanghelici care văd în refacerea Templului apropierea celei de-a doua Veniri a lui Hristos.

Dar care este viziunea Bisericii Ortodoxe cu privire la vremurile de pe urmă?

Diferite perioade ale istoriei au fost martore la dezlănțuirii ale zelului apocaliptic și așteptărilor mesianice. În Rusia, de pildă, mulți oameni au crezut că Napoleon era Antihrist. În America, în anii 1840, un preot baptist pe nume William Miller a socotit pe baza proorociilor din cartea lui Daniil că Hristos trebuia să revină cândva între 21 martie 1843 și 21 martie 1844. (În ciuda a ceea ce a ajuns să fie cunoscut drept *Marea*

¹ Acest cuvânt a fost alcătuit prin întrebuițarea următoarelor surse: *Apostasy and Antichrist*, Jordanville, 1978; *Antichrist* de Protoiereul Boris Molceanov, în *Orthodox Life*, vol. 30, nr. 3-4; *Cuvânt despre vremurile din urmă*, ținut în 26 decembrie 1982 de către ieromonahul Alexis Rosentool la Congresul Tineretului Ortodox American, desfășurat la New Shamordino.

Dezamăgire de la 1844, adeptii lui Miller au rămas uniți și au format Mișcarea Adventistă de ziua a șaptea).

Cu siguranță nu suntem cei dintâi care trăiesc „războaie și zvonuri de războaie... foamete și ciume și cutremure”, despre care Domnul nostru a spus că vor prevesti sfârșitul lumii (Matei 24, 6-7). Totuși, fără a ne deda speculațiilor senzaționale – prea adesea tipice proorociilor despre sfârșitul timpului –, semnele vremurilor arată limpede că apostazia mondială capătă avânt în așteptarea primirii lui Antihrist și că stăpânirea lui va fi vestită de zeoși prooroci mincinoși care „pe mulți îi vor amăgi” – de va fi cu puțință, chiar și „pe cei aleși” (Matei 24, 5, 11; Marcu 13, 6). Un vâl al înșelării se întinde deja peste fața pământului. Dacă nădăjduim să-I rămânem credincioși lui Hristos, trebuie să căutăm să deslușim aceste semne ale vremurilor și să ne pregătim „luând toate armele lui Dumnezeu, ca să putem sta împotriva în ziua cea rea, și, toate biruindu-le, să rămânem în picioare” (Efeseni 6, 13).

„Copii, ceasul cel de apoi este” (1 Ioan 2, 18).

Nu putem înțelege ce se va întâmpla la sfârșitul lumii fără să pricepem facerea lumii și rostul omului pe acest pământ. Prin Adam, omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu. Dintre toate fapăturile lui Dumnezeu, doar omul a fost pătruns cu suflare de viață, dar al harului care a făcut cu puțință ca el să ajungă asemănător cu Dumnezeu. Astfel, omului i s-a dat puțință de a iubi, de a avea milă, încredere, doriri sfinte; i-a fost dată puțință ca într-o slobozenie să intre în părtășie cu Dumnezeu. Ca și cununa a zidirii lui Dumnezeu, omul a fost făcut din dragoste și pentru dragoste. Dragostea, totuși, nu este mecanică; ea se naște dintr-o voință liberă și e de trebuință o neîncetată

alegere lucrătoare: „De Mă iubiți, păziți poruncile Mele” (Ioan 14, 15). Lui Adam i s-a dat porunca să nu mănânce din pomul cunoștinței. Călcând voit această poruncă, el a rupt legătura osebită pe care o avea cu Dumnezeu – cea întărită de dragostea desăvârșită. De atunci, Dumnezeu îl cheamă pe om înapoi la Sine și El va face orice ca să mântuiască un suflet – cu condiția ca acel suflet să-și dorească să fie într-adevăr cu El. Aceasta este alegerea cu care se confruntă oricine vine în lume: dacă vrea sau nu să-I aparțină lui Dumnezeu. Această alegere este temeiul rostului nostru aici pe pământ. Casa noastră cea adevărată sunt Cerurile; locul nostru nu este aici; pământul nu este decât un tărâm de încercare. Viața este o bătălie pentru sufletul omului între Dumnezeu și diavol, iar la mijloc este omul care trebuie să-și exerseze voința sa liberă de a-și alege soarta veșnică. Totuși, în curgerea vremii, răul va atinge așa niște măsuri, încât aproape că va înlătura orice puțință de alegere. Atunci pământul își va fi pierdut rostul, iar sfârșitul va veni.

Această sporire a răului este pricinuită de apostazie, de lepădarea Adevărului, care va face cu puțință stăpânirea nelegiuită a lui Antihrist. Așa cum a spus Sfântul Pavel, „ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiuirii, fiul pierzării” (2 Tesaloniceni 2, 3). Deși apostazia a existat de fapt din perioada timpurie a Bisericii, în veacul acesta [al XX-lea] s-a arătat o creștere pustiitoare a influenței răului, încât chiar acum este cu anevoie ca oamenii să vadă lumina. Iar lucrurile se petrec prea grabnic și într-un chip prea organizat ca să fie numai întâmplătoare. În domeniul religios, găsești un hățiș de prooroci mincinoși, toți școlindu-și adeptii să primească înșelarea; nesiguranța din plan politic și economic a

inspirat mișcarea New Age, cu avântul ei pentru un guvern mondial; din punct de vedere cultural, mass-media ajută la promovarea apetitului pentru tot ceea ce este crud, vulgar și grotesc, exemplificat prin „eroii” adolescenților de azi; nelegiuirea e nestăpânită: răpire, viol, crimă; televiziunea prin cablu vără în casă pornografia; are loc o distrugere totală a valorilor, încurajată de un stil de viață care respinge creștinismul ca „incomod”. Prin toate acestea, omenirea este adusă într-o stare de orbire spirituală care va îngădui venirea lui Antihrist.

„Asemenea și voi, când veți vedea acestea toate, să știți că aproape este, lângă uși” (Matei 24, 33).

Odată ce lumea a fost pregătită îndeajuns, cum își va face apariția Antihrist? De unde va veni? Cine sau ce va fi el, această fiară a Apocalipsei?

Ca să răspundem la aceste întrebări, trebuie să începem prin a înțelege cuvântul „Antihrist”. „Anti” înseamnă „împotriva” sau „în loc”. Antihrist va căuta să-L imite pe Hristos de dragul împlinirii proorociilor Vechiului Testament despre Mesia. Asemenea unui lup în piele de oaie, se va preface bun, pretinzând că aduce **„pace pe pământ, între oameni bunăvoire”** (Luca 2, 14). Mai târziu își va da arama pe față; Îl va huli pe Dumnezeu și va cere ca lui însuși să i se aducă închinare. Având în vedere că Hristos este Omul desăvârșit, bunătatea desăvârșită, Antihrist va arăta desăvârșirea răului în chip omenesc; supunându-și întreaga voință diavolului, va fi pe deplin stăpânit de el. Este important să observăm aici că Antihrist nu este Satana, căci Dumnezeu nu ar îngădui o stăpânire atât de suprafirească a răului. Dacă ar fi ca Satana să stăpânească într-adevăr peste om, omului nu i-ar mai

rămâne nimic de ales, n-ar mai putea să-și manifeste voia liberă – iar aceasta ar fi o batjocură adusă dragostei lui Dumnezeu pentru om. Ceea ce e dezastruos, este că oamenii tocmai această voie liberă – dumnezeiește sădită – o întrebuițează ca să aleagă răul. În lumea de azi, vedem că prin propria noastră voie liberă ne arătăm, a fi drăcești unii către alții. Nu putem spune că apotazia este numai lucrarea diavolului și că: „Nu poate fi oprită”. Nu. Ea este urmarea directă a alegerii omului de a nu-I urma lui Hristos – iar hotărârea aceasta nu poate duce decât la Antihrist.

Dacă Hristos S-a născut dintr-o fecioară curată – cunună a firii omenești –, potrivnicul Său, Antihrist, se va naște dintr-o desfrânată. Sfântul Ioan Damaschin spune că „nu însuși diavolul se face om așa cum S-a înomenit Domnul – să nu fie! – ci se naște om din curvie și primește toată energia Satanei. Căci Dumnezeu, cunoscând mai dinainte toată perversitatea voinței lui, pe care o va avea, îngăduie ca să locuiască diavolul în el”².

Având ca temei Sfânta Scriptură, cei mai mulți Sfinți Părinți socotesc că Antihrist va fi de obârșie evreiască, din seminția lui Dan. Potrivit proorociei Patriarhului Iacov: **„Dan va fi șarpe la drum, viperă la potecă, înveninând piciorul calului, ca să cadă călărețul”** (Facere 49, 17; vezi și Ieremia 8, 16); între rămășițele semințiilor lui Israel care sunt pecetluite întru mântuire (Apocalipsa 7, 4-8), tribul lui Dan este singurul lăsat pe dinafară³. Este interesant să remarcăm

² Vezi Cuvântul Sfântul Ioan Damaschin, cuprins în acest volum la pp. 224-226.

³ Vezi și C. E. Hill, *Antihrist from the Tribe of Dan*, în rev. *Journal of Theological Studies*, Oxford University Press, vol. 46, aprilie, 1995, pp. 99-117.

aici că evreii etiopieni, dintre care câteva mii au fost transportați aerian în Israel prin „Operațiunea Moses”, sunt declarați a fi „fără îndoială din seminția lui Dan”⁴.

Se presupune de asemenea că viața lui Antihrist se va modela după viața lui Hristos, în sensul că va fi împărțită în trei perioade. În prima perioadă a vieții lui, care va dura cam 30 de ani, va rămâne tăinuit. „Antihrist va fi crescut în taină” (Sfântul Ioan Damaschin) și va fi instruit cu iscusință. Mulți oameni cu viață duhovnicească cred că Antihrist s-a născut deja⁵.

În cea de-a doua perioadă a vieții sale, el va acapara atenția lumii, ca unul care poate să rezolve toate problemele omenirii. Este mai mult decât probabil că ocârmuirea lui lumească va începe într-o vreme în care haosul înspăimântător și revoluțiile îi vor fi adus pe oameni în pragul deznădejzii. Sfântul Efreem Sirul spune: „În vremea în care va veni șarpele, nu va fi deloc liniște pe pământ; va fi mare năpastă, uluire, neorânduială, moarte și foamete până la toate marginile pământului”. Omenirea, orbită duhovnicește, va striga după o rezolvare a crizei mondiale și va primi cu recunoștință planul lui Antihrist de a statornici un guvern mondial – un plan care este deja în pregătire. „Un glas al chemării va fi slobozit din întreaga societate omenescă, rostind nevoia urgentă de un «geniu al genilor», care să ridice dezvoltarea materială și progresul la cel mai înalt nivel și să aducă belșugul pe pământ” (Sfântul Ignatie Briancianinov).

⁴ Afirmație făcută de rabinul Ovadia Yosef în ziarul *Time* din 14 ianuarie 1985.

⁵ Acest articol a fost scris la sfârșitul anilor '80 ai veacului trecut și are probabil în vedere cuvintele proorocești ale Sfântului Ioan Maximovici și ale Episcopului Teofan al Poltavei.

Antihrist va apărea mai întâi ca un lup în piele de oaie, ca să-i amăgească pe oameni și să le câștige încrederea. „Va veni ca unul smerit, blând, un urâtor (cum va spune despre sine) al fărădelegii, disprețuind idolii, dând întâietate cucerniciei, bun, iubitor de săraci, peste măsură de frumos, statornic, îngăduitor cu toți... Nu va primi mită, nu va vorbi cu mânie, nu va avea chipul posomorât, ci printr-o înfățișare cuviincioasă va duce lumea în înșelare, până ce va deveni împărat” (Sfântul Efreem Sirul). Imitându-L mai departe pe Hristos, va lucra semne și minuni: „Fiind tatăl minciunii, va înșela imaginația prin lucrări mincinoase, ca mulțimile să creadă că văd un mort înviat, șchiopii umblând, orbii văzând, în vreme ce în realitate nu s-a lucrat nici o tămăduire” (Sfântul Chiril al Ierusalimului).

Una din primele ținte ale lui Antihrist va fi să dobândească popularitate printre evrei. Va reuși să ducă la bun sfârșit organizarea guvernului evreiesc și va face să înceapă înfăptuirea visului vechi de veacuri al evreilor – rezidirea templului lui Solomon. Cu ajutorul mass-mediei și al tehnologiei comunicației, Antihrist va câștiga grabnic un renume mondial, iar chemarea sa va fi irezistibilă: „Atunci când oamenii vor vedea asemenea virtuți și putere, dintr-odată toți vor cugeta într-un gând și cu bucurie mare îl vor proclama împărat, grăind între ei: «E cu puțință să se găsească un alt bărbat așa de bun și de drept?»” (Sfântul Efreem Sirul).

În această a doua perioadă, când Antihrist va lucra pentru a-și întări popularitatea, Dumnezeu va trimite doi Prooroci ca să-i prevină pe oameni împotriva înșelării care îi împresoară. Aceasta adeverește nespusa dragoste pentru om a Mântuitorului, căci chiar și în ceasul acesta foarte întunecat „El nu va lăsa omenirea

fără propovăduirea Sa, ca toți să fie fără de răspuns la Judecată" (Sfântul Efrem Sirul). Cei doi Prooroci se înțelege că sunt Ilie și Enoh, care nu au gustat moartea, ci au fost primiți sus în Cer. Iar acești prooroci vor „întoarce inima părinților către fii și inima fiilor către părinții lor" (Maleahi 3, 24). Fericitul Teofilact tâlcuiește aceasta ca însemnând că ei „vor întoarce la credința în Hristos pe toți evreii care sunt găsiți supuși, rămânând credincioși, cum ar veni, moștenirii părintești a celor care căzuseră din ea”.

Vreme de trei ani și jumătate, acești doi Prooroci vor lucra ca să-și împlinească menirea, fără împiedicare din partea lui Antihrist (Apocalipsa 11, 3-6). Totuși, puterea lui va fi deja atât de mare încât mulți dintre evrei vor disprețui prevestirea Proorocilor și vor fi cei dintâi care îl vor proclama pe Antihrist drept cârmuitorul lor, „adevăratul” Mesia. Imitând intrarea Domnului în Ierusalim, Antihrist se va arăta (în chip mincinos) drept Mesia, prin propria sa intrare biruitoare în Ierusalim, când își va lua locul în templu. Aceasta va vesti cea de a treia și ultima perioadă a vieții lui, când va ajunge să împlinească întreita sa slujire – ca „Prooroc”, „Împărat” și „Mare Preot”.

Primind stăpânire și putere de la Satana (Apocalipsa 13, 2) în schimbul supunerii sale depline față de el (fiind biruit în însăși ispitirea căreia Hristos i-a ținut piept în pustie – Matei 4, 1-11), Antihrist își va întări statutul de stăpânitor al lumii. Acest fapt este înfățișat în proorocia lui Daniil, care arată că „se vor ridica zece regi” (Daniil 7, 24). Dintre aceștia, șapte i se vor supune cu grabire lui Antihrist, în vreme ce pe alți trei va fi nevoie să-i doboare prin puterea armelor. Aceasta explică înfățișarea lui Antihrist în cartea Apocalipsei ca „fiară care avea șapte

capete” – cârmuitorii care i s-au supus de voie – „și zece coarne” – cele zece regate (Apocalipsa 13, 1).

În același timp, din pricina îngăduinței și sfințeniei lui înșelătoare, Antihrist va fi declarat conducătorul spiritual al tuturor religiilor. Va arăta părtinire față de creștini, „făgăduindu-le ocrotiri de tot felul, în schimbul recunoașterii ocârmuirii lui” „Cei care nu înțeleg creștinismul, vor vedea în el [Antihrist] un reprezentant și un apărător al credinței adevărate și se vor uni cu el” (Sfântul Efrem Sirul).

Odată declarat cârmuitor al lumii, Antihrist va începe să ceară închinare pentru el, omul-dumnezeu, în locul venerării Dumnezeu-Omului Iisus Hristos. Cei care Îi rămân credincioși lui Hristos, vor stârni furia Antihristului „și apoi, șarpele acesta se va mândri în inima lui și-și va vărsa otrava” (Sfântul Efrem Sirul). Primele sale victime vor fi cei doi Prooroci care, din pricina convertirii la Hristos a multor evrei, vor stârni cea mai puternică pizmă din partea lui Antihrist. „Iar când vor isprăvi cu mărturia lor, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei, și-i va birui și-i va omorî” (Apocalipsa 11, 7). Uciderea lor va marca dezlănțuirea unei prigoane crunte asupra creștinilor. Vor fi oprți să slujească Dumnezeiasca Liturghie, iar Biserica se va ascunde în catacombe. „Jertfa și prinosul vor înceta și în templu va fi urâciunea pustiirii” (Daniil 9, 27). Întru acest fel va fi necazul acelei vremi, încât „toți oamenii îi vor ferici pe cei care au murit și sunt deja îngropați înainte de a veni pe pământ acest necaz mare” (Sfântul Efrem Sirul).

„În vremea aceea, orice împotrivire organizată față de Antihrist va deveni cu neputință. Nu năzuiți să îl oprți cu mâna voastră slabă. Retrageți-vă, păziți-vă de el; și

aceasta vă va fi de ajuns" (Sfântul Ignatie Briancianinov). Atunci, cei rămași credincioși dintre creștini „vor fugi în pustie, și în munți și în peșteri – rugându-se zi și noapte cu mare smerenie... ca să fie izbăviți de șarpe... și aceasta li se va da lor de la Dumnezeu” (Sfântul Efrem Sirul).

„Cârmuirea lumii de către Antihrist va dura trei ani și jumătate (Apocalipsa 13, 5). Orbită de propria ei nelegiuire și de amăgirile lui Antihrist, mulțimea omenirii i se va alătura în disprețul lui pentru creștini. Vrăjmașii lui Antihrist vor fi socotiți drept răzvrățiți, drept vrăjmași ai binelui și ordinii publice” (Sfântul Ignatie Briancianinov). Această mare parte a omenirii se va bucura de o perioadă de destindere, „mâncând și bând, însurându-se și măritându-se” (Matei 24, 38). Apoi, dintr-odată, cupele mâniei se vor slobozi peste cei ce urmează lui Antihrist: năpaste și cazne îi vor chinui pe cei care poartă semnul fiarei (Apocalipsa cap. 16), iar apele pământului vor fi preschimbate în sânge (Apocalipsa 16, 4-7). Toate acestea se vor petrece când vor fi mai puțin așteptate și când îndepărtarea omului de Dumnezeu va fi atins hotarul cel mai de pe urmă. Atunci Antihrist își va strânge oștile de la marginile pământului pentru o bătălie finală la Armaghedon, însă Dumnezeu va trimite un cutremur mare, care va șterge munții de pe fața pământului și va zdrobi „operele” mândriei omului, iar oștirile vor fi nimicite (Apocalipsa 16, 16-21). Și atunci va veni Domnul, ca un fulger care luminează din cer, după cum a făgăduit – și așa va fi sfârșitul.

„Că precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului” (Matei 24, 37).

Așadar este limpede că pierzania lumii se va datora în cele din urmă nu armelor nucleare, ci unei omeniri care a ajuns stăpânită de diavol. „Căci prin îngăduința

Dumnezeului celui Sfânt, Antihrist va primi puterea de a înșela lumea, fiindcă nelegiuirea va fi umplut pământul și pretutindeni se vor săvârși tot felul de urâciuni” (Sfântul Efrem Sirul).

Să nu socotim că fiind mădulare ale Bisericii celei adevărate, suntem scutiți de amăgire. „Va fi de trebuință un suflet curajos, care va putea să-și păstreze viața în mijlocul ispitelor acestora. Căci dacă un om se dovedește a fi chiar și în mică măsură nepăsător, va fi ușor de biruit și va fi robit semnelor răutății și fiarei celei viclene” (Sfântul Efrem Sirul).

Trebuie să începem să ne punem de pe acum în lucrare puterile sufletești și să ne osebim de viclenia lumii acesteia, într-o luptă conștientă împotriva duhului vremurilor – duhul apostaziei. Orice ocolire a unei asemenea lupte acum, orișice învoială cu răul făcută astăzi, fie chiar și cea mai neînsemnată, nu va face decât să sporească greutatea luptei de mâine.

Trebuie să ne adăpăm din izvoarele Sfintei Ortodoxii care singură va păstra până în sfârșit plinătatea Adevărului. Prin citirea cu luare-aminte a Scripturii și a altor cărți duhovnicești, prin rugăciune și participare trează la slujbele bisericesti, prin războirea zilnică și hotărâtă cu patimile și gândurile noastre – ne vom dezvolta simțul pentru ceea ce este adevărat și, în mijlocul întregului haos și al hățișului vremurilor de pe urmă, vom fi în stare să deslușim glasul Marelui Păstor, Care va striga pretutindeni după oile Sale. Atunci nu vom mai avea nici o pricină să ne temem de ceea ce va veni; mai curând, îndrăzneți fiind făcuți prin credință neclintită, vom striga din inimi: „Vino, Doamne Iisuse!” (Apocalipsa 22, 20)

DINAINTEA FEȚEI LUI ANTIHRIST¹
de Arhimandritul Constantin Zaițev

Devine din ce în ce mai limpede, din perspectiva adevăraților creștini, că lumea se leapădă de Hristos și că este solidară în această mișcare ce antrenează cu sine chiar și acele lucruri aflate în diferite manifestări ale creștinismului (inclusiv în Ortodoxie, întru care a dăinuit Biserica primară a lui Hristos). Aceasta-dă naștere deja la anumite acțiuni de auto-apărare ale celor care vor să rămână cu Hristos. Însă conștiința acelei unități, acelei solidarități² care nu ține seama de nici o diferență – diferențe care până la actuala perioadă „ecumenică” a istoriei Bisericii au fost socotite ca fiind absolut de netrecut (mai ales cu privire la credințioșia față de Hristos, oricât de subiectiv ar putea să fi fost ea înțeleasă) –, încă nu s-a definit în nici un chip.

Hristos a vorbit odinioară în chip cu totul lămurit despre caracterul unei asemenea unități. Stau înaintea

¹ Traducerea s-a făcut după *The Apocalypse in the Teachings of Ancient Christianity* – an Orthodox Commentary by Archbishop Averky Taushev, Frăția Sfântului Gherman din Alaska, Platina, ediția a II-a, 1995, pp. 291-295.

Autorul acestui articol a fost un frate și împreună-nevoitor întru monahism al Arhiepiscopului Averchie. Autorul, fostul Arhimandrit Constantin de Jordanville, a fost un gânditor strălucit care, fiind pe de-a-ntregul în tradiția Bisericii, a fost în stare să vadă dincolo de lucrurile exterioare, în inima credinței ortodoxe, unde stă esența sa tainică, nevăzută și puterea sa vie, apostolică. Viziunea sa este exprimată în aceste reflecții asupra vremurilor de pe urmă, și asupra căilor în care adevăratul creștinism se va arăta pe sine în mijlocul apostaziei ce sporește tot mai mult.

² E vorba de unitatea și unirea de care grăiește Domnul în Evanghelie (Ioan 10, 9-16) – după cum se va vedea în continuarea articolului.

noastră două afirmații care au nuanțe de înțeles în întregime diferite. „**Cel ce nu este cu Mine, împotriva Mea este, și cel ce nu adună cu Mine, risipește**” (Matei 12, 30). Aceasta este cea dintâi: cel care nu își arată părțasia vie cu Hristos, nu doar că nu este al lui Hristos, ci prin aceasta a și devenit o putere potrivnică Lui! Însă, deoarece Domnul grăia despre ucenicii care Îl urmează, El a dat o explicație cu totul diferită când ei I-au spus că opriseră pe un om care nu le urma (nefiind din ceata apostolească), ca să scoată demoni în numele lui Hristos: „**Nu-l opriți; că nu este nimeni care să facă putere în numele Meu și să poată degrabă a Mă vorbi de rău; căci cel ce nu este împotriva noastră, pentru noi este**” (Marcu 9, 39-40). Acest lucru se repetă în Evanghelia Sfântului Luca (9, 49-50). Aceasta este a doua afirmație, potrivit căreia slujirea lui Hristos nu este deloc limitată în mod formal; ea poate fi primită de Hristos în orice formă – prin harul înfierii înveșmântat de El întru puterea Sa – într-o măsură sau alta. Amândouă aceste rostiri ale Domnului nu pot decât să aibă o semnificație permanentă și poate că acum trebuie descoperite la măsura lor deplină – într-o vreme când, deși într-o direcție opusă, se conturează o atmosferă înrudită cu creștinismul timpuriu.

Cei care nu sunt în părtășie vie cu Hristos Cel adevărat – aceia, prin forța lucrurilor, ajung să fie împotriva Lui. Acest fapt se vedește astăzi cu o limpezime uluitoare, dovedind un caracter de masă, mereu în creștere. În privința formelor de comuniune cu Hristos, ele își pierd tot mai mult din trăsătura lor de succesivitate formală [caracterul de continuitate]. Cu o putere cu totul nouă și mereu crescândă, comuniunea

cu Hristos este în stare să renască, pe orice țărâm! (Matei 13, 3-23) Și astfel se formează un fenomen de masă, caracteristic sfârșitului lumii, fenomen care va întâmpina cea mai hotărâtă împotrivire din partea lui Antihrist – o potrivnicie atât de crâncenă încât, așa cum Domnul Însuși ne-a spus, Se va găti să-Și grăbească Venirea ca să oprească această nimicire (Matei 24, 22).

Acest fenomen, care se va defini în mod hotărâtor numai în vremea lui Antihrist, poate totuși fi observat în vremea noastră în atracția firească, reciprocă a celor care vor să rămână cu Hristos. Astfel, apare o anumită analogie contrastantă cu ecumenismul lui Antihrist – în înrudirea spirituală a tuturor părutelor credincioșii față de Hristos, oriunde s-ar găsi, chiar și în manifestarea unei heterodoxii îndepărtate de plinătatea Adevărului. Fie că e vorba de colosul catolicismului ori de vreo fărâmă a unui trup eclezial de la cea mai îndepărtată periferie a heterodoxiei, dacă se ivește vreo reacție împotriva ecumenismului lui Antihrist, sub forma apărării unei părți infime din Hristos Cel autentic, rămase în acel trup eclezial, atunci aceasta nu poate stârni decât simpatie din partea tuturor „credincioșilor”, indiferent de măsura în care sunt „ortodocși”. Și aici, desigur, nu este exclusă nici o formulare a unei astfel de solidarități în credințioșia față de Hristos. Mai mult, dacă această unitate îi cuprinde pe toți „credincioșii”, indiferent de plinătatea credințioșiei lor, atunci oare nu se naște destul de firesc o luptă pentru dobândirea generală a plinătății Adevărului?

Și aici ne atrage atenția în chip deosebit un cuvânt al lui Hristos, o rostire care până în vremea de acum a

rămas tăinuită în conținutul ei concret. Auzim în biserică, atât de adesea, aceste cuvinte ale Mântuitorului: „Eu sunt ușa; prin Mine de va intra cineva, se va mântui, și va intra și va ieși, și pășune va afla... Eu sunt Păstorul cel bun, și cunosc pre ale Mele, și Mă cunosc de ale Mele... Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea trebuie Eu să le aduc, și glasul Meu vor auzi, și va fi o turmă și un păstor” (Ioan 10, 9, 11, 16).

Oare se dezvăluie înțelesul a ceea ce se arată prin aceste cuvinte, în ceea ce trebuie să se nască în chip firesc în vremea actuală, în condițiile degenerării epidemice în direcția lui Antihrist a tuturor denominațiilor, chiar și a Ortodoxiei? Toți acei credincioși, fiecare în propria denominațiune, care rămân în chip curajos cu Hristos, se separă astfel pe ei înșiși de denominațiunile din care fac parte și care, ca și întreg se alătură lui Antihrist. Și oare separarea lor reciprocă nu se produce în cadrul unei pregătiri generale pentru dobândirea plinătății Ortodoxiei? Iar în aceasta, nu pare oare să se împlinească tocmai ceea ce Hristos a grăit ca despre o singură „turmă” care se va ivi, unindu-se în jurul unui singur Păstor?

Astfel, apar două procese opuse care nu pot decât să se dezvolte tot mai lămurit, în decursul desfășurării apostaziei. Pe de o parte, apariția în cadrul tuturor denominațiilor creștine a unui anumit nucleu de „credincioși” care sunt pregătiți să sufere orice, în credințioșia lor față de denominațiunea lor în forma ei originală, nealterată de influența lui Antihrist. Pe de altă parte, apariția întru totul firească – odată cu separarea în numele credințioșiei față de Hristos – a

unui interes plin de înțelegere cu privire la credința tuturor denominațiilor care s-au separat împreună în acest fel, un interes care va tinde cât se poate de firesc înspre conștientizarea înstrăinării tuturor denominațiilor de plinătatea creștinismului, care este oferită numai în Ortodoxie.

Astfel apar două fenomene noi în atmosfera apostaziei în creștere. Mai întâi interesul reciproc, plin de înțelegere, și o tindere spre apropierea tuturor părților, în toate denominațiile creștine, cu privire la credincioșia față de Hristos Cel adevărat. În al doilea rând, ca un rezultat al încrederii reciproce în atmosfera credincioșiei față de Hristos Cel adevărat din partea tuturor denominațiilor care au uitat plinătatea dintru început a creștinismului, se observă o tendință reciprocă de a dobândi această plinătate.

Pentru a defini mai precis punctul de vedere ortodox în acest proces al apostaziei în creștere, se poate spune că toți, în ochii Ortodoxiei, sunt ai săi, numai să arate credincioșie chiar și față de acel mic strop de creștinism autentic pe care îl primesc în denominațiunea lor. Însă, din partea Ortodoxiei, mai mult ca niciodată, trebuie îndreptat un efort misionar către acești heterodocși în numele formării, dinaintea feței lui Antihrist, a unei singure turme care să urmeze un singur Păstor.

BISERICA ÎN VREMURILE DE PE URMĂ¹

de Alexander Kalomiros

Lumea și diavolul împing Biserica spre încercări atât de înfricoșătoare, încât s-ar putea să vină ziua în care toți episcopii de pe pământ să intre în părtășie cu ereticii. Ce vor face atunci credincioșii? Ce vor face acei puțini la număr care vor avea dârzenia de a nu urma mulțimilor [maselor], de a nu-și urma rudele, semenii și concetățenii?

Atunci toți credincioșii vor trebui să înțeleagă faptul că Biserica nu este acolo unde pare a fi. Liturghiile vor continua să fie slujite, iar bisericile vor fi pline de oameni, însă Biserica nu va avea nici o legătură cu acele biserici ori cu acei preoți sau credincioși. Biserica este acolo unde este Adevărul. Credincioșii sunt aceia care continuă tradiția neîntreruptă a Ortodoxiei, acea lucrare a Duhului Sfânt. Preoții adevărați sunt aceia care gândesc, trăiesc și propovăduiesc așa cum au făcut-o Părinții și Sfinții Bisericii sau cel puțin nu-i tăgăduiesc în învățătura lor. Acolo unde această unitate de gândire și de viață nu există, este o amăgire să vorbim despre Biserică, chiar dacă toate semnele exterioare ar mărturisi aceasta.

Se va găsi întotdeauna un preot canonic, hirotont de un episcop canonic, care va urma Tradiția. În jurul unor astfel de preoți se vor strânge micile grupuri de credincioși care vor dăinui până în zilele de pe urmă. Fiecare dintre aceste mici grupuri va fi o Biserică locală sobornicească a lui Dumnezeu. Cei credincioși vor găsi

¹ Traducere după Alexander Kalomiros – *Against False Union*.

în ele întreaga plinătate a harului lui Dumnezeu. Ei nu vor avea nici o trebuință de legături administrative sau de alt fel, căci părtășia care va fi între ei va fi cea mai deplină din câte pot exista. Va fi părtășia întru Trupul și Sângele lui Hristos, părtășie întru Duhul Sfânt. Verigile de aur ale Tradiției ortodoxe nestrămutate vor lega acele Biserici între ele, precum o vor face și cu Bisericile din trecut și cu Biserica biruitoare din Cer. Întru aceste grupuri mici, Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească se va păstra neîntinată.

Bineînțeles, este foarte bine ca în lucrarea exterioară a diferitelor Biserici ortodoxe să existe orânduială și armonie și ca Bisericile cele mai puțin însemnate² să-și primească îndrumarea și călăuzirea de la Bisericile mai de seamă – așa cum se întâmplă acum între eparhii, mitropolii, arhidioceze și patriarhii –, însă în zilele de pe urmă, asemenea legături exterioare și relații vor fi cel mai adesea cu neputință. Atunci când se va apropia epoca lui Antihrist, chiar și Corabia Bisericii va fi greu de deslușit. Va fi așa o încurcătură și o babilonie în lume, încât credinciosul nu va putea fi sigur dacă o Biserică este ortodoxă sau de alt fel, din pricina multimei proorocilor mincinoși care vor umple lumea și vor propovădui: „Hristos este aici” și „Hristos este acolo” (cf. Matei 24, 23-24; Luca 17, 21-23).

Orice alcătuire [instituție] care va fi recunoscută oficial drept Biserică, trădând puțin câte puțin comorile credinței, va fi asimilată de balmăjeala de nedescris, unificatoare, care cu o iscusință diabolică va păstra cele mai multe dintre semnele exterioare ale Bisericii. Doar

² E vorba de Bisericile locale, etnice.

ici colo, mici grupuri de credincioși dimpreună cu vreun preot vor păstra încă vie adevărata Tradiție. Însă e cu putință ca neînțelegeri să fie chiar și între Bisericile cu adevărat ortodoxe, din pricina amestecării limbilor care se regăsește în Babilonul contemporan. Însă nici una dintre acestea nu va sfâșia unitatea fundamentală a Bisericii.

Dar cine va fi oare în stare să recunoască Biserica lui Hristos în acele mici grupuri de credincioși disprețuite, care sunt lipsite de orice strălucire lumească?

Cu toate acestea, la sfârșitul vremurilor, Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească va însemna doar acele parohii mici, uitate și aparent dezbinat întru cele din afară, care pot chiar să nu aibă cunoștință unele de altele. Însă acestea vor fi unite între ele prin legăturile tainice ale Trupului și Sângelui Domnului, întru Duhul Sfânt, cu soborniceasca Credință și Tradiție, care vor rămâne nepângărite.

CÂNTAREA VEȘNICEI BIRUINȚE¹

Paștile – Trecerea lui Hristos² – întotdeauna ne-au mângâiat și ne vor da mângâiere din revărsările harului lui Dumnezeu ce se pogoară prin porțile larg deschise ale Împărăției Cerești. Toți o vor simți, va veni la fiecare dintre noi și ne va lumina chipul cu bucurie curată, precum candela luminează icoana. Nimeni nu va fi trecut cu vederea, nimeni nu va fi nevăgat în seamă – postitorul ori cel ce nu postește, cel care se roagă și chiar și cel ce nu se roagă. Pe toți îi va atinge. Sufletul unora va fi atât de plin de îmbelșugare, încât nu vor ști dacă se găsesc în Cer sau pe pământ, numai Dumnezeu va ști – ca să facem o îndrăzneță parafrază la cuvintele Sfântului Apostol Pavel (2 Corinteni 12, 2) –, în vreme ce pe alții îi va atinge delicat, ca și cum i-ar mângâia un fulg, aproape pe nesimțite. Însă fiind atinși în acest chip, dumnezeiescul har pascal îi va străbate și îi va umple din creștet până în picioare cu un freamăt de bucurie; ei se vor trezi, iar ochii sufletului li se vor deschide la lumina unei vieți noi și niciodată nu o vor uita, în tot restul vieții lor.

Așadar nu vom continua să vă repetăm anualele urări de bine ale perioadei de Paști. Este mai bine ca dimpreună să păstrăm tăcerea. Se întâmplă adesea ca într-o astfel de liniște pascală să fie mai multă putere și înțeles decât în sunetele și cuvintele noastre slabe. Să ne aducem aminte de cuvintele din imnul Acatist al Maicii lui Dumnezeu: „Bucură-te, încredințarea celor ce au trebuință de tăcere”.

Cu adevărat a Înviat Hristos!

¹ Epistola pascală din anul 1997 a Mitropolitului Vitalie al Bisericii Ortodoxe Ruse din Exil.

² Vezi *leșire cap. 12*.

Acesta e răspunsul vostru cel sfânt. O ureche obișnuită nu îl va putea auzi, însă întreaga făptură însuflețită și neînsuflețită freamătă la auzul ei, soarele dănuiește la auzul ei, iar ea e purtată peste șesuri, păduri, tundră, jungle, deșerturi și mări, așa încât să învăluiască întregul pământ. Întru acest chip este uimitorul și minunatul nostru Paști!

Și cu toate că abia ne-am îmbrățișat în sărutarea pascală a bucuriei, conștiința și datoria mea arhipăstorească mă silește iarăși la cuvinte de povățuire, propovăduire și înaintevestire.

Dintr-o dată înaintea ochilor noștri, cu totul pe neașteptate, vedem descoperirea tainică a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan Teologul – Apocalipsa. Multă vreme ne-am gândit la ea ca la o proorocie dintr-un timp foarte îndepărtat, care se va împlini negreșit cândva în viitor. Dar acum, dintr-o dată, nu doar că s-a ivit la porțile vieții noastre contemporane, ci și răsuflarea pătrunzătoare, tăioasă a lui Antihrist a început să șuiere de-a curmezișul întregului pământ.

Ce anume este Apocalipsa? Potrivit cu Sfinții Părinți care au tâlcuit această carte sfântă, Apocalipsa este cartea ultimilor ani din istoria pământească a Bisericii lui Hristos. Ea arată legăturile nedespărțit de strânse dintre soarta Bisericii și soarta întregii lumi, a întregii omeniri și a întregului Univers. Aceasta înseamnă că singura pricină pentru care lumea și tot ceea ce este în ea încă există, este faptul că adevărata Biserică a lui Hristos continuă să sălășluiască în lume.

Care este soarta Bisericii în zilele noastre? Este una grea. Biserica repugnă celor mai mulți dintre semenii noștri; abia dacă este tolerată, oamenii râd de ea și o ocărăsc. Nu au reușit să o biruiască și nu vor fi în stare

să facă aceasta. Așa încât acum toate puterile întunerii-
cului cu anevoie caută să își facă drum în ea și să o
roadă pe dinăuntru ca termitelile, lăsând în urmă numai
un înveliș gol. Ne râde răul în față! Iar noi – câtă vreme
nimeni nu ne deranjează ori nu ne tulbură ritmul vieții
noastre tihnite – gonim fără socotință după umbra
bunătăților pământești și după închipuita noastră faimă
bună. Însă o mare ispitire va veni asupra noastră – și
negreșit va veni. Vom fi așezați pe muchia de cuțit a
alegerii vieții noastre.

Nimeni nu va putea să se ascundă nicăieri, nici
măcar în crăpătura vreunei stânci. Toți vor fi găsiți și li
se va înfățișa o întrebare dramatică și de neînlăturat:
„Ești cu «noi» sau cu Hristos?” Poate că întrebarea nu
va fi adresată tocmai așa, de teamă să nu îl înfricoșeze
prea tare pe nefericitul creștin, însă el va fi întrebat pur
și simplu: „Ești cu «noi»?”

Ce vom face, așadar?

Mai întâi, trebuie să înțelegem în ce vremuri
cumplit de primejdioase trăim. Apoi, trebuie să ne silim
să urmăm o viață cu rânduială de rugăciune: să ne
rugăm dimineața și seara și să ne rugăm cu rugăciunea
lui Iisus oriunde și oricând putem. Să primim Sfânta
Împărtășanie mai des în Biserica cea Una, Sfântă,
Sobornicească și Apostolească.

Nimeni nu va putea fi izbăvit atunci prin grade
teologice sau prin cunoașterea tipicului slujbelor
bisericești sau prin orânduierile episcopului sau
preotului sau ale oricărei alte tagme. Numai o dragoste
personală, izvorâtă din adâncul inimii pentru Mântui-
torul nostru, Domnul Iisus Hristos, și credințioșii până
la moarte față de El vor avea putere să izbăvească sufletul
omenesc.

Mitropolitul Vitalie al Bisericii Ruse din Exil

Nu a spus Însuși Domnul în chip profetic: „Însă
când va veni Fiul Omului, oare afla-va credință pe
pământ?” (Luca 18, 8), în vreme ce, în același timp,
Mântuitorul a făgăduit că Biserica Sa va dăinui nebiruită
până la sfârșitul lumii acesteia (Matei 16, 18)? Aceasta
înseamnă că în vremea celei de a Doua Veniri, Biserica
lui Hristos se va micșora covârșitor. Vor rămâne numai
una sau două biserici în care Adevăratul Trup al lui
Hristos și Adevăratul Sânge al lui Hristos se vor împărți
credincioșilor. În restul bisericilor, nu va fi decât o coajă
găunoasă, cu împodobire măreață pe dinafară, însă
goală. „Deci luați seama cu strășnicie, cum umblați,
[nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpă-
rând vremea,] căci zilele cumplite sunt” (Efeseni 5, 15-
16). „Așa, vino Doamne Iisuse” (Apocalipsa 22, 20).

Însă totuși, împotriva a tot întunericul cel mai din
afară și a groazei lui Antihrist, până la cel mai de pe urmă
Paști al lui Hristos, întreg pământul locuit va răsuna de
salutul: Hristos a Înviat! Adevărat a Înviat! Amin.

Partea a IV-a

MĂRTURII ROMÂNEȘTI DESPRE ÎNAINTEMERGĂTORII LUI ANTIHRIST

Înainte de a citi mărturiile ce urmează, îl îndemnăm pe fratele cititor să-și plece inima spre rugăciune, fie măcar și foarte puțin. Pentru dreapta înțelegere a faptelor ce urmează a fi descrise, am socotit că este de trebuință să ne împărtășim din puterea unui cuvânt rostit de Părintele Răfail Noica¹. Iată ce spunea dânsul:

„Și Părintele Sofronie [Saharov] a avut lupte cu Dumnezeu. Gândindu-se la toată suferința lumii ăsteia – în al doilea război mondial – cum sunt supuși, nevinovat, atâția oameni, numai [pentru] că sunt mai slabi, de către silnicia acelor brutali ai lumii ăsteia, care cu o nemilă de neînchipuit, drăcească, fac orișice cu omul. Știi un pic despre chinurile ce-au suferit ai noștri în închisori – Jilava, Pitești ș.a... Și Părintele Sofronie la un moment dat se gândea, îngrozit de ce se întâmplă și cum de Dumnezeu lasă asta, izbucnește – o descrie în cartea lui *Despre rugăciune*, tradusă de Părintele Teoctist Caia – izbucnește și zice: «Da' Tu unde ești?»; adică «Cum poți să privești asupra acestei priveriști? Tu Atotputernic fiind, și nu faci nimic?» Și vine un răspuns blând în inimă: «Oare tu te-ai răstignit pentru ei?»

În contextul vieții Părintelui Sofronie – el a înțeles mult mai mult decât înțeleg eu și, bănuiesc, [decât] majoritatea dintre voi –, a înțeles că răstignirea este pe de o parte și ispășirea tuturor păcatelor, și [pe de altă

¹ Acest fragment face parte din cuvântul rostit la Alba-Iulia, în 15 decembrie 2005 și intitulat *Din ce moarte ne-a izbăvit Hristos*. În transcriere am păstrat forma sa orală.

parte], mântuirea tuturor celor pe nedrept năpăstuiți. Și într-adevăr, în cartea (partea întâia) a Sfântului Siluan, *Viața și învățăturile*, povestește de un mōnah tot așa, nevoitor, rugător pentru întreaga lume, care suferea. Și într-un... – nu știu dacă aievea sau într-un vis –, dar a văzut așa, un nor de sânge deasupra capului lui și a știut că ăsta-i tot sângele nevinovat care s-a vărsat de-a lungul istoriei. Și-i vine un răspuns. Zice: «Nici un strop din acest sânge nu va pieri»”.

Dumitru Bordeianu

MĂRTURISIRI DIN MLAȘTINA DISPERĂRII²

[Pitești] *Crăciunul lui 1950. Degradarea*

[...] Dacă până atunci torturile administrate prin bătăi și însetare³ nu atinseseră încă degradarea absolută,

² Texte reproduse după Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, ed. Scara, București, 2001, pp. 197-201, 252-256. Întâmplările cutremurătoare ce urmează, s-au petrecut în închisoarea de la Pitești, sub ocârmuirea torționarului Țurcanu, care și el era tot deținut politic. Comuniștii s-au folosit de el ca și de o unealtă oarbă în așa-zisele „demascări” ale deținuților, iar apoi l-au executat pentru ca tot ceea ce s-a petrecut la Pitești să rămână secret. În spatele lui Țurcanu erau tocmai acei comuniști (Nicolski, Zeller etc.) care aveau aceeași direcție de gândire cu oculta internațională: lepădarea tuturor de Hristos (și, prin aceasta, pregătirea pentru a aduce închinare nouului împărat al lumii – Antihrist). Acest lucru este mai mult decât evident din descrierea celor petrecute în închisoarea de la Pitești cu prilejul Crăciunului din anul 1950 și al Sfințelor Paști din 1951. Adevărata măsură a suferinței din temnițele comuniste și tot sângele ce s-a vărsat acolo, au rămas învăluite sub acoperământul smereniei. Însă nu este cineva mai smerit decât Dumnezeu Însuși, Cel Care a fost, este și va fi de față în tot locul. De aceea nimeni nu va avea mai multă slavă la cea de a Doua Venire, ca și aceia care l-au urmat Domnului întru smerenie.

³ Bătăile erau atât de cumplite, încât pe corpul celor schingiuiți nu mai rămânea nici un loc netumefiat ori fără de rană. Adeseori, cei care

ceea ce voi mărturisi în continuare avea să intre în domeniul patologiei, iar satanizarea să atingă paroxismul. Nu mi-am putut închipui vreodată că omul, fiind rățional, ar putea să-și înjosească semenul în așa grad. Ce minte de demon a putut să nască atâtea cruzime? Chiar în ziua de Crăciun, când fiecare dintre noi, în intimitatea sa, își mai amintea cum sărbătorea Crăciunul împreună cu cei dragi, am fost puși în fața unor fapte care ne-au uluit.

În acea dimineață, îndată ce a sunat deșteptarea, la ora șase, Zaharia⁴, care în ultima săptămână lipsise din cameră, a dat ordin ca de acum încolo, în fiecare dimineață să luăm poziția fixă pe prici⁵, iar cei care aveau

erau bătuți, rămâneau pe jos în stare de inconștientă până la câteva zile. Cu toate acestea – deși pare cu totul incredibil – nici o rană nu se infecta. În ce privește însetările, acestea se făceau cu apă sărată și au pricinuit niște suplicii îngrozitoare ce îi aduceau pe deținuți într-o stare de deznădejde atât de cumplită, încât ajunseseră ca noaptea să viseze numai izvoare, râuri și cascade care veneau spre a le potoli setea.

⁴ Zaharia – cel care e pomenit în aceste mărturisiri – era deținut politic preschimbat în tortionar și – după cum ne spune Dumitru Bordeianu – avea psihologie de călău. Avea o condamnare de 7 ani, și de îndată ce a fost adus la Pitești, i s-a alăturat lui Țurcanu, de bunăvoie, fără a primi nici măcar o palmă (după cum însuși tartorul său a adevărit înaintea deținuților). Zaharia, la fel ca toți acoliții lui Țurcanu, a fost asasinat în cele din urmă de comuniști.

⁵ Poziția fixă se lua astfel: deținutul se punează pe prici, cu picioarele întinse; pieptul trebuia ținut drept și puțin aplecat astfel ca palmele să fie lipite de genunchi; privirea trebuia să fie fixă și îndreptată spre vârful picioarelor. În această poziție se stătea 17 ore, de la 5 dimineața până la 10 seara. Chinurile pricinuite de această poziție i-a dus pe mulți la o stare de paroxism și nebunie. Mai mult, noaptea se dormea tot într-o poziție fixă, pe spate, cu mâinile încrucișate pe piept și cu pătura așezată până în dreptul inimii. Cel care se mișca – atât în timpul zilei cât și în timpul nopții, în vremea somnului – era bătut până la pierderea cunoștinței de către tortionarii care supravegheau celula.

nevoie să iasă la urină și scaun, nu o vor mai face la tinetă⁶, ci în propria lor gamelă pentru mâncare. Am rămas îngroziți de ceea ce auzeam. Așa ceva nu mai auzisem și nici nu mai văzusem vreodată.

În dimineața aceea, mulți dintre noi n-au avut nevoie de scaun deoarece, din cauza hranei insuficiente, se ieșea afară numai la două-trei zile. De aceea, numai cam a treia parte dintre noi și-au făcut nevoile în gamelă. În cameră era un miros dezgustător, dar îl suportam, căci ne obișnuisem cu el de atâta timp. După ce unii și-au făcut necesitățile în gamelele lor, Zaharia le-a ordonat să se așeze pe marginea priciului, să-și ia lingura și să-și mănânce fecalele.

Doamne! Ce scabrozitate, ce înjosire, ce degradare! Mulți au refuzat să-și mănânce fecalele, iar alții au avut reflexe de vomă de aveai impresia că-și vărsau mațele din ei. Era un spectacol pe care nici o imaginație, chiar bolnavă, nu și l-ar fi putut închipui.

În fața acestei stări de nedescris mulți își doreau moartea. Și totuși, au fost unii dintre noi care și-au mâncat fecalele: din pudoare însă nu le voi da numele. Din cauza refuzului altora, a început o bătaie cum numai în camera 2 parter trăisem; se lovea peste cap, peste față, pe unde se apuca, cu toate instrumentele de tortură. Mulți dintre noi am scăpat gamelele pe jos, murdărind în același timp și priciul cu fecalele care degajau un miros grețos. Cei care vărsaseră fecalele pe ei, au fost duși la W.C. să-și spele hainele pătate, iar fecalele căzute pe jos au fost strânse cu pumnii și aruncate în tinetă.

⁶ Tinetă era un vas mare de lemn cu capac, alcătuit precum un ciubăr. În celulă erau două tinete, una cu apă și una pentru necesități.

Cei care au fost sortiți să-și mănânce fecalele, după bătaile pe care le-au îndurat, erau atât de schilodiți, că stăteau ca niște statui nemișcate pe priciuri. Au fost crunt bătuți și cei care au avut curajul să-l înfrunte pe Zaharia și să-i spună că nici cei mai odioși monștri n-ar fi fost în stare să-și degradeze semenul într-un chip atât de bestial. Pentru Pintilie a fost începutul asasinării, în timp ce pentru Nedelcu, al nebuniei. Vlad Drăgoescu, nelegionar, fire sensibilă, avea în continuare un reflex de vomă, de-ți lăsa impresia că-și dădea sufletul. Mă gândeam cu groază cum voi reacționa eu când îmi va veni și mie rândul.

Așa că, dragi camarazi și cititori, vedeți cum am petrecut noi prima zi de Crăciun a anului 1950. Iertați-i însă și voi, cum i-am iertat și noi, pe toți cei care ne-au supus la astfel de degradări.

Peste resturile de fecale rămase în gamelele noastre s-a turnat apoi zeama de toate zilele, obligându-ne să mâncăm această scârboșenie. Cu toate că Pintilie și Nedelcu au refuzat să mănânce, le-au pus căluș la gură și li s-a introdus acest amestec pe gât cu lingurița.

După masă, în aceeași zi de Crăciun, Zaharia s-a dus la camera 4 spital de unde s-a întors cu niște hârtii pe care le-a aruncat pe priciul lui Măgirescu și Păvăloaia⁷, să le citească, iar el a început să se plimbe prin cameră cu mâinile la spate, fredonând repertoriul său. După vreo jumătate de oră de muzică s-a oprit și i-a cerut lui Măgirescu să-i spună pe cei ce știau să cânte colinde de Crăciun și care se pregătiseră în acest sens înainte de începerea demascărilor.

⁷ Măgirescu și Păvăloaia erau, de asemenea, torționari. Aceștia erau deținuți politici, însă fuseseră „reeducați”. În afară de Țurcanu, Zaharia, Măgirescu și Păvăloaia, toți cei pomeniți aici erau deținuți politici ce sufereau martirajul „reeducării”.

Cum acesta îi cunoștea pe toți cei ce pregătiseră colindele ca să sărbătorească Crăciunul în închisoare, i-a adunat pe priciul lung într-un colț și le-a distribuit la fiecare hârtiile aduse. Pe ele erau scrise, pe melodiile colindelor, cele mai scabroase cuvinte la adresa Fiului lui Dumnezeu și la adresa Sfintei Fecioare Maria.

Pentru că sunt creștin și toată ființa mea se cutremura când pronunțam numele lui Dumnezeu, nu puteam ști dacă voi putea să spun acele cuvinte de hulă, de insultă, aduse Majestății și Sfințeniei lui Dumnezeu și a Maicii Domnului de către slugile Satanei, în acea zi sfântă a anului 1950, în camera 3 subsol. Același lucru necurat s-a petrecut în toate camerele de la subsol și parter. Nici cele mai depravate femei din lume, nici un om, oricât de depravat ar fi fost el, nu și-ar fi îngăduit să rostească asemenea cuvinte de hulă la adresa Sfințeniei lui Dumnezeu.

Neavând ureche muzicală, eu n-am fost obligat să fac parte din corul satanic. Au mai refuzat să cânte aceste monstruoziități: Pintilie, Nedelcu, Zelică Berza, Reus Gheorghe, Dinescu și Gelu Gheorghiu. Pentru asta, au fost supuși la groaznice bătaii, iar cântecele au fost înțonate în toate cele trei zile ale Crăciunului.

A doua zi, ne-au obligat iar să ne facem nevoile în gamelele în care mâncam și, din acea zi blestemată, și până după Paștile lui 1951, nimeni dintre noi n-a mai avut voie să-și spele gamelele și lingurile. De asemenea, nu mai aveam voie să bem apă din ceașca de pe capacul tinetei, ci trebuia să turnăm apa din ceașcă în gamela noastră, înainte de a o bea. Mulți dintre noi, ca să mai lungească timpul până când aveau să fie obligați să-și mănânce fecalele rămase în gamelă, se abțineau să aibă scaun, fapt ce a dus repede la constipație, care a antrenat alte complicații și mai grave.

Tot a doua zi de Crăciun, mi-a venit și mie rândul la această degradantă încercare, neîntâlnită nici măcar pentru animale. Mi-e greu să descriu aceste nelegiuiri și nu numai pentru noi, cei ce le-am suportat, ci și pentru cititori, care vor avea aceeași reacție de repulsie, scârbă și greață. Ca și în prima zi, unii dintre noi am avut o puternică reacție de vomă numai văzând gamelele din care trebuia să mâncăm aceste dejecții. Unii au încercat să închidă ochii, ținându-se cu mâna de nas, iar alții n-au putut lua nici măcar o lingură. Cei care s-au opus categoric, au fost: Petrică Tudose, Eneea, Virgil Mitan, Ion Grigoraș, Huțuleac Ion și alții.

Printre cei vizați de Zaharia, care asista la acest spectacol grotesc, eram și eu. Oricât am fost silit și bătut și oricât aș fi încercat, reflexul de vomă a fost mai puternic și m-a împiedicat să înghit propriile mele fecale. În această atmosferă de miros de vomă, eram convins că fiecare în sinea lui trăia o revoltă vecină cu nebunia.

Și atunci, bătăile continuând cu mai multă bestialitate, până a treia zi de Crăciun, n-a scăpat unul fără să treacă prin această siluire. Toată operația s-a făcut fără ca gardianul să fie la curent, pentru că nu el ne distribuia masa ca să ne vadă gamelele infecte, ci unul din comitet⁸.

În zilele următoare, s-a procedat în același fel și cu urina, cu rezultate mai eficace.

Culmea degradării a fost atunci când o parte din noi au fost forțați să mănânce fecalele altuia (eu, nu știu de ce, nu am fost obligat să o fac). S-a ajuns atât de departe în această nemaipomenită degradare, încât unii dintre noi au preferat să mănânce propriile fecale, pentru

⁸ „Comitetul” era alcătuit numai din torționari ce fuseseră „reeducați”.

a nu fi obligați să le mănânce pe ale altuia. Această siluire paranoică a durat vreo trei săptămâni, iar pentru alții câteva luni, timp în care am fost atât de crunt bătuți pentru că refuzam să ne supunem, încât aceste săptămâni au fost pentru noi începutul unui delir colectiv.

Anul Nou 1951, după mărturisirile de mai sus, refuz să mi-l mai amintesc.

În aceste săptămâni de oroare, Pintilie și Nedelcu au fost atât de sălbatic torturați, că primul a murit, iar celălalt a înnebunit.

[Pitești] *Paștile din 1951.*
Hula adusă Fiului lui Dumnezeu

[...] Noua poziție fixă⁹ era atât de greu de suportat, încât doream, mai mult ca oricând, să vină moartea sau un cutremur să dărâme fortăreața Pitești, iar molozul ei să ne îngroape pentru totdeauna. Cât de așteptată a fost și cât de sublimă ni se părea acum moartea de martir! Numai Dumnezeu însă știa când avea să ia sfârșit această tortură și în ce fel.

Se apropiau Paștile și eram îngroziți la gândul că ceea ce se petrecuse la Crăciun, se va repeta aidoma și de Paști, cu aspecte însă mult mai satanice, pe care imaginația omului sănătos la minte nu le poate crea.

Era Duminica Floriilor, înainte de Săptămâna Patimilor. În acea după-amiază, Zaharia s-a întors de la camera 1 spital și a făcut o nouă redistribuire pe prici.

Deodată, mi-a trecut prin minte că se pregătea ceva

⁹ Deținutul era dezbrăcat complet, iar hainele erau adunate într-o boccea care îi era așezată deasupra capului. Apoi era urcat pe tinetă unde trebuia să stea într-un picior un timp nedefinit, cu mâinile ridicate pe lângă cap.

straniu, ceva de nedescris, în legătură cu Săptămâna Patimilor și cu Paștile.

Primul pe prici, a fost așezat, după noua ordine, Maglavit, urmat de Nedelcu, de Bordeianu Dumitru, autorul acestor jalnice amintiri, Popescu Paul, Zelică Berza, Grigoraș, Huțuleac, Reus, Sântimbreanu, Gheorghiu și Andrișan.

Toți aceștia făcuseră parte din grupul lui Maglavit. Când am văzut această nouă ordine și mai ales faptul că toți eram din grupul mistic, fără să ne dăm seama, o groază ne-a cuprins, presimțind ceea ce ne aștepta.

Luni, în Săptămâna Patimilor, imediat după prânz, Zaharia s-a întors cu un teanc de hârtii în mână, mai multe mături tocite, un ghem de ață groasă, niște cutii de conserve goale, mangal și o sticlură.

Le-a așezat pe priciul nostru, și, din cozile de mătură, ne-a pus să facem cruci.

Una din cruci, mai mare, era pentru Ungureanu.

Nu ghiceam ce avea de gând să facă Zaharia. Din cutia de conserve, a făcut cădelniță, iar hârtiile aduse le-a împărțit celor ce se lepădaseră de Mișcarea Legionară și la vreo 5-6 care făcuseră de planton de la 15 ianuarie.

După ce toate acestea au fost pregătite, Zaharia ni s-a adresat în felul următor: „Misticilor și – celorlalți din cameră – bandiților, pentru că credeți în Dumnezeu și în Patimile Lui, iar după cum știți eu nu cred în astfel de baliverne, și pentru că este Săptămâna Patimilor, să vedeți și voi ce patimi vor îndura acești mistici!”

Oricine mi-ar fi spus și orice aș fi citit în cea mai pornografică literatură, nu mi-aș fi putut închipui niciodată că niște minți satanizate și bolnave puteau născoci asemenea măscări, pentru a huli și ofensa Majestatea lui Dumnezeu, Sfințenia și Neprihănirea Lui.

Așa cum am mai relatat cu ocazia Crăciunului din 1950, nu-mi voi îngădui – pentru bruma de cultură și carte pe care mi-am însușit-o în decursul anilor de învățătură, pentru bunul simț și pudoarea unui umil creștin – să prezint înaintea cititorilor astfel de abjecții adresate lui Dumnezeu. Dacă le-aș pronunța sau le-aș scrie, m-aș face purtătorul de cuvânt al satanei și al slugilor lui.

Ce sens ar avea să descriu pornografiile, insultele și hula adusă lui Dumnezeu? Cei credincioși ne vor crede pe cuvânt, avându-i martori pe Dumnezeu și pe acei ce, în Numele Lui, au îndurat astfel de torturi. Nu ne vor crede ateii, care și așa hulesc pe Dumnezeu, fără a fi torturați.

Din după-masa de luni și până în Vinerea Mare, când se cânta Prohodul în bisericile noastre, precum și în cele trei zile de Paști, s-a cântat tot timpul pe melodia Prohodului, de către cei zece care se lepădaseră de Mișcare, plus plantoanele, tot acest repertoriu de pornografii, măscări și scabrozități, care depășeau orice imaginație.

Noi, „misticii”, am fost purtați timp de opt zile, în genunchi prin cameră, de la un capăt la altul, în frunte cu Ungureanu, închipuind Patimile Domnului.

Lui Ungureanu i-au făcut coroană de spini, iar în cutiile de conserve s-a pus mangal stropit cu gaz lampant și i s-a dat foc, ca să tămâiem cu ele, în timp ce mergeam în genunchi, făcând metanii.

L-am văzut pe Ungureanu plângând ca niciodată, îngrozit de ceea ce ne-au forțat să facem.

Ce mi-a cutremurat sufletul în timpul acestei torturi a duhului, a fost imaginea mamei, pe care am văzut-o în fața ochilor, îndoliată, așa cum înțelegea ea să trăiască

Săptămâna Patimilor Mântuitorului. O vedeam plângând; îi era poate gândul la suferințele mele, deși biata de ea nu știa în ce iad mă aflam.

La fel, le vedeam plângând pe toate mamele celor torturați și îngroziți de a fi puși să-L hulească pe Dumnezeu. Dacă ar fi văzut aceste mame la ce au fost supuși fiii lor, multe dintre ele și-ar fi ieșit din minți.

După opt zile de mers în genunchi, ni s-au rupt pantalonii, iar genunchii erau numai o rană.

Singurul dintre noi care a refuzat să participe la acest ritual satanic, a fost Nedelcu Aristide. Așa înnebunit cum era, s-a desprins din cortegiu. A fost tolerat, pentru că, spuneau ei, își ieșise din minți.

La sfârșitul celor opt zile de chin și umilință, de dimineața până seara, distruși sufletește, scârbiți de noi înșine, de neputința și slăbiciunea noastră, imploram Cerul să ne ia zilele.

Din cauza mersului pe ciment, genunchii noștri erau o rană sângerândă, și, când atingeam cimentul, călcăm parcă pe ace. Dar, în afară de rănilor fizice, această degradare spirituală a lăsat răni și mai adânci în sufletele și conștiința noastră.

Mă gândeam cu groază în acele momente dacă aveam să petrecem la fel și alte sărbători ale Nașterii și ale Învierii lui Hristos, în timp ce părinții, frații, surorile și prietenii noștri vor trăi bucuria adevăratelor sărbători.

Nu numai în camera 3 subsol s-au petrecut asemenea orgii, ci în toate celelalte camere, după cum aveau să mărturisească, după demascări, cei ce le-au trăit ca și noi.

Iată scopul final al reeducării comuniste: scoaterea lui Dumnezeu din inimile oamenilor și prăbușirea lor în neant.

O IUBIRE FĂRĂ DE MOARTE¹⁰

Când mă aflam în închisoare, mă îmbolnăvisem foarte tare. Aveam tuberculoză la amândoi plămâni, de asemenea patru vertebre erau atinse de tuberculoză. Aveam de asemenea tuberculoză intestinală, diabet, insuficiență cardiacă, hepatită și alte boli pe care nici nu le mai amintesc. Eram aproape de moarte. La dreapta mea se afla un preot pe numele său Gherasim Iscu. Era egumenul unei mănăstiri [Tismana]. Acest om în etate cam de 40 de ani fusese așa de mult chinuit, încât era aproape de moarte. Totuși avea fața liniștită. Vorbea despre nădejdea lui de mântuire, de iubirea lui pentru Hristos, despre credința lui. Era plin de bucurie. La stânga mea se afla comunistul schingiuit, care îl schingiuiseră pe preot până aproape de moarte. Acest comunist fusese arestat chiar de tovarășii săi. Să nu credeți ce spun ziarele că comuniștii îi urăsc pe preoți, sau că îi urăsc pe evrei. Nu-i adevărat. Ei urăsc pur și simplu. Urăsc pe oricine. Urăsc pe evrei, urăsc pe creștini, urăsc pe antisemiți, urăsc pe antihriști, urăsc pe toată lumea. Un comunist urăște pe alt comunist. Se dușmănesc între ei. Și când un comunist dușmănește pe altul, unul pe altul se bagă la închisoare și îl bate și îl chinuiește ca și pe creștin.

Așa se întâmplase că comunistul schingiuit [torționar], care chinuise pe acest preot până aproape

¹⁰ Cf. *Întâmplări minunate din vremea noastră*, culese de Părintele Petroniu Tănase, ed. Anastasis, Sibiu, 2004, pp. 76-77. Aceste mărturisiri din închisoare au fost traduse din limba greacă de Părintele Petroniu, însă nu este precizat care este numele celui care a dat aceste mărturii. Tot ceea ce știm despre acest om, e că a fost închis vreme de 14 ani în temnițele comuniste din România.

ce moarte – fusese și el batut până aproape de moarte de către tovarășii săi, și-și dădea sufletul. Sufletul lui se chinuia în ghearele morții.

În timpul nopții mă deșteptă zicând:

– Domnule, fii bun, roagă-te pentru mine! Nu pot muri, am făcut o crimă înfricoșătoare!

Atunci am văzut o minune. Am văzut pe preotul în pragul morții chemând pe alți doi deținuți. Sprijinindu-se pe spatele lor, a trecut încet pe lângă patul meu, s-a așezat pe marginea patului ucigașului său și-l mângâia pe cap.

Nu voi uita niciodată această mișcare! Un om schingiuit continua să mângâie pe asasinul său. Aceasta este Iubirea. Putea găsi o mângâiere pentru acela.

Apoi preotul zise către acel om:

– Ești tânăr, nu știai ce făceai. Te iubesc din toată inima mea.

Dar nu a rostit așa simplu aceste cuvinte. Poți zice „iubesc” și să fie un simplu cuvânt de șase litere. Acesta însă zicea cu adevărat: „Te iubesc din toată inima mea”.
Apoi a continuat:

– Dacă eu, care sunt păcătos, pot să te iubesc așa de mult, închipuiește-ți pe Hristos, Care este Iubirea întrupată, cât de mult te iubește! Și toți creștinii pe care i-ai chinuit, să știi, te iartă, te iubesc și Hristos te iubește. Îți dorește mântuirea ta cu mult mai mult decât ți-o dorești tu însuși. Te îndoiești dacă este cu putință să ți se ierte păcatele... El dorește să-ți ierte păcatele mai mult decât tu însuși dorești să fii iertat. Dorește să fii cu El în Rai, mai mult decât vrei tu să fii în Rai cu El. El este numai iubire. Dar trebuie să te întorci spre El și să te pocăiești.

În această celulă a închisorii, unde nu mai era posibil să fie secrete, am auzit mărturisirea ucigașului înaintea

propriei sale victime. Poate că viața este mai impresionantă în romane. Însă nici un romancier nu a scris vreodată așa ceva. Victima, în pragul morții, primea spovedania ucigașului său și cel chinuit a dat dezlegare ucigașului său. S-au rugat împreună, s-au îmbrățișat unul cu altul. Preotul s-a întors apoi la patul său și amândoi au murit în aceeași noapte. Era noaptea Crăciunului. Dar nu o noapte de Crăciun în care ne-am adus pur și simplu aminte că înainte cu două mii de ani Hristos Se născuse în ~~B~~tleem. Era noaptea în care Hristos Se născuse, în inima unui tortionar comunist.

Acestea sunt lucruri pe care le-am văzut cu înșiși ochii mei.

ZÂMBETUL CERESC¹¹

Să vă spun despre un alt creștin ortodox [din temniță]. Nu era preot, ci simplu țăran. (În România, aproape întotdeauna țărani sunt analfabeți sau aproape analfabeți). Citise mult Sfânta Scriptură, însă în afară de aceasta nu mai citise nici o altă carte. Acum se afla în aceeași celulă cu profesori, academicieni și alți oameni cu înaltă cultură, care fuseseră închiși de comuniști. Și acest biet țăran se străduia să aducă la Hristos pe un membru al Academiei de Științe. Însă în schimb primea numai ironii.

– Domnule, nu-ți pot explica mult, dar eu merg împreună cu Hristos, vorbesc cu El, Îl văd...

– Ia nu-mi mai spune mie povești, că vezi pe Hristos! Cum Îl vezi pe Hristos?

– Nu pot să-ți spun cum Îl văd. Simplu: Îl văd! În multe chipuri poate vedea cineva. În vis, să zicem, vezi

¹¹ Cf. *Întâmplări minunate din vremea noastră*, culese de Părintele Petroniu Tănase, ed. Anastasis, Sibiu, 2004, pp. 72-73.

multe lucruri. Mie îmi e de ajuns să închid ochii. Uite, acum îl văd pe fiul meu, acum o văd pe cumnata mea, pe nepotul meu. Fiecare poate vedea. Există și un altfel de vedere. Văd pe Hristos!

– Chiar Îl vezi pe Hristos?

– Da, Îl văd!

– Nu mai spune, cum Îl vezi? Liniștit, supărat, plictisit, indispus, vesel? Cum te privește? Zâmbește vreodată?

– Ai găsit, a răspuns țăranul, îmi zâmbește!

– Domnilor, veniți să auziți ce îmi spune acest om!

Mă ia în batjocură. Zice că Hristos îi zâmbește. Arată-mi și mie cum îți zâmbește?

Acesta a fost unul din cele mai mari momente din viața mea.

Țăranul a luat o înfățișare foarte serioasă. Fața lui a început să lumineze. (În Biserică există astăzi clerici și teologi care nu pot crede întreaga Sfântă Scriptură. O cred pe jumătate, sau un sfert din ea. Pentru anumite pricini, nu cred nici în minuni. Eu o cred în întregime, pentru că am văzut minuni. Am văzut schimbarea la față, desigur nu aceea a lui Hristos, ci ceva asemănător. Eu am văzut fețe luminând...) Un zâmbet a apărut pe fața aceluia țăran. Aș fi voit să fiu pictor ca să zugrăvesc acel zâmbet. Era într-însul o doză de întristare pentru sufletul pierdut al omului de știință. Dar era și o mare nădejde în acel zâmbet! Avea atâta dragoste și compătimire și o bucurie de a mântui acel suflet! Toată frumusețea Raiului se vedea în zâmbetul acelei fețe. Era murdară și nespălată, dar avea zâmbetul ceresc al Raiului.

Profesorul și-a plecat capul și a zis:

– Ai dreptate, domnule. L-ai văzut pe Hristos. Ți-a zâmbit.

O CONVORBIRE DE TAINĂ¹²

Rândurile ce urmează, consemnează o convorbire care avut loc în temnița de la Târgu Ocna, în noaptea de Crăciun a anului 1951. Valeriu Gafencu – cel care a fost supranumit „Sfântul Închisorilor” – i-a destăinuit prietenului său, Ioan Ianolide, cele petrecute în acea noapte de praznic. Iată această mărturie, după cum a fost așezată în scris de Ioan Ianolide:

„– Ioane, tu îmi ești cel mai bun prieten, mi-a zis. Dar nu ca prieten vin la tine, ci ca să-ți cer sfat, să mă supun ție. Vrei să mă ascuți?”

– Te ascult, am răspuns eu, dar nu știu dacă voi fi vrednic de încrederea ce-mi arăți.

Valeriu a plecat ochii și mi-a spus liniștit:

– În noaptea asta am privegheat. Așteptam să vină cântecul frumos. Îl cântam în minte. Îl deslușeam din cerurile înalte din care cobora. Cam greu pentru mine, căci nu cunosc notele muzicale și trebuie s-o fac după ureche. Eram deci treaz, lucid și senin, când deodată am văzut că am în mână fotografia Setei (fata pe care o iubise). Uimit de întâmplare, am ridicat privirea și la capul patului meu am văzut-o pe Maica Domnului, îmbrăcată în alb, în picioare, vie, reală. Era fără Prunc. Prezența ei mi se părea materială. Maica Domnului era aievea lângă mine. Eram fericit. Uitasem totul. Timpul părea nesfârșit.

Ea mi-a spus: «Eu sunt dragostea ta! Să nu te temi. Să nu te îndoiești. Biruința va fi a Fiului meu. El a sfințit locul acesta acum, pentru cele viitoare. Puterile întu-

¹² Cf. Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, ed. Christiana, București; 2006, pp. 180-181.

nericului cresc și încă vor mai înspăimânta lumea, dar vor fi spulberate. Fiul meu așteaptă pe oameni să se întoarcă la credință. Azi sunt mai cutezători fiii întu-nericului decât fiii luminii. Chiar de vi se va părea că nu mai este credință pe pământ, să știți că totuși izbăvirea va veni, dar ca prin foc și prin pârjol. Lumea mai are de suferit. Aici însă este multă credință și am venit să vă îmbărbătez. Îndrăzniți, lumea e a lui Hristos!» Apoi Maica Domnului a dispărut și am rămas copleșit de fericire. M-am uitat în mână, dar nu mai aveam nici o fotografie.

Valeriu (Gafencu) vorbea simplu, deschis, fără urmă de părere de sine. Sufletul lui părea un potir din cel mai pur cristal, care se învrednici a-L primi pe Hristos. Cugetul lui smerit și pacea cu care mi-a vorbit, mi-au dat certitudinea că nu fusese o înșelare. Mă simțeam cumva și eu sfințit, înnoit, participând la minune. Cu intensitatea cu care țâșnesc într-o astfel de întâmplare luminile lăuntrice, cu sfială, dar și cu convingere, i-am spus simplu:

– Dumnezeu ne cercetează. Dacă noi putem cădea, El va birui. Ne trebuie credință, și acum putem avea mai multă. Să ne rugăm!

Am făcut împreună o scurtă rugăciune. Și, în tăcerea camerei 4 pentru muribunzi, sufletele noastre s-au făcut o clipă scară către cer”.

Partea a V-a

SFINȚII PĂRINȚI DESPRE VENIREA LUI ANTIHRIST ȘI SFÂRȘITUL LUMII

PROFEȚIA SFÂNTULUI NIFON, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI DESPRE SFÂRȘITUL VEACURILOR¹

Până la sfârșitul lumii, fiule, nu vor lipsi dreptii Domnului Dumnezeu, după cum nici lucrătorii Satanei nu vor lipsi. În zilele cele mai de pe urmă, însă, adevărații slujitori ai lui Hristos se vor ascunde de oameni. Și chiar dacă nu vor face semne și minuni ca astăzi, vor călători neconținut pe calea cea strâmtă, cu toată smerenia. Aceștia vor fi în Împărăția lui Dumnezeu mai mari decât părinții făcători de minuni. În vremea lor nu va mai fi cineva care să facă semne minunate, deoarece, chiar văzându-l, nu vor vrea să se înțelepțească în luptele duhovnicești².

¹ Cf. *Anul 2000 și semnele sfârșitului lumii*, volum redactat de un grup de preoți misionari, Chișinău, (fără an), pp. 46-47.

² Sfântul Ignatie Briancianinov a întrebuințat acest cuvânt al Sfântului Nifon în încheierea sa la *Patericul egiptean*, pe care dânsul l-a tradus în limba rusă. Într-o traducere a lui Alexandru Monciu-Sudinschi, găsim următoarea versiune a acestui fragment din cuvântul Sfântului Nifon: „În ultimele timpuri, cei care vor lucra cu adevărat lui Dumnezeu se vor ascunde cu înțelepciune de oameni și nu vor face printre ei semne și minuni ca în vremea de față. Și vor păși pe calea unei nevoițe topite în smerenie și, în Împărăția Cerurilor, se vor dovedi mai mari decât Părinții care s-au proslăvit prin semne” (cf. Sfântul Ignatie Briancianinov, *Cuvânt despre moarte*, ed. Ileana. București, 2000, p. 5).

În primul rând, cei ce vor șede pe scaunele biseri-cești din toată lumea, vor fi cu totul străini și nici idee nu vor avea despre virtute. Dar și întâistătorii mona-hilor vor fi la fel. Vor fi robii pântecelui și ai slavei deșarte, încât vor fi mai degrabă sminteală pentru oameni decât pildă de virtute, deoarece virtutea va lânzezi. Va domni peste tot iubirea de argint, dar vai de monahii care se vor desfăta cu banii. Că aceștia vor fi urâciune înaintea lui Dumnezeu și nu vor vedea fața Domnului. Monahii și mirenii vor da bani cu camătă și nu vor vrea să-i înmulțească în Dumnezeu, prin milostenie la săraci. De aceea, dacă nu se lasă de această lăcomie, vor fi aruncați în tartar și în muncile iadului. Deci atunci, cum am zis mai înainte, cei mai mulți se vor rățăci din neștiință pe calea cea largă a pierzării³.

³ În cartea ce cuprinde versurile și învățăturile Sfântului Ioan Iacob Hozevitul, această profeție este tradusă astfel:

„Până la sfârșitul lumii nu vor lipsi profeții lui Dumnezeu, după cum nici slujitorii diavolului nu vor lipsi niciodată. Însă în zilele din urmă, câți vor sluji cu adevărat, cu credința lui Dumnezeu, cu multă înțelepciune se vor ascunde de oameni. Și cu toate că nu vor face semne și minuni ca Sfinții cei de demult, vor merge însă pe calea anevoioasă cu multă smerenie.

Aceștia se vor afla în Împărăția Cerurilor mai mari decât părinții care au făcut minuni, pentru că în vremea lor (adică în acele zile în care trăim noi astăzi, ale lui Antihrist) nu se află nimeni ca să facă semne și minuni, ca să se înfierbânte râvna lor spre nevoințele cele duhovnicești. Pentru că în toată lumea, câți vor ocupa tronurile arhieresti vor fi cu totul nevrednici (acatalili) și nu vor avea nici o idee de fapte bune (areti). Dar și stareții, conducătorii monahilor, vor fi la fel. Vor fi biruiți de lăcomia pântecelui și slava deșartă și vor fi pricină de sminteli oamenilor, mai mult decât pildă de fapte bune. Și de aceea nici nu se vor mai gândi la lucrarea faptelor bune. Va stăpâni peste tot iubirea de arginți. Dar vai de monahii care se străduiesc să adune bani, că unii ca aceștia nu vor vedea fața lui

PROOROCIA CUVIOSULUI PAMVO DIN EGIPT DESPRE CELE CE VOR FI ÎN VREMURILE DIN URMĂ⁴

Avva Pamvo l-a trimis odată pe ucenicul său ca să vândă rucodelia sa. Și făcând șaisprezece zile (după cum ne spunea nouă) [în cetate], noaptea dormea în tinda bisericii Sfântului Apostol Marcu; și, văzând slujba Bisericii și învățând și câteva tropare, s-a întors la bătrânul. Deci i-a zis lui bătrânul: „Te văd, fiule, tulburat. Nu cumva vreo ispită ți s-a întâmplat în cetate?” Răspuns-a fratele: „Cu adevărat, avvo, într-o lenevire cheltuim zilele noastre în pustia aceasta și nici canoane, nici tropare nu cântăm. Mergând în Alexandria, am văzut pe cei din biserică cum cântă și m-am întristat că nu cântăm și noi canoanele și troparele”. I-a zis lui bătrânul: „Amar nouă, fiule, că au ajuns zilele în care vor lăsa călugării hrana cea tare, cea zisă prin Sfântul Duh, și vor urma cântărilor și glasurilor, căci, ce umilință și ce lacrimi se nasc din tropare, când stă cineva în chilie sau în biserică și își înalță glasul său ca neputincioșii? Că, dacă înaintea lui Dumnezeu stăm, suntem datori să stăm cu multă umilință și nu cu răspândire; că n-au ieșit călugării în pustia aceasta ca să stea înaintea lui Dumnezeu și să se răspândească și să

ate cântări cu viers și să pună glasurile la rânduială cu Dumnezeu. Căci iubirea de arginți e urâciune înaintea lui Dumnezeu. Monahii și mirenii vor da bani cu dobândă. Nu vor voi să-i dea la săraci ca să le răsplătească Dumnezeu cu mult mai mult întru Împărăția Cerurilor. Dacă nu se vor părăsi de această lăcomie au să se cufunde în tartarul cel întunecos al iadului.

Din neștiință se vor înșela cei mai mulți pe calea cea largă și netedă, care duce la pierzare” (cf. *Din Ierihon către Sion*, Ierusalim, 1999, pp. 653-654).

⁴ Cf. *Patericul egiptean*, ed. EOR, Alba-Iulia, 1990, pp. 192-193.

meșteșug, să-și clatine mâinile, să-și târâiască picioarele, ci suntem datori, cu frica lui Dumnezeu și cu cutremur, cu lacrimi și suspine, cu glas evlavios, umilit, măsurat și smerit, să aducem lui Dumnezeu rugăciune. Că iată zicție, fiule, vor veni zile când vor strica [răstălmăci] creștinii cărțile Sfințelor Evanghelii și ale Sfinților Apostoli și ale dumnezeieștilor Prooroci, ștergând Sfintele Scripturi și scriind tropare și cuvinte elinești. Și se va revărsa mintea la acestea, iar de la acelea se va depărta. Pentru această părinții noștri au zis: «Cei ce sunt în pustia aceasta, să nu scrie viețile și cuvintele părinților pe pergament, ci pe hârtie, că va să șteargă neamul cel de pe urmă viețile părinților și să scrie după voia lor, fiindcă mare este necazul ce va să vină». Și i-a zis lui fratele: „Așadar, se vor schimba obiceiurile și așezămintele creștinilor și nu vor fi preoți în biserică să facă acestea? Și a zis bătrânul: „În astfel de vremuri se va răci dragostea multora și va fi necaz mult. Năpădirile păgânilor și pornirile popoarelor, neastâmpărul împăraților, desfătarea preoților, lenevirea călugărilor. Vor fi egumeni nebăgând seamă de mântuirea lor și a turmei, osârdnici toți și silitori la mese și gălcevitori, leneși la rugăciuni și la clevetiri osârdnici, gata a osândi viețile bătrânilor și cuvintele lor, nici urmându-le, nici auzindu-le, ci mai vârtos ocărându-le și zicând: «De am fi fost și noi în zilele lor, ne-am fi nevoit și noi». Iar episcopii în zilele acelea se vor sfii de fețele celor puternici, judecând judecăți cu daruri, nepărtinind pe cel sărac la judecată, necăjind pe văduve și pe sărmani chinuindu-i. Încă și în norod va intra necredință, curvie, urâciune, vrajbă, zavistie, întărâtări, furțișaguri și beție”. Și a zis fratele: „Ce va face cineva în vremile și anii aceia?” Și a zis bătrânul: „Fiule, în acele zile, cel ce-și mântuiește sufletul său, mare se va chema în Împărăția Cerurilor”.

ISPITA CREȘTINILOR CU ADEVĂRAT ORTODOCȘI DIN VEACUL DE ACUM⁵

În Pateric scrie că Sfinții Părinți ai Schitului au profetizat despre neamul cel de pe urmă: „A întreat unul: Ce lucrăm noi? Și răspunzând unul dintre dânșii, marele Avvă Ishirion a zis: Noi am lucrat poruncile lui Dumnezeu. Și iarăși întrebând a zis: Cei de după noi ce vor face oare? Și a zis: Vor face numai pe jumătate din cât am lucrat noi. Dar cei de după dânșii ce vor face? Și a zis: Neamul acela nu va putea face nimic; ci le va veni ispită și cei care se vor afla încercați în vremea aceea, vor fi mai mari decât noi și decât părinții noștri”⁶.

Ce ispită înfricoșătoare va fi oare, [încât] să se arate lămurii cu toate că nu vor avea nici o lucrare și vor fi mai mari decât pustnicii cei mai minunați?

Ispita neamului celui de pe urmă a și sosit, mai grozav acum, cu apropierea venirii lui Antihrist, încât amenință să-i piardă pe cei aleși.

Și nu-i atât de periculoasă ispita care vine de la vrăjmașii lui Dumnezeu, de la atei, de la cei cu grija

⁵ Traducerea din limba greacă a acestui text aparține Sfântului Ioan Iacob Hozevitul și a fost publicată în volumul *Din Ierihon către Sion*, Ierusalim, 1999, pp. 596-597.

⁶ În *Patericul egiptean* (ed. EOR, Alba-Iulia, 1990, p. 119) se găsește această traducere: „Frații părinți ai Schitului au proorocit pentru neamul cel de pe urmă. Ce am lucrat noi?, ziceau ei. Și răspunzând unul dintre ei, mare cu viața și cu numele, avva Ishirion, a zis: Noi poruncile lui Dumnezeu le-am făcut. Și răspunzând frații, au zis: Dar cei după noi, oare ce vor face? Și a zis: Vor să vină la jumătatea lucrului nostru. Și au zis frații: Dar cei de după dânșii? A zis avva Ishirion: Nu au nicidecum lucru cei ai neamului și rândului aceluia, ci va să le vină lor ispită. Și cei ce se vor afla lămurii în vremea aceea, mai mari și decât noi și decât părinții noștri se vor afla”.

numai la cele pământești sau de la cei destrăbălați care nu pot ușor să vatăme pe creștini. Pericolul vine de la frații cei mincinoși, care sunt dușmani ascunși cu atât mai periculoși, cu cât cred că ei sunt frați curați. Predică și ei Ortodoxia, dar oarecum schimbată și prefăcută după placul lumii acesteia și al stăpânitorului acestei lumi.

Predica lor e ca o hrană prielnică, care a început să se strice și în loc să hrănească, otrăvește pe cei care o mănâncă. Ei aduc tulburare în rândurile creștinilor. Aceștia sunt ispita cea mare a neamului celui de pe urmă. Despre ei a profetizat Domnul că vor fi în veacul cel de apoi: „**Mulți vor veni întru numele Meu și pe mulți vor înșela**” (Matei 24, 5).

Vorbesc și frații mincinoși de sfânta și preadulcea Ortodoxie, de dragoste, de curăție, pentru fapta bună, de smerenie și de virtute, și ajută obștile creștinești. Cât e de greu pentru ortodocșii cei curați și simpli să înțeleagă pe cine au înaintea lor. Cât e de ușor să fie atrași de ideile lor cele «filosofice» și să îi creadă. Dacă răscolește cineva adânc în sufletele acestor oameni, va găsi nu dragostea cea fierbinte pentru Dumnezeu, ci închinarea unui idol care se numește „om”.

PROFEȚIA SFÂNTULUI MOISE ARAPUL DESPRE CĂLUGĂRII DIN NEAMUL CEL DE PE URMĂ⁷

Sfântul Moise Arapul a profetizat, zicând că în zilele cele de pe urmă ale veacului al șaptelea și jumătate, viața monahicească se va defăima cu totul și monahii nu vor mai ține socoteală de mântuirea sufletului. Ei vor umbla prin mijlocul tulburărilor și al gâlcevilor, întunecați, fără

⁷ Cf. Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, *Din Ierihon către Sion*, Ierusalim, 1999, pp. 274-276.

nici un folos și leneși, neîngrijindu-se nicidecum de fapta bună, robiți de patimile păcatului, pentru că de acolo de unde l-au ars pe Satana nevoitorii cei dintâi, tot așa și el [de acolo] are să ardă și să pârjolească. Și de unde s-a biruit, va birui și el pe monahii cei leneși și defăimători. Unde a sporit dreptatea, acolo vor prisosi mai mult păcatul și fărădelegea, pentru că se va răci dragostea multora și monahii vor petrece prin mijlocul lumii și al mirenilor fără frică, cu mâncări și băuturi, amăgindu-se de poftele trupului, prin deșertăciuni, în necurății și fapte rușinoase. În acele zile va fi urâciune, zavistie, sfezi și bătăi până la sânge în mănăstirile de obște, tot așa și în lavre unde nu este [viață] de obște, din răutatea unuia asupra celuilalt; și pentru că s-au defăimat sfintele canoane și nevoința cea duhovnicească, se vor pune egumeni și stareți oameni neîncercați în fapta bună, fără credință, nepricepuți, de nici un folos și simpli, ne-deosebind binele de rău, leneși, fără fapte bune, grijindu-se numai de cele pământești, purtându-se cu nerușinare în slujbe.

Răpind cu sila egumeniile, cu daruri, și neștiind să învețe și să povățuiască turma și frățimea, neștiind că ei sunt chip și pildă de folos pentru cei care urmează fapta bună și neînțelegând că ei au să dea seamă lui Dumnezeu în ziua judecării pentru turma lor. Și din pricina nepăsării egumenilor care nu poartă grijă de turmă, se vor pierde, se vor osândi nu numai cei leneși și trândavi, ci și frații cei cu viață bună și înfrânați.

După aceea, robul lui Dumnezeu, Moise, a văzut că nor și vârtej, negură întunecoasă și ispite foarte înfricoșate au venit asupra monahilor din partea de la miazănoapte, căci îi alergau pe monahi și cinul cel monahicesc se împrăștia de blestematele eresuri și

sileau pe mulți să lepede hainele monahicești și să se însoare. Atunci, puțini nevoitori care vor fi încercați ca aurul și argintul în cuptor în necazuri multe, în prigoană și strâmtorare, se vor lămuri. Și câți se vor afla încercați și vor birui atâtea ispite înfricoșate, se vor preamări și se vor preaslăvi și se vor cinsti de Dumnezeu mai mult decât acei care au răbdat căldura și zăduful zilei și gerul nopții.

După aceea a văzut robul lui Dumnezeu, Moise, că a trecut iarna aceea a necazurilor și ispitirilor și prigoana acelor înfricoșate eresuri și s-a făcut liniște. Și, după ce vor trece câțiva ani, iarăși se va disprețui ceata cea îngerească a monahilor și vor veni iarăși ispite asupra lor, mai multe și mai silnice. A văzut că monahii vor petrece împreună cu călugărițele și împreună cu pofta cea rea va veni și tirania, căci și cei ce nu vor voi, se vor batjocori cu sila.

Preoții se vor spurca prin păcatul desfrâului și preotesele lor vor preacurvi, asemenea și ei vor preacurvi cu altele. Atunci va veni mânia cea mare a lui Dumnezeu și va distruge tot neamul cel viclean și-l va trimite în focul cel veșnic.

Deci, fericiți vor fi câți nu se vor pleca la cea mai mare fărădelege a necurăției, care este mai silnică și mai grea decât uciderea, ci se vor împotrivi și vor muștra fărădelegea ca Sfântul Ioan Botezătorul, și vor stărui muștrând amestecarea de sânge. Și vor fi uciși de cei prea fărădelege, spurcați și prea necurați oameni din vremea aceea și apoi se vor odihni în sânul lui Avraam, Isaac și Iacov, al preaslăviților Patriarhi, și vor locui în Împărăția Cerurilor cu toți Sfinții, bucurându-se și veselindu-se, de care [bucurie] să ne învrednicească Dumnezeu și pe noi, cu darul Lui cel Sfânt. Amin.

POVĂȚUIRE ȘI ÎNAINTEVESTIRE¹
ale Sfântului Anatolie al Optinei
(1855-†1922)

Fiul meu, să știi că în zilele de pe urmă vor veni vremuri grele, după cum spune Apostolul, vei vedea că din pricina împuținării credinței, rătăcirile și dezbinările vor apărea în biserici și, cum mai dinainte au spus Sfinții Părinți, pe scaunele ierarhilor și în mănăstiri nu va mai fi atunci nici un bărbat încercat în viața duhovnicească. Din care pricină, rătăcirile se vor răspândi pretutindeni și pe mulți vor înșela. Vrajmașul neamului omenesc va lucra cu pricepere, ducând în rătăcire, de e cu puțință, și pe cei aleși. Nu va începe prin lepădarea dogmelor despre Sfânta Treime, Dumnezeirea lui Iisus Hristos sau Născătoarea de Dumnezeu, ci pe nesimțite va începe a stramba învățăturile Sfinților Părinți primite de la Duhul Sfânt – însăși învățătura Bisericii. Viclenia vrăjmașului și uneltirile lui vor fi îndreptate împotriva unui număr

¹ Învățături ale Sfântului Anatolie al Optinei publicate în colecția de scrieri *Vremurile de pe urmă și cele de acum* (ediție americană).

foarte mic, al celor încercați în viața duhovnicească. Ereticii² vor pune mâna pe Biserică, își vor numi peste tot slugile, iar viața religioasă va fi lepădată. Însă Domnul nu va lăsa pe robii Săi fără apărare și întru neștiință. El a spus: „După roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7, 16-20). Și sârguiește-te să-i osebești de păstori adevărați; acei furi de cele ale Duhului, care sfâșie turma duhovnicească, „nu intră pe ușă în staul, ci sar pe aiurea”, după cum a spus-o Domnul, adică vor intra nelegiuit, nimicind cu de-a sila dumnezeiasca orânduială – pe aceștia Mântuitorul îi numește „tâlhari” (Ioan 10, 1).

După lucrare, adevărata lor slujire este prigonirea adevăraților păstori, întemnițarea lor, căci fără această slujire, turma duhovnicească ar putea să nu fie prinsă. Drept aceea, fiul meu, când vei vedea în biserică batjocorindu-se lucrarea dumnezeiască, învățăturile Părinților și orânduirea lăsată de Dumnezeu, să știi că ereticii au și apărut, chiar dacă pentru o vreme s-ar putea să-și tăinuiască relele voiri sau vor strâmba pe nesimțite credința dumnezeiască pentru a izbuti mai bine, înșelându-i pe cei neiscușiți.

Îi vor prigoni nu doar pe păstori, ci și pe slujitorii lui Dumnezeu, căci diavolul, care ocârmuiește rătăcirea, nu poate suferi viețuirea după rânduiala lui Dumnezeu. Asemenea lupilor în piei de oaie, vor fi cunoscuți după firea lor îngâmfată, iubirea de desfătări și pofta de putere – aceia vor fi trădători care vor pricinui ură și răutate pretutindeni; și de aceia a spus Domnul că se vor cunoaște „după roade” (Luca 6, 43-45). Adevărații

² Aici cuvântul *eretic* poate fi înțeles prin extensie și în sensul de *apostat*, iar cele petrecute cu Biserica în vremea stăpânirii atee comuniste adevăresc încă o dată puterea proorocească a cuvintelor Sfântului Anatolie.

slujitori ai lui Dumnezeu sunt supuși, iubitori de frați și ascultători de Biserică.

În vremea aceea, monahii vor îndura mari strâmtoări din partea ereticilor, iar viața monahală va fi luată în batjocură. Obștile monahale vor fi sărăcite, numărul monahilor se va împuțina. Cei rămași vor îndura silnicii.

Acești urâtori ai vieții monahale, care au numai înfățișarea credinței, se vor nevoi să-i atragă pe monahi de partea lor, făgăduindu-le ocrotire și înlesniri lumesti, dar amenințându-i cu exilul pe cei care nu se supun. Din pricina acestor amenințări, cei împuținați cu sufletul vor fi foarte umiliți, chinuți de propria neputință.

De vei trăi să vezi acel veac, bucură-te, căci în vremea aceea cei credincioși care nu au alte virtuți, vor primi cununi numai pentru stăruința în credință, după cuvântul Domnului: „Oricine Mă va mărturisi înaintea oamenilor, mărturisi-l voi și Eu înaintea Tatălui Meu Celui Ceresc” (Matei 10, 32).

Să ai frica lui Dumnezeu, fiul meu! Nu pierde cununa primită, ca să nu fii lepădat de Hristos în întunericul cel cumplit și în chinul cel veșnic.

Stai tare în credință și, dacă e nevoie, îndură cu bucurie prigonirile și alte necazuri, căci atunci Domnul îți va ajuta ție; iar Sfinții Mucenici și Mărturisitori vor privi cu bucurie la lupta ta.

Însă, în acele zile, vai monahilor legați de averi și bogății și care de dragul celor materialnice se învoiesc ca înșiși să se robească ereticilor. Își vor adormi conștiința spunând: „Vom cruța mănăstirea, iar Domnul ne va ierta”. Nenorociți și orbiți, ei nici nu gândesc că prin rătăcirii (erezii) și rătăciți, diavolul va intra în mănăstire și că apoi nu va mai fi o sfântă mănăstire, ci ziduri goale din care harul va pleca pe veci.

Dar Dumnezeu este mai puternic decât diavolul și nu-i va părăsi niciodată pe robii Săi. Vor exista mereu creștini adevărați, până la sfârșitul veacurilor, dar ei vor alege locuri singurate și pustii. Nu te teme de necazuri, ci teme-te de primejdioasa rătăcire, căci ea izgonește harul și desparte de Hristos; din care pricină, Domnul a poruncit ca în așa fel să-l socotești pe eretic, încât „să-ți fie ție ca un păgân și vameș” (Matei 18, 17).

Și așa, întărește-te, fiul meu, în harul lui Iisus Hristos. Cu bucurie grăbește-te la mărturisire și la îndurarea suferinței, ca bun ostaș al lui Iisus Hristos, Care a spus: „**Fii credincios până la moarte și îți voi da cununa vieții!**” (Apocalipsa 2, 10) Acestuia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, cinste și slavă în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT DESPRE ANTIHRIST¹ al Sfântului Ioan Damaschin

Se cuvine să se știe că trebuie să vină Antihrist. Este antihrist tot cel care nu mărturisește că Fiul lui Dumnezeu a venit în trup (1 Ioan 4, 3; 2 Ioan 7), că este Dumnezeu desăvârșit și că S-a făcut om desăvârșit, fiind în același timp și Dumnezeu. Dar în sens propriu și special, Antihrist se numește acela care vine la sfârșitul veacului (Matei 13, 40; 24, 5). Trebuie, însă, mai întâi să se propovăduiască Evanghelia la toate neamurile, după cum a spus Domnul (Matei 24, 14). Și atunci va veni spre muștrarea iudeilor potrivit lui

¹ Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, traducere din limba greacă de Pr. Dumitru Fecioru, ed. Scripta, București, 1993, pp. 200-202.

Dumnezeu. Domnul le-a spus lor: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și nu Mă primiți; vine altul în numele lui și pe acela îl veți primi” (Ioan 5, 43). Iar Apostolul: „Pentru aceea, pentru că n-au primit dragostea adevărului ca să se mântuiască, va trimite lor Dumnezeu lucrarea înșelăciunii, ca să creadă minciunii, pentru a fi osândiți toți acei care n-au crezut adevărului, ci le-a plăcut nedreptatea” (2 Tesaloniceni 2, 10-12). Așadar, iudeii n-au primit pe Domnul Iisus Hristos și Dumnezeu, Care este Fiul lui Dumnezeu, dar vor primi pe înșelător, pe cel care se numește pe sine Dumnezeu. Că se va numi pe sine însuși Dumnezeu, îl învață Îngerul pe Daniil, spunând așa: „Nu va ține seamă de Dumnezeul părinților lui” (Daniil 11, 37). Iar Apostolul spune: „Să nu vă amăgească pe voi nici într-un chip, că va veni mai întâi lepădarea de credință și se va arăta omul păcatului, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce este Dumnezeu sau este închinat, așa încât să șadă el, arătându-se pe sineși cum că ar fi Dumnezeu” (2 Tesaloniceni 2, 3-4). Când spune Apostolul „în Biserica lui Dumnezeu”, nu vorbește de Biserica noastră, ci de cea veche, de cea iudaică. Căci Antihrist nu va veni la noi, ci la iudei. Nu va veni pentru Hristos, ci contra lui Hristos; pentru acest motiv se și numește Antihrist.

Trebuie mai întâi să se predice Evanghelia la toate neamurile (Matei 24, 14). „Și atunci se va arăta cel fără de lege, a cărui venire va fi cu lucrarea satanei, cu toată puterea și cu semne și cu minuni mincinoase, cu toată amăgirea nedreptății la cei care pier, pe care Domnul îl va omorî cu graiul gurii Sale și-l va pierde cu venirea arătării Sale” (2 Tesaloniceni 2, 8-9). Deci nu însuși

diavolul se face om așa cum S-a înomenit Domnul – să nu fie! – ci se naște om din curvie și primește toată energia lui Satan. Căci Dumnezeu, cunoscând mai dinainte toată perversitatea voinței lui, pe care o va avea, îngăduie ca să locuiască diavolul în el.

Se naște, deci, din curvie, după cum am spus, este crescut în ascuns și pe neașteptate se răscoală, se împotrivesc și împărătește. La începutul împărăției lui, dar mai degrabă a tiraniei lui, ia chipul sfințeniei, dar când ajunge stăpânitor, persecută Biserica lui Dumnezeu (Matei 24, 6-10) și-și face cunoscută toată răutatea lui. Va veni cu „semne și minuni mincinoase” (2 Tesaloniceni 2, 9), înșelătoare și nu adevărate, și pe cei care au slabă și neîntărită temelie minții, îi va înșela și-i va despărți de Dumnezeu cel viu, încât „să se smintească de va fi cu putință și cei aleși” (Matei 24, 24).

Vor fi trimiși Enoh și Ilie Tezviteanul (Maleahi 4, 5; Matei 17, 10-12; Marcu 9, 11-12), și „vor întoarce inima părinților către copii” (Maleahi 4, 6), adică sinagoga către Domnul nostru Iisus Hristos și către predica Apostolilor, dar ei vor fi omorâți de Antihrist. Și va veni Domnul din Cer, în chipul în care Sfinții Apostoli L-au văzut mergând la Cer (Faptele Apostolilor 1, 11), Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, cu slavă și putere (Luca 21, 27) și va omorî pe omul fărădelegii și pe fiul pierzării cu Duhul gurii Lui (2 Tesaloniceni 2, 8). Așadar, nimeni să nu aștepte pe Domnul de pe pământ, ci din Cer, după cum Însuși ne-a dat încredințare (Matei 16, 27; 25, 31; Luca 21, 27).

CUVÂNT PENTRU A DOUA VENIRE A DOMNULUI, SFÂRȘITUL LUMII ȘI VENIREA LUI ANTIHRIST¹ al Sfântului Efrem Sirul

Cum voi putea eu, Efrem cel prea mic, și păcătos, și plin de greșeli, să spun cele mai presus de puterea mea? Dar, de vreme ce Mântuitorul, prin a Sa milostivire, pe cei necărturari i-a învățat înțelepciunea și pe credincioșii cei de pretutindeni i-a luminat, și pe a noastră limbă o va lumina cu îndestulare spre folosul și zidirea, și a mea, a celui ce zic, și a tuturor ascultătorilor. Și voi grăi întru dureri și voi spune întru suspine pentru sfârșitul lumii acesteia de acum și pentru cel prea fără de rușine și cumplit balaur, cel ce va să tulbure pe toate cele de sub cer și să bage teamă și împruținare de suflet și cumplită necredință în inimile oamenilor și să facă arătări și semne și înfricoșări, încât de ar putea, să amăgească și pe cei aleși, și pe toți să-i înșele cu mincinoase semne și cu năluciri de arătări, care se vor face de către dânsul (Matei 24, 25).

După îngăduința Dumnezeului Celui Sfânt, va lua stăpânire ca să înșele lumea, fiindcă s-a înmulțit păgânătatea lumii, și pretutindeni, tot felul de lucrări rele se lucrează. Și pentru aceasta, Preacuratul Stăpân va slobozi duhul înșelăciunii, ca să ispitească lumea pentru păgânătatea ei, de vreme ce oamenii au voit a se depărta de Dumnezeu și a-l iubi pe vicleanul (2 Tesaloniceni 2, 11).

Fraților, mare nevoie va fi în vremurile acelea – mai ales celor credincioși – când se vor săvârși semne și minuni cu multă stăpânire de însuși balaurul, când se va arăta pe sine ca un dumnezeu, cu năluciri înfricoșate,

¹ Text reproduș după anexele editoriale din vol. Sfântul Teofilact al Bulgariei, *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei*, ed. Sophia, București, 2007, pp. 437-443.

zburând în văzduh, și toți dracii, ca îngerii în văzduh înălțându-se înaintea tiranului (2 Tesaloniceni 2, 4). Că vor striga cu tărie, schimbându-și chipurile, înfricoșând fără de măsură pe toți oamenii. Atunci, fraților, oare cine se va afla îngrădit și petrecând neclintit, având în sufletul său semnul Celui Unuia-Născut, Fiul Dumnezeului nostru, adică Sfânta Sa Cruce? Când va vedea necazul acela nemângâiat, făcut pretutindeni, peste tot sufletul care nu va avea de nicăieri mângâiere, iarăși nici slăbire, pe pământ și pe mare; când va vedea toată lumea tulburată și va fugi fiecare să se ascundă în munți, unii adică murind de foame, iar alții ca ceara topindu-se de sete cumplită și nu va fi cine să-i miluiască pe ei; când va vedea toate fețele lăcrimând și cu dorire întrebând dacă se mai află oare vreun cuvânt al lui Dumnezeu pe pământ. Și nicăieri nu-l va auzi.

Cine, oare, va suferi zilele acelea? Și cine va răbda necazul cel nesuferit, când va veni amestecarea popoarelor ce vor purcede de la marginile pământului pentru vederea tiranului și mulți închinându-se înaintea tiranului, strigând cu cutremur: „Tu ești mântuitorul nostru!”? Marea se va tulbura și pământul se va usca, cerurile nu vor ploua, tulpinile se vor vesteji și toți cei ce vor fi pe pământul Răsăritului, către Apus vor fugi de multă frică. Și iarăși cei ce vor fi la Apusul soarelui vor fugi către Răsărit; fugi-vor cu cutremur. Atunci, luând obraznicul stăpânire, va trimite draci în toate marginile pământului, ca să propovăduiască plini de îndrăznire: „Împărat mare s-a arătat cu slavă. Veniți de îl vedeți pe el”.

Cine, oare, va avea suflet de diamant, încât să sufere vitejește toate smintelile acelea? Cine, oare, va fi acest om – precum am mai zis –, ca toți Îngerii să-l fericească pe el? Că eu, fraților iubitori de Hristos și desăvârșiți,

m-am înfricoșat numai din pomenirea numelui balaurului, cugetând în mine necazul ce va fi oamenilor în vremurile acelea și în ce fel se va arăta acest balaur pângărit și aspru [amarnic] neamului omenesc. Iar mult mai amar se va arăta Sfinților, celor ce vor putea birui nălucirile lui. Că atunci vor fi mulți cei ce se vor afla bineplăcuți lui Dumnezeu și se vor putea mântui în munți și în dealuri și în locuri pustii, cu multe rugăciuni și plângeri nesuferite. Că Dumnezeu Cel Sfânt, văzându-i pe dânșii întru plângere nemângâiată și întru credință curată, se va milostivi spre ei ca un Părinte iubitor de fii și îi va păzi pe ei unde se vor ascunde. Că preapângăritul nu va înceta căutând pe Sfinți și pe pământ și pe mare, socotind că va împărăți de acum înainte pe pământ, și pe toți îi va supune. Și va socoti ticălosul să stea împotriva în ceasul acela înfricoșat când va veni Domnul din Ceruri, neștiind mișelul a sa nepuțință și mândrie, pentru care a și căzut. Cu toate acestea, va tulbura pământul și va înfricoșa pe toate cu minci-noasele semne vrăjitorești; și nu va fi în vremea aceea, când va veni balaurul, slăbire pe pământ, ci necaz mare, tulburare și amestecare, morți și infometați întru toate marginile pământului. Că Însuși Domnul nostru, cu dumnezeiasca Sa gură a zis: „Că unele ca acestea nu s-au arătat din începutul zidirii” (Matei 24, 21).

Iar noi, păcătoșii, cu ce vom asemana nevoia sa cea peste măsură de mare, încă și netâlcuită, de vreme ce Dumnezeu așa a numit-o pe dânsa? Însă să-și pună fiecare mintea sa cu dinadinsul întru sfintele cuvinte ale Domnului și Mântuitorului nostru, cum că pentru nevoia și necazul cel prea mare, va scurta zilele necazului aceluia, prin a Sa milostivire sfătuindu-ne pe noi și zicând: „Rugați-vă ca să nu fie fuga voastră nici iarna,

nici sâmbăta" (Matei 24, 20). Și iarăși: „**Privegheați totdeauna, adeseori rugându-vă ca să vă faceți vrednici a scăpa de necaz și a sta înaintea lui Dumnezeu, că vremea este aproape**" (Luca 20, 36). Și întru această răutate zacam toți și nu credem, dar să ne rugăm neconținut cu lacrimi și cu rugăciuni, noaptea și ziua, căzând la Dumnezeu, ca să ne mântuim noi, păcătoșii.

Dacă are cineva lacrimi și umilință, să se roage Domnului, ca să ne izbăvim de necazul ce va fi pe pământ ca să nu vadă nicidecum nici pe fiară, nici să auză înfricoșările ei, că vor fi pe alocuri foamete, cutremure și morți de multe feluri pe pământ. Viteaz suflet va avea cel care va putea să-și țină viața sa în mijlocul smintelilor. Că dacă putin va slăbi omul în credință, lesne va fi înconjurat și va fi robit de semnele balaurului celui rău și viclean. Și neiertat se va afla unul ca acesta la Judecată, întrucât sieși vânzător se va afla, ca unul ce a crezut de bunăvoie tiranului. De multe rugăciuni și lacrimi avem trebuință, o, iubiților, ca să se afle cineva dintre noi întărit întru ispite. Fiindcă multe vor fi nălucirile fiarei, cele ce se vor face, pentru că luptătoare fiind împotriva lui Dumnezeu, pe toți va voi să-i piardă.

Luați aminte, frații mei iubitori de Hristos, ce a făcut israelitenilor în pustie când ieșeau din Egipt, cum i-a amăgit pe ei ticălosul și preaspurcatul, ca să facă toți acel păcat preacumplit, că a învățat pe Valaam ca să dea lui Balac, împăratul madianiților, sfat rău, și pe popor să-l amăgească spre curvie, ca deodată cu totul să-i piardă pe ei, după ce toți vor curvi cu femeile, ca niște dobitoace. Și au pus femei cu ochi nerușinați și mese pline de stropiri și de jertfe înaintea porților, pe toți trăgându-i spre moarte, ca acela care va vrea să curvească cu spurcatele acelea, mai înainte să aducă jertfa și apoi

să intre la dânsese. Că femeile nu luau plată de la popor, ci îi sileau pe toți cei ce veneau la dânsese, să jertfească. Și au pus înaintea boierilor pe fiicele boierilor; așijderea și bogaților, pe fiicele bogaților; iar pe cele mai multe dintre femei, de obște, la tot poporul cel de jos, vrând pe toți deodată să-i vâneze spre moarte, ca nici bogatul să nu se îngreșeze de cei săraci, nici boierii de fiica cea săracă a celui de jos (Numeri 25).

Văzut-ai lucrarea nedreptății și vicleana meșteșugire, cum tuturor le-a săpat gropi spre moarte? Văzut-a cineva dintre voi, cândva, vreun lucru ca acesta fără de rușine? Pe curvie a ținut-o ca pe sabia cea cu două tășuri, căci cu două morți cumplite secerau femeile pe cei ce intrau la dânsese: și ca să jertfească, și să curvească. Căci în acest fel va face tiranul, ca toți să poarte pecetea fiarei când va veni în vremea sa, la plinirea vremurilor; să amăgească cu semne pe toți, și apoi așa să cumpere aceștia bucate și tot felul de trebuințe; și să pună povățuitori [cârmuitori] de popor, ca toți să săvârșească porunca lui.

Luați aminte, frații mei, la covârșirea fiarei și meșteșugirile vicleniei, cum de la pânțelece își începe lucrarea: că după ce se va strâmtora cineva de lipsa de bucate, să fie silit a primi pecetea aceluia, păgânescul chip, dar nu peste toate mădularele trupului, ci peste mâna dreaptă, așijderea și pe frunte, ca să nu aibă stăpânire omul a se pecetlui cu mâna dreaptă cu semnul Sfintei Cruci, iar pe frunte nicidecum a se însemna cu Sfântul Nume al Domnului, nici cu Preaslăvita și Cinstita Cruce a lui Hristos și Mântuitorului nostru. Că știe ticălosul că, dacă se va pecetlui cineva cu Crucea Domnului, se risipește toată puterea, lui și pentru aceasta pecetluiește dreapta omului, că aceasta este cea

care pecetluiește toate măduarele noastre. Asemenea și fruntea, care este ca un sfeșnic ce poartă pe față făclia luminii, adică semnul Mântuitorului nostru.

Deci, frații mei, înfricoșată nevointă va fi tuturor oamenilor celor iubitori de Hristos, ca până în ceasul morții să nu se teamă, nici să stea în molesire când va închipui balaurul puterea sa în locul Crucii Mântuitorului. Că în acest chip va face ca Numele Domnului și Mântuitorului nostru nicidecum să nu se pomenească în vremurile acestuia. Și aceasta o va face, fiindcă se teme și se cutremură, neputinciosul, de Sfânta Putere a Mântuitorului nostru. Că de nu se va pecetlui cineva cu pecetea aceluia, nu se va robi de nălucirile lui și nici Domnul nu Se va depărta de la unii ca aceștia, ci îi va lumina și îi va trage către Sine.

Se cade să înțelegem noi, fraților, cu tot dinadinsul, că nălucirile vrăjmașului sunt nemilostive și fără de omenie. Iar Domnul nostru cu liniște va veni la noi, la toți, ca să gonească de la noi meșteșugirile fiarei. Deci noi, ținând neabătută credința lui Hristos, cu ușurință vom birui puterea tiranului. Gând neschimbat să ne câștigăm, și bună statornicie, și se va depărta de la noi neputinciosul, neavând ce să ne facă.

Eu, preamicul, fraților, vă rog pe voi, iubitorilor de Hristos, să nu ne moleșim, ci mai vârtos să ne facem puternici cu puterea Crucii. Netrecuta nevointă este lângă uși. Platoșa credinței să o luăm toți. Să scoatem cu dragoste din Izvorul cel dumnezeiesc nădejdele mântuirii sufletelor noastre – pe nezidita, zic, iubiților frați, Treimea Cea de o Ființă, Care este Izvor Ce izvorăște viață. Dacă se va îngrădi cu acest fel de arme sufletul nostru, nu va fi călcat de balaur. Cu toate acestea, se cade nouă a ne ruga ca să nu intrăm în ispită, nici să ne fie fuga iarna.

Deci, fiți gata, ca niște robi credincioși, neprimind pe altul. Furul și pierzătorul și cel fără de omenie mai întâi va veni întru ale sale vremuri, ca să fure și să junghie și să piardă turma cea aleasă a lui Hristos, Adevăratul Păstor. Căci va lua asupra sa chipul Adevăratului Păstor, ca să înșele oile turmei. Însă cei ce vor cunoaște arătat glasul cel sfânt al Adevăratului Păstor, îndată îl vor recunoaște. Căci glasul pierzătorului nu se aseamănă cu cel al Adevăratului Păstor, fiindcă este rănitor [vătămător]. Glasul fiind plin de chipul furului, îndată se cunoaște în ce fel este acesta.

Deci, să ne învățăm, o, prieteni, cu ce fel de chip va veni pe pământ șarpele cel fără de rușine, fiindcă Mântuitorul, vrând să mântuiască neamul omenesc, S-a născut din Fecioară și prin chipul omului a amăgit pe vrăjmașul cu Sfânta Putere a Dumnezeirii Lui. Și blând și smerit a fost pe pământ, ca pe noi să ne înalțe de la pământ la Cer. Căci cu încredințare și cu adevărat, Dumnezeu Cel Ce S-a zămislit, Același întrupându-Se, Același născându-Se din Sfânta Fecioară cu trupul nostru, a mântuit prin patima Crucii tot neamul omenesc, dând porunci. Și iarăși va să vină în ziua cea mai de pe urmă, să judece viii și morții și să răsplătească tuturor după faptele lor, dreptilor și necredincioșilor, ca un Drept Judecător. Aceasta născând-o vrăjmașul, că iarăși va să vină din Cer Domnul cu slava Dumnezeirii, a socotit și acesta să ia asupra sa chipul Venirii Lui și să ne înșele pe noi.

Iar Domnul nostru va veni pe pământ pe nori luminoși, ca un fulger înfricoșat (Matei 24, 27-28). Dar vrăjmașul nu va veni așa, că este viclean. Se va naște, cu adevărat, dintr-o fecioară spurcată care va fi unealta lui. Și nu el însuși se va întrupa, ci cu acest fel de chip va veni preapângăritul, ca un fur, ca să înșele pe toți: smerit, liniștit,

urând cele nedrepte, dinspre idoli întorcându-se, evlavia mai cu seamă cinstindu-o, bun, iubitor de săraci, peste măsură de frumos, prea cu bună așezare, blând către toți, cinstind cu cuviință neamul iudeilor, fiindcă ei așteaptă venirea aceluia. Și, pe lângă toate aceste semne, va face arătări și înfricoșări cu multă stăpânire. Se va fățarnici cu viclesug, să placă tuturor, ca degrabă să fie iubit de către mulți. Daruri nu va lua, cu mânie nu va grăi, mâhnit nu se va arăta și cu chipul bunei rânduiei va amăgi lumea, până ce se va face împărat.

Și după ce multe noroade și gloate vor vedea niște fapte bune ca acestea și puteri, toți cu o socoteală se vor face și cu bucurie mare îl vor propovădui pe el împărat, zicând unii către alții: „Au, doară, se mai află vreun om bun și drept ca acesta?” Și, mai mult, poporul cel ucigaș al iudeilor îl va cinsti și se va bucura de împărăția lui. Pentru aceea, ca unul ce va cinsti mai mult locul și templul evreiesc, va arăta lor că are purtare de grijă pentru dânșii.

Când va împărăți balaurul pe pământ, cu mare sânguință popoarele i se vor face ajutoare. Edom și Moab, încă și fiii lui Amon i se vor închina cu bucurie, ca unui adevărat împărat, și ei se vor face cei dintâi apărători ai lui. Se va întări îndată împărăția aceasta și va bate cu mânie trei împărați mari. Apoi, se va înălța inima lui și va vărsa balaurul amărăciunea sa, punând înaintea celor din Sion veninul morții. Tulburând lumea, va clinti marginile, va necăji toate, va pângări suflete. Căci nu se va mai arăta ca un cucernic, ci cu totul întru toate aspru, fără de omenie, iute, mânios, cumplit, nestatornic, înfricoșat, slut, urâcios, greșos, sălbatic, pierzător, obraznic și sânguindu-se – întru a sa nebunie – a arunca în groapa păgânătății tot neamul omenesc.

Cu minciuni [înșelări] va înmulți semne în mulțime. Și stând înaintea multe alte popoare și laudându-l pe el pentru năluciri, va striga cu glas mare, încât se va clinti și locul întru care popoarele vor sta înaintea lui, și le va grăi cu îndrăznire: „Cunoașteți toate popoarele puterea și stăpânirea mea. Iată, înaintea voastră a tuturor poruncesc acestui munte ce este de cealaltă parte, ca acum să se mute de aici, de această parte de mare, prin cuvântul meu”. Și va zice spurcatul: „Ție îți poruncesc: Mută-te dincoace de mare!” Și va alerga muntele în ochii privitorilor, însă nicidecum clătindu-se din temelii sale, căci cele ce Dumnezeu Cel Preaînalt dintru începutul zidirii le-a întărit și le-a înălțat, asupra acestora preaspurcatul stăpânire nu are, ci va amăgi lumea cu năluciri vrăjitoarești. Și, iarăși, altui munte ce va sta în adâncul mării celei mari, fiind ostrov foarte mare, îi va porunci să se ducă și pe uscat să stea în țărături veselitoare spre veselia privitorilor, ostrovul nicidecum din mare mișcându-se. Iar balaurul își va întinde mâinile sale și va aduna mulțime de târătoare și de păsări. Așijderea va păși pe deasupra adâncului și ca pe uscat va umbla peste el și le va năluci pe toate. Și mulți vor crede și îl vor slăvi pe el ca pe un dumnezeu tare. Iar ochii inimii celor ce vor avea pe Dumnezeu întru ei, se vor lumina și cu de-amănuntul vor privi prin credință curată și vor cunoaște înșelăciunea lui. După aceasta se va sui pe apa mării și așa va umbla pe apă ca pe uscat. Și așa, va năluci și va înșela lumea și mulți vor crede lui și îl vor slăvi pe el ca pe un dumnezeu tare. Iar câți vor avea frica lui Dumnezeu întru dânșii și ochii inimii luminați, vor cunoaște cu adevărat că nici muntele nu s-a mișcat din locul său, nici ostrovul nu s-a mutat din mare pe pământ. Și toate acestea întru numele său le va săvârși Antihrist.

Că nu va primi să numească pe curatul nume al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, căci este luptător de Dumnezeu și fiu al pierzării.

Acestea așa făcându-se și popoarele închinându-se lui și ca pe un dumnezeu laudându-l, din zi în zi. Se va mânia Cel Preaînalt din Ceruri. Își va întoarce fața Sa dinspre el și se vor face ciume cumplite, foamete necurmată, cutremure neîncetate, lipsuri și strâmtorare pretutindeni, necaz mare, morți neconținute, temere înfricoșată și tremur nepovestit. Atunci cerurile nu vor ploua, pământul nu va mai rodi, izvoarele vor lipsi, râurile vor seca, iarba nu va mai odrăsli, verdeța nu va mai răsări, copacii din rădăcină se vor usca și nu vor mai rodi, peștii mării și chiții dintr-însa vor muri. Și, așa, marea va trimite putoare pierzătoare și sunet înfricoșat, încât vor slăbi și vor muri oamenii de frică.

Atunci va plânge cumplit tot sufletul și va suspina; atunci toți vor vedea necaz nemângâiat cuprinzându-i pe dânșii noaptea și ziua, și nicăieri nu vor afla să se sature de bucate, căci cârmuitori aspri de popoare se vor pune în tot locul. Și dacă cineva va aduce cu sine pecetea tiranului pe frunte sau pe mâna dreaptă, va cumpăra puține bucate din cele ce se vor afla. Atunci vor muri pruncii la sânul maicii lor, va muri și maica deasupra pruncului ei și vor muri tatăl împreună cu femeia și cu fiii în ulițe și nu va fi cine să-i îngroape și să-i strângă în morminte. Din mortăciunile cele multe ce vor fi aruncate în ulițe, se va face reă putoare pretutindeni, care va necăji pe toți cei vii. Dimineața toți vor zice cu durere și cu suspinuri: „Când se va face seară, să dobândim odihnă?” Venind seara, iarăși cu lacrimi prea amare vor grăi întru dânșii: „Oare când se va lumina, ca să scăpăm de necazul ce ne stă asupra?” Și nu va fi unde să fugă sau să se

ascundă, că se vor tulbura toate, marea și uscatul. Pentru aceasta ne-a zis nouă Domnul: „**Privegheați deci, că nu știți în care zi vine Domnul vostru**” (Matei 24, 42).

În mare și pe pământ vor fi reă putoare, foamete, cutremure; în mare – tulburare, pe pământ – tulburare; înfricoșări în mare, înfricoșări pe pământ. Aurul mult și argintul și hainele cele de mătase la nimic nu vor folosi cuiva întru necazul acela, ci toți îi vor ferici pe morții cei îngropați mai înainte de a veni necazul acela mare pe pământ. Că atunci va fi aruncat și aurul și argintul în ulițe și nu va fi nimeni cine să-l ia, fiindcă vor fi urâte toate. Ci toți se vor sârgui a fugi și a se ascunde și nicăieri nu va fi cu putință să se ascundă de necaz. Însă împreună cu foamea și cu necazul și cu frica se vor afla fiare și târâtoare mănătoare de trupuri, mușcându-i.

Dinlăuntru frică și dinafară cutremur. Și noaptea, și ziua pe ulițe vor fi mortăciuni, în ulițe putoare, în case, putoare; în ulițe, foame și sete – în case, foame și sete; în ulițe, glas de plângere – în case, glas de plângere; în ulițe, gâlcevi – în case, gâlcevi; în ulițe, amar – în case, amar. Unul pe altul cu plângere îl va întâmpina: tatăl pe fiu și fiul pe tată; mama pe fiică și fiica pe mamă; prieteni pe prieteni în ulițe îmbrățișându-se, vor leșina; și frați cu frați îmbrățișându-se, vor muri. Se va veșteji și frumusețea feței a tot trupul și se vor face fețele lor ca de mort. Va fi grețoasă și urâtă chiar și frumusețea femeilor. Se vor veșteji tot trupul și pofta oamenilor.

Și toți cei ce s-au plecat cumplitei fiare și au luat pecetea aceea, adică păgânescul chip al spurcăciunii, alergând către dânșul, vor zice lui cu durere: „Dă-ne nouă să mâncăm și să bem, că toți murim de foame, cumplit strâmtorându-ne, și gonește de la noi fiarele cele înveninate”. Și, neavând, țicălosul va răspunde cu

multă asprime, zicând: „De unde să vă dau eu vouă, o, oamenilor, să mâncați și să beți? Cerul nu voiește să dea pământului ploaie și pământul iarăși, nicidecum nu a dat semințe sau roade”.

Auzind acestea, popoarele vor plânge și se vor tângui, neavând mângâiere din pricina necazului, ci necaz peste necaz le va fi lor în chip nemângâiat, căci de bunăvoie au crezut tiranului. Că acela, ticălosul, nu va putea nici luiși să-și ajute; deci cum pe dânșii îi va milui? În acele zile va fi nevoie [caznă] mare din necazul cel mult al balaurului, și din frică, și din cutremur, și din vuietul mării, și din foame, și din sete, și din mușcăriile fiarelor. Și toți cei ce vor lua pecetea lui Antihrist și se vor închina lui ca Dumnezeului Celui Bun, nu vor avea nici o parte întru Împărăția lui Hristos, ci împreună cu balaurul se vor arde în gheenă.

Fericit va fi acela ce se va arăta preasfânt și preacredincios și va avea inima lui fără de îndoială către Dumnezeu, că fără de frică va lepăda toate întrebările lui, defăimându-i și muncile, și nălucirile.

Iar mai înainte de a se face acestea, Domnul – ca un Milostiv – va trimite pe Ilie Tezviteanul și pe Enoh (Apocalipsa 11, 3-4), spre a se face cunoscută Dreapta Credință neamului omenesc și a se propovădui tuturor cu îndrăznire cunoștința de Dumnezeu, ca nu de frică să creadă tiranului. Acești Prooroci vor striga și vor zice: „Înșelător este, o, oamenilor! Nimeni să nu creadă lui nicidecum sau să îl asculte pe luptătorul de Dumnezeu. Nimeni din voi să nu se înfricoșeze; că se va surpa acesta degrabă. Iată, Domnul Cel Sfânt vine din Cer să judece pe toți cei ce s-au plecat semnelor lui”.

Însă puțini vor fi atunci cei ce vor voi să asculte și să creadă propovăduirii Proorocilor. Iar aceasta o va

face Mântuitorul, ca să își arate negrăita Sa iubire de oameni, că niciodată El nu voiește moartea păcătosului, ci voiește ca toți să se mântuiască. Că nici în vremea aceea nu va lăsa neamul omenesc fără de propovăduire, ca toți să fie fără de răspuns la Judecată.

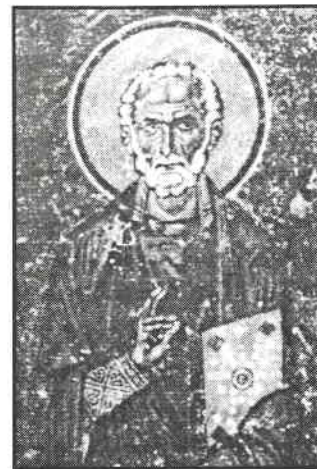
Deci, mulți din Sfinți, câți se vor afla atunci la venirea spurcatului, vor vărsa râuri de lacrimi cu suspinuri către Dumnezeul Cel Sfânt, ca să se izbăvească de balaurul, și cu mare sârguință vor fugi în pustietăți și în munți, și în peșteri cu frică se vor ascunde. Și vor presăra pământ și țărână pe capetele lor, rugându-se ziua și noaptea cu multă smerenie. Și li se va dăruia lor aceasta de la Dumnezeul Cel Sfânt și îi va povățui pe dânșii în locuri hotărâte și se vor mântui, fiind ascunși în găuri și în peșteri, nevăzând semnele și înfricoșările lui Antihrist. Că celor ce au cunoștință, cu lesnire le va fi cunoscut venirea acestuia, iar celor ce și au mintea pururea întru lucruri lumești și iubesc cele pământești, nu le va fi lesne arătată aceasta. Că cel ce de-a pururi este legat de lucruri lumești, măcar de ar și auzi, nu crede și urăște cele ce i se spun. Pentru aceasta, Sfinții primesc putere de a scăpa, că toată învăluirea și grija vieții acesteia au lepădat-o.

Atunci va plânge tot pământul. Marea și aerul vor plânge, împreună și dobitoacele cele sălbatice cu păsările cerului. Vor plânge munții, și dealurile, și lemnele câmpului. Vor plânge încă și luminătorii cerului cu stelele, pentru neamul omenesc, că toți s-au abătut de la Dumnezeul Cel Sfânt, Ziditorul tuturor, și au crezut înșelătorului, primind chipul spurcatului și de Dumnezeu luptătorului, în locul făcătoarei de viață Cruci a Mântuitorului. Va plânge pământul și marea, că de năprasună cu totul va înceta glasul Psalmului și al rugăciunii din gura omului. Vor plânge toate bisericile

lui Hristos cu plângere mare, că nu se va mai sluji Sfințirea și Prinosul.

Iar după ce se vor împlini trei vremi și jumătate ale stăpânirii spurcatului și ale faptelor lui și după ce se vor împlini toate smintelile a tot pământul – după cum zice gura Domnului –, atunci va veni Mântuitorul nostru, ca un fulger strălucind din Cer, Cel Sfânt și Preacurat și Înfricoșat și Preaslăvit, Dumnezeuul nostru și Împăratul și Mirele Cel fără de moarte, pe nori cu slavă neasemănată, alergând înaintea slavei Lui rânduielele Îngerilor, ale Arhanghelilor, toți fiind văpăi de foc și râu plin de foc, cu înfricoșat vuiet. Heruvimii având ochii în jos și Serafimii zburând și fețele și picioarele ascunzându-și întru aripile lor cele de foc, strigând cu cutremur și zicând unul către altul: „Întreit Sfânt, întreit Sfânt, întreit Sfânt Domnul!” și glas de trâmbiță, grăind cu frică: „Sculați-vă, cei ce dormiți! Iată a venit Mirele!” Atunci se vor deschide mormintele și va auzi țărâna putrezită acea mare și înfricoșată Venire a Mântuitorului și, ca într-o clipeală de ochi, se vor scula toate semințiile și vor căuta la frumusețea cea sfântă a Mirelui. Și milioane de milioane, și mii de mii de Îngeri și de Arhangheli, și nenumărate oști se vor bucura cu bucurie mare. Atunci Sfinții și Dreptii, și toți care nu vor fi luat pecetea balaurului celui păgân, se vor bucura.

Și se va aduce tiranul legat de Îngeri împreună cu toți dracii înaintea Divanului și asemenea, cei ce au luat pecetea lui și toți păgânii și păcătoșii se vor aduce legați. Și Împăratul va da asupra lor hotărârea cea amarnică a osândirii celei veșnice în focul cel nestins. Și toți cei ce nu au luat pecetea lui Antihrist, și toți cei din peșteri se vor bucura împreună cu Mirele cu bucurie negrăită, în camera cea veșnică și cerească, împreună cu toți Sfinții, întru netrecuții veci ai vecilor. Amin.

VEDENIA SFÂNTULUI NIFON DESPRE ÎNFRICOȘĂTOAREA JUDECATĂ¹

Într-o seară, după ce și-a terminat obișnuita rugăciune de noapte, Cuviosul Nifon s-a întins să doarmă pe patul său de pietre. Era miezul nopții și el încă veghea, privind cerul înstelat și luna. Singur își socotea păcatele sale și se tânguia cu mintea, gândindu-se la înfricoșatul ceas al Judecății. Deodată, vede că se trage tăria cerului ca o perdea și Se arată Domnul nostru Iisus Hristos într-o slavă negrăită. În jurul Lui, în văzduh, stăteau toate oștile cerești: Îngeri, Heruvimi și Serafimi

¹ Sfântul Nifon, episcopul Constanțianeii Ciprului, a viețuit în veacul al IV-lea și este prăznuit de Biserica Ortodoxă în ziua de 23 decembrie. Vedenia Sfântului Nifon despre Înfricoșătoarea Judecată este reprodusă după *Viața și învățăturile Sfântului Ierarh Nifon* (traducere din limba greacă de Părintele Petroniu Tănase, ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993, pp. 61-79). *Viața și învățăturile Sfântului Ierarh Nifon* a fost scrisă de către unul dintre ucenicii Sfântului, martor contemporan al virtuților și minunilor săvârșite de acest mare Ierarh al Bisericii lui Hristos.

erau în minunate și înfricoșate cete, rânduite fiecare după felul, frumusețea și strălucirea lor. Domnul a grăit către cârmuitorul uneia dintre cete, iar acela s-a apropiat luminos, cu frică și cutremur.

„Mihaile, mai-marele Așezământului, pregătește cu ceata ta tronul de foc al slavei Mele și mergi în valea lui Iosafat. Acolo să-l așezi ca întâi semn al Venirii Mele, pentru că s-a împlinit ceasul când fiecare va lua plata după faptele sale. Grăbește-te, că a sosit ceasul! Voi judeca pe cei ce s-au închinat la idoli și s-au lepădat de Mine, Făcătorul lor. Pe cei care s-au închinat pietrelor și lemnelor, pe care le-am dat spre trebuința lor. Pe toți îi voi sfărâma ca pe „vasele olarului”. Tot așa și pe vrăjmașii Mei, pe ereticii care au îndrăznit să coboare Duhul Mângâietor în rândul făpturilor². Vai de ei, ce foc îi așteaptă!

Acum Mă voi arăta și iudeilor, care M-au răstignit și n-au crezut în Dumnezeirea Mea. Mi s-a dat toată stăpânirea și puterea și sunt Judecător drept. Atunci când eram pe Cruce, ziceau: «Huu! Cel Care dărâmi templul și în trei zile îl zidești. Mântuiește-Te pe Tine Însuși...» Acum a Mea este răzburarea, le voi răsplăti! Voi judeca, voi cerceta, voi pedepsi aspru neamul jidovesc, cel stricat și viclean, pentru că nu s-a pocăit. Le-am dat vreme de pocăință, dar au nesocotit-o; vor lua acum răzburare.

Le voi răsplăti și sodomiților, care au spurcat pământul și văzduhul cu nelegiuirea lor. I-am ars atunci și iarăși îi voi arde, pentru că au urât plăcerea Duhului Sfânt și au iubit plăcerea diavolului. Voi pedepsi pe toți desfrânații, nerușinații și întunecații care se aseamănă cu armăsarii. Nu s-au îndestulat cu căsnicia

² E vorba de pnevmatomahi, care neagă Dumnezeirea Duhului Sfânt.

lor legiuită, ci s-au bălăcit în fărădelege și Satana i-a aruncat legați în prăpastia de foc. Nu au auzit că «înfricoșat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului Celui Viu»? Nu s-au temut că voi vărsa peste ei mânia Mea; i-am chemat la pocăință, dar nu s-au pocăit.

Voi judeca pe toți tâlharii care au făcut noian de rele, precum și pe ucigași și pe toți care au făcut multime de păcate. Eu le-am dat timp să se pocăiască, dar ei n-au luat în seamă. Unde sunt faptele lor cele bune? Le-am dat pildă și icoană pe fiul cel desfrânat și pe mulți alții, să nu se deznădăduiască de păcatele lor. Ei însă au disprețuit poruncile Mele și s-au lepădat de Mine. S-au îndepărtat de Mine și au iubit stricăciunea; pe Mine M-au nesocotit și s-au făcut robi ai păcatului. Să meargă, deci, în focul pe care ei singuri l-au aprins.

Dar, și pe cei care au murit ținând minte răul îi voi trimite într-o înfricoșată muncă. Pentru că n-au dorit pacea Mea, ci au fost mânioși, răutăcioși și răzburători. Pe lacomi, pe cei ce au luat dobândă și pe toți iubitorii de argint, care este închinare la idoli, îi voi nimici și distruge cu toată mânia Mea, pentru că și-au pus nădejdea în bani și pe Mine M-au nesocotit, ca și cum nu M-aș îngriji de ei. Pe acei mincinoși creștini care au învățat că nu este învierea morților și că este există reîncarnarea sufletelor³ acum, aici, pe pământ, îi voi topi pe toți în gheenă ca ceara; atunci se vor încredința de învierea morților. Magii, vrăjitorii și toți cei care se îndeletnicesc cu magia vor fi zdrobiți.

Vai și de cei care au petrecut cu chitare și cu instrumente; au cântat și s-au îmbătat, au jucat, au vorbit necurății și s-au dedat la rele! I-am chemat și nu M-au ascultat, ci M-au luat în răs. Acum viermele le va roade

³ Metempsihoză.

inima. Le-am dat tuturor milă și vreme de pocăință, însă nici unul nu a luat aminte. Voi închide în întuneric și pe cei ce au nesocotit Sfintele Scripturi, pe care le-a scris Duhul Meu prin mijlocirea Sfinților. Voi judeca și pe cei ce se îndeletnicesc cu superstițiile și se încred în cuțite, furci, găleți și altele asemenea. Atunci vor înțelege că trebuiau să nădăjduiască în Dumnezeu și nu în zidirile Lui. Se vor tulbura și împotrivi atunci, dar nu vor avea nici o putere, deoarece «**A Mea este răzbunarea, Eu le voi răsplăti**».

Voi pedepsi pe împărații și pe cârmuitorii care M-au amărât neconținut cu nedreptățile lor. Au judecat nedrept și cu mândrie, disprețuindu-i pe oameni. Și aceștia vor plăti. Dreapta Mea putere este nemitarnică. Îi voi pedepsi după fărădelegile lor. Atunci vor înțelege că sunt mai înfricoșat decât toți împărații pământului. Vai de ei, ce iad îi așteaptă, pentru că au fost cruzi și au vărsat sânge nevinovat, sângele copiilor și al soțiilor lor.

Cu ce urgie voi pedepsi pe acei slujitori care n-au fost păstori adevărați ai Bisericii, care Mi-au părăginit via și Mi-au risipit oile! Că au păstorit aur și argint, și nu suflete, și au căutat preoția pentru interes. Ce pedeapsă vor lua! Ce tânguire! Voi vărsa peste ei toată mânia Mea și urgia, și-i voi zdrobi. S-au străduit să câștige oi și boi care pier, iar de turma mea cea cuvântătoare nu s-au îngrijit. Voi pedepsi cu toiag fărădelegile lor și cu bici nedreptățile lor. Dar și pe preoții care glumesc, râd și se ceartă în biserică, îi voi arunca în foc și în tartar!

Am venit și vin! Cine poate să-Mi stea împotriva? Dar, vai și amar de cel păcătos, care va cădea în mâna Mea! Pentru că fiecare se va înfățișa înaintea Mea «gol și descoperit». Cum va îndrăzni atunci să se arate

nerușinarea păcătoșilor? Cum vor privi fața Mea? Unde-și vor ascunde rușinea? Se vor umple de rușine înaintea Mea și a preacuratelor Puteri Cerești.

Voi judeca și pe monahii care și-au trecut cu vederea canonul și au nesocotit făgăduințele pe care le-au făcut înaintea lui Dumnezeu, a Îngerilor și a oamenilor. Una au făgăduit și alta au făcut. Din înălțimea norilor îi voi arunca în prăpastia iadului. Nu s-au îndestulat cu pieirea lor, ci au pricinuit și altora sminteală ucigătoare. Mai bine le-ar fi fost să nu se fi lepădat de lume, decât să se lepede și rău să trăiască, întru desfrânare. «**A Mea este răzbunarea, Eu le voi răsplăti tuturor celor ce nu au voit să se pocăiască. Îi voi judeca pe toți ca un Judecător drept...**»”.

Cuvintele acestea pe care Domnul le-a rostit cu glas de tunc către Arhanghelul Mihail, au umplut de spaimă nenumăratele Puteri Îngerești.

Apoi, a poruncit să-I aducă cele șapte veacuri de la facerea lumii. Mihail a primit poruncă să îndeplinească și acest lucru. De aceea, a mers degrabă la casa testamentului și le-a adus. Erau ca niște cărți mari, pe care le-a pus în fața Judecătorului. Apoi a stat de o parte, privind cu cutremur cum răsfoiește Domnul istoria veacurilor. Și a luat primul veac, l-a deschis și a zis: „Aici scrie întâi de toate: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, un Dumnezeu în trei Fețe. Din Tatăl S-a născut Fiul și Făcătorul veacurilor, deoarece cu cuvântul Tatălui, prin Fiul s-au făcut veacurile, s-au zidit netrupeștile Puteri, s-au întărit cerurile, pământul, adâncurile, marea, râurile și toate cele ce sunt într-însele”.

Apoi, după ce a citit puțin mai jos, a zis: „Chip al Nevăzutului Dumnezeu este primul om, Adam, cu femeia lui, Eva. Atotputernicul Dumnezeu și Făcătorul

tuturor celor văzute și al celor nevăzute a dat lui Adam poruncă. Aceasta era legea care trebuia ținută cu toată puterea și scumpătatea, spre cinstirea Făcătorului său și ca să nu uite că Dumnezeu se află deasupra lui".

După puțină vreme, a citit mai departe: „Nelegiuirea în care a căzut chipul lui Dumnezeu prin înșelăciune sau, mai bine zis, din neluare aminte și nepurtare de grijă. A căzut omul și a fost izgonit din rai cu dreaptă judecată și hotărâre a lui Dumnezeu. Nu putea să stea întru aceste bunătăți începătorul nelegiurii!”

Mai jos a citit: „Cain s-a aruncat asupra lui Abel și l-a omorât, după voia diavolului. Se cade să ardă în focul gheenei, pentru că nu s-a pocăit. Iar Abel va trăi în veșnicie”.

În același chip a răsfoit și cele șapte cărți ale veacurilor. În sfârșit, a luat a șaptea carte și a citit: „Începutul veacului al VII-lea înseamnă sfârșitul veacurilor. Începe să se împrăstie întru toate răul, desfrânarea, nemilostivirea. Oamenii veacului al VII-lea sunt răi, invidioși, mincinoși, cu dragoste fățarnică, iubitori de stăpânire și de argint, robiți de păcatele sodomicești și de celelalte păcate”.

A trecut puțin mai departe, a citit ceva și îndată și-a ridicat în sus privirea mahnită; a sprijinit o mână pe genunchi și cu cealaltă și-a acoperit fața și ochii și a stat așa, cugetând în Sine multă vreme, apoi a șoptit: „Într-adevăr, acest veac a întrecut cu nedreptatea și cu răutatea pe toate celelalte”.

Apoi a citit mai jos: „Grecii, cu idolii lor, au fost spânzurați cu lemnul, cu sulița și cu cuiele care au pironit trupul Meu de viață purtător”.

A tăcut câteva clipe și iarăși s-a aplecat asupra cărții: „Douăsprezece căpetenii ale Marelui Împărat, albe ca

lumina, au tulburat marea, au închis gurile fiarelor, au înecat balaurii cei gânditori, au luminat pe orbi, au săturat pe cei flămânzi și au sărăcit pe cei bogați. Au pescuit multe suflete din moarte, dându-le din nou viață. Mare este plata lor...”

Și apoi, după puțin, a adăugat: „Eu, Iubitorul de oameni, am ales mărturisitori care s-au arătat biruitori cu ajutorul Meu. Prietenia lor a ajuns până la Cer și iubirea lor până la tronul Meu! Dorul lor până la inima Mea, și jertfa lor Mă arde cu putere. Slava și puterea Mea este cu ei!”

După ce a întors multe foi, a șoptit cu un zâmbet de mulțumire: „Omul care a ținut cu cinste cărma celor șapte coline (Constantinopolul) și a devenit împăratul lor, a fost slujitorul dragostei Mele. I se cuvine Împărăția Cerurilor, pentru că a fost râvnitor și următor al Domnului Său”.

Apoi, trecând peste multe foi, a zis: „O, Preafrumoasă și Preacinstită Mireasă! Câți vrăjmași s-au străduit să te pângărească. Dar tu nu M-ai înșelat pe Mine, Mirele tău! Nenumărate erezii te-au amenințat, dar piatra pe care ai fost zidită nu s-a mișcat, pentru că «portile iadului nu au biruit-o»”.

Mai jos erau scrise toate păcatele oamenilor, pe care moartea le-a găsit neșterse prin pocăință. Și erau așa de multe, ca nisipul mării... Domnul Dumnezeu le-a citit nemulțumit și a dat din cap, suspinând. Nenumărata mulțime a Îngerilor stătea tremurând de frica dreptei mâinii a Judecătorului. Când Domnul a ajuns la jumătatea acestui veac, a zis: „Sfârșitul lui este plin de putoarea păcatului, de lucrurile omenești, care sunt toate minciunoase și întinate: zavistie, ură, minciună, hulă, dușmănie, chefuri, beții, desfrânări, ucideri, avorturi, lăcomie, iubire

de argint, ținare de minte a răului. Dar ajunge! Îl voi curma la jumătate! Să înceteze stăpânirea păcatului!”

Și zicând aceste cuvinte pline de mânie, Domnul a dat Arhanghelului Mihail semnul pentru Judecată. De îndată, acela cu ceata lui au luat preastrălucitul și negrăitul tron și au plecat.

Era așa de numeroasă ceata aceea, încât pământul nu o încăpea. Și fugind, strigau cu glas de tunet: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot! Plin este cerul și pământul de slava Lui!*” Și de acest înfricoșat strigăt se cutremurau cerul și pământul. „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, mare și înfricoșat, minunat și proslăvit este Domnul în vecii vecilor*”.

Apoi a pornit Gavriil cu ceata lui, cântând; a urmat al treilea mare Arhistrateg, Rafail, cu ceata lui, înălțând cântarea: „*Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin*”.

În sfârșit, s-a pornit și ceata a patra. Cărmuitorul ei era alb și luminos ca zăpada, cu privirea dulce. Și, fugind, cânta cu putere: „*Dumnezeu, Domnul dumnezeilor a vorbit și a chemat pământul de la răsăritul soarelui până la apus. Din Sion măreția frumuseții Lui. Dumnezeu arătat vine, Dumnezeu nostru și nu va tăcea. Foc înaintea Lui va merge, și în jurul Lui vijor mare!*” Și cânta apoi tot psalmul. Iar căpeteniile îi răspundeau: „*Vine Dumnezeu să judece pământul. Că Tu stăpânești peste toate neamurile*”. Cărmuitorul acelei oști se numea Uriil.

După puțin, au adus înaintea Domnului Preacinstita Sa Cruce, care strălucea ca un fulger înfricoșat și revărsa o negrăită mireasmă. În urmă veneau cu multă cinste cetele Stăpâniilor și ale Puterilor. Priveliștea era de o măreție uimitoare. Nenumăratele Puteri cântau cu o nemaiauzită armonie. Unii ziceau cu multă teamă:

„*Înălța-Te-voi Dumnezeul meu și Împăratul meu și voi binecuvânta numele Tău în veci!*” Alții ziceau: „*Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru și vă închinați așternutului picioarelor Lui, că Sfânt este. Aliluia, Aliluia, Aliluia!*”

Apoi a dat dumnezeiască poruncă să vină iarăși puternicul cărmuitor de oști, Mihail, să stea lângă tronul Domnului. În acea clipă s-a arătat un Înger care ținea o trâmbiță. A luat-o Judecătorul în mâna Sa, a trâmbițat de trei ori și a zis trei cuvinte; apoi a dat-o lui Mihail: „Mergi la Golgota, unde Mi-am întins preacuratele mâini și trâmbițează și acolo de trei ori!”

Îndată ce a plecat Mihail, Domnul a chemat ceata Începătoriilor și a zis cărmuitorului acesteia: „Îți poruncesc să iei dumnezeiasca ta ceată și să vă împraștiți în toată lumea, ca să aduceți pe nori pe Sfinți, de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi. Să-i aduceți pe toți, ca să Mă întâmpine când va suna trâmbița”.

După toate acestea, Dreptul Judecător a privit spre pământ și a văzut negură și întuneric, jale și vai și multă tânguire, din înfricoșata tiranie a Satanei. Turbează și urlă balaurul. A dărâmat totul și le zdrobește ca pe iarbă, pentru că vede pe Îngerii lui Dumnezeu că îi pregătesc focul cel veșnic.

Dacă a văzut toate acestea, Judecătorul a chemat un Înger de foc cu înfățișare aspră și înfricoșată, fără de milă; era cărmuitorul cetelor Îngerilor, care veghează asupra focului iadului și i-a zis: „*Ia cu tine toiagul Meu, care leagă și zdrobește. Ia și nenumărata mulțime de Îngeri din ceata ta și pe cei mai înfricoșați care săvârșesc pedepsele celor din iad. Să mergeți la marea cea gânditoare, ca să găsiți urmele stăpânitorului întuneri-*

cului. Apucă-l cu putere și-l ține bine, lovindu-l fără milă cu toiagul, până când va preda ceata duhurilor celor rele. Leagă-i apoi tare pe toți cu puterea toiagului Meu, după porunca Mea și apoi aruncă-i în chinurile iadului cele mai groaznice și fără de milă”.

Când toate au fost gata, s-a făcut semn Arhanghelului care ținea trâmbița, să trâmbițeze puternic. Îndată s-a făcut o tăcere de moarte, ca și cum s-ar fi liniștit toate.

La prima trâmbițare s-au alcătuit toate trupurile morților. La a doua, Duhul Domnului a pus sufletele în trupurile moarte. Spaimă și cutremur a cuprins toate; cele cerești și cele pământeste tremurau. Atunci a sunat a treia oară și cea mai înfricoșată trâmbiță, care a zguduit toată lumea, când morții au înviat din morminte „într-o clipă”. Înfricoșată privesc! Erau mai mulți decât nisipul mării. În același timp se coborau din ceruri ca o ploaie deasă spre Tronul Judecării Cetele Îngerești, zicând cu glas de tunet: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este tot pământul de frică și de cutremur!”

Tot pământul și mulțimea nenumărată a Cetelor Îngerești stăteau așteptând. Tremurau plini de spaimă în fața înfricoșatei stăpâniri dumnezeiești, care se coboară pe pământ. Și pe când toți priveau în sus, au început cutremure, tunete și fulgere în Valea Judecării și în văzduh și toți au fost cuprinși de groază. Atunci țâria cerului s-a strâns ca o carte și a apărut cinstita Cruce, strălucind și scânteind ca soarele. Îngeri o țineau înaintea Domnului nostru Iisus Hristos și Judecătorul lumii, Care venea. Apoi se auzea un imn, o cântare străină: „Bindecuvântat este Cel Ce vine întru numele Domnului, Dumnezeu este Domnul, Judecător, Stăpânitor și Domn al păcii”.

Îndată ce s-a săvârșit această puternică slavoslovie, a apărut Judecătorul pe nori, șezând pe tron de foc. Cu preacurata Lui strălucire învăpăia cerul și pământul.

Atunci, din mulțimea morților care înviaseră, unii au început să strălucească asemenea soarelui și îndată au fost răpiți de nori în văzduh, spre întâmpinarea Domnului lor. Cei mai mulți însă au rămas jos. Nimeni nu i-a luat la cer. Se tânguiau cu amar că nu s-au învrednicit și ei să fie răpiți de nori și mâhnirea și durerea umpleau de amărăciune sufletele lor. Au căzut toți în genunchi în fața Judecătorului și apoi s-au ridicat. Înfricoșatul Judecător Se așezase deja pe tronul Judecării și în jurul Lui se adunaseră toate Puterile Cerești cu frică și cutremur. Cei ce fuseseră răpiți pe nori pentru întâmpinarea Lui, stăteau de-a dreapta; ceilalți se aflau de-a stânga Judecătorului. Cei mai mulți dintre aceștia erau iudei, cârmuitori, Arhieriei, preoți, împărați, mulțime de monahi și mireni. Stăteau rușinați și se jeleau de pierzarea lor. Fețele lor erau ticăloșite și suspinau cu adâncă mâhnire. O tânguire de moarte s-a lăsat peste toți și nici o mângâiere nu le venea de nicăieri.

Dar cei ce stăteau de-a dreapta Judecătorului, erau veseli; luminoși ca soarele, cinstiți și slăviți, albi ca lumina, parcă aprinși de o dumnezeiască lumină. Ca să îndrăznesc s-o zic, semănau cu Domnul și Dumnezeul lor.

Deodată, Înfricoșatul Judecător Și-a aruncat privirea într-o parte și în alta. S-a uitat de-a dreapta, bucuroși și a zâmbit. Când însă S-a întors spre stânga, S-a tulburat; S-a mâniat tare și Și-a întors îndată fața. Atunci, cu glas puternic și dumnezeiesc a zis celor din dreapta: „Veniți, bindecuvântații Părintelui Meu, de moșteniți Împărăția care a fost gătită vouă de la întemeierea lumii. Căci am flămânzit și Mi-ați dat să

mănânc, am însetat și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol și M-ați îmbrăcat, bolnav și M-ați cercetat, în temniță și ați venit la Mine”.

Atunci, aceia s-au mirat și au întrebat: „Doamne, când Te-am văzut flămând și Ți-am dat să mănânci, sau însetat și Te-am adăpat? Și când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat, și când Te-am văzut bolnav și în temniță?”

„Amin zic vouă, întrucât ați făcut unuia din acești frați ai Mei mai mici, Mie Mi-ați făcut”.

Apoi S-a întors și către cei „de-a stânga” și le-a zis cu asprime: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și slugilor lui. Căci am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc, am însetat și nu Mi-ați dat să beau, străin am fost și nu M-ați primit, gol și nu M-ați îmbrăcat, bolnav și în temniță și nu M-ați cercetat”.

Aceia i-au răspuns nedumeriți Mântuitorului: „Doamne, când Te-am văzut bolnav și în temniță și nu Ți-am slujit Ție?”

Le-a răspuns Domnul: „«Amin zic vouă, întrucât nu ați făcut aceasta unuia dintre acești mai mici, nici Mie nu Mi-ați făcut». Pieriți din ochii Mei, blestemați ai pământului! În tartar, în scrașnirea dinților, acolo va fi plângere și tânguire fără de sfârșit!”

Cum a rostit Judecătorul această hotărâre, dinspre răsărit s-a pornit un uriaș râu de foc, care curgea vijelios spre apus. Era lat ca o mare întinsă. Văzându-l, păcătoșii din stânga s-au îngrozit și au început să tremure de spaimă, întru deznădejdea lor. Atunci, nemitarnicul Judecător a poruncit ca toți, drepti și păcătoși, să treacă prin râul cel arzător, pentru ca să fie încercați prin foc.

Au început cei din dreapta, care au trecut toți și au ieșit ca aurul curat. Lucrurile lor nu s-au ars, ci s-au arătat, prin încercare, mai luminoase și mai limpezi, iar ei s-au umplut de bucurie.

Apoi au început să treacă și cei din stânga prin foc, ca să fie încercate și lucrurile lor. Dar, fiindcă erau păcătoși, flăcările au început să-i ardă, ținându-i în mijlocul râului. Și lucrurile lor au ars ca pleava, iar trupurile au rămas întregi, ca să ardă ani și veacuri nesfârșite, împreună cu diavoli. Nici unul nu a izbutit să iasă din acel râu de foc. Pe toți i-a ținut focul, pentru că erau vrednici de osândă și pedeapsă.

După ce păcătoșii au fost predați iadului, Înfricoșatul Judecător S-a ridicat de pe tron și a pornit către dumnezeiescul palat, dimpreună cu toți Sfinții Săi. Îl înconjurau cu multă frică și cutremur Puterile Cerești, cântând: „*Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați, porțile cele veșnice, și va intra Împăratul slavei, Domnul și Dumnezeul dumnezeilor, împreună cu toți Sfinții Lui, care se vor bucura de veșnica moștenire*”.

Altă ceată răspundea și zicea: „*Binecuvântat este Cel Ce vine întru numele Domnului, cu cei pe care i-a învrednicit Harul Său să se numească fii ai lui Dumnezeu. Dumnezeu este Domnul, împreună cu fiii Noului Sion, și S-a arătat nouă*”.

Iar Arhanghelii, care mergeau după Domnul, Îl slavosloveau, cântând pe rând o cântare cerească: „*Veniți să ne bucurăm de Domnul și să strigăm lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, să întâmpinăm fața Lui cu mărturisire și în psalmi să-I cântăm Lui*”.

Iar altă ceată răspundea armonios: „*Dumnezeu mare este Domnul și Împărat mare peste tot pământul.*”

Că în mâna Lui sunt marginile pământului și înălțimile munților ale Lui sunt”.

Acestea și multe alte cântări armonioase cântau Îngerii, încât toți care le auzeau, se bucurau de o negrăită bucurie. Astfel cântând, au intrat Sfinții cu Domnul Iisus Hristos la ospățul cel ceresc din dumnezeiescul palat și inimile lor săltau de bucurie. Și îndată porțile palatului s-au închis.

Atunci, Împăratul Ceresc a chemat pe mai-marii Îngerilor. Cei dintâi au venit Mihail, Gavriil, Rafail, Uril și conducătorii cetelor. Au urmat apoi cei doisprezece luminători ai lumii, Apostolii. Lor le-a dat Domnul slavă strălucită și douăsprezece tronuri ca de foc, ca să stea cu multă cinste lângă Învățătorul lor, Hristos. Chipul lor scânteia de o negrăită lumină veșnică și hainele lor străluceau și erau luminoase ca și chihlimbarul, și căpeteniile Îngerilor îi cinsteau. Apoi li s-au dat și douăsprezece coroane minunate, împodobite cu pietre de mult preț, care străluceau cu o lumină orbitoare, și Îngeri slăviți le țineau deasupra capetelor lor.

Au venit apoi înaintea Domnului cei șaptezeci de Apostoli. De asemenea și aceștia au primit cinste și slavă, dar cununile celor doisprezece erau mai minunate.

Acum a venit și rândul Mucenicilor. Aceștia au primit cinstea și slava marilor oști îngerești, care s-au prăvălit din Cer împreună cu Lucifer. Adică, Mucenicii au devenit Îngeri și conducători ai cetelor îngerești. Îndată li s-a adus o mulțime de coroane care au fost puse pe sfintele lor capete. Cum strălucește soarele, așa străluceau și coroanele. Astfel, Sfinții Mucenici, îndumnezeiți, se bucurau cu nespusă bucurie.

Apoi a intrat ceata sfântă a Ierarhilor, Preoților, Diaconilor și a celorlalți clerici. Au fost încununăți și ei

cu cununi veșnice, potrivit cu râvna, răbdarea și lucrarea lor. Cunună de cunună se deosebea în slava ei, precum se deosebește stea de stea. Și mulți preoți și diaconi erau mai slăviți și mai luminoși decât mulți arhieriei. Lor li s-a dat și câte o biserică, pentru ca să aducă pe jertfelnicul cel înțelegător Sfânta Jertfă și slujbe bineplăcute lui Dumnezeu.

A intrat apoi cuvioasa ceată a Monahilor. Chipul lor revărsa o tainică mireasmă și scânteia ca soarele. Domnul i-a împodobit cu șase aripi și prin puterea Sfântului Duh au devenit asemenea cu înfricoșatii Heruvimi și Serafimi și au început să cânte cu glas de tunet: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui!” Slava lor era mare, negrăită, și cununile lor felurit împodobite și luminoase. Potrivit cu luptele și cu sudorile lor, au primit și cinstea.

A urmat apoi ceata Proorocilor. Lor le-a dăruit Împăratul Cântarea Cântărilor, Psaltirea lui David, timpane și hore, lumină nematerialnică, strălucitoare, negrăită bucurie și slavoslovie Duhului Sfânt. Atunci, Stăpânul dumnezeiescului ospăț le-a cerut să cânte ceva. Și au cântat o cântare așa de melodioasă, încât toți săltau de fericire. După ce Sfinții au primit aceste daruri din preacuratele mâini ale Mântuitorului, așteptau acum pe acelea pe care „ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit”.

A intrat apoi toată ceata oamenilor care s-au mântuit în lume: săraci și domni, împărați și supuși, robi și liberi. Au stat toți înaintea Domnului, care a osebit dintre ei pe cei milostivi și curați și le-a dat desfătarea raiului din Eden, palate cerești și luminoase, cununi de mult preț, sfințenie și bucurie, sceptruri și tronuri și Îngeri ca să-i slujească.

Apoi au venit toți cei ce din dragoste pentru Hristos s-au făcut săraci, „săraci cu duhul”. Acum au fost slăviți foarte mult. Din însăși mâna lui Hristos au primit cunună strălucită și moștenirea Împărăției Cerurilor. Apoi, „cei ce plâng păcatele lor” și-au primit marea mângâiere a Sfintei Treimi. Pe urmă, „cei blânzi” și fără de răutate, care au moștenit cerescul pământ, unde se află dulceața și mireasma Duhului Sfânt. Și ei au fost cuprinși de o negrăită bucurie și plăcere, văzând că s-au învrednicit să moștenească pământul cel fericit; cununile lor ca de trandafiri scânteiau. Au urmat „cei flămânzi și însetați de dreptate”. Lor le-a dat plata dreptății, ca să se sature – și cu buna lor așezare s-au bucurat, văzând că Împăratul Hristos este înălțat și slăvit de Îngeri. Apoi au intrat „cei prigoniți pentru dreptate”. Lor le-a dăruit sfânta slavoslovie și preamînată viață. S-au așezat pentru ei tronuri minunate, pe care să stea în Împărăția Cerurilor. Coroanele lor erau de aur sfânt și nematerialnice și străluceau așa de tare, încât de slava lor să se bucure și cetele îngeresti. A intrat apoi ceata celor „prigoniți pentru Hristos”, Marele Dumnezeu și Mântuitorul sufletelor noastre. Pe ei i-a așezat pe tronuri de aur și au fost lăudați de Dumnezeu.

După aceștia a intrat marea mulțime de păgâni, care nu au cunoscut Legea lui Hristos, dar din fire au ținut-o, ascultând de glasul conștiinței lor. Mulți străluceau ca soarele, de nevinovăția și curăția lor și Domnul le-a dat Paradisul și cununile luminoase împletite cu trandafiri și crini. Dar, pentru că au fost lipsiți de Dumnezeiescul Botez, erau orbi, pentru că Sfântul Botez este lumina și ochiul sufletului. Și nu vedeau deloc slava lui Dumnezeu. De aceea, cine nu este

botezat, deși moștenește bucuria Raiului și simte ceva din mireasma și dulceața lui, nu vede nimic.

După aceștia, a văzut Cuviosul Nifon o ceată de Sfinți, care erau copiii creștinilor. Toți păreau să fie ca de treizeci de ani. Mirele i-a privit cu fața veselă și le-a zis: „Haina Botezului este, într-adevăr, fără pată, fapte însă deloc. Vouă, ce să vă fac?”

Atunci și ei au răspuns cu îndrăzneală: „Doamne, am fost lipsiți de bunătățile Tale cele pământești, cel puțin să nu ne lipsești de cele cerești!” A zâmbit Mirele și le-a dat bunătățile cele cerești. Au primit și cununa nevinovăției și a nerăutății și toate oștile cerești i-au admirat. Era minunat să-i auzi pe Sfinții Îngeri, care, bucurându-se nespuse de vederea tuturor Cetelor Sfinților, cântau dulci cântări.

După toate acestea, vede Sfântul Nifon că vine înaintea Mirelui o dumnezeiască Mireasă. În jurul ei se revărsau miresme dumnezeiești și mir dumnezeiesc. Pe preafrumosul ei cap purta o neasemuită și împărătească diademă, care scânteia. Îngerii o priveau uimiți și Sfinții copleșiți. Harul Sfântului Duh o îmbrăca în haină aurită și preainfrumusețată.

Când a ajuns lângă Mirele Hristos, marea Împărăteasă s-a închinat de trei ori, împreună cu sfințele fecioare. Atunci, „Cel Preafrumos” a văzut-o și s-a bucurat. Și-a plecat capul și a cinstit-o ca pe Preacurata Sa Maică. Aceasta s-a apropiat cu multă evlavie și cinste și a sărutat nemuritorii și neadormiții Săi ochi, precum și îndureratele Sale mâini. După dumnezeiasca sărutare, Domnul a dat fecioarelor haine strălucitoare și cununile prealuminoase și apoi au venit toate Puterile Cerești, cântând și fericind-o și slăvind-o pe Preacurata.

Atunci, Mirele S-a ridicat de pe Tronul Său, având de-a dreapta pe Maica Sa, iar la stânga pe cinstitul Prooroc și Înaintemergătorul Său, a ieșit din palat și a mers la dumnezeiescul ospăț, unde se aflau bunătățile „pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit”, pregătite pentru toți cei ce au iubit pe Dumnezeu. În urmă veneau toți Sfinții. Aceștia, cum au văzut bunătățile, s-au umplut de o nespasă bucurie și au început să umble, prăznuind la minunatul ospăț. Dar, pe acestea robul lui Dumnezeu Nifon nu a mai putut să le descrie. Deși l-am silit de multe ori, nu mi-a spus măcar cât de puțin. Și zicea suspinând: „Nu pot, fiule, să înfățișez cu limba sau să asemuiesc cu vreun lucru pământesc lucrurile acelea. Erau mai presus de orice cugetare și închipuire, dincolo de toate cele văzute și nevăzute”.

Deci, după ce Domnul a împărțit Sfinților toate bunătățile cele negrăite și nemaiauzite, a poruncit Heruvimilor să înconjoare veșnicul ospăț, așa cum zidul înconjoară o cetate. A poruncit apoi ca Serafimii să-i înconjoare pe Heruvimi, Tronurile pe Serafimi, Domniile pe Tronuri, Începătoriile pe Domnii, Stăpâniile pe Începătorii și, în sfârșit, Puterile Cerurilor pe Stăpânii. Precum un zid înconjoară un oraș, așa și cetele cerești se înconjoară una pe alta.

De-a dreapta ospățului veacurilor stătea cu mare cinste Arhanghelul Mihail cu ceata lui; la stânga, Gavriil cu ceata lui, Uriil stătea la apus și Rafail la răsărit. Toate acestea s-au făcut cu porunca Domnului nostru Iisus Hristos, a Marelui Dumnezeu și a Mântuitorului tuturor Sfinților. Aceste patru cete erau foarte mari și împreună cu cetele preacuratelor Puteri înconjurau ospățul lui Dumnezeu cu mare strălucire.

Când toate acestea s-au terminat, atunci Însuși Dumnezeu Omul Iisus S-a supus Celui ce-I supusese toate și I-a predat toată stăpânia și domnia și puterea pe care o luase de la El. Apoi El a intrat la dumnezeiescul ospăț, ca Moștenitor al Tatălui, Împărat și Arhiereu împreună-Moștenitor cu toți Sfinții.

La sfârșitul tuturor tainelor pe care le-a văzut Sfântul Nifon, a văzut și cea mai înfricoșată descoperire. Însuși Tatăl Fiului Unul-Născut, Născătorul, Lumina cea neapropiată și negrăită, a răsărit deodată, luminând deasupra preacuratelor Puteri, deasupra tuturor Cerurilor și a Cetelor Cerești. Lumina peste preacuratul ospăț cum luminează soarele lumea. Așa strălucea Tatăl milostivirilor. Și precum buretele absoarbe și ține vinul, așa și Sfinții fără de curmare se umpleau în vecii vecilor de nespusa Dumnezeire a Tatălui și Împăratului. De acum nu mai era pentru ei nici noapte, nici zi. Era numai Dumnezeu și Tatăl, Fiul și Duhul, lumină și hrană, viață și strălucire, bucurie, veselie și desfătare în Duhul Sfânt.

Apoi s-a făcut o adâncă tăcere. Ochii Sfântului Nifon au primit o lumină curată, neamestecată, ca să vadă. Primei cete care înconjura ospățul, i s-a rânduit să săvârșească o cântare neîntreruptă și nesfârșită. Ea a fost cuprinsă de o negrăită și nespasă bucurie. Îndată dumnezeiasca și înfricoșata ceată a început o negrăită slavoslovie. Inimile Sfinților săltau de bucurie și desfătare. De la prima ceată, marea cântare de slavoslovie a trecut la ceata a doua, a Serafimilor. A început atunci și aceea să cânte cu multă măiestrie o cântare tainică. Precum o înșeptită dulceață, așa răsuna slavoslovie și în urechile Sfinților, care se bucurau negrăit cu toate simțurile lor. Ochii vedeau Lumina cea neapropiată, mirosul lor mirosea mireasma Dumnezeirii, urechile lor

auzeau cântarea dumnezeiască a preacuratelor Puteri, gura lor gusta Trupul și Sângele Domnului Iisus Hristos, nou, întru Împărăția Cerurilor, mâinile lor pipăiau veșnicele bunătăți și picioarele lor săltau la ospăț. Astfel, toate simțurile lor se săturau de negrăită bucurie.

După puțin, a doua ceată a transmis acea cântare dumnezeiască cetei a treia, la a patra și până la cea din urmă, producând cu dulceața cântării plăcere și bucurie în inimile Sfinților. Și era uimitor că cetele nu cântau mereu aceeași cântare, ci era o felurime nemărginită de cântări și noutate în cântările pe care le cântau. Când cele șapte cercuri ale cetelor au întregit preacurata lor slavoslovie, a început ceata Arhanghelilor cântarea cea întreit sfântă: a cântat Mihail și a răspuns Gavriil; apoi a cântat Rafail și a răspuns Uriil. Se auzea o armonie ce nu poate fi cuprinsă cu mintea. Cei patru stâlpi de foc, Arhanghelii, erau mai presus; cântarea lor era înflăcărată și pătrunzătoare.

Mișcați de acea negrăită dulceață, au început atunci și toți Sfinții de la cerescul ospăț să cânte mărețiile lui Dumnezeu. Astfel, pretutindeni, înăuntru și înafară, răsună cântare îngerească. Acea cântare preasfântă înflăcăra sfintele inimi cu o fericită plăcere în vecii nesfârșiți.

După ce le-a văzut pe toate acestea, de trei ori fericitul Nifon, când se afla în mare răpire și vedere, a auzit glasul lui Dumnezeu, zicându-i: „Nifone, Nifone, frumoasă a fost prooroceasca ta vedenie. Scrie, dar, cu amănuntul toate cele ce ai văzut și auzit, pentru că așa se vor întâmpla. Ți le-am arătat ție, pentru că îmi ești prieten credincios, fiu al Meu iubit și moștenitor al Împărăției Mele. Încredințează-te, deci, acum, când te-am învrednicit să vezi înfricoșatele taine, de marea Mea iubire de oameni

față de cei ce se închină cu smerenie Împărăției și Stăpânirii Mele, pentru că Eu Mă bucur să privesc spre cel blând și smerit și care se cutremură de cuvintele Mele”.

După ce i-a spus aceasta, Domnul l-a slobozit dintru acea înfricoșată și preaminunată vedenie, care îl stăpânise vreme de două săptămâni.

Când și-a venit în sine, stătea îngrozit și se tânguia îndurerat. Lacrimile îi curgeau șiroaie și zicea: „Vai de mine, ticălosul! Ce-l așteaptă pe bietul meu suflet! Vai de mine, mișelul! Oare în ce stare mă voi afla acolo, eu, păcătosul? Cum mă voi îndreptăți înaintea Judecătorului? Ce scuză voi aduce pentru păcatele mele și unde voi ascunde mulțimea fărădelegilor mele? O, întinatule și ticălosule!... Suspin nu am, nici lacrimi și nici pocăință nu aflu; milostenie deloc, nerăutatea și blândețea se află foarte departe de mine. Vai, mie! Ce să fac eu, nevrednicul și întinatul? De unde să încep să-mi mântuiesc sufletul? Haina Botezului am întinat-o, Botezul l-am spurcat, sufletul mi l-am înnoroiat, mintea mi-am întunecat-o, viața mi-am cheltuit-o «în petreceri și în beții». O, păcătosul de mine! Nu știi ce voi face. Ochii mei privesc lucrurile cele de rușine, urechile ascultă cântece lumești, mirosul adulmecă după mi-resme, gura îmi este pornită spre lăcomie. Vai, mie, ticălosul! Mâinile mele se bucură în păcate; trupul meu dorește să se tăvălească în mocirla fărădelegii și caută paturi moi și mâncare aleasă.

O, o, nelegiuitul, întunecatul și întinatul! Unde să merg, nu știi! Cine mă va scoate din acel foc amar? Cine mă va izbăvi din întunericul cel mai dinafară al înfricoșatului tartar? Cine mă va izbăvi de scrâșnirea dinților? Vai, vai, mie, scârbosul și nelegiuitul! Mai bine era să nu mă fi născut!...

O, de ce slavă mă lipsesc eu, înnegritul! De ce cinste și de ce cununi! Ce bucurie și veselie voi pierde, fiindcă m-am robit de păcat! Ticăloase suflete, unde îți este umiliința, unde luptele, unde virtuțile? Vai, ție, întinatule! În ce loc te vei afla în ziua aceea? Ai făcut vreun bine, ca să placi lui Dumnezeu? Vei merge în văpaie. Cum vei răbda vaiul și scrâșnirea? O, întinate suflete, cum ai poftit să te tăvălești mereu în necurăție, cum ai slujit neconținut pântecelui?

Nelegiuitule și stricature, ce rușine vei suferi în fața lui Dumnezeu? Cu ce ochi te vei uita la dumnezeiasca Sa față? Spune-mi! Spune-mi! Ai văzut acele preaminate priveliști pe care Domnul le va înfăptui cândva. Spune-mi, deci, o, suflete, ai vreo faptă vrednică de acea slavă? Cum vei intra acolo, după ce ai întinat dumnezeiescul Botez? Vai de tine, ticăloase suflete al meu! Vei moșteni focul cel veșnic și unde va fi atunci păcatul și tatăl lui, să te mântuiască? Ci, Doamne Dumnezeul meu, mântuiește-mă de foc, de scrâșnirea dinților și de tartar..."

Cu aceste cuvinte se ocăra pe sine fericitul, rugându-se. În zilele următoare, îl vedeam că se plimba târându-și picioarele, ofta cu amare suspinuri, tânguie și lacrimi. Se gândea la lucrurile minunate pe care le văzuse și făcea tot ce se putea ca să le câștige.

Adeseori, când se gândea mai adânc și mai curat la vedenia sa, ieșea din sine. Ardea după vederea Sfântului Duh și zicea: „O, ce bucurie, ce slavă, ce strălucire îi așteaptă pe Sfinți în Ceruri! Cât de tare mă tem să nu fiu lipsit de ele!” Apoi suspina adânc și spunea: „Doamne, ajută și mântuiește întunecatul meu suflet!”

Partea a VI-a

SINAXARUL DIN DUMINICA ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI

SINAXARUL

după Triodul tipărit la București

în anul 2000¹

În această zi se face pomenirea Venirii a Doua, întru slavă, a Domnului nostru Iisus Hristos. După cele două pilde din duminicile trecute, pilda Vameșului și a Fariseului și pilda Fiului risipitor, dumnezeieștii Părinți au rânduit în această duminică pomenirea celei de a Doua Veniri a Domnului, pentru ca nu cumva omul, aflând din acele pilde despre iubirea de oameni a lui

¹ Textul de față e reprodus după *Triod* (ed. IBMBOR, București, 2000, pp. 45-47). Alcătuirea sinaxarului aparține lui Nichifor Calist Xantopol și a fost tradusă la mijlocul veacului trecut de către părintele Dumitru Fecioru și publicat în *Sinaxarele Triodului* (București, 1946, 135 p.), carte care mai apoi a fost republicată sub același nume sub îngrijirea părintelui Eugen Drăgoi (Galați, 1992, 112 p.). Nichifor Calist Xantopol (1265-†1341) a fost istoric bisericesc, iar de la el ne-au rămas mai multe lucrări. A conceput o istorie a Bisericii de la începuturi și până în anul 911, a alcătuit liste cronologice de împărați și patriarhi, imne religioase, parafraze la Sfânta Scriptură, o viață versificată a Sfântului Nicolae ș.a. Se pare că textele sinaxarelor au fost introduse în *Triod* la scurtă vreme de la alcătuirea lor. Tot el a izvodit și Canonul Născătoarei de Dumnezeu la Utrenia de la praznicul Izvorului Tămăduirii din Săptămâna Luminată.

La acest text al *Sinaxarului* am considerat că trebuie alăturat și un fragment dintr-o versiune mai veche a *Triodului*, tocmai pentru lămurirea ce o aduce privitor la cele „șapte vremi” pomenite de Proorocul Daniil (vezi nota următoare).

Dumnezeu, să trăiască fără nici o grijă, spunându-și: „Dumnezeu este iubitor de oameni! Dacă mă voi depărta de păcat, îndată voi dobândi totul”. Au rânduit deci dumnezeieștii Părinți în această duminică pomenirea înfricoșătoarei zile a celei de a Doua Veniri a Domnului, ca înfricoșându-i pe oameni prin moarte și prin așteptarea chinurilor ce vor să fie, să-i întoarcă spre virtute pe cei ce trăiesc fără nici o grijă și să nu se încreadă numai în iubirea Sa de oameni, ci să țină seamă și de aceea că Dumnezeu este un Judecător drept, Care răsplătește fiecăruia după faptele lui. De altfel, trebuia să vină și Judecătorul sufletelor care au mers mai înainte. Într-un fel oarecare, sărbătoarea de azi pune oarecum astăzi sfârșit tuturor sărbătorilor, deoarece a Doua Venire va fi cea din urmă faptă din toate cele săvârșite de Dumnezeu pentru noi. Căci trebuie să avem în vedere că în Duminica viitoare, dumnezeieștii Părinți au așezat pomenirea începutului lumii și a izgonirii lui Adam din rai, iar în sărbătoarea de astăzi este pomenirea sfârșitului tuturor faptelor noastre și al lumii înseși. Socotesc că au așezat această sărbătoare în Duminica lăsatului sec de carne pentru a ne opri, de frica Judecății, de la desfătări și de la mâncări prea multe și pentru a ne îndemna spre dragostea de aproapele. Și altfel: se pune aici sărbătoarea de față, pentru că din pricina desfătării am fost izgoniți din rai și am ajuns sub judecată și blestem, și pentru că în duminica viitoare avem să fim izgoniți din rai, în chip simbolic, prin Adam, până când va veni Hristos spre a ne duce iarăși în rai.

Se numește a Doua Venire, pentru motivul că întâia oară Hristos a trăit cu trupul printre noi, dar blând și fără slavă. La a Doua Venire însă va veni din

Cer cu minuni mai presus de fire și cu mare strălucire; va veni în trup ca să fie cunoscut de toți că El este Cel Care a venit întâia oară pentru a mântui neamul omenesc, iar acum, a doua oară, ca să-l judece dacă a păzit bine poruncile ce i-au fost date. Nimeni nu știe când va fi Venirea Lui. Domnul a ascuns-o chiar. Apostolilor Săi. Cu toate acestea, a arătat că înainte de Venirea Sa vor fi unele semne, lămurite mai pe larg de unii dintre Sfinți. Se spune că a Doua Venire va fi după trecerea celor șapte mii de ani. Înainte de Venirea Lui, va veni Antihrist. Se va naște, după cum spune Sfântul Ipolit al Romei, dintr-o femeie desfrânată, fecioară cu numele, dintre evrei, din seminția lui Dan, fiul lui Iacov. Se va purta ca și cum ar trăi după Hristos, va face minuni, câte a făcut și Hristos, și va învia morți. Totuși, pe toate le va face în chip mincinos, nu cu adevărat; și nașterea și trupul și toate celelalte minuni, după cum zice Apostolul. „Atunci – zice el – se va descoperi fiul pierzării, cu toată puterea și semne și minuni mincinoase” (2 Tesaloniceni 2, 3-4). Dar, după cum spune Ioan Damaschin, nu se va întrupa diavolul, ci va fi om născut din desfrânare. Va lua asupra sa toată lucrarea Satanei și se va arăta pe neașteptate. Apoi se va arăta bun și blând tuturor. Va fi atunci foame mare. Va veni, așa zicând, în ajutorul poporului; va cerceta dumnezeieștile Scripturi; va ține post și va fi silit de oameni să primească a fi ales împărat. Va iubi mai cu seamă pe poporul evreu, se va așeza în Ierusalim și va zidi templul iudeilor. Cu șapte timpuri [ani] înainte, după cum zice Daniil, va veni Enoh și Ilie, propovăduind poporului să nu-l primească. Antihrist însă îi va prinde și-i va chinui, apoi le va tăia capetele. Cei care vor voi să rămână credincioși

vor fugi departe; pe cei care îi va găsi în munți îi va ispiti prin demoni. Dar, din pricina celor aleși, se vor micșora cele șapte timpuri [ani²]. Va fi foamete mare; toate stihiiile lumii se vor schimba, încât aproape să dispară toate.

După acestea va fi pe neașteptate Venirea Domnului din Cer, ca un fulger, mergând înainte cinstita Lui Cruce. Râu de foc clocotitor va merge înainte, curățind tot pământul de necurății. Îndată, vor fi prinși Antihrist și slugile lui și vor fi dați focului veșnic. La sunetele de trâmbițe ale Îngerilor, va veni deodată, de la marginile pământului și din toate stihiiile, tot neamul omenesc în Ierusalim, căci acesta este centrul lumii, și acolo vor sta tronurile de judecată. Toți oamenii se vor schimba întru nesticăciune cu propriile lor trupuri și suflete, și vor avea aceeași formă. Înseși stihiiile lumii vor primi o schimbare în mai bine. Domnul, printr-un singur cuvânt, va despărți pe cei dreپți de cei păcătoși. Și vor merge lucrătorii faptelor bune spre a primi viața veșnică, iar păcătoșii, iarăși, spre a primi chinul veșnic. Și nu vor înceta niciodată acestea, nici viața veșnică, nici chinul veșnic.

Dar trebuie să se știe că Hristos nu va întreba atunci nici de post, nici de sărăcie, nici de minuni, cu toate că sunt bune și acestea, ci de cele ce sunt cu mult mai bune

² După textul edițiilor românești ale *Triodului* din veacurile XVIII-XIX, acest paragraf se încheie astfel: „Și mai înainte de șapte ani, precum zice Daniil, vor veni Enoh și Ilie, de vor propovădui oamenilor ca să nu-l primească pe el [pe Antihrist], iar el îi va prinde pe ei și îi va munci, apoi și capetele le va tăia. Iară aceia care se vor chema creștini departe vor fugi; pe care îi va ispiti și-i va amăgi prin draci, aflându-i prin munți. Dar se vor scurta acei șapte ani pentru cei aleși. Și foamete va fi mare, când și toate stihiiile se vor tulbura, atâta cât puțin nu toate se vor conțeni și vor pieri.”

decât acestea, de milostenie și de milă. Va spune dreptilor și păcătoșilor șase lucruri: „Am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine. Întrucât ați făcut unuia dintre acești mai mici, Mie Mi-ați făcut!” (cf. Matei 25, 35-45) Aceste fapte bune poate să le facă oricine după puterea sa.

Așadar, atunci toată limba va mărturisi că Domnul este Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.

Chinurile despre care vorbește Sfânta Evanghelie sunt acestea: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților; viermele lor nu se va sfârși și focul lor nu se va stinge; și „aruncați-i în întunericul cel mai dinafară!” (cf. Matei 8, 12; 22, 13; 25, 30) Pe toate acestea Biserica lui Dumnezeu hotărât le primește.

Biserica lui Dumnezeu socotește că desfătarea și Împărăția Cerurilor sunt petrecerea Sfinților cu Dumnezeu, strălucirea ce o vor avea și urcarea la Dumnezeu; iar chinul și întunericul și cele asemenea sunt depărtarea de Dumnezeu și musturarea sufletelor pricinuită de conștiința că au fost lipsite, din pricina nepăsării și a desfătării trecătoare, de strălucirea dumnezeiască.

Cu iubirea Ta de oameni cea negrăită, Hristoase Dumnezeule, învrednicește-ne de glasul Tău cel dorit, numără-ne în rândul celor de-a dreapta Ta și ne miluiește pe noi.

Amin.

Partea a VII-a
RUGĂCIUNI
PENTRU PRIVEGHERE LĂUNTRICĂ

RUGĂCIUNEA STAREȚILOR DE LA OPTINA
ÎMPOTRIVA PECETLUIRII CU SEMNUL LUI
ANTIHRIST

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, păzește-ne de înșelăciunea vicelanului Antihrist, a cărui venire se apropie, și ne izbăvește de toate uneltirile lui. Acoperă-ne pe noi și pe toți dreptmăritorii creștini de mrejele lui cele viclene, în tainica pustie a mântuirii Tale. Nu ne lăsa pe noi, Doamne, să ne îngrozim de frica diavolească mai mult decât de frica lui Dumnezeu și să ne depărtăm de Tine și de Biserica Ta cea sfântă. Dă-ne, Doamne, mai bine să pătimim și să murim pentru sfânt Numele Tău și Credința cea adevărată, decât să ne lepădăm de Tine și să primim semnul mârșavului Antihrist și să ne închinăm lui. Dă-ne nouă, zi și noapte, lacrimi să plângem greșalele noastre și îndură-Te de noi, Doamne, în ziua

Înfricoșătoarei Tale

Judecăți.

Amin.

CANONUL
DIN RÂNDUIALA LITURGICĂ
A DUMINICII ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI

Alcătuire a Sfântului Teodor Studitul¹

Cântarea I, glasul al VI-lea:

Irmos: Ajutor și acoperitor...

Mă cutremur cugetând la ziua cea înfricoșătoare a Venirii Tale, celei cu totul de negrăit, și cu frică mai înainte o văd; ziua în care vei șede să judeci pe cei vii și pe cei morți, Dumnezeu meu, Atotputernice.

Când vei veni, Dumnezeule, cu mii și miriade de puteri cerești ale Îngerilor, învrednicește-mă, Hristoase, și pe mine, ticălosul, a Te întâmpina pe nori.

Vino, suflete al meu, de ia aminte la ziua aceea și ceasul în care Dumnezeu de față va veni, și te tânguiește și plângi, ca să te afli curat în ceasul cercetării.

Mă îngrozește și mă înfricoșează focul cel nestins al gheenei, viermele cel cumplit, scrâșnirea dinților; ci slăbește și-mi lasă greșalele, și în starea cea dimpreună cu aleșii Tăi, Hristoase, rânduiește-mă.

Glasul Tău, cel dorit, care va chema la bucurie pe Sfinții Tăi, să-l aud și eu, ticălosul, și să aflu nespusa desfătare a Împărăției Cerești.

Să nu intri cu mine la judecată, aducând faptele mele, cercând cuvintele și îndreptând [împlinind] poruncile. Ci cu îndurările Tale, trecând cu vederea răutățile mele, mântuiește-mă, Atotputernice.

¹ Aceste rugăciuni sunt reproduse după *Triod* (ed. IBMBOR, București, 2000, pp. 41-50).

Slavă..., a Treimii:

Unime în trei Ipostasuri, preastăpânitoare, Domnie a tuturor preadesăvârșit stăpânitoare, Stăpânie peste toate, Tu Însăși mântuiește-ne pe noi, Părinte și Fiule și Duhule Preasfânt.

Și acum..., a Născătoarei:

Cine a născut fiu neasemănat după legea părintească? Pe Acesta dar Îl naște Tatăl, fără de maică. Preaslăvită minune! Că tu ai născut, Curată, pe Dumnezeu și Omul.

Catavasie:

Ajutor și acoperitor s-a făcut mie spre mântuire; Acesta este Dumnezeul meu, și-L voi preaslăvi pe El, Dumnezeul părintelui meu, și-L voi înălța pe El, căci cu slavă S-a preaslăvit.

Cântarea a III-a:

Irmos: Întărește, Doamne, pe piatra...

Domnul vine, și cine va suferi frica Lui? Cine se va arăta feței Lui? Ci fii gata, o, suflete, spre întâmpinarea Lui.

Mai înainte să apucăm să plângem, și să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de sfârșit, că înfricoșător este divanul la care toți cu grumajii plecați vom sta.

Miluieste-mă, Doamne, miluieste-mă strig ție, când vei veni cu Îngerii Tăi, să răsplătești tuturor după vrednicia faptelor.

Cum voi răbda mânia de neîndurat a Judecății Tale, Doamne, neascultând porunca Ta? Ci să Te înduri de mine în ceasul Judecății.

Întoarce-te, suspină, ticăloase suflete, mai înainte până ce va lua sfârșit priveliștea vieții, până nu-ți va închide Domnul ușa cămării.

Păcătuit-am, Doamne, ca altul nimenea dintre oameni, greșind mai presus decât omul; ci mai înainte de Judecată fii mie milostiv, Iubitorule de oameni.

Slavă..., a Treimii:

Treime neamestecată, nezidită, fire fără început, Ceea Ce ești laudată în trei Fețe, mântuiește-ne pe noi, cei ce ne închinăm cu credință stăpânirii Tale.

Și acum..., a Născătoarei:

Odrăslit-ai, Preacurată, cu naștere fără de sămânță, pe Cuvântul Cel viu, Care S-a întrupat în pântecul tău, dar nu S-a schimbat. Slavă nașterii tale, Maica lui Dumnezeu.

Catavasie:

Întărește, Doamne, pe piatra poruncilor Tale, inima mea care se clatină, că Singur ești sfânt și drept.

Sedealna, glasul al VI-lea:

Gândesc la ziua cea înfricoșătoare și plâng de faptele mele cele viclene; cum voi răspunde Împăratului Celui nemuritor? Și cu ce îndrăzneală mă voi uita la Judecătorul, eu, dezmierdatul? Milostive Părinte, Fiule Unule-Născut și Duhule Sfinte, miluieste-mă.

Slavă...

În valea plângerii, în locul ce ai rânduit, când vei sedea, Milostive, să faci judecată dreaptă, să nu vădești cele ascunse ale mele, nici să mă rușinezi înaintea Îngerilor; ci Te milostivește, Dumnezeule, și mă miluieste.

Și acum..., a Născătoarei:

Nădejdea lumii cea bună, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, a ta singură și neînfricăată ajutorință cer; milostivește-te spre poporul cel ce lesne se primejduiește, roagă pe milostivul Dumnezeu să izbăvească sufletele noastre de toată certarea, ceea ce ești una binecuvântată.

Cântarea a IV-a:

Irmos: Auzit-a Proorocul de Venirea Ta...

Sosit-a ziua, iată înaintea ușilor este Judecata; suflete, priveghează! Aici împărații împreună și domnii, bogații, săracii se vor aduna și își va lua fiecare om după vrednicia faptelor.

Întru a sa rânduială, sihastrul și arhiereul, bătrânul și tânărul, sluga și stăpânul vor fi cercetați; văduva și fecioara se vor îndrepta; ci vai atunci de toți cei ce nu vor avea viață nevinovată.

Nemitarnică este Judecata Ta, neînșelat divanul Tău de graiul cel meșteșugit, că nu ascunde vorba cea iscusită a ritorilor dreptatea, nici nu o amăgește aducerea de martori; că la Tine, Dumnezeule, cele ascunse ale tuturor stau de față.

Să nu vin la pământul plângerii, să nu văd locul întunericului, Hristoase al meu, Cuvinte, nici legându-mă de mâini și de picioare să fiu lepădat afară din camera Ta, având îmbrăcămintea nestricăciunii întinată, eu, nevrednicul.

Când vei despărți pe păcătoși de cei dreپți, judecând lumea, rânduiește-mă a fi una din oile Tale, alegându-mă dintre capre, Iubitorule de oameni, ca să aud glasul Tău cel binecuvântat.

Când se va face întrebare de lucruri și când se vor deschide cărțile, ce vrei să faci, o, ticăloase suflete? Ce vrei să răspunzi la Judecată, neavând roade de dreptate, ca să aduci lui Hristos, Ziditorul tău?

Auzind cuvântul cel cu plângere al bogatului în văpaia chinurilor, plâng ticălosul și mă tânguiesc, în aceeași osândă fiind, și mă rog: Miluiește-mă, Mântuitorul lumii, în vremea Judecării.

Slavă...; a Treimii:

Pe Fiul din Tatăl și pe Duhul slăvesc, ca din soare, lumina și raza; însă pe Fiul după naștere, că și naștere este, iar pe Duhul după ieșire [purcedere], că și ieșire [purcedere] este; pe dumnezeiasca Treime cea împreună fără de început, Căreia se închină toată făptura.

Și acum..., a Născătoarei:

Fecioară, Prunc născând și curăția păzind, tu cinstită te-ai arătat, născând pe Dumnezeu și Omul, pe Același-Unul în amândouă chipurile; minunea ta, Fecioară Maică, spăimântează tot auzul și cugetul.

Catavasie:

Auzit-a Proorocul de Venirea Ta, Doamne, și s-a temut, că vrei să Te naști din Fecioară, și oamenilor să Te arăți, și a zis: Auzit-am auzul Tău și m-am temut, slavă puterii Tale, Doamne.

Cântarea a V-a:

Irmos: De noapte mâncând eu...

Cutremur nepovestit și frică va fi acolo; că va veni Domnul, și împreună cu Dânsul lucrul fiecăruia dintre oameni. Și cine dar de aicea nu se va plânge?

Râul cel de foc mă tulbură, mă topește, mă roade
scrâșnirea dinților și întunericul adâncului; deci, în ce
chip și cum voi face să înduplec pe Dumnezeu?

Iartă, Doamne, pe robul Tău, ca nu cândva să mă
dai chinuitorilor celor amari, Îngerilor celor cumpliți,
între care nu se poate afla acolo odihnă.

Domnul și conducătorul dimpreună acolo, bogatul
și cel neținut în cinste, cel mare împreună și cel mic, se
vor îndrepta întocmai; ci vai fiecăruia, care nu va fi gata.

Slăbește, lasă, Doamne, și iartă câte Ți-am greșit
Ție, și să nu mă arăți acolo înaintea Îngerilor, în osânda
focului și a rușinii celei fără de sfârșit.

Fie-Ți milă, fie-Ți, Doamne, de zidirea Ta; greșit-am
Ție, iartă-mă; că din fire curat numai Tu ești, și altul afară
de Tine nimeni nu este fără întinăciune.

Slavă..., a Treimii:

Una din fire, pe Tine, Treime, Te laud, Care ești fără
de început, necuprinsă de minte, stăpânitoare,
împărătească Unime, preadesăvârșit Dumnezeu, și
Lumină, și Viață, și Făcătoare a lumii.

Și acum..., a Născătoarei:

Întru cinstită nașterea ta cea mai presus de fire,
legile firii în chip arătat se dezleagă; că fără de sămân-
ță ai născut pe Dumnezeu Cel născut din Tatăl mai
înainte de veci.

Catavasi:

De noapte mânecând eu, Iubitorule de oameni, Te
rog luminează-mă și mă îndreptează și pe mine spre
poruncile Tale și mă învață, Mântuitorule, să fac voia Ta.

Cântarea a VI-a:

Irmos: Strigat-am cu toată inima...

La înfricoșătoarea Ta Venire Hristoase, când Te vei
arăta din Cer, și se vor pune scaunele, și se vor deschide
cărțile, să-Ți fie milă, atunci, Mântuitorule, de zidirea Ta.

Acolo nimic nu va putea ajuta, fiind Judecător
Dumnezeu: nici învățătura, nici meșteșugul, nici mărirea,
nici prieteșugul; fără numai puterea ta, cea din fapte, o,
suflete al meu!

Acolo împreună va fi domnul și conducătorul,
săracul și bogatul, suflete! Nici tată, nici mamă nu vor
putea ajuta, nici frate nu va putea izbăvi de osândire.

Cugetând la înfricoșătoarea întrebare a Judecăto-
rului, suflete, îngrozește-te de aici, gătește-ți răspunsul,
ca să nu fii osândit în legăturile cele veșnice.

Să nu aud, Doamne, zicându-mi-se: Ia-ți al tău! Și
să fiu gonit de la Tine; nici: Du-te în locul cel blestemat!
Ci să aud glasul cel dorit al dreptilor.

Din porțile iadului izbăvește-mă, Doamne; mântu-
iește-mă din prăpastie și din întunericul cel adânc, din
cele de dedesubt ale pământului și din focul cel nestins,
și de oricare altă pedeapsă veșnică.

Slavă..., a Treimii:

Dumnezeirea, Unimea Treimii o laud; pe Tatăl și
pe Fiul și pe Dumnezeiescul Duh, putere a unei Stăpânii
Ce Se desparte în trei Ipostasuri.

Și acum..., a Născătoarei.

Tu ești ușa, prin care singur Iisus, Fiul tău, a trecut,
Cel Ce a intrat și a ieșit, și cheile fecioriei ne le-a stricat,
Curată; Cel Ce a zidit pe Adam.

Catavasi:

Strigat-am cu toată inima mea către milostivul Dumnezeu și m-a auzit din iadul cel mai de jos și a scos din stricăciune viața mea.

Condac, glasul I:

Când vei veni, Dumnezeule, pe pământ cu mărire și toate se vor cutremura, și râul cel de foc înaintea divanului va curge, cărțile se vor deschide și cele ascunse se vor vădi; atunci să mă izbăvești de focul cel nestins și să mă învrednicești a sta de-a dreapta Ta, Judecătorule Preadrepte.

Icos:

De înfricoșătorul Tău divan aducându-mi aminte, preabunule Doamne, și de ziua Judecății mă înfricoșez și mă tem, vădit fiind de cugetul meu. Când vei șede pe scaunul Tău și vei face cercetare, atunci nimeni nu va putea tăgădui păcatele, adevărul vădindu-le, și frica cuprinzându-l. Că tare va suna atunci focul gheenei, și păcătoșii vor scrâșni; ci mă miluiește, mai înainte de sfârșit, și mă iartă, Judecătorule preadrepte.

Cântarea a VII-a:

Irmos: Greșit-am, fărădelege am făcut...

Să cădem, credincioșilor, și să plângem mai înainte de Judecata aceea, când cerurile vor pieri, stelele vor cădea și tot pământul se va clătina; ca să aflăm milostiv, la sfârșit, pe Dumnezeul părinților.

Nemitarnică va fi întrebarea, înfricoșătoare va fi acolo Judecata, unde înaintea Judecătorului nu se va tăinui nimic, unde nu va fi cu puțință a se face fățarie cu daruri; ci fie-Ți milă de mine, Stăpâne, și mă apără de mânia Ta cea înfricoșătoare.

Domnul vine să judece, cine va suferi arătarea Lui? Înfricoșează-te, ticăloase al meu suflet, înfricoșează-te, și-ți gătește lucrurile tale spre ieșirea ta; ca să afli milostiv și îndurat pe Însuși Dumnezeul părinților.

Focul cel nestins mă tulbură, și îngrozirea cea amară a viermilor; iadul cel stricător de suflet mă sperie, și îndeajuns de umilit nicidecum nu mă fac; ci, Doamne, Doamne!, mai înainte de sfârșit, întărește-mă cu frica Ta.

Cad înaintea Ta și aduc Ție, ca niște lacrimi, graiurile mele. Greșit-am, cum nici păcătoasa n-a greșit, și fărădelege am făcut ca altul nimeni pe pământ; ci Te îndură, Stăpâne, spre făptura Ta, și iarăși mă cheamă.

Întoarce-te, căiește-te, descoperă cele ascunse, zi lui Dumnezeu, Celui Ce toate le știe: Tu știi ascunsurile mele, Unule Mântuitorule; Tu Însuși mă miluiește, precum cântă David, după mare mila Ta.

Slavă..., a Treimii:

Pe Trei ca pe Unul, întru o ființă, și Unul în trei Fețe laud; acestea sunt: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh; o putere, o voie și o lucrare; un Dumnezeu întreit-sfânt, o împărăție singură stăpânitoare.

Și acum..., a Născătoarei:

Ieșit-a Dumnezeu, Cel preafrumos, din cămara pântecelui tău, ca un Împărat cu haină țesută de Dumnezeu, roșită în vopseaua cea de taină a preacuratului tău sânge, ceea ce nu știi de mire, și împărățește tot pământul.

Catavasi:

Greșit-am, fărădelege am făcut, nu ne-am îndreptat înaintea Ta, nici am păzit, nici am făcut precum ai poruncit nouă. Ci nu ne părăsi până în sfârșit, Dumnezeul părinților.

Cântarea a VIII-a:

Irmos: Pe Cel Ce-L slăvesc oștile...

Cugetând la întâmpinarea înfricoșătoarei Venirii Tale celei de a Doua, Doamne, mă cutremur de certarea Ta, mă tem de mânia Ta și strig Ție: Mântuiește-mă de ceasul acela în veci.

Când vei judeca Tu, Dumnezeule, toate, cine dintre pământeni, fiind înconjurați de patimi, va putea suferi? Că atunci focul cel nestins și viermele cel neadormit va cuprinde în veci pe cei osândiți.

Când vei chema toată suflarea laolaltă, ca să iei seama, Hristoase, mare frică va fi atunci, mare nevoie, deoarece numai faptele singure vor ajuta în veci.

Judecătorule a toate, Dumnezeul meu și Doamne, fă să aud atunci glasul Tău cel dorit, să văd lumina Ta cea mare, să privesc la corturile Tale, să mă uit la slava Ta, bucurându-mă întru toți vecii.

Drepte Judecătorule, Mântuitorule, miluiește-mă și mă scapă de focul și de îngrozirea ce am să întâmpin pe dreptate la Judecată; lasă-mi mai înainte de sfârșit mântuire, prin fapta cea bună și prin pocăință.

Când vei șede, Judecătorule, ca un Milostiv, și vei arăta, Hristoase, înfricoșătoare slava Ta, o, ce frică va fi atunci! Cuptorul arzând, și toți temându-se de Judecata cea nesuferită.

Binecuvântăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh,
Dumnezeu.

Pe un Dumnezeu după ființă cinstesc, trei Fețe laud după osebire; altele, dar nu de alt fel; că Dumnezeirea una este, în trei Fețe: Tatăl și Fiul și Dumnezeiescul Duh.

Și acum..., a Născătoarei:

Din luminatul tău pântece ieșind Hristos, ca un Mire din cămară, a luminat lumină mare celor din întineric; pentru că strălucind Soarele Dreptății, lumea a luminat, Curată!

Catavasie:

Să laudăm, bine să cuvântăm și să ne închinăm Domnului, cântându-I și preainălțându-L pe Dânsul întru toți vecii.

Pe Cel Ce-L slăvesc oștile cerești, și de Dânsul se înfricoșează heruvimii și serafimii, toată suflarea și făptura laudați-L, binecuvântați-L, și-L preainălțați întru toți vecii.

Cântarea a IX-a:

Irmos: Nașterea zămislirii...

Domnul vine, ca pe păcătoși să-i pedepsească, pe drepti să-i mântuiască; să ne înfricoșăm și să plângem, și să luăm simțire de ziua aceea în care, descoperind cele nearătate și cele ascunse ale oamenilor, va răsplăti cele după vrednicie.

Înfricoșatu-s-a și s-a îngrozit Moise văzându-Te din spate; dar eu ticălosul cum voi suferi a vedea fața Ta atunci, când vei veni din Cer? Ci să-Ți fie milă de mine, Doamne, și cu îndurarea să cauți spre mine.

Daniil s-a temut de ceasul cercetării, iar eu ticălosul ce voi pătimi, Doamne, venind la acea zi înfricoșătoare? Ci îmi dă, mai înainte de sfârșit, cu plăcere a sluji Ție, ca să dobândesc Împărăția Ta.

Focul se pregătește, viermele se rânduiește; cinstea veseliei, iertarea, lumina cea neînserată, bucuria drep-

ților. Deci, cine este acel fericit, ca să scape de chinul celor dintâi, și să moștenească cele de al doilea?

Să nu mă întorcă de la fața Ta, Doamne, mânia urgiei Tale, nici să aud glasul Tău cel de blestem trimițându-mă în foc; ci să intru în bucuria cămării Tale celei nestricăcioase și eu atunci, cu Sfinții Tăi.

Mintea mi s-a rănit, trupul mi s-a trândăvit, mi se bolnăvește duhul, cuvântul a slăbit, viața mi s-a omorât, sfârșitul este lângă uși. Pentru aceasta, ticăloase al meu suflet, ce vei face când va veni Judecătorul să cerce ale tale?

Slavă..., a Treimii:

Unule, Născătorule al Unuia, Părinte al Fiului celui Unul-Născut, și Unule Fiule al Unuia, luminează și strălucirea luminii, și Unule Duhule Sfinte, numai al Unuia Dumnezeu, Care ești cu adevărat Domn al Domnului; o Treime, Unime sfântă, mântuiește-mă pe mine, cel ce grăiesc de Dumnezeirea Ta.

Și acum..., a Născătoarei:

Minunea nașterii tale mă uimește, ceea ce ești cu totul fără prihană; spune cum ai zămislit fără sămânță pe Cel necuprins? Cum ai rămas Fecioară, născând ca o Maică? Acest lucru peste fire cu credință primindu-l, închină-te Celui născut, căci câte le voiește, le și poate.

Catavasie:

Nașterea zămislirii celei fără sămânță este netălmăcită, rodul Maicii celei fără de bărbat este nestricat, că nașterea lui Dumnezeu înnoiește firile. Pentru aceasta, pe tine, toate neamurile, ca pe o Maică Mireasă a lui Dumnezeu, cu dreaptă credință te mărim.

ALTE RUGĂCIUNI DIN RÂNDUIALA LITURGICĂ A DUMINICII ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI

Când va fi să vii să faci Judecată dreaptă, Prea-dreptule Judecător, șezând pe scaunul slavei Tale, râu de foc înfricoșând, va trage înaintea divanului Tău pe toți, stând înaintea Ta Puterile cerești, și oamenii cu frică vor fi judecați, fiecare precum a lucrat; atunci, să-Ți fie milă de noi, și să ne învrednicești, Hristoase, de partea celor mântuiți, ca un Îndurat.

Cărțile se vor deschide și se vor arăta faptele oamenilor, înaintea divanului Tău celui de neîndurat; și va răsuna toată valea plângerii cu groaznică scrâșnire, văzând pe toți cei ce au păcătuit trimiși în chinurile cele veșnice, cu dreaptă judecata Ta, și fără de folos plângând, Îndurate. Pentru aceasta Te rugăm pe Tine, Bunule, să-Ți fie milă de noi, cei ce Te laudăm, Unule, mult-Milostive.

Trâmbițele vor suna, și mormintele se vor deșerta, și se va scula toată firea omenească, cutremurându-se; cei ce au făcut bine, cu bucurie se vor bucura, așteptând să ia plată; iar cei ce au păcătuit, vor tremura cumplit văitându-se, fiind trimiși la chinuri și de cei aleși despărțindu-se. Doamne al slavei, milostivește-Te spre noi, ca un Bun, și ne învrednicește pe noi de partea celor ce Te-au iubit pe Tine.

Plâng și mă tânguiesc, când îmi vine în simțire focul cel veșnic, întunericul cel mai din afară și tartarul, viermele cel cumplit și scrâșnirea dinților cea neîncetată, și durerea ce va să fie celor ce au greșit peste măsură, și pe Tine, Cel preabun, cu vicleană voie Te-au mâniat, dintre care unul și cel dintâi sunt eu, ticălosul. Ci, Judecătorule, ca un Îndurat, mântuiește-mă cu mila Ta.

Când se vor așeza scaunele și se vor deschide cărțile și Dumnezeu va șede la Judecată, o, ce frică va fi atunci! Îngerii stând înaintea cu frică și râul de foc curgând; ce vom face atunci, noi, oamenii cei vinovați de multe păcate? Și când Îl vom auzi chemând pe cei binecuvântați ai Tatălui întru Împărăție, iar pe cei păcătoși trimițându-i la chinuri, cine va suferi acea înfricoșătoare hotărâre? Ci Unule, Iubitorule de oameni, Mântuitorule, Împărate al veacurilor, mai înainte până ce va sosi sfârșitul, prin pocăință, întorcându-mă, miluiește-mă.

Cunoscând poruncile Domnului, așa să viețuim: pe cei flămânzi să-i hrănim, pe cei însetați să-i adăpăm, pe cei goi să-i îmbrăcăm, pe străini să-i aducem în casă, pe bolnavi și pe cei din temniță să-i căutăm; ca să zică și către noi Cel Ce va să judece tot pământul: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția ce s-a gătit vouă.

Vai mie, înnegritule suflete! Până când de la răutăți nu te mai curmezi? Până când zaci în lene? De ce nu-ți aduci aminte de înfricoșătorul ceas al morții? De ce nu te cutremuri cu totul de Înfricoșătoarea Judecată a Mântuitorului? Oare, ce vrei să răspunzi, sau cum vrei să dai seamă? Lucrurile tale stau de față, spre musturarea ta, faptele te vădesc, pârându-te. Deci, o, suflete! Vremea a sosit, aleargă, apucă înainte și cu credință strigă: Greșit-am, Doamne, greșit-am Ție; dar știu, Iubitorule de oameni, bunătatea Ta; Păstorule Cel bun, nu mă despărți pe mine de la starea cea de-a dreapta Ta, pentru mare mila Ta.

La ziua cea înfricoșătoare a Judecății și a slavei Tale celei negrăite gândind, mă îngrozesc cu totul, Doamne, și tremurând, strig cu frică: Când vei veni, Hristoase Dumnezeule, cu slavă pe pământ, ca să judeci toate câte sunt, atunci să mă izbăvești de toată pedeapsa pe mine, ticălosul, învrednicindu-mă a sta de-a dreapta Ta.

Iată vine ziua Domnului Atotstăpânitorului, și cine va suferi frica Venirii Lui? Căci cuptorul arzător și ziua mâniei este, întru care Judecătorul va șede, dând fiecăruia după vrednicia faptelor.

La ceasul cercetării și al Venirii celei înfricoșătoare a Stăpânului Celui iubitor de oameni gândind, cu totul mă cutremur și, întristându-mă, strig către Tine, preadrepțe Judecătorul meu și Unule, mult-Îndurate: Primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu.

Gândesc la ziua aceea și la ceasul când avem să stăm toți goi ca niște osândiți, înaintea nemitarnicului Judecător; că atunci trâmbița va suna tare, și temeliile pământului se vor clătina, și morții din morminte vor învia, și toți de o vârstă se vor face; și cele ascunse ale tuturor vor sta de față înaintea Ta. Și vor plânge, și se vor tângui, și în focul cel mai din afară vor merge cei ce nici odinioară nu s-au pocăit; iar ceata dreptilor va intra, în bucurie și în veselie, în camera cerească.

Daniil Proorocul, bărbatul doririlor fiind, dacă a văzut puterea lui Dumnezeu, așa a strigat: Judecătorul a șezut și cărțile s-au deschis. Vezi, suflete al meu, de postești, nu defăima pe vecinul tău. Ferește-te de bucate, dar nu osândi pe fratele tău; ca nu cumva fiind trimis în foc, să te topești ca ceara; ci fără împiedicare să te ducă Hristos întru Împărăția Sa.

O, ce ceas va fi atunci, și ce zi înfricoșătoare, când va șede Judecătorul pe scaunul cel înfricoșător! Cărțile se vor deschide, și faptele se vor vădi, și cele ascunse ale întunericului se vor arăta; Îngerii vor alerga împrejur, adunând toate neamurile. Veniți de auziți, împărați și domni, cei robiți și cei liberi, păcătoșii și dreptii, bogații și cei săraci, că vine Judecătorul, Cel Ce

va să judece toată lumea. Și cine va putea sta înaintea feței Lui, când Îngerii vor sta vădind lucrurile, cugetele și gândurile cele din noapte și cele din zi? O, ce ceas va fi atunci! Ci mai înainte de sosirea sfârșitului, sârguiește-te, suflete, strigând: Dumnezeule, întoarce-mă și mă mântuiește ca un Îndurat. Amin.

RUGĂCIUNEA DE POCĂINȚĂ
A UNUI TÂLHAR
AFLAT PE PATUL DE MOARTE

Nu cer nimic altceva de la Tine, Iubitorule de oameni, decât ceea ce cerea mărturisindu-se tâlharul cel mai înainte de mine. Așadar, precum spre tâlharul acela, așa și spre mine, tâlharul, arată minunata Ta milostivire și iubire de oameni. Primește acest suspin al meu de pe patul morții și precum i-ai primit pe cei din al unsprezecelea ceas, care n-au făcut nimic vrednic, așa primește-mă și pe mine, cel ce mă înec în lacrimile mele cele puține și mă curățesc cu ele. Dă-mi mie iertare, pentru că nu-ți cer altceva, căci nu mă lasă vremea, fiindcă pânditorii cei de prin peșteri s-au apropiat. Ci să nu stai împotriva, nici să-mi iei seama cu de-amănuntul, că nu vei afla întru mine ceva bun. Iată, m-au cuprins fărădelegile și rău am ajuns către amurgul vieții. Nesocotite sunt datoriile mele. Dar, precum ai primit suspinarea cea amară a lui Petru, primește-o și pe a mea, Iubitorule de oameni, vărsând aceste lacrimi peste zapisul păcatelor mele și șterge cu buretele milostivirii Tale greșelile mele cele neasemănate. Amin.

CUPRINS

Vremea opțiunilor fundamentale – *Părintele Iustin Pârnu* 3
Cuvânt înainte 5

Partea I
APOSTAZIA ȘI ANTIHRISTUL

Prolog al traducătorului american 11
Universul văzut ca revelație a Ziditorului 20
Facerea 21
Miracolul luminii 23
Un nou Babilon 27
Împărăția Cerurilor 29
Lumea cea nevăzută 32
Satana și îngerii lui 35
Începutul sfârșitului acestei lumi și petrecerea
pământească a Bisericii lui Hristos 41
Ivirea lui Antihrist 45
Epoca lui Antihrist 51
Doi Prooroci 58
Cea de-a treia perioadă 61
Convertirea evreilor 71
Judecata de Apoi 77
Fericirea cea veșnică și chinul cel veșnic 80

Partea a II-a
MĂRTURIA FERICITULUI AVERCHIE

UN OM ÎN FAȚA APOSTAZIEI – ARHIEPISCOPUL
AVERCHIE TAUȘEV 85

Ce este Biserica?	89
Ce se înțelege prin „Antihrist”?	92
Trei niveluri ale apostaziei	94
<i>Cel dintâi nivel al apostaziei</i>	94
<i>Cel de al doilea nivel al apostaziei</i>	99
<i>Cel de al treilea nivel al apostaziei</i>	103
<i>Politica de grup</i>	103
<i>Jocurile de rol</i>	107
<i>Fărădelege de sus</i>	112
Sfârșitul	119
Cereasca biruință	124
Concluzie	127
DIN SCRIERILE FERICITULUI ARHIEPISCOP	
AVERCHIE TAUȘEV	128
Despre post, rugăciune și purtarea Crucii	128
Despre apostazie	130
Despre lumea modernă	132
Despre Biserică	140
Despre Biserica Rusă din Exil	142
Cuvânt rostit în Duminica Ortodoxiei (1971)	147
Adevărata Ortodoxie	151
Despre noul hiliasm	159

Partea a III-a
**MĂRTURII CONTEMPORANE
DESPRE VREMURILE DIN URMĂ**

Sunt acestea vremurile de pe urmă? – <i>Părintele Gordon Walker</i>	164
<i>Proorocii înspăimântătoare ale lucrurilor ce vor veni</i>	165
<i>Păziți-vă de proorocii mincinoși!</i>	167
<i>Studierea legitimă a proorociilor</i>	168
<i>Greșeli vechi și actuale</i>	168

<i>Semnele vremurilor</i>	170
Despre semnele sfârșitului lumii și ale venirii lui Antihrist	173
Dinaintea feței lui Antihrist – <i>Arhimandritul</i> Constantin Zaițev	184
Biserica în vremurile de pe urmă – <i>Alexander</i> Kalomiros	189
Cântarea veșnicei biruințe – <i>Mitropolitul Vitalie</i>	192

Partea a IV-a
**MĂRTURII ROMÂNEȘTI DESPRE
ÎNAINTEMERGĂTORII LUI ANTIHRIST**

Mărturisiri din mlaștina disperării – <i>Dumitru</i> Bordeianu	197
<i>Crăciunul lui 1950. Degradarea</i>	197
<i>Paștile din 1951. Hula adusă Fiului lui Dumnezeu</i>	203
O iubire fără de moarte	207
Zâmbetul ceresc	209
O convorbire de taină	211

Partea a V-a
**SFINȚII PĂRINȚI DESPRE VENIREA
LUI ANTIHRIST ȘI SFÂRȘITUL LUMII**

Profeția Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului despre sfârșitul veacurilor	213
Proorocia Cuviosului Pamvo din Egipt despre cele ce vor fi în vremurile din urmă	215
Ispita creștinilor cu adevărat ortodocși din veacul de acum	217
Profeția Sfântului Moise Arapul despre călugării din neamul cel de pe urmă	218

Povățuire și înaintevestire – <i>Sfântul Stareț Anatolie al Optinei</i>	221
Cuvânt despre Antihrist – <i>Sfântul Ioan Damaschin</i>	224
Cuvânt pentru a Doua Venire a Domnului, sfârșitul lumii și venirea lui Antihrist – <i>Sfântul Efrem Sirul</i>	227
Vedenia Sfântului Nifon, episcopul Constanțianei despre Înfricoșătoarea Judecată	241

Partea a VI-a
**SINAXARUL DIN DUMINICA
 ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI**

Sinaxarul după Triodul tipărit la București în anul 2000	263
--	-----

Partea a VII-a
**RUGĂCIUNI PENTRU
 PRIVEGHERE LĂUNTRICĂ**

Rugăciunea Stareților de la Optina împotriva pecetluirii cu semnul lui Antihrist	268
Canonul din rânduiala liturgică a Duminicii Înfricoșătoarei Judecăți – <i>Sfântul Teodor Studitul</i>	269
Alte rugăciuni din rânduiala liturgică a Duminicii Înfricoșătoarei Judecăți	281
Rugăciunea de pocăință a unui tâlhar aflat pe patul de moarte	284

